Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ ոչ առևտրային իրավաաություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonComercial 3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) **license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format
Adapt — remix, transform, and build upon the material

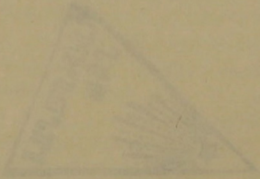

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԳՐԵՑ

Հ. ՂԵՒՈՆԴ Վ. ՑՈՎՆԱՆԵԱՆ

ՄԽԻԹ. ՈՒԽՏԷՆ

ՀԱՏՈՐ Բ.

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

(Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ)

1383

ՎԻԷՆՆԱ
ՊԱՇՏՊԱՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ ՎԱՆՔԸ
1855. ՌՅԴ.

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

ՇԱՏ իմաստութեամբ ըսաւ Սենեկայ․ Վարդապետութեան ճամբան երկայն է, իսկ օրինակի ճամբան՝ կարճ ու զօրաւոր։ Հիմակուան քերականութեան հեղինակներն աս խօսքին ստուգութիւնը փորձով ալ իմանալով, քերականութեան կանոնները կարելի եղածին չափ կարճեցընելու, եւ լեզուն աւելի օրինակներով ու զանազան կրթութիւններով աւանդելու կը նային։ Մենք ալ անոնց հետեւելով, գաղղիերէն քերականութեան կանոններուն ետեւէն՝ կրթութիւններն ալ կուտանք, որոնց կատարելութեան մէկ կողմանէ բուն քերականութենէն աւելի աշխատած ըլլալով, կը յուսանք որ առաջին հատորին քիչ ատենուան մէջ գտած աղէկ ընդունելութիւնն աս ալ գտնէ։

Աս կրթութիւններուն վրայ երկայն խօսելն աւելորդ սեպելով, միայն աս կը զրուցենք, որ քերականական կանոնաց կրթութիւնները մինչեւ հիմայ մեր մէջը բռնուած կարգէն քիչ մը տարբեր ըրինք։ Մինչեւ հիմայ հասարակօրէն աս տեսակ կրթութեանց միայն հայերէնն ու տաճկերէնը կը դրուէր, որ ուսանողներն իրենցմէ թարգմանեն։ Բայց, ինչպէս որ փորձով կը տեսնուէր, ասիկայ սորվողներուն մեծ դժուարութիւն կու տար․ ինչու որ, ամէն մէկ բառին քովն ինչպէս Թարգմանութիւնքը դրուած ալ ըլլար, միշտ համաձայնութեան ու բառերուն շարքին կողմանէ նոր սորվողին ձեռքը կը կապուէր։ Ուստի աս դժուարութիւնը վերցընելու համար, մենք աս կրթութիւնները գաղղիերէն դրինք, եւ կանոնն ինչ բանի վրայ էր նէ՝ անիկայ առանց համաձայնցընելու կամ սխալ կերպով գրուած փակագծի մէջ առինք։ Արդ ուսանողը նոյները կանոններուն համաձայն օրինակելով ու փակագծի մէջ առնուածները սրբագրելով, թէ սորված կանոնները մտքին մէջ կը հաստատուին, թէ ամէն տեսակ համաձայնութիւններուն, կարգին ու մանաւանդ ուղղագրութեան կը վարժի։

Մ՚իանգամայն վարպետներուն ու առանց վարպետի սորվողներուն դիւրութեան համար, աս կրթութեանց սրբագրուածներն ալ զատ տպեցինք։ Աս սրբագրուած կրթութիւնները կրնայ կանոններուն վրայ գրուած ընթերցուածի տեղ ալ գործածուիլ։

* * *

ՑԱՆԿ

Ա · ՀԱՐԿԱՒՈՐ ԲԱՌԵՐՈՒ ՔԱՂՈՒԱԾ

Ա· Կրօնքի 1
Բ· Աշխարհքի 3
Գ· Մետաղներու եւ քարերու 4
Դ· Ժամանակի ու եղանակի 4
Ե· Մարդու 6
Զ· Ազգականութեան 8
Է· Ուսման 9
Ը· Տան 11
Թ· Կարասեաց 12
Ժ· Սեղանի ու խոհանոցի 13
ԺԺ· Կերակուրներու եւ խմելիներու 15
ԺԲ· Համեմներու, կանանչեղէններու եւ ընդեղէններու . 17
ԺԳ· Պտուղներու 18
ԺԴ· Ծառերու եւ ծաղիկներու 20
ԺԵ· Եկեղեցական ու աշխարհական պատիւներու . . 21
ԺԶ· Արուեստներու 22
ԺԷ· Տան պաշտօնեաններու 24
ԺԸ· Պակասութիւններու եւ հիւանդութիւններու . . . 25
ԺԺ· Զգեստներու 26
Ի· Զանազան գործիքներու 28
ԻԱ· Չորքոտանիներու 30
ԻԲ· Հաւերու եւ թռչուններու 31
ԻԳ· Ծովու կենդանիներու 32
ԻԴ· Միջատներու, ճճիներու, որդերու 33

Բ · ԿԱՐԴԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԱՄԱՌՕՏ ԽՕՍՔԵՐ

Ա· Avoir օժանդակին գոյականներու հետ գործածութիւնը 35
Բ· Etre օժանդակին ածականներու հետ գործածութիւնը 41
Գ· Բայերուն գոյականներու հետ գործածութիւնը . . 47
Դ· Բայերուն դերանուններու հետ գործածութիւնը . . 58
Ե· Բայերուն մակբայներու հետ գործածութիւնը . . . 63
Զ· Նախադրութիւններու գործածութիւնը 72

Գ · ԸՆՏԱՆԻ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա· Աղաչելու, խնդրելու 79
Բ· Շնորհակալ ըլլալու 80
Գ· Բարեւելու, տեսնուելու, քաղաքավարութեան . . 82
Դ· Հաւանելու, ընդունելու 85
Ե· Հրաժարելու, մերժելու 87
Զ· Հարցընելու 88
Է· Հաստատելու 89
Ը· Չէ ըսելու, տարակուսելու 90
Թ· Զարմանալու, ուրախանալու 92
Ժ· Տրտմելու, տրտնջելու 93
ԺԱ· Ժամի 94
ԺԲ· Ժամանակի 96
ԺԳ· Օդի, եղանակի 97
ԺԴ· Կարդալու, գրելու 102

ԺԵ. Դասատան մէջ 106
ԺԶ. Խօսելու 109
ԺԷ. Լսելու, հասկընալու, ճանչնալու 111
ԺԸ. Զգեստ հագնելու, հանելու 113
ԺԹ. Ուտելու, խմելու, քնանալու 115
Ի. Երթալու, գալու, պտըտելու 116
ԻԱ. Խառն 118

Դ. ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ Ա. ՄԱՍԻՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐՈՒՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. Գոյականներուն թիւը 130
Բ. Յօդ 133
Գ. Ածականներուն սեռն ու թիւը 136
Դ. Ածականներուն աստիճանը 140
Ե. Թուական, ստացական, ցուցական ածականներ . . 142
Զ. Բայ 143
Է. Մակբայ 183
Ը. Նախադրութիւն 184

Ե. ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ Բ. ՄԱՍԻՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐՈՒՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. Բային անուն բային հետ ինչպէս համաձայնիլը . . 188
Բ. Անուն բային ո՛ւր դրուիլն ու ե՛րբ կրկնուիլը 192
Գ. Խնդիր 195
Դ. Գոյական 198
Ե. Յօդ 200
Զ. Ածականը գոյականի հետ ինչպէս կը համաձայնի . 205
Է. Ածականներուն աստիճանը 208
Ը. Թուական ածականներ 209
Թ. Ստացական ածականներ 210
Ժ. Անորոշ ածականներ 212
ԺԱ. Անձնական դերանուն 214
ԺԲ. Ցուցական դերանուն 218
ԺԳ. Յարաբերական դերանուն 221
ԺԴ. Անորոշ դերանուն 223
ԺԵ. Օժանդակներուն գործածութիւնը 224
ԺԶ. Բային եղանակներուն ու ժամանակներուն գործածութիւնը 226
ԺԷ. Ընդունելութիւն ներկայ 231
ԺԸ. Ընդունելութիւն անցեալ 232
ԺԹ. Մակբայ 239
Ի. Նախադրութիւն 243
ԻԱ. Շաղկապ 244

Զ. ԶԱՆԱԶԱՆ ԸՆԹԵՐՑՈՒԱԾՆԵՐ

Ա. Զուարճալի կարճ պատմութիւններ 247
Բ. Նամակ 271
Գ. Թատերական խաղ մը. Հասկաքաղ աղջիկը . . . 317
Դ. Երկայն պատմութիւն. Զարմանալի ազատութիւն . 340

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ
ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ
ԼԵԶՈՒԻ

Ա.

ՀԱՐԿԱՒՈՐ ԲԱՌԵՐՈՒ ՔԱՂՈՒԱԾ

Ա. ԿՐՕՆՔԻ

Dieu, Տիէօ, Աստուած, Ալլահ.
La Sainte-Trinité, լա Սէնթ-Թրինիթէ, *Ամենասուրբ Երրորդութիւն*, Շէրէֆ Թէսլիս:
Le Père Eternel, լը Փէր Էթէրնէլ, *Հայր Աստուած*, Փէտէր Ուլլահ.
Jésus-Christ, Ժէզիւ-Գրի, *Յիսուս Քրիստոս*, Իսա.
Le Saint-Esprit, լը Սէնթ-Էսբրի, *Հոգին սուրբ*, Րուհ Ուլլահ.
La sainte Vierge, լա Սէնթ Վիէրժ, *Ամենասուրբ Կոյս*, Ազիզ Պիքէր.
Les anges, լէզ-անժ, *հրեշտակները*, Մէլայիքլէր.
Les saints, լէ սէն, *սուրբերը*, Էվլիալար.
Les martyrs, լէ մարթիր, *մարտիրոսները*, Շէհիտլէր.
Les prophètes, լէ փրօֆէթ, *մարգարէները*, Փէյղամպէրլէր.
Les apôtres, լէզ-աբօթր, *առաքեալները*, Հավարիլէր.
Le noël, լը Նօէլ, }
La nativité, լա Նաթիվիթէ, } *Ծնունդ*, Միլատ.
L'épiphanie, *f.* լ'էփիֆանի, *յայտնութիւն*, Հուշան.
La chandeleur, լա շանտըլէօր, *տեառնընդառաջ*, Էտէ Թափտիձ.

ՔԵՐ. ԳԱՂ. Բ.

L'annonciation, *f.* լ'անօնսիասիօն, *աւետում*, իտի Թեպշիր.

Le jour de pâques, լը ժուր տը փագ, *զատիկ*, փագալյա.

L'ascension, *f.* լ'ասանսիօն, *համբարձում*, Հազրէթի Իսանըն կէօյէ չըգմասը, միրաճ.

La pentecôte, լա փանթգօթ, *հոգեգալուստ*, փէնգօշթ.

L'assomption, *f.* լ'ասօնփսիօն, *վերափոխում*, Մէրէմ անէնին կէօյէ չըգտըղը կիւն, իտի իրթիհալ.

Le paradis, լը փարատի, *արքայութիւն*, ճէննէթ.

Le purgatoire, լը փիւրկաթուար, *քաւարան*, արաֆ.

L'enfer, *m.* լ'անֆէր, *դժոխք*, ճէհէննէմ.

Le diable, լը տիապլը, *սատանայ*, շէյթան.

L'église, *f.* լ'էկլիզ, *եկեղեցի*, քիլիսէ.

La religion, լա րըլիժիօն, *կրօն*, մէզհէպ.

La foi, լա ֆուա, *հաւատք*, տին.

Le christianisme, լը գրիսթիանիզմ, *քրիստոնէութիւն*, քրիստիանլըք.

Les chrétiens, լէ գրէթիէն, *քրիստոնեայք*, քրիստիան.

Les catholiques, լէ գաթօլիգ, *ուղղափառք*, գաթօլիգ.

Les schismatiques, լէ շիզմաթիգ, *հերձուածողք*, րաֆըզը.

Les hérétiques, լէզ էրէթիգ, *հերետիկոսք*, Հէրաթըգը.

Un païen, էն փաիէն, } *կռապաշտ*, փութփէրէսթ.
Un idolâtre, էն իտօլաթրը, }

Une idole, իւն իտօլ, *կուռք*, փութ.

La Bible, լա պիպլը, *աստուածաշունչ*, Թէվրաթ.

L'Évangile, *m.* լ'էվանժիլ, *աւետարան*, ինճիլի շէրիֆ.

La prière, լա փրիէր, *աղօթք*, տուա.

Le sermon, լը սէրմօն, *քարոզ*, վաազ.

La chaire, լա շէր, *ամպիոն*, մինպէր.

L'autel, *m.* լ'օթէլ, *խորան*, միհրապ.

Une chapelle, իւն շափէլ, *մատուռ*, քիւչիւք քիլիսէ.

Բ· ԱՇԽԱՐՀՔԻ

L'univers, *m.*	լ'իւնիվէր,	*տիեզերք*,	քէայինաթ.
Le monde,	լը մօնտ,	*աշխարհք*,	տիւնեա.
Le ciel,	լը սիէլ,	*երկինք*,	կէօյ.
Les astres, *m.*	լէզ-աստրը,	*աստղները*,	եըլտըզլար.
Les étoiles, *f.*	լէզ-էթուալ,		
Les planètes, *f.*	լէ փլանէթ,	*մոլորակները*,	սէյեարէլէր.
Le soleil,	լը սօլէյլ,	*արեգակ*,	կիւնէշ.
La lune,	լա լիւն,	*լուսին*,	այ.
La comète,	լա քօմէթ,	*գիսաւոր*,	գույրուգլու եըլտըզ.
La mer,	լա մէր,	*ծով*,	տէնիզ.
La terre,	լա թէր,	*հող*, *երկիր*,	թօփրագ, եէր.
Le golfe,	լը կօլֆ,	*ծովու խորշ*,	քէօրֆէզ.
Le détroit,	լը տէթրուա,	*նեղուց*,	պօղազ.
Une île,	իւն իլ,	*կղզի*,	ատա.
Un lac,	էօն լագ,	*լիճ*,	կէօլ.
Une fleuve,	իւն ֆլէօվ,	*գետ*,	չայ.
Une rivière,	իւն րիվիէր,		
L'eau, *f.*	լ'օ,	*ջուր*,	սու.
Le feu,	լը ֆէօ,	*հուր*,	աթէշ.
L'air, *m.*	լ'էր,	*օդ*,	հավա.
Les nuages, *m.*	լէ նիւաժ,	*ամպերը*,	պուլութլար.
Les nues, *f.*	լէ նիւ,		
Le vent,	լը վան,	*հով*,	րիւզկեար.
La pluie,	լա փլիւի,	*անձրեւ*,	եաղմուր.
La grêle,	լա կրէլ,	*կարկուտ*,	տօլու.
La glace,	լա կլաս,	*սառն*,	պուզ.
La neige,	լա նէժ,	*ձիւն*,	գար.
Le brouillard,	լը պրուեար,	*մէգ*,	տուման.
La rosée,	լա րօզէ,	*ցօղ*,	չիյ.
Le froid,	լը ֆրուա,	*ցուրտ*,	սօգուգ.
Le chaud,	լը շօ,	*տաք*,	սըճագ.
Le tonnerre,	լը թօնէր,	*որոտումն*,	կէօյ կիւրլէմէսի.
La foudre,	լա ֆուտր,	*կայծակ*,	եըլտըրըմ.
L'éclair, *m.*	լ'էքլէր,	*փայլակ*,	շիմշէք.

Գ· ՄԵՏԱՂՆԵՐՈՒ ԵՒ ՔԱՐԵՐՈՒ

L'or, *m.* լ'օր, *ոսկի*, ալթըն.
La platine, լա փլաթին, *սպիտակ ոսկի*, փլաթին.
L'argent, *m.* լ'արժան, *արծաթ*, կիւմիւշ.
Le bronze, լը պրօնզ, *անագապղինձ*, թունճ.
Le cuivre, լը քիւիվրը, *պղինձ*, պագըր.
Le laiton, լը լէթօն, *արոյր*, փիրինճ.
Le tombac, լը թօնպագ, *պղինձ ծխեալ*, թօմպագ.
L'étain, *m.* լ'էթէն, *անագ*, գալայ.
Le vif-argent, լը վիֆ-արժան, *սնդիկ*, ժիվա.
Du fer-blanc, տիւ ֆէր-պլան, *թիթեղ*, թէնէքէ.
De la tôle, տը լա թօլ, *երկաթէ թիթեղ*, տէմիր թէնէքէ.
Le plomb, լը փլօն, *կապար*, գուրշուն.
L'acier, *m.* լ'ասիէ, *պողպատ*, չէլիք.
Le fer, լը ֆէր, *երկաթ*, տէմիր.
La rouille, լա րույլ, *ժանգ*, փաս.
Du fil d'archal, տիւ ֆիլ տ'արշալ, *երկաթէ թել*, տէմիր թէլ.
Le soufre, լը սուֆրը, *ծծումբ*, քիւքիւրթ.
La craie, լա գրէ, *կաւիճ*, թէպէշիր.
La céruse, լա սէրիւզ, *սպիտակագեղ*, իւսթիւպէճ.
Une pierre, իւն փիէր, *քար*, թաշ.
Un caillou, էօն գայլու, *գայլախազ*, չախմագ թաշը.
Le marbre, լը մարպրը, *մարմար*, մէրմէր.
Une pierre de touche, իւն փիէր տը թուշ, *փորձաքար*, միհէնք թաշը.

Դ· ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՈՒ ԵՂԱՆԱԿԻ

Le temps, լը թան, *ատեն*, զէման.
Un siècle, էօն սիէգլ, *դար*, ասր, եիւզ եըլ.
Un an, էօն ան,
Une année, իւն անէ, } *տարի*, սէնէ, եըլ.
La saison, լա սէզօն, *եղանակ*, էյեամ.
Le printemps, լը փրէնթան, *գարուն*, իլք պահար.
L'été, *m.* լ'էթէ, *ամառ*, եազ.

L'automne, *m.* լ'օթօնը, աշուն, կիւզ.
L'hiver, *m.* լ'իվէր, ձմեռ, գըշ.
Un mois, էօն մուա, ամիս, այ.
Janvier, Ժանվիէ, Յունուար, Քէանունի սանի.
Février, Ֆէվրիէ, Փետրուար, Շուպաթ.
Mars, Մարս, Մարտ, Մարթ.
Avril, Ավրիյլ, Ապրիլ, Նիսան.
Mai, Մէ, Մայիս, Մայիս.
Juin, Ժիւէն, Յունիս, Հազիրան.
Juillet, Ժիւյլէ, Յուլիս, Թէմուզ.
Août, Ու, Օգոստոս, Աղօստօս.
Septembre, Սէբթամպրը, Սեպտեմբեր, Էյլուլ.
Octobre, Օքթօպրը, Հոկտեմբեր, Թեշրինի էվվէլ.
Novembre, Նօվամպրը, Նոյեմբեր, Թեշրինի սանի.
Décembre, Տէսամպրը, Դեկտեմբեր, Քէանունի էվվէլ.
Une semaine, իւն սըմէնը, շաբաթ, հաֆթա.
Un jour, էօն ժուր, օր մը, պիր կիւն.
Dimanche, տիմանշ, կիրակի, փազար.
Lundi, լէօնտի, երկուշաբթի, փազար էրթէսի.
Mardi, մարտի, երեքշաբթի, սալը.
Mercredi, մէրքրըտի, չորեքշաբթի, չարշամպա.
Jeudi, ժէօտի, հինգշաբթի, փէրշէմպէ.
Vendredi, վանտրըտի, ուրբաթ, ճումա.
Samedi, սամտի, շաբաթ, ճումա էրթէսի.
Une heure, իւն էօր, ժամ մը, պիր սաաթ.
Une minute, իւն մինիւթ, վայրկեան մը, պիր տաքիքէ.
L'aurore, *f.* լ'օրօր }
L'aube, *f.* լ'օպ, } արշալոյս, չին սապահ.
Le lever du soleil, լը լըվէ տիւ սօլէյլ, արեւուն ելլելը, կիւն տօղուշու.
Le matin, լը մաթէն, առաւօտ, սապահ.
Le midi, լը միտի, կէսօր, էօյլէ.
Le soir, լը սուար, իրիկուն, աքշամ.
Le coucher du soleil, լը քուշէ տիւ սօլէյլ, արեւուն մտնելը, կիւն պաթըշը.

Le minuit, լը մինիւի, կէս գիշեր, եարը կէճէ.
Le jour de l'an, լը ժուր տը լ'ան, կաղանդ, եըլ պաշը.
Le carnaval, լը գարնավալ, բարեկենդան, էթ քէսիմի.
Le carême, լը գարէմ, մեծ պահք, պէօյիւք օրուճ.

Ե· ՄԱՐԴՈՒ

L'homme, *m.* լ'օմ, մարդ, ատամ.
La femme, լա ֆամ, կին, գարը.
L'enfant, լ'անֆան, տղայ, չօճուգ.
Le garçon, լը գարսօն, մանչ, օղլան.
La fille, լա ֆիյլ, աղջիկ, գըզ.
Le jeune homme, լը ժէօն օմ, երիտասարդ, տէլիգանլը.
Le vieillard, լը վիէյլեար, ծեր, իխթիյար.
La vieille, լա վիէյլ, պառաւ, գօճա գարը.
L'âge, *m.* լ'աժ, տարիք, եաշ.
L'enfance, *f.* լ'անֆանս, տղայութիւն, չօճուգլուգ.
La jeunesse, լա ժէօնէս, երիտասարդութիւն, տէլիգանլըլըգ.
La vieillesse, լա վիէյլէս, ծերութիւն, իխթիյարլըգ.
La vie, լա վի, կեանք, էօմր.
La santé, լա սանթէ, առողջութիւն, սաղլըգ.
Le corps, լը գօր, մարմին, պէտէն.
La peau, լա փօ, մորթ, տէրի.
L'os, *m.* լ'օ, (լ'օս) ոսկր, քէմիք.
La moelle, լա մուալ, ծուծ, իլիք.
Le membre, լը մանպր, անդամ, ազա.
Le sang, լը սան, արիւն, գան.
La veine, լա վէն, երակ, տամար.
La tête, լա թէթ, գլուխ, պաշ.
Les cheveux, *m.* լէ շըվէօ, մազ, սաչ.
Le cerveau, լը սէրվօ,
La cervelle, լա սէրվէլ, } ուղեղ, պէյին.
Le crâne, լը գրան, գանգ, պաշ չանաղը.
Le visage, լը վիզաժ, երես, եիւզ.

La face, լա ֆաս, դէմք, չէհրէ.
Le front, լը ֆրօն, ճակատ, ալըն.
L'oeil, *m.* լ'էօյլ, աչք, կէօզ.
Les sourcils, *m.* լէ սուրսիլ, ընքուի, գաշ.
Les paupières, *f.* լէ բօբիէր, արտեւանունք, քիրպիք.
La prunelle, լա բրիւնէլ, բիբ, պէպէք.
Le nez, լը նէ, քիթ, պուրուն.
Les narines, *f.* լէ նարին, քթի ծակ, պուրուն տէլիյի.
La joue, լա ժու, այտ, եանագ.
La tempe, լա թանբ, քունք, գուլագ թօզու.
Les oreilles, *f.* լէզ-օրէյլ, ականջ, գուլագ.
La bouche, լա պուշ, բերան, աղըզ.
Les lèvres, *f.* լէ լէվր, պրկունք, տուտագ.
La dent, լա տան, ատրայ, տիշ.
La gencive, լա ժանսիվ, լինտր, տիշ էթի.
La langue, լա լանկ, լեզու, տիլ.
Le menton, լը մանթօն, կզակ, չէնէ.
La barbe, լա պարպ, մօրուք, սագալ.
Les moustaches, *f.* լէ մուսթաշ, ընչացք, պըյըգ.
Le cou, լը քու, վիզ, պօյուն.
La gorge, լա կօրժ, փող կամ լանջք, պօղազ եահօտ կէօքս.
Le gosier, լը կօզիէ, կոկորդ, խըրթլագ, պօղազ.
L'épaule, *f.* լ'էբօլ, ուս, օմուզ.
Les bras, *m.* լէ պրա, բազուկ, թեւ, գօլ.
Le coude, լը քուտ, արմուկ, տիրսէք.
La main, լա մէն, ձեռք, էլ.
Le poing, լը բուէն, բուռ, եումրուգ.
Le doigt, լը տուա, մատ, բարմագ.
Le pouce, լը բուս, բոյթ, պաշ բարմագ.
L'ongle, *m.* լ'օնկլ, ըղունգ, թըրնագ.
Le pouls, լը բու, երակի զարկ, նապըզ.
La poitrine, լա բուաթրին, կուրծք, կէօքս.
Le sein, լը սէն, ծոց, գիրկ, գուճագ.

Le coeur, լը գէօր, սիրտ, եիւրէք.
Le poumon, լը փումօն, թոք, աք ճիյէր.
L'haleine, *f.* լ'ալէնը, շնչառութիւն, սօլուգ.
Le foie, լը ֆուա, լեարդ, գարա ճիյէր.
L'estomac, *m.* լ'էսթօմա, ստամոքս, միտէ.
Le dos, լը տօ, կռնակ, արգա.
La cuisse, լա գուիս, ազդր, գալչա.
Les genoux, *m.* լէ ժընու, ծունկ, տիզ.
La jambe, լա ժանպ, սրունք, պաճագ.
Les pieds, *m.* լէ փիէ, ոտք, այագ.
La plante, լա փլանթ, ներբան, թապան.
Le talon, լը թալօն, կոճ, թօփուգ.

Զ· ԱԶԳԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

La famille, լա ֆամիյլ, ընտանիք, գերդաստան, ֆամիլեա.
Le père, լը փէր, հայր, փէտէր.
La mère, լա մէր, մայր, վալիտէ.
L'époux, *m.* լ'էփու, փեսայ, զէվճէյի.
L'épouse, *f.* լ'էփուզ, հարս, գէլին.
Le mari, լը մարի, էրիկ, այր, էր, գօճա.
La femme, լա ֆամ, կնիկ, կին, գարը, զէվճէ.
Les parents, լէ փարան, ծնողք, անա պապա, աթալար.
Le fils, լը ֆի (ֆիս), որդի, օղուլ.
La fille, լա ֆիյլ, աղջիկ, գըզ.
Le frère, լը ֆրէր, եղբայր, գարտաշ.
La soeur, լա սէօր, քոյր, գըզ գարտաշ.
L'aîné, լ'էնէ, առջինեկ, պիւյիւք (էվլատ).
Le cadet, լը գատէ, կրտսեր, քիւչիւք (էվլատ).
Le beau-père, լը պօ-փէր, աներ, գայնաթա. խորթ հայր, էօյէ պապա.
La belle-mère, լա պէլ-մէր, զոքանչ, գայն անա. խորթ մայր, էօյէ անա.
Le beau-fils, լը պօ-ֆիս, փեսայ, զէվճէյի, տամատ.
La belle-fille, լա պէլ-ֆիյլ, հարս, գէլին.

Le beau-frère, լը պօ-ֆրէր, *քեռայր*, էնիշտէ. *աներձագ*, գայն.

La belle-soeur, լա պէլ-սէօր, *տալ*, կէօրիւմճէ. *քենի*, պալտըզ.

Le gendre, լը ժանտրը, *փեսայ*, կիւվէյի, տամատ.

Le grand-père, l'aïeul, *m.* լը կրան-պէր, լ'այէօլ, *պապ*, տէտէ.

La grand' mère, l'aïeule, *f.* լա կրան մէր, լ'այէօլ, *հանի*, *մամ*, պէօյիւք անա.

Le petit-fils, լը փըթի-ֆի, *թոռն*, թօրուն.

La petite-fille, լա փըթիթ-ֆիյլ, *աղջիկ թոռ*, գըզ թօրուն.

L'oncle, *m.* լ'օնգլը, *հօրեղբայր*, *մօրեղբայր*, ամուճա, տայը.

La tante, լա թանթ, *հօրքոյր*, *մօրքոյր*, հալա, թէյզէ.

Le neveu, լը նըվէօ, *եղբօր կամ քեռ որդի*, եէյէն.

La nièce, լա նիէս, *եղբօր կամ քեռ աղջիկ*, գըզ եէյէն.

Le cousin, լը գուզէն, *հօրեղբօր կամ մօրեղբօր, հօրաքեռ կամ մօրաքեռ որդի*, ամուճա, տայը, հալա, թէյզէ օղլու.

La cousine, լա գուզին, *հօրեղբօր . . . աղջիկ*, ամուճա . . . գըզը.

Le fiancé, լը ֆիանսէ, *նշանած*, նիշանլը.

La fiancée, լա ֆիանսէ, *նշանած*, նիշանլը.

Le parrain, լը փարէն, *կնքահայր*, վաֆթիզ պապասը.

La marraine, լա մարէնը, *կնքամայր*, վաֆթիզ անասը.

Le filleul, լը ֆիյլէօլ, *սան*, վաֆթիզ օղլու.

La filleule, լա ֆիյլէօլ, *սան*, վաֆթիզ գըզը

La veuve, լա վէօվ, *որբեւայրի*, տուլ.

L'orphelin, *m.* լ'օրֆըլէն, *որբ*, էօքսիւզ.

Է. ՈՒՍՄԱՆ

Le livre, լը լիվր, *գիրք*, քիթապ.

Le papier, լը փափիէ, *թուղթ* քեաղըտ.

Le parchemin, լը բարշըմէն, *մագաղաթ*, դէրշէ·
Les plumes, *f.* լէ բլիւմ, *գրիչ*, գալէմ·
Le canif, լը գանիֆ, *գմելին*, գալէմթրաշ·
Le crayon, լը գրէյօն, *մատիտ*, գուրշուն գալէմ·
Une règle, իւն րէկլը, *կանոն*, ճէտվէր·
Le compas, լը գօնբա, *կարկին*, բէրկէլ.
L'encrier, *m.* լ'անգրիէ, }
L'écritoire, *f.* լ'էգրիդուար, } *կաղամար*, օգգա.
L'encre, *f.* լ'անգրը, *թանաք*, միւրէքքէպ·
Le poudrier, լը բուտրիէ, *աւազնոց*, րէզտան·
La poudre, լա բուտր, *աւազ*, դօզ·
Un plioir, էօն բլիուար, *թուղթ ծալելու ոսկր*, քէմիք·
Un transparent, էօն դրանսբարան, *տողաշար*, մասդար·
Une feuille de papier, իւն ֆէօյլ տը բաբիէ, *թերթ մը թուղթ*, պիր դաբագա քեաղըտ·
Un cahier, էօն գայիէ, *տետրակ*, դէֆդէր·
Une main de papier, իւն մէն տը բաբիէ, *պուրակ մը թուղթ*, պիր դէսդէ քեաղըտ·
Les ciseaux, *m.* լէ սիզօ, *մկրատ*, մագաս·
Un crayon d'ardoise, էօն գրէյօն տ'արտուազ, *թուաբանութեան գրիչ*, գարա դաշ գալէմի·
Une ardoise, իւն արտուազ, *թուաբանութեան տախտակ*, րագամ դաշը, գարա դաշ.
Une éponge, իւն էբօնժ, *սպունգ*, սիւնկէր·
De la cire d'Espagne, տը լա սիր տ'Էսբանէը, *կնքամոմ*, լէօք, մէօհիւր·
Le pain à cacheter, լը բէն ա գաշդէ, *կնքելու նշխարք*, բուլ·
Le cachet, լը գաշէ, *կնիք*, մէօհիւր·
La signature, լա սինեադիւր, *ստորագրութիւն*, իմզա.
L'adresse d'une lettre, *f.* լ'ատրէս տ'իւն լէդրը, *երեսագիր*, մէքտուպուն իւսդիւ·
L'écriture, *f.* լ'էգրիդիւր, *գիր*, եազը.
La lecture, լա լէքդիւր, *գրավարժութիւն*, օգումա.
La leçon, լա լըսօն, *դաս*, տէրս.

Les vers, *m.* լէ վէր, *ոտանաւոր*, շէր·

La prose, լա բրօզ, *արձակ*, նէսր·

La traduction, լա թրատիւքսիօն, *թարգմանութիւն*, թէրճիմէ·

Ը· ՏԱՆ

La porte, լա բօրթ, *դուռ*, գաբու·

La serrure, լա սէրիւր, *կղպակ*, քիլիտ·

Le loquet, լը լօգէ, *դռնափակ*, շըրթլագ·

La clef, լա գլէ, *բանալի*, անախթար·

Le marteau, լը մարթօ, *դռնահար*, շագշագ·

Le verrou, լը վէրու, *նիգ*, սիւրկիւ·

L’escalier, *m.* լէսգալիէ, *սանդուղք*, մէրտիվէն·

Le degré, լը տըկրէ, *ոտք*, *աստիճան*, այագ·

L’étage, *m.* լէթաժ, *դստիկոն*, գաթ·

La salle, լա սալ, *սրահ*, սօֆա·

La salle à manger, լա սալ ա մանժէ, *սեղանատուն*, եէմէք օտասը·

La chambre, լա շանպրը, *խուց*, օտա·

L’antichambre, *f.* լանթիշանպրը, *նախասենեակ*, սէլամլըգ·

La chambre à coucher, լա շանպրը ա գուշէ, *պառկելու խուց*, եաթագ օտասը·

La fenêtre, լա ֆնէթրը, *պատուհան*, փէնճէրէ·

La grille, լա կրիյլը, *պատուհանի վանդակ*, փէնճէրէ գաֆէսի·

La jalousie, լա ժալուզի, *վանդակ*, գաֆէս·

La vitre, le carreau, լա վիթրը, լը գարօ, *ապակի*, ճամ·

Le volet, լը վօլէ, *փեղկ*, գանաթ·

La muraille, լա միւրայլ, *պատ*, տիվար·

Le plancher, լը բլանշէ, *գետին*, *յատակ*, եէր·

Le plafond, լը բլաֆօն, *առաստաղ*, թավան·

Le poêle, լը բօալ, *գոց կրակարան*, սօպա·

La cheminée, լա շըմինէ, *բաց կրակարան*, *ծխան*, աչըգ սօպա, օճագ·

La cuisine, լա քիւիզին, խոհանոց, աշխանա.
Le garde-manger, լը կարտ-մանժէ, } մառան, քիլէր.
La dépense, լա տէփանս,
Le grenier, լը կրընիէ, վերնայարկ, թավան էվի.
Le toit, լը թուա, տանիք, տամ.
L'écurie, *f.* լ'էքիւրի, (ձիու) ախոռ, ախըր.
L'étable, *f.* լ'էթապլ, (կովի . . .) ախոռ, ախըր.
Le puits, լը փիւի, հոր, գույու.
La citerne, լա սիթէրն, սառնիճ, սարնըճ.
La pompe, լա փօնփ, ջրհան, թուլումպա.
La cave, լա գավ, գինւոյ ներքնատուն, շարապ մաղազասը.
Les privés, *m.* լէ փրիվէ, } արտաքնոց, մէմշա.
La garde-robe, լա կարտ-րօպ,

Թ. ԿԱՐԱՍԵԱՑ

Les meubles, *m.* լէ մէօպլ, կարասիք, էշեա.
La tapisserie, լա թափիսըրի, օթոց, խալը.
La table, լա թապլ, սեղան, սօֆրա.
Le bureau, լը պիւրօ, գրասեղան, եազըխանէ.
Le tiroir, լը թիրուար, դզրոց, չէքմէճէ.
La chaise, լա շէզ, աթոռ, իսքէմլի.
Le fauteuil, լը ֆօթէօյլ, թեւերով աթոռ, եասլանաճագ իսքէմլի.
La commode, լա գօմօտ, զգեստեղինաց դարան, չամաշըր տօլապը.
L'armoire, *f.* լ'արմուար, պահարան, տօլապ.
Le miroir, լը միրուար, հայելի, այնա.
Le pupitre, լը փիւփիթր, դրակալ, րահլէ.
Le lit, լը լի, անկողին, անկողնի կազմած, տէօշէք, գարէօլա.
Le rideau, լը րիտօ, վարագոյր, փէրտէ.
La couverture, լա գուվէրթիւր, վերմակ, եօրղան.
Le matelas, լը մաթլա, անկողին, եաթագ.
Le coussin, լը գուսէն, բարձ, եասթըգ.

L'oreiller, *m.* լ'օրէյլէ, *երեսի բարձ*, եիւզ եասդըղը.

La taie, լա թէ, *բարձի երես*, եասդըգ եիւզիւ.

Le linceul, լը լէնսէօլ, *պատանք*, քէֆէն.

Le drap, լը տրա, *սաւան*, չարշաֆ.

La paillasse, լա փայլաս, *յարդով անկողին*, սաման դէօշէք.

Le sofa, լը սօֆա, *բազմոց*, սէտիր.

Le canapé, լը գանաբէ, *տեսակ մը բազմոց*, պիր նէվ սէտիր, գանաբէ.

La chandelle, լա շանտէլ, *ճրագ*, մօմ.

La veilleuse, լա վէյլէօզ, *գիշերուան կանթեղ ու մասնաւոր շինուած պատրոյգը*, կէճէ գանտիլի, իտարէ ֆիթիլի.

La bougie, լա պուժի, *մոմեղէն*, շէմ.

La lampe, լա լանփ, *կանթեղ*, գանտիլ.

La mèche, լա մէշ, *պատրոյգ*, ֆիթիլ.

Le chandelier, լը շանտըլիէ, *աշտանակ*, շամտան.

Les mouchettes, *f.* լէ մուշէթ, *մոմի մկրատ*, մօմ մագասը.

Le porte-mouchettes, լը փօրթ-մուշէթ, *մոմի մկրատի աման*, մօմ մագասը գապը.

Le crachoir, լը քրաշուար, *թքաման*, թիւքիւրտան.

Le pot de chambre, լը փօ տը շանպր, *գիշերուան աման*, գարուրէ, ապտան.

La chaise percée, լա շէզ փէրսէ, *հարկաւորութեան աման*, հաճէթ սանտալէյէսի, թէշթխանէ.

La cruche, լա քրիւշ, *կուժ*, գանթա.

L'horloge, *f.* լ'օրլօժ, (*մեծ*) *ժամացոյց*, սաաթ.

Le coffre, լը քօֆր, *սնտուկ*, սանտըգ.

Ժ· ՍԵՂԱՆԻ ՈՒ ԽՈՀԱՆՈՑԻ

La vaisselle, լա վէսէլ, *սեղանի ամաններ*, սաֆրա գապլարը.

Le vase, լը վազ, *աման*, գապ.

Le service, լը սէրվիս, *սեղանի ամաններն ու լաթերը*, սաֆրա գապլարը, դէզկէրէ.

La nappe, լա նափ, *ծածկոց*, *փռոց*, էօրթիւ.

L'essuie-mains, *m.* լ'էսիւի-մէն, *ձեռքի սրբիչ*, եւ փէշքիրէ.

La serviette, լա սէրվիէթ, *անձեռոց*, փէչէթա.

Le couvert, լը գուվէր, *սեղանի սպաս*, սուֆրա թագըմը, չաթալ պուչագ...

Le couteau, լը գութօ, *դանակ*, պուչագ.

La fourchette, լա ֆուրշէթ, *պատառաքաղ*, չաթալ.

La cuillère, լա քիւյիէր, *դգալ*, գաշըգ.

Le plat, լը փլա, (*մեծ*) *սկաւառակ*, (պէօյիւք) թապագ.

L'assiette, *f.* լ'ասիէթ, *սկաւառակ*, թապագ.

La bouteille, լա պութէյլ, *շիշ*, շիշէ.

La salière, լա սալիէր, *աղի աման*, թուզ գապը.

Le vinaigrier, լը վինէկրիէ, *քացախի աման*, սիրքէ գապը.

Le poivrier, լը փուավրիէ, *պղպեղի աման*, պիպէր գապը.

Le verre, լը վէր, *գաւաթ*, գատէհ.

Le chaudron, լը շօտրօն, *կաթսայ*, *սան*, գազան, թէնճէրէ.

Le pot, լը փօ, *խեցեղէն աման*, չէօմլէք.

La cuiller à pot, լա քիւյիէր ա փօ, *մեծ դգալ*, պէօյիւք գաշըգ, քէփչէ.

La pelle, լա փէլ, *բահ*, քիւրէք.

Les pincettes, *f.* լէ փէնսէթ, *ունելիք*, մաշա.

Le balai, լը պալէ, *աւել*, սիւփիւրկէ.

Le seau, լը սօ, *դոյլ*, գովա.

Le panier, լը փանիէ, *սակառ*, սէփէթ.

La corbeille, լա գօրպէյլ, *կողով*, սէփէթ.

La passoire, լա փասուար, *պարզուտ*, քէվկիր, սիւզկէչ.

Le crible, լը գրիպլ, }
Le tamis, լը թամի, } *մաղ*, էլէք.

Le moulin à café, լը մուլէն ա գաֆէ, *խահուէի աղացք*, գահվէ տէյիրմէնի.

La cafetière, լա գաֆթիէր, *խահուէ եփելու աման*, գահվէ ճէզվէսի.

Le sucrier, լը սիւքրիէ, *շաքարի աման*, շէքէրտան.
La tasse, լա թաս, *բաժակ*, ֆինճան.
Le bois, լը պուա, *փայտ*, օտուն.
Le charbon, լը շարպօն, *ածուխ*, քէօմիւր.
La cendre, լա սանտրը, *մոխիր*, քիւլ.
Le briquet, լը պրիքէ, *հրահանք*, չագմագ.
La pierre à feu, լա փիէռ ա ֆէօ, *կայծքար*, չագմագ թաշը.
L'amadou, *m.* լ'ամատու, *լուցկի*, գավ.
L'allumette, *f.* լ'ալիւմէթ, *լուցափայտ*, չագմագլը քիպրիթ.

ԺԱ. ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐՈՒ ԵՒ ԽՄԵԼԻՆԵՐՈՒ

Le déjeuner, լը տէժէօնէ, *նախաճաշիկ*, գահվալթը.
Le dîner, լը տինէ, *ճաշ*, էօյլէ եէմէյի.
Le goûter, լը կութէ, *իրիկուան դէմ նախաճաշիկ*, իքինտի գահվալթըսը.
La collation, լա քօլասիօն, *թեթեւ ընթրիք*, ագշամ գահվալթըսը.
Le souper, լը սուփէ, *ընթրիք*, ագշամ եէմէյի.
Un repas, էօն րըփա, *կերակուր*, եէմէք.
Les mets, *m.* լէ մէ, *կերակուրներ*, թաամլար.
Un festin, էօն ֆէսթէն, *կոչունք*, զիաֆէթ.
Du pain, տիւ փէն, *հաց*, էքմէք.
Un bouillon, էօն պույեօն, *մսի ջուր*, էթ սույու.
La soupe, լա սուփ, *ապուր*, չօրպա.
De la viande, տը լա վիանտ, *միս*, էթ.
Le bouilli, լը պույի, *խաշու*, *պախ միս*, հաշլամա.
Un ragoût, էօն րակու, *համեմ*, թէրպիյէ, մէզէ.
Une omelette, իւն օմլէթ, *ձուածեղ*, գայղանա.
Du saucisson, տիւ սօսիսօն, *երշիկ*, չէօտէն,
Des saucisses, *f.* տէ սօսիս, *խոզի երշիկ*, տօմուզ սուճուղու.
Du jambon, տիւ ժանպօն, *խոզի ապուխտ*, տօմուզ պասթըրմասը.
Du caviar, տիւ գավիար, *աղնիւ ձկնկիթ*, խավէար.

De la boutargue, տը լա պութարկ, աղած ձկնկիթ, պալըգ եումուրթասը.
Un pâté, էօն փաթէ, կարկանդակ, պէօրէք.
Des gimblettes, *f.* տէ ժէնպլէթ, բոկեղ, սիմիթ.
De la volaille, տը լա վօլայլ, հաւ, թավուգ.
Du gibier, տիւ ժիպիէ, որսի միս, աւ էթի.
Le rôti, լը րօթի, խորված, քէպապ.
De la sauce, տը լա սօս, ջրի համեմանք, սօս.
Du lait, տիւ լէ, կաթ, սիւթ.
Du lait caillé, տիւ լէ գայլէ, մածուն, եօղուրթ.
La salade, լա սալատ, աղցան, սալաթա.
Des andouillettes, *f.* տէզ-անտույլէթ, փաղկիթ, քէօֆթէ.
Les entremets, *m.* լէզ-անթրմէ, չոր կերակրեղէններ, չէրէզլէր.
Le dessert, լը տէսէր, անուշեղէններ եւ պտղեղէններ, ինճէ սանճա.
De la confiture, տը լա գօնֆիթիւր, շաքարեղէն, շէքէրլամէ.
Des compotes, *f.* տէ գօնփօթ, անուշ, րէչէլ.
Du fromage, տիւ ֆրօմաժ, պանիր, փէյնիր.
Un oeuf, էօն էօֆ, հաւկիթ, եումուրթա.
De la crême, տը լա գրէմ, սեր, գայմագ.
Du beurre, տիւ պէօր, կարագ, թէրէ եաղը.
Les boissons, *f.* լէ պուասօն, ըմպելիք, իչգիլէր.
Les liqueurs, *f.* լէ լիգէօր, աղնիւ ըմպելիք, իչգի, ամպէրպէյէ, րագը...
De l'eau, *f.* տը լ'օ, ջուր, սու.
Du vin, տիւ վէն, գինի, շարապ.
De la bière, տը լա պիէր, գարեջուր, արփա սույու.
Le moût, լը մու, քաղցու, շիրա.
De l'eau-de-vie, տը լ'օ-տը-վի, օղի, րագը.
Du rossolis, տիւ րօսօլի, օղիշկ, ամպէրպէյէ.
Une tasse de café, իւն թաս տը գաֆէ, բաժակ մը խահուէ, պիր ֆինճան գահվէ.
Du thé, տիւ թէ, թէյ, չայ.
Le chocolat, լը շօգօլա, չոգոլաթ, չիգօլաթ.

Une limonade, իւն լիմօնատ, *լիմոնի օշարակ*, լիմօնատա.
Des glaces, *f.* տէ կլաս, *պաղպաղակ*, տօնտուրմա.
Des biscuits, *m.* տէ պիսքուի, *շաքարախառն պաքսիմատ*, շէքէրլի կէվրէք.

ԺԲ. ՀԱՄԵՄՆԵՐՈՒ, ԿԱՆԱՆՉԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԸՆԴԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

Du poivre, տիւ փուավրը, *պղպեղ*, պիպէր.
Du sel, տիւ սէլ, *աղ*, թուզ.
Du sucre, տիւ սիւքրը, *շաքար*, շէքէր.
De l'huile, *f.* տը լ'իւիլ, *ձէթ*, *եղ*, եաղ.
Du vinaigre, տիւ վինէկրը, *քացախ*, սիրքէ.
Un citron, էօն սիթրօն, *կիտրոն*, *լեմոն*, աղաճ գավունու, լիմօն.
Du verjus, տիւ վէրժիւ, *ազոխ*, *ազոխի ջուր*, գօրուգ, գօրուգ սույու.
1383
De la cannelle, տը լա գանէլ, *կինամոն*, թարչին.
Des noix muscades, *f.* տէ նուա միւսգատ, *Հնդիկ ընկոյզ*, Հինտիստան ճէվիզի.
Des clous de girofle, *m.* տէ գլու տը ժիրօֆլը, *մեխակ*, գարանֆիլ.
Des câpres, *f.* տէ գափրը, *կապպար*, գէպէրէ.
De l'ail, *m.* տը լ'այլ, *սխտոր*, սարմուսագ.
Des oignons, *m.* տէզ-օնեօն, *սոխ*, սօղան.
Du basilic, տիւ պազիլիգ, *ռահան*, ֆէսլիէն.
Du romarin, տիւ ռօմարէն, *խնկունի*, պիպէրիէնա.
Du safran, տիւ սաֆրան, *քրքում*, զաֆրան.
Du laurier, տիւ լօրիէ, *դափնի*, թէֆնէ.
Du persil, տիւ փէրսի, *ազատքեղ*, *կարոսն*, մայտանօզ.
De la menthe, տը լա մանթ, *անանուխ*, նանէ.
Du céleri, տիւ սէլրի, *լախուր*, քէրէվիզ.
Des asperges, *f.* տէզ-ասփէրժ, *ծնեբեկ*, գուշ գօնմազ.
Du pourpier, տիւ փուրփիէ, *փրփրեմ*, սէմիզ օթու.
De l'oseille, *f.* տը լ'օզէյլ, *թրթնջուկ*, գուզու գուլաղը.

De la chicorée, տը լա շիքօրէ, եղերդ, հինտիպա, րատիքէա.
Des porreaux, *m.* տէ փօրօ, պրաս, փրասա.
Des pommes de terre, *f.* տէ փօմ տը թէր, գետնախնձոր, եէր էլմասը.
Des olives, *f.* տէզ-օլիվ, ձիթապտուղ, զէյթին.
Des mélongènes, *f.* տէ մէլօնժէնը, սմբուկ, փաթլըճան.
Des carottes, *f.* տէ գարօթ, ստեպղին, հավուճ.
Des navets, *m.* տէ նավէ, շողգամ, շալկամ.
Des betteraves, *f.* տէ պէթրավ, ճակնդեղ, փանճար.
Des raves, *f.* տէ րավ, բողկ, թուրփ.
Des choux, *m.* տէ շու, կաղամբ, լահանա.
Un chou-fleur, էօն շու-ֆլէօր, ընդաւոր կաղամբ, գարնապիթ.
Des artichauts, *m.* տէզ-արթիշօ, կանկառ, արտիճուկ, էնկինար.
Des champignons, *m.* տէ շանփինեօն, սունկ, մանթար.
Du riz, տիւ րի, բրինձ, փիրինճ.
Des épinards, *m.* տէզ-էփինար, շոմին, ըսպանագ.
Des citrouilles, *f.* տէ սիթրույլ, } դդում, գապագ
Des courges, *f.* տէ գուրժ, }
Des laitues, *f.* տէ լէթիւ, հազար, մարուլ.
Un concombre, էօն գօնգօմպր, վարունգ, խըյար.
Des pois verts, *m.* տէ փուա վէր, թարմ ոլոռ, թազէ պիզիլեա.
Des pois chiches, *m.* տէ փուա շիշ, սիսեռ, նօհուտ.
Des haricots verts, *m.* տէ հարիգօ վէր, թարմ լուբիայ, թազէ ֆասուլեա.
Des lentilles, *f.* տէ լանթիյլ, ոսպ, մերճիմէք.
Des fèves, *f.* տէ ֆէվ, բակլայ, պագլա.

ԺԳ. ՊՏՈՒՂՆԵՐՈՒ

Des poires, *f.* տէ փուար, տանձ, արմուտ.
Une pommo, իւն փօմ, խնձոր, էլմա.
Un abricot, էօն ապրիգօ, ծիրան, գայսը.
Une pêche, իւն փէշ, դեղձ, շէֆթալի.

Des prunes, *f.* դէ փրիւն, *սալոր*, էրիկ.
Des cerises, *f.* դէ սըրիզ, *կեռաս*, քիրազ.
Des bigarreaux, *m.* դէ պիկառօ, *անադան*, *կարծր կեռաս*, դուրագանի քիրազ.
Des cerises griottes, *f.* դէ սըրիզ կրիօթ, *բալ*, ֆիշնէ.
Du raisin, դիւ րէզէն, *խաղող*, իւզիւմ.
Des raisins secs, *m.* դէ րէզէն սէք, *չամիչ*, գուրու իւզիւմ, բաստըգ.
Un coing, էօն գուէն, *սերկեւիլ*, այվա.
Une orange, իւն օրանժ, *նարինջ*, *թուրինջ*, փօրթուգալ, թուրունճ.
Une grenade, իւն կրընատ, *նուռ*, նար.
Des amandes, *f.* դէզ-ամանտ, *նուշ*, պատէմ.
Des figues, *f.* դէ ֆիկ, *թուզ*, ինճիր.
Des châtaignes, *f.* դէ շաթէնեը, *շագանակ*, քէստանէ.
Des noix, *f.* դէ նուա, *ընկոյզ*, ճէվիզ.
Des noisettes, *f.* դէ նուազէթ, *կաղին*, ֆընտըգ.
Une datte, իւն տաթ, *արմաւ*, խուրմա.
Une pistache, իւն փիսթաշ, *պիստակ*, ֆըստըգ.
Des mûres, *f.* դէ միւր, *թութ*, տութ,
Des groseilles, *f.* դէ կրօզէյլ, *հաղարջ*, ֆրէնկ իւզիւմի.
Des framboises, *f.* դէ ֆրանպուազ, *ազնիւ մորմենի*, ահու տանէ կէօյէրթլէն.
Des fraises, *f.* դէ ֆրէզ, *ելակ*, չիլէք.
Des nèfles, *f.* դէ նէֆլ, *զկեար*, մուշմուլա.
Des cormes, *m.* դէ քօրմ, *սին*, իւվէզ.
Des jujubes, *f.* դէ ժիւժիւպ, *յունապ*, հիւննապ.
Des arbouses, *f.* դէզ-արպուզ, *մաթուզ*, խօճա եէմիշի.
Des azeroles, *f.* դէզ-ազրօլ, *ալոճ*, *հաղորան*, ալըճ.
Des caroubes, *m.* դէ գարուպ, *եղջիւր*, քէչի պօյնուզու.
Un melon, էօն մըլօն, *սեխ*, գավուն.
Une pastèque, իւն փասթէք, } *ձմերուկ*, գարփուզ.
Un melon d'eau, էօն մըլօն տ'օ, }
Un ananas, էօն անանա, *անանաս*, անանաս.

ԺԴ· ԾԱՌԵՐՈՒ ԵՒ ԾԱՂԿԸՆԵՐՈՒ

L'arbre, *m.* լ՛արպրը, ծառ, աղաճ.
L'arbrisseau, *m.* լ՛արպրիսօ, } թուփ, չալը.
L'arbuste, *m.* լ՛արպիւսթ, }
La branche, լա պրանշ, } ոստ, ճիւղ, տալ.
Le rameau, լը րամօ, }
La racine, լա րասին, արմատ, քէօք.
Le tronc, լը թրօն, բուն, քիւթիւք.
La feuille, լա ֆէօյլ, տերեւ, եափրագ.
L'écorce, *f.* լ՛էգօրս, կեղեւ, գաբուգ.
Le pommier, լը փօմիէ, խնձորենի, էլմա աղաճը.
Le poirier, լը փուարիէ, տանձենի, արմուտ աղաճը.
Le prunier, լը փրիւնիէ, սալորենի, էրիկ աղաճը.
Le pêcher, լը փէշէ, դեղձի, շէֆթալի աղաճը.
Le noyer, լը նուայէ, ընկուզի, ճէվիզ աղաճը.
Le noisetier, լը նուազըթիէ, (ընտանի) կաղնի, ֆընտըգ աղաճը.
Le chêne, լը շէն, (վայրենի) կաղնի, մէշէ.
Le gland, լը կլան, խոզկաղին, փալամուտ.
Le pin, լը փէն, մայր, չամ աղաճը.
Le sapin, լը սափէն, եղեւին, քէօքնար աղաճը.
Le tilleul, լը թիյլէօլ, կակղի, ըխլամուր.
Le hêtre, լը հէթրը, փեկոն, գայըն, կիւրկէն աղաճը.
Le saule, լը սօլ, ուռի, սէօյիւտ.
L'orme, *m.* լ՛օրմ, կնձնի, գարա աղաճ.
Le sureau, լը սիւրօ, թանթրուենի, մուրվէր աղաճը.
Le peuplier, լը փէօփլիէ, կաղամախի, գավագ.
La fleur, լա ֆլէօր, ծաղիկ, չիչէք.
La rose, լա րօզ, վարդ, կիւլ.
L'oeillet, *m.* լ՛էօյլէ, շահոքրամ, գարանֆիլ.
La tulipe, լա թիւլիփ, կակաչ, լալէ.
Le lis, լը լիս, շուշան, զամպագ.
La jacinthe, լա ժասէնթ, յակինթ, սիւմպիւլ.
La giroflée, լա ժիրօֆլէ, շահպրակ, շէպպօյ.

La violette, լա վիօլէթ, մանուշակ, մէնէքշէ.
Le tournesol, լը թուրնըսօլ, արեւածաղիկ, այ չիչէյի.

ԺԵ. ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՈՒ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ ՊԱՏԻՒՆԵՐՈՒ

Le pape, le souverain pontife, լը փափ, լը սուվրէն փօնթիֆ, սրբազան պապ, Րիմ փափասը.
Le cardinal, լը գարտինալ, կարդինալ, քէրտէյաա.
Le patriarche, լը փաթրիարշ, պատրիարք, փաթրիք.
Un archevêque, էօն արշվէգ, արքեպիսկոպոս, սէր փիսգոպոս.
Un évêque, էօն էվէգ, եպիսկոպոս, փիսգոպոս.
Un abbé, էօն աբէ, աբբայ, րուհպան պաշը.
Un prêtre, էօն փրէթրը, քահանայ, քէշիշ.
Un chanoine, էօն շանուան, կանոնիկոս, գանօնիք.
Un curé, էօն քիւրէ, ժողովրդապետ, ճէմաաթ փափազը.
Un empereur, էօն անփրէօր, կայսր, իմփէրաթօր.
Un roi, էօն րուա, թագաւոր, փատիշահ.
Un archiduc, էօն արշիտիւգ, արքիդուքս, արշիտուգա.
Un prince, էօն փրէնս, իշխան, պէյ.
Un duc, էօն տիւգ, դուքս, տուգա.
Un comte, էօն գօնթ, կոմս, չրօֆ.
Un baron, էօն պարօն, սեպուհ, պէյզատէ.
Un chevalier, էօն շըվալիէ, ասպետ, սիփէհի.
Un ambassadeur, էօն անպասատէօր, դեսպան, էլչի.
Le premier ministre, լը փրըմիէ մինիսթր, եպարքոս, վէզիր.
Un conseiller d'état, էօն գօնսէյլէ տ'էթա, տէրութեան խորհրդական, տէվլէթ մուշավիրի.
Le grand chambellan, լը կրան շանպէլան, արքունի մեծ սենեկապետ, խասսէքի պաշը.
Un courtisan, էօն գուրթիզան, պալատական, սէրայլը.
Le chancelier, լը շանսըլիէ, ատենադպիր, տիվան քեաթիպի.
Un président, էօն փրէզիտան, նախագահ, պաշ.
Un conseiller, էօն գօնսէյլէ, խորհրդական, մուշավիր.

Un juge, էօն ժիւժ, դատաւոր, հաքիմ.

Un avocat, էօն ավօքա, փաստաբան, դավա վէքիլի.

Un consul, էօն քօնսիւլ, բդեշխ, քօնսօլօս.

Le généralissime, լը ժէնէրալիսիմ, վերին հրամանատար, սէրասքէր.

Un maréchal, էօն մարէշալ, սպարապետ, մարշալ.

Un général, էօն ժէնէրալ, զօրագլուխ, սէրտար.

Un amiral, էօն ամիրալ, ծովապետ, քափուտան.

Un contre-amiral, էօն քօնթր-ամիրալ, երրորդ ծովապետ, իքինճի քափուտան.

Un lieutenant général, էօն լիէօթնան ժէնէրալ, զօրագլխի տեղակալ, վէքիլի սէրտար.

Un colonel, էօն քօլօնէլ, }
Un major, էօն մաժօր, } հազարապետ, պին պաշը.

Un capitaine, էօն քափիթէնը, հարիւրապետ, էիւզ պաշը.

Un officier, էօն օֆիսիէ, պաշտօնական, օֆիչէալ.

ԺԶ. ԱՐՈՒԵՍՏՆԵՐՈՒ

Un apothicaire, էօն ափօթիքէր, դեղագործ, էզաճը.

Un barbier, էօն պարպիէ, սափրիչ, պէրպէր.

Un boucher, էօն պուշէ, մսավաճառ, քասապ.

Un boulanger, էօն պուլանժէ, հացագործ, էքմէքճի.

Un cabaretier, էօն քապարթիէ, պանդոկապետ, մէյխանէճի.

Un chapelier, էօն շափլիէ, խոյրագործ, շափքաճը.

Un charpentier, էօն շարփանթիէ, ատաղձագործ, դօղրամաճը.

Un chirurgien, էօն շիրիւրժիէն, վիրաբոյժ, ճէրրահ.

Un cirier, էօն սիրիէ, մոմագործ, մումճու.

Un compositeur, էօն քօնփօզիթէօր, գրաշար, էազը, քիթապ դիզէն.

Un confiturier, էօն քօնֆիթիւրիէ, անուշարար, շէքէրլէմէճի.

Un cordonnier, էօն քօրտօնիէ, կօշկակար, փապուճճու.

Un couvreur, էօն գուվրէօր, *յարկիչ*, չաթը եափան,

Un crocheteur, էօն գրօշթէօր, *բեռնակիր*, համմալ.

Un dendiste, էօն տանթիսթ, *ակռայ հանող*, տիշ չէքիճի.

Un douanier, էօն տուանիէ, *մաքսաւոր*, կէօմրիւքճիւ.

Un droguiste, էօն տրօկիսթ, *դեղավաճառ*, ագտէր.

Un ferblantier, էօն ֆէրպլանթիէ, *կռիչ*, *թիթեղնագործ*, թէնէքէճի.

Un forgeron, էօն ֆօրժրօն, *երկաթագործ*, չիլինկիր.

Un horloger, էօն օրլօժէ, *ժամագործ*, սաաթճը.

Un imprimeur, էօն էնփրիմէօր, *տպող*, քիթապ պասան.

Un jardinier, էօն ժարտինիէ, *պարտիզպան*, պաղչէպան.

Un joaillier, էօն ժօայիէ, *ակնավաճառ*, *ակնագործ*, ճէվահիրճի.

Un libraire, էօն լիպրէր, *գրքածախ*, քիթապճը.

Un maçon, էօն մասօն, *որմնադիր*, տուվարճը.

Un maréchal ferrant, էօն մարէշալ ֆէրան, *պայտառ*, նալպանտ.

Un matelot, էօն մաթլօ, *նաւավար*, կէմիճի.

Un médecin, էօն մէտսէն, *բժիշկ*, հէքիմ.

Un menuisier, էօն մընիւիզիէ, *հիւսն*, տիւլկէր.

Un mercier, էօն մէրսիէ, *խանութպան*, տիւքքէանճը.

Un meunier, էօն մէօնիէ, *ջաղացպան*, տէյիրմէնճի.

Un miroitier, էօն միրուաթիէ, *հայելի շինող*, այնաճը.

Un musicien, էօն միւզիսիէն, *երաժիշտ*, չալղըճը.

Un oculiste, էօն օքիւլիսթ, *ակնաբոյժ*, քէհհալ.

Un orfèvre, էօն օրֆէվր, *ոսկերիչ*, գույումճու.

Un papetier, էօն փափթիէ, *թղթագործ*, քէաղըտճը.

Un patissier, էօն փաթիսիէ, *ծաղարար*, պէօրէքճի.

Un pêcheur, էօն փէշէօր, *ձկնորս*, պալըգճը.

Un peintre, էօն փէնթր, *պատկերահան*, թասվիրճի.

Un pelletier, էօն փէլթիէ, *մուշտակագործ*, քիւրքճիւ.

Un potier, էօն փօթիէ, *բրուտ*, չէօմլէքճի.

Un ramoneur, էօն րամօնէօր, *ծխնելոյզ մաքրող*, օճագ սիւփիւրիւճիւ.

Un relieur, էօն րըլիէօր, *կազմարար*, քիթապ պաղլայըճը.

Un savetier, էօն սավթիէ, *հնակարկատ*, էսքիճի.
Un sculpteur, էօն սքիւլթէօր, *քանդակագործ*, օյմաճը.
Un sellier, էօն սէլլիէ, *թամբագործ*, սէրրաճ, էյէրճի.
Un serrurier, էօն սէրիւրիէ, *դարբին*, չիլինկիր.
Un tailleur, էօն թայյէօր, *դերձակ*, թէրզի.
Un tailleur de pierre, էօն թայյէօր տը փիէր, *քարահատ*, թաշճը.
Un tanneur, էօն թանէօր, *խաղախորդ*, տէպպաղ.
Un tapissier, էօն թափիսիէ, *գործ շինող*, *դնող*, խալըճը.
Un teinturier, էօն թէնթիւրիէ, *ներկարար*, պօյաճը.
Un tisserand, էօն թիսրան, *ոստայնանկ*, ճուլհա.
Un tonnelier, էօն թօնըլիէ, *տակառագործ*, ֆըչըճը.
Un tourneur, էօն թուրնէօր, *ճախարակագործ*, չըգրըգճը.
Un vigneron, էօն վինյըրօն, *այգեգործ*, պաղպան.
Un vitrier, էօն վիթրիէ, *ապակեգործ*, ճամճը.

ԺԷ. ՏԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒ

Un secrétaire, էօն սըքրէթէր, *դպիր*, սըր քեաթիպի.
Un maître d'hôtel, էօն մէթր տ'օթէլ, *տան հազարապետ*, քեահեա.
Un cuisinier, էօն գիւիզինիէ, *խոհարար*, աշճը.
Un marmiton, էօն մարմիթօն, *խոհեակ*, *խոհանոցի սպասաւոր*, եամագ,
Un écuyer, էօն էգիւիէ, *զինակիր*, սիլիհտար.
Un palefrenier, էօն փալֆրընիէ, *ձիադարման*, սէյիս.
Un cocher, էօն գօշէ, *կառապան*, արապաճը.
Un laquais, էօն լագէ, *ուրհանդակ*, թաթար.
Un valet de pied, էօն վալէ տը փիէ, *սպասաւոր*, չուխատար.
Un sommelier, էօն սօմըլիէ, *շտեմարանապետ*, քիլէրճի.
Les domestiques, *m.* լէ տօմէսթիգ, *ծառաները*, խըզմէթքեարլար.
Les servantes, *f.* լէ սէրվանթ, *աղախինները*, հալայըգլար.
Un valet de chambre, էօն վալէ տը շանպր, *սենեկապան*, գաֆթանճը.

ԺԸ. ՊԱԿՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Un géant, էօն ժէան, *հսկայ*, իֆրիթ.
Un nain, էօն նէն, *գաճաճ*, ճիւճէ.
Un estropié, էօն էսթրօփիէ, *խեղ*, սագաթ.
Un bossu, էօն պօսիւ, *կուզ*, *սապատող*, գամպուր.
Un borgne, էօն պօրնէը, *միաչէն*, *միականի*, թէք կէօզ.
Un louche, էօն լուշ, *շիլ*, շաշը.
Un aveugle, էօն ավէօկլը, *կոյր*, քէօր.
Un boiteux, էօն պուաթէօ, *կաղ*, թօփալ.
Un sourd, էօն սուր, *խուլ*, սաղըր.
Un muet, էօն միւէ, *մունջ*, տիլսիզ.
Un bègue, էօն պէկ, *թոթով*, քէքէմէք.
Un somnambule, էօն սօմնանպիւլ, *քնաշրջիկ*, ույգուտա կէզէն, խապրէվան.
La colique, լա գօլիգ, *խիթ*, *փորի ցաւ*, սանճը.
Le rhume, լը րիւմ, *հարբուխ*, զիւքեամ, նէվազիլ.
La toux, լա թու, *հազ*, էօքսիւրիւք.
L'asthme, *m.* լ՚ազմ, *շնչարգելութիւն*, զըգնէֆէս, թըգնէֆէսլիք.
La petite vérole, լա բըթիթ վէրօլ, *ծաղիկ*, *տապաստ*, չիչէք.
La vaccine, լա վագսին, *պատուաստ*, աշը.
La rougeole, լա րուժօլ, *վարդածոց*, գըզամուգ.
Les écrouelles, լէզ էգրուէլ, } *f.* *խոյլ*, սըրաճա.
Les scrofules, լէ սգրօֆիւլ, }
Une pustule, իւն բիւսթիւլ, *խաղաւարտ*, չիպան.
Le cancer, լը գանսէր, *քաղցկեղ*, շիրփէնչէ.
La fièvre, լա ֆիէվրը, *տենդ*, *ջերմ*, սըթմա.
L'érésipèle, *m.* լ՚էրէզիբէլ, *օձիկ*, եըլանճըգ.
La jaunisse, լա ժօնիս, *դալուկ*, սարըլըգ.
La phthisie, լա ֆթիզի, *բարակցաւ*, *հալեւմաշ*, վէրէմ.
La pleurésie, լա բլէօրէզի, *կողախիթ*, *կշտացաւ*, եան աղրըսը, զաթիւլ-ճէմպ (սաթըլճան).
L'hydropisie, *f.* լ՚իտրօբիզի, *ջրգողութիւն*, իսթիսգա, սըսգալըգ.

L'épilepsie, *f.* լ'էփիլէփսի, *լուսնոտութիւն*, սարա.
L'apoplexie, *f.* լ'ափօփլէքսի, *կաթուած*, տամլա.
La paralysie, լա փարալիզի, *անդամալուծութիւն*, քէօթիւրիւմլիւք.
La lèpre, լա լէփր, *բորոտութիւն*, ույուզ իլլէթի.
La dartre, լա տարթր, *որքին*, թէմրէյի.
La teigne, լա թէնյը, *գոնջութիւն*, քէլ, քէլլիք.
La goutte, լա կութ, *յօդացաւութիւն*, նիգրիս.
La peste, լա փէսթ, *ժանտախտ*, եումուրճագ.
La maladie, լա մալատի, *հիւանդութիւն*, խասթէլիք.
La guérison, լա կէրիզօն, *ապաքինութիւն*, *առողջանալը*, տիւզէլմէ.
La mort, լա մօր, *մահ*, էօլիւմ.

ԺԹ. ԶԳԵՍՏՆԵՐՈՒ

Un manteau, էօն մանթօ, *վերարկու*, գափութ.
Un habit, էօն ապի, *զգեստ*, *կարճ թիկնոց*, էսվապ, գըսա սիւրթու.
Un surtout, էօն սիւրթու, *թիկնոց*, սիւրթու.
Une pelisse, իւն փըլիս, *մուշտակ*, քիւրք.
La manche, լա մանշ, *թեզանիք*, *թեւ*, գօլ, եէն.
Le collet, լը գօլէ, *օձիք*, եագա.
La doublure, լա տուպլիւր, *աստառ*, աստար.
La poche, լա փօշ, *գրպան*, ճէպ.
Le gousset, լը կուսէ, *ժամացուցի գրպան*, սաաթ ճէպի, գօյուն ճէպի.
Les boutons, *m.* լէ պութօն, *կոճակ*, տիւյմէ.
Les boutonnières, *f.* լէ պութօնիէր, *օղակ*, իլիք.
Le gilet, լը ժիլէ, *բաճկոն*, ժիլէ, եէլէք.
Le caleçon, լը գալսօն, *վարտիք*, տիզլիք.
Un pantalon, էօն փանթալօն, *անդրավարտիք*, փանթալօն.
Les bretelles, *f.* լէ պրըթէլ, *ձգափոկ*, թիրանթի.
La robe de chambre, լա րօպ տը շամպր, *գիշերուան զգեստ*, կէճէլիք.
La perruque, լա փէրիւք, *կեղծամ*, փէրուգա.

Le chapeau, լը շաբօ, *փեղյր*, շաբգա.

Le bonnet, լը պօնէ, *գլխարկ*, տէրբօշ, թագէա.

La calotte, լա գալօթ, *գդակ*, թագէա.

La cravate, լա գրավաթ, *փողպատ*, պօղազ պաղը.

Le peigne, լը բէնեը, *սանտր*, թարագ.

Le cure-dent, լը քիւր - տան, *ատամնաքոր*, տիշ հիլալը.

Le dentifrice, լը տանթիֆրիս, *ատամայի փոշի*, տիշ թօզու.

La brosse à dents, լա պրօս ա տան *ատամայի մաքրիչ*, տիշ ֆըրչասը.

Des gants, *m.* տէ կան, *ձեռնոց*, *թաթպան*, էլտիվէն.

Une montre, իւն մօնթրը, *ժամացոյց*, սաաթ.

Des pendants d'oreilles, *m.* տէ բանտան տ'օրէյլ *գինդ*, քիւբէ.

Un collier, էօն գօլիէ, *մանեակ*, կէրտանլըգ.

Des bracelets, *m.* տէ պրասլէ, *ապարանջան*, պիլէզիք.

Une bague, իւն պակ,

Un anneau, էօն անօ, } *մատնի*, եիւզիւք.

Le bas, լը պա, *զանկապան*, *գուլպայ*, չօրապ.

Les jarretières, *f.* լէ ժարթիէր, *ծնկի կապ*, *զանկապանի կապ*, բաչա պաղը.

Les bottes, *f.* լէ պօթ, *կօշիկ*, ճիզմէ.

Un tirant, էօն թիրան, *կօշկանդեղ*, ճիզմէ գուլաղը.

Un tire-botte, էօն թիր - պօթ, *կօշիկ հագնելու եւ հանելու գործիք*, ճիզմէ կէյէճէք վէ չըգարաճագ ալէթ.

Les pantoufles, *f.* լէ բանթուֆլը, *հողաթափ*, բապուճ.

Les babouches, *f.* լէ պապուշ, *շղուական*, թէրլիք.

Les souliers, *m.* լէ սուլիէ, *մուճակ*, գունտուրա.

Le linge, լը լէնժ, *ճերմակեղէն*, չամաշըր.

La chemise, լա շըմիզ, *շապիկ*, կէօմլէք.

Le mouchoir, լը մուշուար, *թաշկինակ*, եաղլըգ,

Une canne, իւն գան, *գաւազան*, չուպուգ.

Les lunettes, *f.* լէ լիւնէթ, *աչքնոց*, կէօզլիւք.

La bourse, լա պուրս, *քսակ*, քէսէ.

Le parapluie, լը փարափլիւի, *անձրեւի հովանոցակ*, եաղմուր շէմսիյէսի.

Le parasol, լը փարասօլ, *հովանոցակ*, շէմսիյէ.

La tabatière, լա թապաթիէր, *քթախոտի տուփ*, էնֆիէ գութուսու.

La pipe, լա փիփ, *ծխաձիգ*, Թիւթիւն չուպուղու.

Les vergettes *f.* լէ վէրժէթ,
La brosse, լա պրօս, } *խոզանակ*, քէֆէ.

Les décrottoires, *f.* լէ տէգրօթուար, *կօշկի խոզանակ*, ճիզմէ ֆըրչասը.

Le cirage, լը սիրաժ, *թյր*, *կօշկի ներկ*, գունտուրա պօյասը.

Ի. ԶԱՆԱԶԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Une épée, իւն էփէ, *թուր*, գըլըճ.

Un poignard, էօն փուանեար, *դաշոյն*, խանճէր.

Le fourreau, լը ֆուրօ, *պատեան*, գըն.

Une pique, իւն փիք, *տէգ*, մըզրագ.

Une flèche, իւն ֆլէշ, *նետ*, օգ.

Un arc, էօն արք, *աղեղ*, եայ.

Un carquois, էօն գարգուա, *կապարճ*, Թիրքէշ.

Une cuirasse, իւն գիւիրաս, *զրահ*, զըրըհ.

Un bouclier, էօն պուգլիէ, *վահան*, գալգան.

Un casque, էօն գասգ, *սաղաւարտ*, տէմիր քիւլահ.

La poudre, լա փուտր, *վառօդ*, պարութ.

Des balles, *f.* տէ պալ, *հրացանի գնդակ*, գուրշում.

Un fusil, էօն ֆիւզի, *հրացան*, Թիւֆէք.

Un pistolet, էօն փիսթօլէ, *ատրճանակ*, փիշթօվ, թապանճա.

Un boulet, էօն պուլէ, *գունդ*, կիւլլէ.

Un canon, էօն գանօն, *թնդանօթ*, Թօփ.

L'affût, *m.* լ'աֆիւ, *թնդանօթի սայլակ*, Թօփ արապասը.

Un mortier, էօն մօրթիէ, *ռըմբկէն*, հավան Թօփու.

Une bombe, իւն պօմպ, *ռումբ*, գումպարա.

Une grenade, իւն կրընատ, ռումբակ, էլ գումպարասը.
Une carabine, իւն գարապին, ցրկիճ, գարապինա.
Une fusée, իւն ֆիւզէ, հրացայտ, ֆիշէք.
Une girande, իւն ժիրանտ, հրացայտներու խուրձ, չընար աղաճը.
Une bêche, իւն պէշ, բահ, պէլ.
Une pioche, իւն փիօշ, թի, քիւրէք.
Une houe, իւն հու, ճանկիռ, քերոց, չափա.
Un hoyau, էօն հուայէօ, ակիր, (էքէ թարաֆլը) գազմա.
Un louchet, էօն լուշէ, բրիչ, (պիր թարաֆլը) գազմա.
Une herse, իւն հէրս, (հողի կոշտերը կոտրելու, սերմերը ծածկելու) տափան, ցաքան, թարագ.
Un râteau, էօն րաթօ, (խոտ ժողվելու, գետինը մաքրելու) տրմուխ, թարագ.
Un rouleau, էօն րուլօ, լողքար, եուվագ.
Une fourche, իւն ֆուրշ, երկժանի, չաթալ, եապա.
Un pressoir, էօն փրէսուար, հնձան, մամուլ, ճէնտէրէ, մէնկէնէ, լաղա.
Une faux, իւն ֆօ, մանգաղ, թըրփան.
Une serpe, իւն սէրփ, յատոց, պըչգը.
Un arrosoir, էօն արօզուար, ցնցուղ, պաղչէ գօվասը.
Une brouette, իւն պրուէթ, սայլակ, թօքրագ, էլ արապասը.
Un entonnoir, էօն անթօնուար, ձագար, հունի.
Un marteau, էօն մարթօ, մուրճ, չէքիճ.
Une hache, իւն հաշ, }
Un cognée, իւն գօնէէ, } կացին, տապար, պալթա.
Un hachereau, էօն հաշրօ, ուրագ, քէսէր.
Une scie, իւն սի, սղոց, թէսթէրէ.
Une lime, իւն լիմ, խարտոց, էյէ.
Une tarière, իւն թարիէր, }
Un vilebrequin, էօն վիլըպրըքէն, } գչիր, գայլիկոն, պուրղու.
Un rabot, էօն րապօ, (տախտակի) քերիչ, րէնտէ.
Une varlope, իւն վարլօփ, մեծ գերիչ, քիւշթէրէ.
Une râpe, իւն րափ, (պանրի) քերիչ, (թուրփ) րէնտէսի.

Un ciselet, էօն սիզլէ, } դրոց, երկաթի գրիչ, տէմիր
Un burin, էօն պիւրէն, } գալէմ, գազըյաճագ գալէմի.
Des tenailles, *f.* տէ թընայլ, աքցան, քէլպէթին.
De petites pinces, տը փըթիթ փէնս, աքցանիկ, քէսմէ.
Des pincettes, *f.* տէ փէնսէթ, ունելեակ, գըսգաճ.
Une pincette, իւն փէնսէթ, մազխիլ, ճըմպըզ.
Un rasoir, էօն ռազուար, ածելի, ուստուրա.
Une pierre à aiguiser, իւն փիէր ա էկիւիզէ, յեսան, պիլէյի թաշը.
Un fusil, էօն ֆիւզի, սրոց, մասատ.

ԻԱ. ՉՈՐՔՈՏԱՆԻՆԵՐՈՒ

Le quadrupède, լը գատրիւփէտ, չորքոտանի, տէօրտ այագլը.
L'agneau, *m.* լ'անեօ, գառնուկ, գուզու.
L'âne, *m.* լ'ան, էշ, էշէք.
La belette, լա պըլէթ, աքիս, կէլինճիք.
Le bélier, լը պէլիէ, խոյ, գօչ.
Le boeuf, լը պէօֆ, եզ, էօքիւզ.
Le bouc, լը պուգ, նոխազ, էրքէճ.
La brebis, լա պրըպի, մաքի, ոչխար, գօյուն, մարէա.
Le buffle, լը պիւֆլը, գոմէշ, մանտա.
Le castor, կուղբ, գունդուզ.
Le cerf, լը սէր, եղջերու, կէյիք.
Le chameau, լը շամօ, ուղտ, տէվէ.
Le chat, լը շա, կատու, քէտի.
La chèvre, լա շէվրը, այծ, քէչի.
Le cheval, լը շըվալ, ձի, աթ.
Le chien, լը շիէն, շուն, քէօփէք.
Le cochon, լը գօշօն, խոզ, տօմուզ.
Le daim, լը տէն, այծեամն, ճէյրան.
L'éléphant, *m.* լ'էլէֆան, փիղ, ֆիլ.
L'écureuil, *m.* լ'էքիւրէօյլ, սկիւռ, սընճապ.
Le faon, լը ֆան, եղնորթ, կէյիք էավրուսու.
La fouine, լա ֆուին, կուզ, սամսար.

La gazelle, լա գազէլ, *վիթ*, ղազէլ.
Le hérisson, լը հէրիսօն, *ոզնի*, քիրփի.
L'hermine, *f.* լ'էրմին, *սպիտակ աքիս*, գագում.
L'hyène, *f.* լ'իէն, *բորեան*, սըրթլան.
La jument, լա ժիւման, *զամբիկ*, գըսրագ.
Le lapin, լը լափէն, *ճագար*, ատա թավշանը.
Le léopard, լը լէօփար, *ընձառիւծ*, փարս.
Le lièvre, լը լիէվրը, *նապաստակ*, թավշան.
Le lion, լը լիօն, *առիւծ*, արսլան.
Le loup, լը լու, *գայլ*, գուրթ.
Le mouton, լը մութօն, *մաքեալ խոյ*, գըվըրճըգ գօյուն.
Le mulet, լը միւլէ, *ջորի*, գաթըր.
L'ours, *m.* լ'ուրս, *արջ*, այը.
Le rat, լը րա, *մեծ մուկ*, ճարթըլ սըչան.
Le renard, լը րընար, *աղուէս*, թիլքի.
Le sanglier, լը սանկլիէ, *վարազ*, եապան տօմուզու.
Le singe, լը սէնժ, *կապիկ*, մայմուն.
La souris, լա սուրի, *պզտիկ մուկ*, քիւչիւք սըչան.
La taupe, լա թօփ, *խլուրդ*, քէօսթէպէք.
Le taureau, լը թօրօ, *ցուլ*, պուղա.
Le tigre, լը թիկրը, *վագր*, փէլէնք.
La vache, լա վաշ, *կով*, ինէք.

ԻԲ. ՀԱՒԵՐՈՒ ԵՒ ԹՌՉՈՒՆՆԵՐՈՒ

L'oiseau, *m.* լ'ուազօ, *թռչուն*, գուշ.
La plume, լա փլիւմ, *փետուր*, թիւյ.
L'aile, *f.* լ'էլ, *թեւ*, գանաթ.
Le bec, լը պէգ, *կտուց*, գուշ պուրնու, կակա.
L'aigle, *m.* լ'էկլը, *արծիւ*, գարթալ.
L'alouette, *f.* լ'ալուէթ, *արտուտ*, չայըր գուշու.
L'autruche, *f.* լ'օթրիւշ, *ջայլամ*, տէվէ գուշու.
La caille, լա գայլ, *լորամարգի*, պըլդըրճըն.
Le canard, լը գանար, *բադ*, էօրտէք.
Le chardonneret, լը շարտօնրէ, *կարմրիկատար*, սագա գուշու.

La colombe, լա գօլօնպ, աղաւնի, կիւվէրճին.
Le coq, լը գօգ, աքաղաղ, խօրօզ.
Le corbeau, լը գօրպօ, ագռաւ, գարղա.
Le cygne, լը սինեը, կարապ, գուղու.
Le dindon, լը տէնտօն, } հնդկահաւ, հինտ թա-
Le coq d'Inde, լը գօ տ'էնտ, } ւուղու.
L'épervier, *m.* լ'էփէրվիէ, բազէ, աթմաճա.
La fauvette, լա ֆօվէթ, թուխկատար, պաշթան գարա.
Le geai, լը ժէ, կաղնոյ ագռաւ, ալա գարղա.
Le hibou, լը հիպու, բու, պայգուշ.
L'hirondelle, *f.* լ'իրօնտէլ, ծիծառ, գըրլանղըճ.
La linotte, լա լինօթ, կտտուաքաղ, քէթէն գուշու.
Le milan, լը միլան, ուրուր, ցին, չայլագ.
Le moineau, լը մուանօ, ճնճղուկ, սէրչէ.
L'oie, *f.* լ'ուա, սագ, գազ.
Le paon, լը փան, սիրամարգ, թաւուս գուշու.
La perdrix, լա փէրտրի, կաքաւ, քէքլիք.
Le perroquet, լը փէրօքէ, թութակ, փափաղան.
La pie, լա փի, կաչաղակ, սաղսաղան.
Le pigeon, լը փիժօն, աղաւնի, կէօվէրճին.
Le pinson, լը փէնսօն, սարեկիկ, իսփինօզ.
Le plongeon, լը փլօնժօն, հողամաղ, գարա պաթագ.
La poule, լա փուլ, հաւ, թաւուգ.
Le poulet, լը փուլէ, հաւուձագ, վառեկ, փիլիճ.
Le roitelet, լը րուաթըլէ, ցախսարեկ, չալը գուշու.
Le rossignol, լը րօսինեօլ, սոխակ, պիւլպիւլ.
Le serin de Canarie կամ le canari, լը սըրէն տը գանարի, դեղձանիկ, գանարեա.
Le tarin, լը թարէն, տարփին, իսքէթէ.
La tourterelle, լա թուրթըրէլ, տատրակ, գումրու.

ԻԴ. ԾՈՎՈՒ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐՈՒ

Le poisson, լը փուասօն, ձուկ, պալըգ.
Les écailles, *f.* լէզ-էգայլ, թեփ, փուլ.
L'arête, *f.* լ'արէթ, (ձկի) փուշ, դիքէն, գըլչըգ.

L'anguille, *f.* լ'անկիյլ, *օձաձուկ*, եըլան պալըղը.
La baleine, լա պալէն, *կէտ*, պալէնա.
Le dauphin, լը տօֆէն, *դլփին*, եունուս.
Des anchois, *m.* տէզ-անշուա, *անձրուկ*, խամսի պալըղը.
L'esturgeon, *m.* լ'էսթիւրժօն, *թառափ*, մէրսին.
Le maquereau, լը մագրօ, *թխնիկ*, ուսգումրու.
Des harengs, *m.* տէ հարան, *փայլուն ձուկ*, րինկա պալըղը.
Des sardines, *f.* տէ սարտին, *հրձուկ*, *աղկեր*, *թիրհօղ*, աթէշ պալըղը, սարտէլա.
Le turbot, լը թիւրպօ, *վահանաձուկ*, գալգան պալըղը.
L'espadon, *m.* լ'էսփատօն, *թրաձուկ*, գըլըճ պալըղը.
Le thon, լը թօն, *թիւննոս*, փալամուտ պալըղը.
Le calmar, լը գալմար, *լոք*, միւրէքքէպ պալըղը.
La truite, լա թրիւիթ, *կարմրախայտ*, ալա պալըղը.
La morue, լա մօրիւ, *փրփրուկ*, մէզիդ պալըղը.
L'écrevisse, *f.* լ'էգրըվիս, *խեցգետին*, ըսթագօզ.
Des langoustes, *f.* տէ լանկուսթ, *ծովու մարախ*, թէքէ.
La tortue, լա թօրթիւ, *կրիայ*, թօսպաղա.
Des huîtres, *f.* տէզ-իւիթր, *ոստրէ*, ըստրիտէա.
Des moules, *f.* տէ մուլ, *ձկան ականջ*, միտէա.

ԻԴ. ՄԻՋԱՏՆԵՐՈՒ, ՈՐԴԵՐՈՒ, ՃՃԻՆԵՐՈՒ

La cigale, լա սիկալ, *ճպուռ*, աղուսթօս պէօճէյի.
Le crapaud, լը գրափօ, *գետնագորտ*, գարա գուրպաղա.
La grenouille, լա կրընույլ, *գորտ*, գուրպաղա.
Le serpent, լը սէրփան, *օձ*, եըլան.
Le lézard, լը լէզար, *մողէզ*, քէրթէնքէլէ.
Le scorpion, լը սգօրփիօն, *կարիճ*, ագրէպ.
La scolopendre, լա սգօլօփանտր, *օձասանդր*, գըրգ այագ.
La mouche, լա մուշ, *ճանճ*, սինէք.

Le cousin, լը գուզէն, *մժղուկ*, սիվրի սինէք.
Le taon, լը թօն, *ձիաստատց*, աթ սինէյի.
L'abeille, *f.* լ'ապէյլ, *մեղու*, արը.
La fourmi, լա ֆուրմի, *մրջիւն*, գարընճա.
L'araignée, *f.* լ'արէնէէ, *սարդ*, *մամուկ*, էօրիւմճէք.
La toile d'araignée, լա թուալ տ'արէնէէ, *սարդի ոստայն*, էօրիւմճէք.
Le papillon, լը փափիյօն, *թիթեռն*, քէփէնէք.
Le ver à soie, լը վէր ա սուա, *շերամ*, իփէք պէօճէյի.
Le ver luisant, լը վէր լիւիզան, *կրակիկ*, աթէշ պէօճէյի.
Le cloporte, լը գլօփօրթ, *նեպուկ*, թէսպիհ պէօճէյի.
La sauterelle, լա սօթըրէլ, *մարախ*, չէքիրկէ.
L'escargot, *m.* լ'էսգարկօ, *կողինջ*, սալեանկօզ.
Le limaçon, լը լիմասօն, *շողոմ*, սիւմիւքլիւ պէօճէք.
La teigne, լա թէնէը, *ցեց*, կիւվէ.
La sangsue, լա սանսիւ, *տզրուկ*, սիւլիւք.
Le pou, լը փու, *ոջիլ*, պիթ.
La lente, լա լանթ, *անիծ*, սիրքէ.
La puce, լա փիւս, *լու*, փիրէ.
La punaise, լա փիւնէզ, *մլուկ*, *փայտոջիլ*, թախթա պիթի.

Բ.

ՀԱՄԱՌՕՏ ԽՕՍՔԵՐ

Ա. AVOIR ՕԺԱՆԴԱԿԻՆ ԳՈՅԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԵՏ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ

J'ai du papier.	*Թուղթ ունիմ.*
Ժ'է տիւ փափիէ.	Քեաղըդըմ վար.
Il a de l'encre.	*Թանաք ունի.*
Իլ ա տը լ'անքրը.	Միւրէքքէպի վար.
Nous avons des plumes.	*Գրիչ ունինք.*
Նու-զ-ավօն տէ փլիւմ.	Գալէմլէրիմիզ վար.
Vous avez un canif.	*Զմելին մը ունիք.*
Վու-զ-ավէզ-էօն գանիֆ.	Պիր գալէմթրաշընըզ վար.
Ils ont des oranges.	*Նարինջ ունին.*
Իլզ-օն տէզ-օրանժ.	Փորթագալլարը վար.
J'avais des poires.	*Տանձ ունէի.*
Ժ'ավէ տէ փուար.	Արմուդում վար իտի.
Il avait des pommes.	*Խնձոր ունէր.*
Իլ ավէ տէ փօմ.	Էլմասը վար իտի.
Nous avions des cerises.	*Կեռաս ունէինք.*
Նու-զ-ավիօն տէ սըրիզ.	Քիրազըմըզ վար իտի.
Vous aviez des prunes.	*Սալոր ունէիք.*
Վու-զ-ավիէ տէ փրիւն.	Էրիկլէրինիզ վար իտի.
Ils avaient des citrons.	*Լեմոն ունէին.*
Իլզ-ավէ տէ սիթրօն.	Լիմօնլարը վար իտի.
J'eus de la joie.	*Ուրախութիւն ունեցայ.*
Ժ'իւ տը լա ժուա.	Շատլըղըմ վար իտի.
Il eut du chagrin.	*Ցաւ ունեցաւ.*
Իլ իւ տիւ շակրէն.	Տէրտի վար իտի.
Nous eûmes de la petite monnaie.	*Մանր ստակ ունեցանք.*
Նու-զ-իւմ տը լա փըթիթ մօնէ.	Ուֆագ փարամըզ վար իտի.

Vous eûtes de l'or.	*Ոսկի ունեցաք.*
Վու-զ-էօթ տը լ'օր.	Ալթընընըզ վար իտի.
Ils eurent de l'argent.	*Արծաթ, ստակ ունեցան.*
Իլզ-էօր տը լ'արժան.	Աքչէլէրի վար իտի.
J'aurai des amandes.	*Նուշ պիտ'որ ունենամ.*
Ժ'օրէ տէզ-ամանտ.	Պատէմիմ օլաճագ.
Il aura des groseilles.	*Հաղարջ պիտ'որ ունենայ.*
Իլ օրա տէ կրօզէյլ.	Ֆրէնկ իւզիւմիւ օլաճագ.
Vous aurez des fraises.	*Ելակ պիտ'որ ունենաք.*
Վուզ-օրէ տէ ֆրէզ.	Չիլէքլէրինիզ օլաճագ.
Ils auront des raisins.	*Խաղող պիտ'որ ունենան.*
Իլզ-օրօն տէ րէզէն.	Իւզիւմլէրի օլաճագ.
J'aurais des amis.	*Բարեկամ կ'ունենայի...*
Ժ'օրէ տէզ-ամի.	Տօսթում օլուր իտի, տօսթ էտինիրտիմ.
Il aurait des ennemis.	*Թշնամի կ'ունենար...*
Իլ օրէ տէզ-էնմի.	Տիւշմանլարը օլուր իտի.
Nous aurions des supérieurs.	*Մեծեր կ'ունենայինք...*
Նուզ-օրիօն տէ սիւփէրիէօր.	Պիւյիւքլէրիմիզ օլուր իտի.
Vous auriez des inférieurs.	*Ստորակարգեալներ կ'ունենայիք...*
Վուզ-օրիէ տէզ-էնֆէրիէօր.	Թապիլէրինիզ օլուր իտի.
Ils auraient des égaux.	*Հաւասարներ կ'ունենային...*
Իլզ-օրէ տէզ-էկօ.	Աքրանլարը օլուր իտի.

A-t-il une épée?	*Սուր ունի՞.*
Ա-թ-իլ իւն էփէ.	Գըլըճը վա՞ր մը.
Avons-nous congé?	*Հանգիստ ունի՞նք.*
Ավօն-նու քօնժէ.	Թաթիլիմիզ վա՞ր մը.
Avez-vous une épingle?	*Գնդասեղ մը ունի՞ք.*
Ավէ-վու-զ-իւն էփէնկլը.	Պիր թօփլունուզ վա՞ր մը.

Ont-ils des abricots?	*Ծիրան ունի՞ն.*
Օնթ-իլ տէզ-աբրիքօ.	Գայսըլարը վա՞ր մը.
Avait-il des figues?	*Թուզ ունէ՞ր.*
Աւէթ-իլ տէ ֆիկ.	Ինճիրի վա՞ր մըյըտը.
Avions-nous des châtaignes?	*Շագանակ ունէի՞նք.*
Աւիօն-նու տէ շաթէնյը.	Քէսթանէմիզ վա՞ր մըյտը.
Aviez-vous des noix?	*Ընկոյզ ունէի՞ք.*
Աւիէ-վու տէ նուա.	Ճէվիզինիզ վա՞ր մըյտը.
Avaient-ils des noisettes?	*Կաղին ունէի՞ն.*
Աւէթ-իլ տէ նուազէթ.	Ֆընտըգլարը վա՞ր մըյտը.
Eut-il de la sincérité?	*Անկեղծութիւն ունեցա՞ւ.*
Իւթ-իլ տը լա սէնսէրիթէ.	Սատըգլըղը օլտու՞ մու.
Eûmes-nous du dégoût?	*Տհաճութիւն ունեցա՞նք.*
Իւմ-նու տիւ տէկու.	Ճանըմըզ սըգըլտը՞ մը.
Eûtes-vous de la politesse?	*Քաղաքավարութիւն ունեցա՞ք.*
Իւթ-վու տը լա բօլիթէս.	Թէրպիյէնիզ օլտու՞ մու.
Eurent-ils de la modestie?	*Համեստութիւն ունեցա՞ն.*
Իւր-իլ տը լա մօտէսթի.	Էտէպլի էրքէնլարը օլտու՞ մու.
Aura-t-il des avelines?	*Կաղին պիտ'որ ունենա՞յ.*
Օրա-թ-իլ տէզ-աւլին.	Ֆընտըգը օլաճա՞գ մը.
Aurons-nous des concombres?	*Վարունգ պիտ'որ ունենա՞նք.*
Օրօն-նու տէ գօնգօմպր.	Խըյարըմըզ օլաճա՞գ մը.
Aurez-vous des tulipes?	*Կակաչ պիտ'որ ունենա՞ք.*
Օրէ-վու տէ թիւլիփ.	Լալէնիզ օլաճա՞գ մը.
Auront-ils des fleurs?	*Ծաղիկ պիտ'որ ունենա՞ն.*
Օրօնթ-իլ տէ ֆլէօր.	Չիչէքլէրի օլաճա՞գ մը.
Aurait-il du profit?	*Շահ կ'ունենա՞ր.*
Օրէթ-իլ տիւ փրօֆի.	Քէարը օլու՞ր մույտու.
Aurions-nous des roses?	*Վարդ կ'ունենայի՞նք.*
Օրիօն-նու տէ րօզ.	Կիւլիւմիզ օլու՞ր մույտու.

Auriez-vous des marchandises ?	Վաճառք կ'ունենայի՞ք.
Օրիէ-վու տէ մարշանտիզ.	Մալընըզ օլու՞ր մույտու.
Auraient-ils de l'appétit?	Ախորժակ կ'ունենայի՞ն...
Օրէթ-իլ տը լ'աբէթիթ.	Իշթահըլարը օլու՞ր մույտու.

Je n'ai pas de mouchoir.	Թաշկինակ չունիմ.
Ժը ն'է բա տը մուշուար.	Եաղլըղըմ եօք տըր.
Il n'a pas de jarretières.	Զանկապանի կապ չունի.
Իլ ն'ա բա տը ժառթիէր.	Փաչա պաղը եօք.
Nous n'avons point de souliers.	Մուճակ չունինք.
Նու ն'ավօն բուէն տը սուլիէ.	Գունտուրամըզ եօք.
Vous n'avez pas de boucles.	Կոճակ չունիք.
Վու ն'ավէ բա տը պուքլ.	Դօքմաներըդ եօք.
Ils n'ont point de chapeaux.	Փեղոյր չունին.
Իլ ն'օն բուէն տը շաբօ.	Շաբգալարը եօք.
Je n'avais pas de gants.	Թաթպան չունէի.
Ժը ն'ավէ բա տը կան.	Էլտիվէնիմ եօղ իտի.
Il n'avait pas de peigne.	Սանտր չունէր.
Իլ ն'ավէ բա տը բէնյ.	Թարաղը եօղ իտի.
Nous n'avions pas de bottes.	Կօշիկ չունէինք.
Նու ն'ավիօն բա տը պօթ.	Չիզմէմիզ եօղ իտի.
Vous n'aviez point de montre.	Ժամացոյց չունէիք.
Վու ն'ավիէ բուէն տը մօնթր.	Սաաթըդըզ եօղ իտի.
Ils n'avaient pas de tabatière.	Քթախոտի աման չունէին.
Իլ ն'ավէ բա տը թաբաթիէր.	Էնֆիյէ գութուլարը եօղ իտի.
Je n'eus pas de plaisir.	Հաճութիւն չունեցայ.
Ժը ն'ու բա տը բլէզիր.	Սէֆամ օլմատը.

Il n'eut pas d'amitié.	Բարեկամութիւն չունեցաւ.
Իլ ն'իւ բա տ'ամիթիէ.	Տօսթլուղու օլմատը.
Nous n'eûmes pas de serviettes.	Անձեռոց չունեցանք.
Նու ն'իւմ բա տը սէրվիէթ.	Փեշթեմալըմըզ օլմատը.
Vous n'eûtes pas de maître.	Տէր չունեցաք.
Վու ն'իւթ բա տը մէթր.	Աղանըզ օլմատը.
Ils n'eurent pas de reconnaissance.	Երախտագիտութիւն չունեցան.
Իլ ն'իւր բա տը րըքօնէսանս.	Էյլիք պիլմէտիլէր.
Je n'aurai pas d'habit.	Զգեստ պիտի չունենամ.
Ժը ն'օրէ բա տ'աբի.	Էսվապըմ օլմայաճագ.
Il n'aura pas de bijoux.	Գոհար պիտի չունենայ.
Իլ ն'օրա բա տը բիժու.	Ճէվահիրի օլմայաճագ.
Nous n'aurons pas de cartes.	Խաղի թուղթ պիտի չունենանք.
Նու ն'օրօն բա տը գարթ.	Օյուն քեաղըտլարըմըզ օլմայաճագ
Vous n'aurez pas de rivaux.	Նախանձորդ պիտի չունենաք.
Վու ն'օրէ բա տը րիվօ.	Հասէտճիլէրինիզ օլմայաճագ.
Ils n'auront pas de fruits.	Պտուղ պիտի չունենան.
Իլ ն'օրօն բա տը ֆրիւի.	Մէյվէլէրի օլմայաճագ.
Je n'aurais pas de domestiques.	Ծառայ չէի ունենար...
Ժը ն'օրէ բա տը տօմէսթիք.	Խըզմէթքեարըմ օլմազ տը.
Il n'aurait pas de richesses.	Հարստութիւն չէր ունենար...
Իլ ն'օրէ բա տը րիշէս.	Վարլըգը օլմազ տը.
Nous n'aurions pas de thé.	Թէյ չէինք ունենար...
Նու ն'օրիօն բա տը թէ.	Չայըմըզ օլմազ տը.
Vous n'auriez pas de café.	Խահուէ չէիք ունենար...
Վու ն'օրիէ բա տը գաֆէ.	Գահվէնիզ օլմազ տը.
Ils n'auraient pas de sucre.	Շաքար չէին ունենար...
Իլ ն'օրէ բա տը սիւքր.	Շէքէրլէրի օլմազ տը.

N'a-t-il pas de velours?	Թաւիշ չունի՞.
Ն'ա-թի-իլ փա տը վըլուր.	Գատիֆէսի եօ՞ք մու.
N'avons-nous pas de couteaux?	Դանակ չունի՞նք.
Ն'ավօն-նու փա տը քութօ.	Փըչագըմըզ եօ՞ք մու.
N'avez-vous pas de cuillers?	Դգալ չունի՞ք.
Ն'ավէ-վու փա տը քիւյիէր.	Գաշըգընըզ եօ՞ք մու.
N'ont-ils pas de poudre?	Աւազ, վառօդ չունի՞ն.
Ն'օն-թիլ փա տը փուտրը.	Թօզ, պարութլարը եօ՞ք մու.
N'avait-il pas de ciseaux?	Մկրատ չունէ՞ր.
Ն'ավէթ-իլ փա տը սիզօ.	Մագասը եօ՞ք մույտու.
N'avions-nous pas de miroir?	Հայլի չունէի՞նք.
Ն'ավիօն-նու փա տը միրուար.	Այնամըզ եօ՞ք մույտու.
N'aviez-vous pas de rubans?	Ժապաւէն չունէի՞ք.
Ն'ավիէ-վու փա տը րիւպան.	Շէրիտին եօ՞ք մույտու.
N'avaient-ils pas de chaises?	Աթոռ չունէի՞ն.
Ն'ավէթ-իլ փա տը շէզ.	Իսքէմլէլէրի եօ՞ք մույտու.
N'eut-il pas de récompense?	Վարձք չունեցա՞ւ.
Ն'իւ-թ-իլ փա տը րէքօնփանս.	Մուգաֆաթինի ա՞լմատը մը.
N'eûmes-nous pas de carrosses?	Կառք չունեցա՞նք.
Ն'իւմ-նու փա տը քարօս.	Արապամըզ եօ՞ք մույտու.
N'eûtes-vous pas de place?	Տեղ, պաշտօն չունեցա՞ք.
Ն'իւթ-վու փա տը փլաս.	Եէրինիզ, մէմուրիէթինիզ եօ՞ք մույտու.
N'aura-t-il pas de coffres?	Սնտուկ պիտի չունենա՞յ.
Ն'օրա-թ-իլ փա տը քօֆրը.	Սանտըգը օ՞լմայաճագ մը.
N'aurons-nous pas de rideaux?	Վարագոյր պիտի չունենա՞նք
Ն'օրօն-նու փա տը րիտօ.	Փէրտէմիզ օ՞լմայաճագ մը.

N'aurez-vous pas de bougies ?	Մոմ չունենա՞ք պիտի.
Ն'օրէ-վու փա տը պուժի.	Պալ մումունուզ օլմայաճագ մը.
N'auront-ils pas de chandeliers?	Աշտանակ պիտի չունենա՞ն.
Ն'օրօնթ-իլ փա տը շանտըլիէ.	Շամտանլարը օլմայաճագ մը.
N'aurait-il pas de pâté?	Կարկանդակ չէ՞ր ունենար...
Ն'օրէթ-իլ փա տը փաթէ.	Պէօրէյի օլմա՞զ մըյտը.
N'aurions-nous pas de jardins ?	Պարտէզ չէի՞նք ունենար...
Ն'օրիօն-նու փա տը ժարտէն.	Պաղչէմիզ օլմա՞զ մըյտը.
N'auriez-vous pas de maisons ?	Տուն չէի՞ք ունենար...
Ն'օրիէ-վու փա տը մէզօն.	Էվինիզ օլմա՞զ մըյտը.

բ. ÊTRE ՕԺԱՆԴԱԿԻՆ ԱԾԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԵՏ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ

Je suis bien aise.	Շատ ուրախ եմ.
Ժը սուի պիէն էզ.	Չօք շատ ըմ.
Il est sincère.	Անկեղծ է.
Իլ է սէնսէր.	Սաֆտէրուն տուր.
Nous sommes occupés.	Զբաղած ենք.
Նու սօմզ-օքիւփէ.	Իշիմիզ վար.
Vous êtes agréables.	Հաճելի էք.
Վուզ-էթզ-ակրէապլ.	Խօշ սունուզ.
Ils sont timides.	Վախկոտ են.
Իլ սօն թիմիտ.	Գօրգագ տըրլար.
J'étais surpris.	Զարմացած էի.
Ժ'էթէ սիւրփրի.	Թէաճճիւպ էտէր էտիմ.
Il était aimable.	Սիրուն էր.
Իլ էթէթ-էմապլ.	Սէվիմլի, խօշ իտի.
Nous étions tranquilles.	Հանդարտ էինք.
Նուզ-էթիօն թրանքիլ.	Ռահաթ իտիք.
Vous étiez consciencieux.	Խղճմտանքաւոր էիք.
Վուզ-էթիէ քօնսիանսիէօ.	Ինսաֆլը իտինիզ.

Ils étaient constants.	Հաստատուն էին.
Իլզ-էթէ գօնսթան.	Գավի իտիլէր.
Je fus curieux.	Հետաքրքիր եղայ.
Ժը ֆիւ քիւրիէօ.	Մէրագլը օլտում.
Nous fûmes diligents.	Փութաջան եղանք.
Նու ֆիւմ տիլիժան.	Չալըշգան օլտուգ.
Vous fûtes paresseux.	Ծոյլ եղաք.
Վու ֆիւթ բառէսէօ.	Թէմպէլ օլտունուզ.
Ils furent dangereux.	Վտանգաւոր եղան.
Իլ ֆիւռ տանժըռէօ.	Թէհլիքէլի օլտուլար.
Je serai discret.	Խոհեմ պիտ'որ ըլլամ.
Ժը սըռէ տիսգռէ.	Իհտիյաթլը օլաճաղըմ.
Il sera savant.	Գիտուն պիտ'որ ըլլայ.
Իլ սըռա սավան.	Իլիմտար օլաճագ.
Vous serez envieux.	Նախանձոտ պիտ'որ ըլլաք.
Վու սըռէզ-անվիէօ.	Հասուտ օլաճագ սընըզ.
Ils seront experts.	Հմուտ պիտ'որ ըլլան.
Իլ սըռօնթ-էքսբէռ.	Փիշգին օլաճագլար.
Je serais malade.	Հիւանդ կ'ըլլայի...
Ժը սըռէ մալատ.	Խասթէ օլուրտում.
Il serait suspect.	Կասկածելի կ'ըլլար...
Իլ սըռէ սիւսբէգթ.	Շիւբհէլի օլուրտու.
Nous serions trompés.	Խաբուած կ'ըլլայինք...
Նու սըռիօն թռօնբէ.	Ալտանմըշ օլուրտուգ.
Ils seraient admirables.	Զարմանալի կ'ըլլային.
Իլ սըռէթ-ատմիռապլ.	Հայրէթլի օլուրտուլար.

Est-il facile?	Դիւրի՞ն է.
Էթ-իլ ֆասիլ.	Գօլա՞յ մը տըր.
Sommes-nous fantasques?	Դե՞գ ենք.
Սօմ-նու ֆանթասգ.	Թէլո՞ն մը իզ.
Êtes-vous zélés?	Նախանձաւո՞ր էք.
Էթ-վու զէլէ.	Չալըշգա՞ն մը սընըզ.

Sont-ils favorables?	Նպաստաւո՞ր են.
Սօնթ-իլ ֆավօրապլը·	Միւվաֆը՞գ մը դըրլար·
Etait-il ferme?	Ամո՞ւր էր.
Էթէթ-իլ ֆէրմ·	Գավի՞ մի իտի·
Etions-nous fiers?	Վե՞հ էինք.
Էթիօն-նու ֆիէր·	Ազամէթլի՞ մի իտիք·
Etiez-vous flatteurs?	Շողոքո՞րթ էիք.
Էթիէ-վու ֆլաթէօր·	Միւտահանէճի՞ մի իտինիզ·
Etaient-ils faibles?	Տկա՞ր էին.
Էթէթ-իլ ֆէպլը·	Գուվվէթսի՞զ մի իտիլէր·
Fut-il frugal?	Զափաւոր եղա՞ւ.
Ֆիւթ-իլ ֆրիւկալ·	Փէրհիզքեար օլտո՞ւ մու.
Fûmes-nous généreux?	Վեհանձն եղա՞նք.
Ֆիւմ-նու ժէնէրէօ·	Միւքէրրէմ օլտո՞ւգ մու.
Fûtes-vous tristes?	Տրտում եղա՞ք.
Ֆիւթ-վու թրիսթ·	Մահզուն օլտունո՞ւզ մու.
Furent-ils graves?	Ծանրաբարոյ եղա՞ն.
Ֆիւրթ-իլ կրավ·	Քեամիլ օլտուլա՞ր մը·
Sera-t-il habile?	Յաջողակ պիտ'որ ըլլա՞յ.
Սըրա-թ-իլ ապիլ·	Ույղուն օլաճա՞գ մը·
Serons-nous illustres?	Երեւելի պիտ'որ ըլլա՞նք.
Սըրօն-նու-զ-իլլիւսթր·	Նամտար օլաճա՞գ մըյըզ·
Seront-ils imparfaits?	Անկատար պիտ'որ ըլլա՞ն.
Սըրօնթ-իլզ-էնփարֆէ·	Քեմալիյէթսիզ օլաճագլա՞ր մը.
Serait-il mélancolique?	Սեւամաղձ կ'ըլլա՞ր...
Սըրէթ-իլ մէլանքօլիք·	Սէվտալը օլո՞ւր մույտու.
Serions-nous justes?	Արդար կ'ըլլայի՞նք.
Սըրիօն-նու ժիւսթ.	Սալիհ օլո՞ւր մույտուգ.
Seriez-vous judicieux?	Խելացի կ'ըլլայի՞ք.
Սըրիէ-վու ժիւտիսիէօ:	Ագըլլը օլո՞ւր մույտունուզ.
Seraient-ils laborieux?	Աշխատասէր կ'ըլլայի՞ն...
Սըրէթ-իլ լապօրիէօ.	Չալըշգան օլո՞ւր մույտուլար·

Je ne suis pas inconstant.	Փոփոխական չեմ.
Ժընը սիւի բազ-էնքօնսթան.	Տէօնէք տէյիլ իմ.
Il n'est pas imprudent.	Անխոհեմ չէ.
Իլ ն'է բազ-էնբրիւտան.	Թէտպիրսիզ տէյիլ տիր.
Nous ne sommes pas impudents.	Անամօթ չենք.
Նու նը սօմ բազ-էնբիւտան.	Էտէպսիզ տէյիլ իզ.
Vous n'êtes pas incurables.	Անբժշկելի չէք.
Վու ն'էթ բազ-էնքիւրապլ.	Տիւզէլմէզ տէյիլ սինիզ.
Ils ne sont pas incorrigibles.	Անուղղելի չեն.
Իլ նը սօն բազ-էնքօրիժիպլ.	Եօլա կէլմէզ տէյիլ տիրլէր.
Je n'étais pas indigent.	Չքաւոր չէի.
Ժը ն'էթէ բազ-էնտիժան.	Մուհթաճ տէյիլ իտիմ.
Il n'était pas inexorable.	Անողոքելի չէր.
Իլ ն'էթէ բազ-ինէկզօրապլ.	Եիւրէյի փէք տէյիլ իտի.
Nous n'étions pas inhumains.	Անողորմ չէինք.
Նու ն'էթիօն բազ-ինիւմէն.	Մէրհամէթսիզ տէյիլ իտիք.
Vous n'étiez pas inquiets.	Անհանդարտ չէիք.
Վու ն'էթիէ բազ-էնքիէ.	Րահաթ տուրմազ տէյիլ իտինիզ.
Ils n'étaient pas invincibles.	Անյաղթ չէին.
Իլ ն'էթէ բազ-էնվէնսիպլ.	Եէնիլմէզ տէյիլ իտիլէր.
Je ne fus pas inutile.	Անօգուտ չեղայ.
Ժը նը ֆիւ բազ-ինիւթիլ.	Իշէ եարամազ օլմատըմ.
Il ne fut pas joyeux.	Ուրախ չեղաւ.
Իլ նը ֆիւ բա ժուայէօ.	Շատ օլմատը.
Nous ne fûmes pas laborieux.	Աշխատասէր չեղանք.
Նու նը ֆիւմ բա լապօրիէօ.	Չալըշգան օլմատըք.
Vous ne fûtes pas lents.	Դանդաղ չեղաք.
Վու նը ֆիւթ բա լան.	Աղըր տավրանմատընըզ.
Ils ne furent pas équitables.	Արդար չեղան.
Իլ նը ֆիւր բազ-էքիթապլ.	Տիւրիւսթ օլմատըլար.

Je ne serai pas jeune.	Երիտասարդ պիտի չըլլամ.
Ժը նը սրէ փա ժէօն.	Կէնճ օլմայաճաղըմ.
Il ne sera pas laid.	Տգեղ պիտի չըլլայ.
Իլ նը սրա փա լէ.	Չիրքին օլմայաճագ.
Nous ne serons pas riches.	Հարուստ պիտի չըլլանք.
Նու նը սրօն փա րիշ.	Զէնկին օլմայաճաղըզ.
Vous ne serez pas savants.	Գիտուն պիտի չըլլաք.
Վու նը սրէ փա սավան.	Ալիմ օլմայաճագսընըզ.
Ils ne seront pas malicieux.	Նենգաւոր պիտի չըլլան.
Իլ նը սրօն փա մալիսիէօ.	Հիլէքեար օլմայաճագլար.
Je ne serais pas litigieux.	Կռուասէր չէի ըլլար...
Ժը նը սրէ փա լիթիժիէօ.	Նիզաճը օլմազ իտիմ.
Il ne serait pas obstiné.	Յամառ չէր ըլլար...
Իլ նը սրէ փազ-օպսթինէ.	Ինատճը օլմազ իտի.
Nous ne serions pas imbéciles.	Անմիտ չէինք ըլլար...
Նու նը սրիօն փազ-էնպէսիլ.	Ահմագ օլմազ իտիգ.
Vous ne seriez pas excusables.	Ջատագովելի չէիք ըլլար...
Վու նը սրիէ փազ-էքսքիւզապլ.	Էօզրէ-նէ-ղ օլմազ իտիզ.
Ils ne seraient pas ingénieux.	Հանճարեղ չէին ըլլար...
Իլ նը սրէ փազ-էնժէնիէօ.	Ֆիքրաէթլի օլմազ իտիլար.

Ne suis-je pas modeste?	Պարկեշտ չե՞մ.
Նը սուի-ժը փա մօտէսթ.	Էտէպլի տէյի՞լ մի իմ.
N'est-il pas joli?	Աղուոր չէ՞.
Ն'էթ-իլ փա ժօլի.	Կիւզէլ տէյի՞լ մի.
Ne sommes-nous pas mortels?	Մահկանացու չե՞նք.
Նը սօմ-նու փա մօրթէլ.	Էօլիւմլիւ տէյի՞լ մի իզ.
N'êtes-vous pas insouciants?	Անհոգ չէ՞ք.
Ն'էթ-վու փազ-էնսուսիան.	Հաֆաթարըզ տէյի՞լ մի սինիզ.

Ne sont-ils pas maladifs ?	*Հիւանդոտ չե՞ն.*
Նը սօնթ-իլ բա մալատիֆ.	Խասթալըգլը տէյի՞լ մի իտիլէր.
N'étais-je pas pâle?	*Գոյնս նետած չէ՞ր.*
Ն'էթէ-ժը բա բալ.	Սարարմըշ տէյի՞լ միյտիմ.
N'était-il pas morne?	*Տխուր չէ՞ր.*
Ն'էթէթ-իլ բա մօռն.	Մահզուն տէյի՞լ մի իտի.
N'étions-nous pas opulents?	*Ունեւոր չէի՞նք.*
Ն'էթիօն-նու բազ-օփիւլան.	Վարլըգլը տէյի՞լ մի իտիք.
N'étiez-vous pas absolus?	*Բացարձակ չէի՞ք.*
Ն'էթիէ-վու բազ-աբսօլիւ.	Քէնտի պաշըպուղու տէյի՞լ մի իտինիզ.
N'étaient-ils pas orgueilleux?	*Հպարտ չէի՞ն.*
Ն'էթէթ-իլ բազ-օրկէօյէօ.	Մաղրուր տէյի՞լ մի իտիլէր.
Ne fûmes-nous pas polis?	*Քաղաքավար չեղա՞նք.*
Նը ֆիւմ-նու բա բօլի.	Թէրպիյէլի օլմատըք մը.
Ne furent-ils pas quinteux?	*Կռուասէր չեղա՞ն.*
Նը ֆիւր-թ-իլ բա քէնթէօ.	Թիթիզ օլմատըլար մը.
Ne serai-je pas utile?	*Օգտակար պիտ'որ չըլլա՞մ.*
Նը սըրէ-ժը բազ-իւթիլ.	Ֆայտէլի օլմայաճագ մըյըմ.
Ne sera-t-il pas régulier?	*Կարգաւորեալ պիտ'որ չըլլա՞յ.*
Նը սըրա-թ-իլ բա րէկիւլիէ.	Սըրալը օլմայաճագ մը.
Ne serons-nous pas sages?	*Իմաստուն պիտ' որ չըլլա՞նք.*
Նը սըրօն-նու բա սաժ.	Ագըլլը օլմայաճագ մըյըզ.
Ne serez-vous pas querelleur?	*Կռուոտ պիտ'որ չըլլա՞ս.*
Նը սըրէ-վու բա քըրէլէօր.	Գավղաճը օլմայաճագ մը սըն.
Ne seront-ils pas téméraires?	*Յանդուգն պիտ'որ չըլլա՞ն.*
Նը սըրօնթ-իլ բա թէմէրէր.	Քիւսթախ օլմայաճագլար մը.
Ne serait-il pas vigoureux?	*Զօրաւոր չէ՞ր ըլլար...*
Նը սըրէթ-իլ բա վիկուրէօ.	Գուվվէթլի օլմա՞զ մըյտը.

Ne serions-nous pas vaillants ?	Քաջ չէի՞նք ըլլար...
Նը սըրիօն-նու փա վայեան.	Իյիթ օլմա՞զ մըյըտըք.
Ne seriez-vous pas sauvages?	Վայրենի չէի՞ք ըլլար...
Նը սըրիէ-վու փա սօվաժ.	Եապանի օլմա՞զ մըյըտընըզ.
Ne seraient-ils pas solvables ?	Վճարելու կարող չէի՞ն ըլլար...
Նը սըրէթ-իլ փա սօլվապլ.	Էօտէմէյէ գատըրտըրլէր օլմա՞զ մըյըտը.

Գ. ԲԱՑԵՐՈՒՆ ԳՈՅԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՀԵՏ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ

Vous n'avez pas chanté une chanson.	Երգ մը չերգեցիր.
Վու ն'ավէ փա շանթէ իւն շանսօն.	Պիր շարգը չաղըրմատըն.
Il n'a pas cherché son livre.	Գիրքը չփնտռեց.
Իլ ն'ա փա շէրշէ սօն լիվր.	Քիթապընը արամատը.
Ils n'ont pas coupé la viande.	Միսը չկտրեցին.
Իլ ն'օն փա գուփէ լա վիանտ.	Էթի քէսմէտիլէր.
Vous n'avez pas donné le pain.	Հացը չտուիր.
Վու ն'ավէ փա տօնէ լը փէն.	Էքմէյի վէրմէտին.
Avez-vous fermé la porte?	Դուռը գոցեցի՞ր.
Ավէ-վու ֆէրմէ լա փօրթ.	Գափույու գափատը՞ն մը.
Il n'a pas fini son ouvrage.	Ձեռագործը չլմնցուց.
Իլ ն'ա փա ֆինի սօն ուվրաժ.	Իշինի պիթիրմէտի.
J'ai jeté les pelures.	Կեղեւը նետեցի.
Ժ'է ժթէ լէ փլիւր.	Գապուգլարը աթտըմ.
Elle n'a pas lavé ses mains.	Ձեռուըները չլուաց.
Էլ ն'ա փա լավէ սէ մէն.	Էլլէրինի եըգամատը.
Je ne mange pas de fromage.	Պանիր չեմ ուտեր.
Ժը նը մանժ փա տը ֆրօմաժ.	Փէյնիր եէմէմ.

Vous n'avez pas marqué la place.	Տեղը չնշանակեցիր.
Վու ն'ավէ բա մարքէ լա բլաս.	Եէրինի կէօսթէրմէտին.
Vous n'avez pas mené votre soeur.	Քոյրդ չբերիր.
Վու ն'ավէ բա մընէ վօթր սէօր.	Գըզգարտաշընը կէթիրմէտին.
Avez-vous montré votre écriture?	Գիրդ ցուցուցի՞ր.
Ավէ-վու մօնթրէ վօթր էքրիթիւր.	Եազընը կէօսթէրտի՞ն մի.
Il n'a pas mouché la chandelle.	Ճրագին քիթը չկտրեց.
Իլ ն'ա բա մուշէ լա շանտէլ.	Մօմուն պուրնունու քէսմէտի.
Avez-vous noirci vos souliers?	Մուճակներդ ներկեցի՞ր.
Ավէ-վու նուարսի վօ սուլիէ.	Գունտուրանը պօյա էթթի՞ն մի.
Il ne nourrit pas son chien.	Իր շունը չխնուցաներ.
Իլ նը նուրի բա սօն շիէն.	Քէօփէյինի պէսլէմէզ.
Il a ôté ses livres.	Գիրքերը վերցուց.
Իլ ա օթէ սէ լիվր.	Քիթապլարընը գալտըրտը.
Vous ne peignez pas l'enfant.	Տղան չէք սանտրեր.
Վու նը բէնեէ բա լ'անֆան.	Չօճուղուն սաչընը թարամայօրսունուզ.
Il a percé la foule.	Բազմութիւնը ճեղքեց.
Իլ ա բէրսէ լա ֆուլ.	Գալապալըղը եարտը.
Nous n'avons plus d'espérance.	Ալ յոյս չունինք.
Նու ն'ավօն բլիւ տ'էսբէրանս.	Գայրը իւմիտիմիզ գալմատը.

Vous n'avez pas pelé les pommes.	Խնձորները չտորկեցիր.
Վու ն'ավէ փա փըլէ լէ փօմ.	Էլմալարը այըքլամատըն.
Ils n'ont pas plaint son malheur.	Իր թշուառութեան վրայ չցաւեցան.
Իլ ն'օն փա փլէն սօն մալէօր.	Պաշընա կէլէն ֆէլաքէթի է-ղէրինէ աճըմատըլար.
Vous n'avez pas planté d'artichauts.	Կանկար չտնկեցիր.
Վու ն'ավէ փա փլանթէ տ'արթիշօ.	Էնկինար տիքմէտին.
Il n'a pas poli ses boucles.	Իր կոճակները չփայլեցուց.
Իլ ն'ա փա փօլի սէ պուքլը.	Գօղլալարընը փարլաթմատը.
Vous n'avez pas porté les lettres.	Նամակները չտարիք.
Վու ն'ավէ փա փօրթէ լէ լէթրը.	Մէքթուպլէրի կէօթիւրմէտինիզ.
Ils n'ont pas puni les paresseux.	Ծոյլերը չպատժեցին.
Իլ ն'օն փա փիւնի լէ փարէսէօ.	Թէմպէլլէրին ճէզասընը վէրմէտիլէր.
Vous ne remplissez pas les verres.	Գաւաթները չէք լեցըներ.
Վու նը րանփլիսէ փա լէ վէր.	Գատէհլէրի տօլտուրմայօրսունուզ.
Vous n'avez pas rendu la plume.	Գրիչը ետ չտուիր.
Վու ն'ավէ փա րանտիւ լա փլիւմ.	Գալէմի կէրի վէրմէտին.
Il n'a pas rivé les clous.	Գամերուն ծայրը չտափակցուց.
Իլ ն'ա փա րիվէ լէ քլու.	Էնքսէրլէրին ուճունու փէրչինլէմէտի.
A-t-il saigné le malade?	Հիւանդէն արիւն առա՞ւ.
Ա-թ-իլ սէնիէ լը մալատ.	Խասթէտէն գան ալտը՞ մը.

Ils n'ont pas saisi les coupables.	*Յանցաւորները չբռնեցին.*
Իլ ն'օն փա սէզի լէ քու-փապլ.	Գապահաթլըլարը թութմատըլար.
Avez-vous salé le poisson ?	*Ձուկն աղեցի՞ր.*
Ավէ-վու սալէ լը փուասօն.	Պալըղը թուզլատը՞ն մը.
Vous n'avez pas séché le linge.	*Ճերմակեղէնը չչորցուցիր.*
Վու ն'ավէ փա սէշէ լը լէնժ.	Չամաշըրը գուրութմատըն.
N'ont-ils pas sonné les cloches ?	*Զանգակները չզարկի՞ն.*
Ն'օնթ-իլ փա սօնէ լէ քլօշ.	Չանլարը չա՞լմատըլար մը.
Vous n'avez pas soufflé le feu.	*Կրակը չփչեցիր.*
Վու ն'ավէ փա սուֆլէ լը ֆէօ.	Աթէշի էֆլէմէտին.
Il a tâté son pouls.	*Երակը զննեց.*
Իլ ա թաթէ սօն փու.	Նապզընը պաքտը.
Vous n'avez pas tiré les rideaux.	*Վարագոյրները չքաշեցիր.*
Վու ն'ավէ փա թիրէ լէ րիտօ.	Փէրտէլէրի չէքմէտին.
Ne tournez pas votre dos.	*Կռնակդ մի դարձըներ.*
Նը թուրնէ փա վօթր տօ.	Արգանը չէվիրմէ.
Avez-vous vendu votre cheval ?	*Ձիդ ծախեցի՞ր.*
Ավէ-վու վանտիւ վօթր շըվալ.	Աթընը սաթը՞ն մը.
N'avez-vous pas vidé la bouteille ?	*Շիշը չպարպեցի՞ր.*
Ն'ավէ-վու փա վիտէ լա պութէյլ.	Շիշէյի պօշա՞լթմատըն մը.
Avez-vous abaissé les volets ?	*Փեղկերը վար առի՞ր.*
Ավէ-վուզ-ապէսէ լէ վօլէ.	Գանատլարը էնտիրտի՞ն մի.
Je n'ai pas achevé ma lettre.	*Նամակս չլմընցուցի.*
Ժը ն'է փազ-աշվէ մա լէթր.	Մէքթուպումու պիթիրմէտիմ.

Ils n'ont pas acquitté leurs dettes.	Պարտքերնին չհատուցին.
Իլ ն'օն փա-զաքիթէ լէօր տէթ.	Պօրճլարընը էօտէմէտիլէր.
N'avez-vous pas admiré son ouvrage?	Ձեռագործին վրայ չզարմացա՞ր.
Ն'ավէ-վու փա-զատմիրէ սօն ուվրաժ.	Եափտըղը իշէ շա՞շմատըն մը.
Avez-vous adressé vos lettres?	Թղթերուդ երեսագիրը գրեցի՞ր.
Ավէ-վուզ-ատրէսէ վօ լէթրը.	Մէքթուպլարընըն իւզէրինէ եազտը՞ն մը.
Ils n'ont pas agité les bras.	Թեւերնին չշարժեցին.
Իլ ն'օն փա-զաժիթէ լէ պրա.	Գօլլարընը օյնաթմատըլար.
Vous n'avez pas aiguisé votre couteau.	Դանակդ չսրեցիր.
Վու ն'ավէ փա-զէկիզէ վօթրը գութօ.	Փըչաղընը պիլէմէտին.
Ils n'ont pas amusé les enfants.	Տղաքը չզբօսցուցին.
Իլ ն'օն փա-զամիւզէ լէզ-անֆան.	Չօճուգլարը էյլէնտիրմէտիլէր.
Elle n'a pas apaisé sa colère.	Բարկութիւնը չիջեցուց.
Էլ ն'ա փա-զափէզէ սա գօլէր.	Էօֆքէսինի էնտիրմէտի.
N'avez-vous pas appelé vos compagnons?	Ընկերներդ չկանչեցի՞ր.
Ն'ավէ-վու փա-զափլէ վօ գօնփանեօն.	Արգատաշլարընը չաղը՞րմատըն մը.
Vous n'avez pas apporté les livres.	Գիրքերը չբերիր.
Վու ն'ավէ փա-զափօրթէ լէ լիվր.	Քիթապլարը կէթիրմէտին.
Ils n'ont pas arraché les chardons.	Փուշերը չխլեցին.
Իլ ն'օն փա-զարաշէ լէ շարտօն.	Տիքէնլէրի գօփարմատըլար.

Avez-vous arrangé les tasses?	Բաժակները կարգաւորեցի՞ր.
Ավէ-վու-արանժէ լէ թաս.	Ֆինճանլարը տիւզէլթի՞ն մի.
Il n'a pas arrêté la balle.	Ափուճը չկեցուց.
Իլ ն'ա բազ-արէթէ լա պալ.	Օյուն թօփունու տուրտուրմատը.
Vous avez ramassé la plume.	Գրիչը գետնէն վերցուցիր.
Վուզ-ավէ րամասէ լա բլիւմ.	Գալէմի եէրտէն գալտըրտըն.
Elle n'a pas arrosé les fleurs.	Ծաղկըներուն ջուր չտուաւ.
Էլ ն'ա բազ-արօզէ լէ ֆլէօր.	Չիչէքլէրի սուլամատը.
N'ont-ils pas attendu votre ami?	Բարեկամիդ չսպասեցի՞ն.
Ն'օնթ-իլ բազ-աթանտիւ վօթր ամի.	Տօսթունու պէքլէմէտիլէ՞ր մի.
Ils ont attesté le fait.	Եղած բանը հաստատեցին.
Իլզ-օնթ-աթէսթէ լը ֆէ.	Օլան շէյի իսպաթ էթթիլէր.
Il n'a pas avalé la médecine.	Դեղը չառաւ, չկլլեց.
Իլ ն'ա բազ-ավալէ լա մէտսին.	Իլաճը իչմէտի, եութմատը.
Ils ont augmenté leurs richesses.	Հարստութիւննին շատցուցին.
Իլզ-օնթ-օկմանթէ լէօր րիշէս.	Մալլարընը չօղալթտըլար.
Vous n'avez pas avoué votre faute.	Յանցանքդ չխոստովանեցար.
Վու ն'ավէ բազ-ավուէ վօթր ֆօթ.	Գապահաթընը իքրար էթմէտին.
Avez-vous cacheté les lettres?	Նամակները կնքեցի՞ր.
Ավէ-վու քաշթէ լէ լէթր.	Մէքթուպլարը մուհիւրլէտի՞ն մի.
Il a commandé l'obéissance.	Հնազանդութիւն հրամայեց.
Իլ ա քօմանտէ լ'օպէիսանս.	Միւթի օլմայա թէմպիհ էթթի.

Il n'a pas consolé les affligés.	Տառապեալները չմխիթարեց.
Իլ ն'ա բա քօնսօլէ լէզ-աֆլիժէ.	Տէրտլիլէրի թէսէլլի էթմէտի.
Vous n'avez pas contenté vos parents.	Ծնողքդ գոհ չըրիր.
Վու ն'ավէ բա քօնթանթէ վօ բարան.	Անալարընը խօշնուտ էթմէտին.
Il a consulté ses amis.	Բարեկամներուն խորհուրդ հարցուց.
Իլ ա քօնսիւլթէ սէզ-ամի.	Տօսթլարընը տանըշտը.
Avez-vous débridé votre cheval ?	Ձիուդ սանձը հանեցի՞ր.
Ավէ-վու տէպրիտէ վօթրը շըվալ.	Աթընըն տիզկինինի չըգարտը՞ն մը.
Nous avons déchiffré son écriture.	Գիրը կարդացինք, հանեցինք.
Նուզ-ավօն տէշիֆրէ սօն էգրիթիւր.	Եազըսընը օգուտուգ, չըգարտըգ.
Ils ont déchargé la voiture.	Կառքը պարպեցին.
Իլզ-օն տէշարժէ լա վուաթիւր.	Արապայը պօշալթտըլար.
Il a déchiré la supplique.	Աղերսագիրը պատռեց.
Իլ ա տէշիրէ լա սիւփլիգ.	Արզուհալը եըրթտը.
Ils n'ont pas décidé la question.	Խնդիրը չորոշեցին.
Իլ ն'օն բա տէսիտէ լա գէսթիօն.	Տավայը գէսմէտիլէր.
Nous avons déclaré notre sentiment.	Մտքերնիս իմացուցինք.
Նուզ-ավօն տէգլարէ նօթրը սանթիման.	Ֆիգրիմիզի անլաթտըգ.
Il n'a pas défendu son droit.	Իրաւունքը չպաշտպանեց.
Իլ ն'ա բա տէֆանտիւ սօն տրուա.	Հագգընը սահապ չըգմատը.
Il a dégraissé l'habit.	Զգեստին աղտը հանեց.
Իլ ա տէկրէսէ լ'ապի.	Էսվապըն լէգէսինի չըգարտը.

Nous n'avons pas déguisé nos pensées. Նու ն'ավօն փա տէկիզէ նօ փանսէ.	Խորհուրդներնիս չծածկեցինք, չպատրուակեցինք. Ֆիքրիմիզի ախէր թարզ տէօնտէրմէտիք.
Ils n'ont pas délié le paquet. Իլ ն'օն փա տէլիէ լը փաքէ.	Կապոցը չքակեցին. Չըքընը աչմատըլար.
Avez-vous demandé de l'argent? Ավէ-վու տըմանտէ տը լ'արժան.	Ստակ ուզեցի՞ր. Աքչէ իսթէտի՞ն մի.
Ils ont démoli la maison. Իլզ-օն տէմօլի լա մէզօն.	Տունը քանդեցին. Էվի յըքթըլար.
Nous avons dépensé peu d'argent. Նուզ-ավօն տէփանսէ փէօ տ'արժան.	Քիչ ստակ ծախսեցինք. Ազ փարա խարճ էթթիք.
Vous avez déplacé les papiers. Վուզ-ավէ տէփլասէ լէ փափիէ.	Թղթերը տեղէն հանեցիր. Քէաղըթլարը յէրինտէն օյնաթըն.
Vous n'avez pas déploré ses malheurs. Վու ն'ավէ փա տէփլօրէ սէ մալէօր.	Իր թշուառութիւններուն վրայ չցաւեցար. Ֆէլաքէթինի իւզէրինէ աճը չէքմէտին.
Il n'a point réprimé son insolence. Իլ ն'ա փուէն րէփրիմէ սօն էնսօլանս.	Իր յանդգնութիւնը չզսպեց. Քիւսթախլըղընը զապթ էթմէտի.
Nous avons désarmé sa colère. Նուզ-ավօն տէզարմէ սա քօլէր.	Իր բարկութիւնը ցածցուցինք. Էօքէսինի էնտիրտիք.
Avez-vous deviné l'énigme? Ավէ-վու տըվինէ լ'էնիկմ.	Հանելուկը գտա՞ր. Պիլմէճէյի պուլտո՞ւն մու.

Il a différé son voyage.	Ճամբորդութիւնն ուշացուց․
Իլ ա տիֆէրէ սօն վուայաժ.	Եօլճուլուղունու կէճիքթիրտի.
J'ai digéré cet affront.	Այս նախատինքը կլլեցի, համբերեցի․
Ժ'է տիժէրէ սէթ աֆրօն.	Պու հաքարէթի եութթում.
Ils ont dispersé la canaille.	Սրահակները ցրուեցին․
Իլզ-օն տիսփէրսէ լա գանայլ.	Խօշլարփալարը տաղըթթըլար.
Nous avons écalé les noix.	Ընկուզին փոճոկը հանեցինք․
Նու զ-ավօնզ-էգալէ լէ նուա.	Ճէվիզին գապուղունու չը-գարտըք.
Vous n'avez pas éclairci le doute.	Տարակոյսը չփարատեցիր․
Վու ն'ավէ փա էգլէրսի լը տութ.	Շիւփհէյի գալտըրմատըն.
Avez-vous éclairé les enfants ?	Տղոց ճրագ բռնեցի՞ր․
Ավէ-վու էգլէրէ լէզ-անֆան.	Չօճուգլարը օգութթունուզմու.
Il n'a pas écouté mes conseils.	Խորհուրդներս մտիկ չըրաւ․
Իլ ն'ա փա զէգութէ մէ գօնսէյ.	Նասիհաթլարըմը տինլէմէտի.
Je n'ai pas élevé la voix.	Ձայնս չբարձրացուցի․
Ժը ն'է փա զէլվէ լա վուա.	Սէսիմի եիւքսէլթմէտիմ.
Ils ont emballé les marchandises.	Վաճառները կապեցին․
Իլզ-օն-թ-անպալէ լէ մարշանտիզ.	Մալլարը տէնկ տէնկ պաղլատըլար․
Vous n'avez pas embrassé l'occasion.	Առիթը չգործածեցիր․
Վու ն'ավէ փա զ-անպրասէ լ'օգազիօն.	Ֆուրսաթը գաչըրտընըզ.
Vous avez enrichi vos parents.	Ծնողքդ հարստացուցիր․
Վու զ-ավէ զ-անրիշի վօ փարան.	Աքրապալարընը զէնկինլէթթին.

Ils ont enterré les morts.	Մեռելները թաղեցին.
Իլզ-օնթ-անթէրէ լէ մօր.	Էօլիւլէրի կէօմտիւլէր.
Ils ont entouré la maison.	Տունը պատեցին.
Իլզ-օնթ-անթուրէ լա մէզօն.	Էվի գուշաթտըլար.
Je n'ai pas épargné mon argent.	Ստըկիս չխնայեցի.
Ժը ն'է փազ-էփարնեէ մօն արժան.	Աքչէմի էսիրկէմէտիմ.
Nous avons éprouvé nos amis.	Բարեկամներնիս փորձեցինք.
Նուզ-ավօնզ-էփրուվէ նօզ-ամի.	Տօսթլարըմըզը թէճրիպէ էթտիք.
Il a épuisé un sac d'argent.	Քսակ մը ստակ վատնեց, լմնցուց.
Իլ ա էփիւիզէ էօն սագ տ'արժան.	Պիր քէսէ աքչէ թիւքէթ էթտի.
Ils ont érigé une statue.	Արձան մը կանգնեցին.
Իլզ-օնթ-էրիժէ իւն սթաթիւ.	Պիր օյմա սուրէթ տիքտիլէր.
Vous avez évité la mauvaise compagnie.	Չար ընկերութենէն փախար.
Վուզ-ավէզ-էվիթէ լա մօվէզ գօնփանեի.	Փէնա արգատաշլարտան կէրի տուրտուն.
Il a établi sa réputation.	Անունը շինեց.
Իլ ա էթապլի սա րէփիւթասիօն.	Ատընը եափտը.
Il n'a pas éteint la chandelle.	Ճրագը չմարեց.
Իլ ն'ա փազ-էթէն լա շանտէլ.	Մօմու սէօնտիւրմէտի.
Elle n'a pas étendu les draps.	Սաւանները չտարածեց.
Էլ ն'ա փազ-էթանտիւ լէ տրա.	Չարշաֆլարը սէրմէտի.
Avez-vous éveillé vos compagnons.	Ընկերներնիդ արթնցուցի՞ք.
Ավէ-վուզ-էվէյլէ վօ գօնփանեօն.	Արգատաշլարընըզը ույանտըրտընը՞զ մը.

Nous avons excité les paresseux.	*Ծուլերը դրդեցինք.*
Նուզ-ավօնզ-էգսիթէ լէ բա-րէսօ.	Թէմպէլլէրէ ղայրէթ վէրտիք.
N'avez-vous pas exposé vos raisons?	*Պատճառներդ չըսի՞ր.*
Ն'ավէ-վու բաս-էգսբօզէ վօ րէզօն.	Սէպէպլէրինի տէ՞մէտին մի.
Avez-vous exprimé votre reconnaissance?	*Երախտագիտութիւնդ յայտնեցի՞ր.*
Ավէ-վու-էգսբրիմէ վօթր րըգօնէսանս.	Մէմնունիյէթինի պէյան էթտի՞ն մի.
Nous avons exhorté les vicieux.	*Մոլութիւն ունեցողները յորդորեցինք.*
Նուզ-ավօնզ-էկզօրթէ լէ վի-սիէօ.	Պէտ խույլուլարա էօյիւթ վէրտիք.
Il a expliqué les règles.	*Կանոնները մեկնեց.*
Իլ ա էգսբլիքէ լէ րէկլը.	Գանունլարըն մանասընը վէրտի.
Il n'a pas gouverné sa langue.	*Լեզուն չբռնեց.*
Իլ ն'ա բա կուվէրնէ սա լանկ.	Տիլինի զափթ էթմէտի.
Vous n'avez pas imité vos soeurs.	*Քոյրերուդ չհետեւեցար.*
Վու ն'ավէ բա իմիթէ վօ սէօր.	Գըզգարտաշլարընա ույմատըն.
Ils ont méprisé les vices.	*Մոլութիւններն արհամարհեցին.*
Իլզ-օն մէբրիզէ լէ վիս.	Պէտ խույլարը խորլատըլար.
Avez-vous modéré vos passions?	*Կիրքերդ սանձեցի՞ր.*
Ավէ-վու մօտէրէ վօ բասիօն.	Նէֆսլէրինի զապթ էթտի՞ն մի.
Ils n'ont pas oublié les injures.	*Նախատինքները չմոռցան.*
Իլ ն'օն բա ուպլիէ լէզ-էնժիւր.	Սէօվմէլէրի ունութմատըլար.

Nous avons pardonné de bon coeur.	Սրտանց թողութիւն տուինք.
Նուզ-ավօն բարտօնէ տը պօն քէօր.	Եիւրէքտէն աֆվ էթթիք.
Vous n'avez pas redoublé vos efforts.	Ջանքդ չաւելցուցիր.
Վու ն'ավէ բա րըտուպլէ վօզ-էֆօր.	Ղայրէթինի արթըրմատըն.
Il a regretté la perte du temps.	Ատենին կորուստեան վրայ ցաւեցաւ.
Իլ ա րըկրէթէ լա բէրթ տիւ-թան.	Ղայպ օլան վագթը իչին աճըտը.
Avez-vous respecté vos supérieurs?	Վերակացուներդ պատուեցի՞ր.
Ավէ-վու րէսբէքթէ վօ սիւբէրիէօր.	Բիւյիւքլէրինէ րիայէթ էթթի՞ն մի.
Ils ont soulagé les malheureux.	Ողորմելիներուն օգնեցին.
Իլզ-օն սուլաժէ լէ մալէօրէօ.	Սէֆիլլէրէ եարտըմ էթթիլէր.
Nous avons supporté les impertinents.	Անամօթներուն համբերեցինք.
Նուզ-ավօն սիւբօրթէ լէզ-էնբէրթինան.	Ութանմազլարա թէհամմիւլ էթթիք.

Դ. ԲԱՑԵՐՈՒՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆՆԵՐՈՒ ՀԵՏ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ

Ce livre m'amuse beaucoup.	Աս գիրքը զիս շատ կը զուարճացընէ.
Սը լիվրը մ'ամիւզ պօքու.	Պու քիթապ պէնի չօք էյլէնտիրիր.
Quand leur écrirez-vous?	Իրենց ե՞րբ պիտի գրես.
Գան լէօր էքրիրէ-վու.	Օնլարա նէ՞ զաման եազաճագսըն.
Je ne l'ai pas vu.	Անիկայ չտեսայ.
Ժը նը լ'է բա վիւ.	Օնու կէօրմէտիմ.

Nous nous rendrons en Orient.	Արեւելք պիտ'որ երթանք.
Նու-նու-ռանտռօնզ-ան Օռիան.	Մէշրըգա կիտէճէյիզ.
Il me le rendra le mois prochain.	Գալ ամիս ետ պիտի տայ.
Իլ մը լը ռանտռա լը մուա բռօշէն.	Կէլէճէք այ կէրի վէրէճէք.
Nous le direz-vous?	Մեզի կ'ըսէ՞ք.
Նու լը տիրէ-վու.	Պիզէ տէ՞ր մի սինիզ.
Il ne se porte pas bien.	Աղէկ չէ.
Իլ նը սը բօռթ բա պիէն.	Էյի տէյիլ տիր.
Ne vous trompez-vous pas?	Չէ՞ք սխալիր, խաբուիր.
Նը վու թռօմբէ-վու բա.	Եանը՞լմայօր մու սունուզ.
Comment se portent-ils?	Ի՞նչպէս են.
Գօման սը բօռթթ-իլ.	Նա՞սըլ տըրլար.
Prêtez-moi de l'argent.	Ինծի փոխ ստակ տուր.
Փռէթէ-մուա տը լ'առժան.	Պանա էօտիւնճ ագչէ վէր.
Je le leur ai envoyé ce matin.	Աս առտու իրենց ղրկեցի.
Ժը լը լէօր է անվուայէ սը մաթէն.	Պու սապահ օնլարա եօլլատըմ.
Comment vous amusez-vous?	Ի՞նչպէս կը զբօսնուք.
Գօման վուզ-ամիւզէ-վու.	Նա՞սըլ էյլէնիրսինիզ.
Ne le voyez-vous pas?	Զանիկայ չէ՞ք տեսներ.
Նը լը վուայէ-վու բա.	Կէօրմէ՞զ մի սինիզ.
Ne leur donnez pas de plumes.	Իրենց գրիչ մի տաք.
Նը լէօր տօնէ բա տը բլիւմ.	Օնլարա գալէմ վէրմէյին.
Lui avez-vous remis mon billet?	Տոմսակս իրեն տուի՞ք.
Լիւի ավէ-վու ռըմի մօն պիյէ.	Թէզքէրէմի օնա վէրտի՞ն մի.
Je le lui ai remis hier.	Երէկ տուի.
Ժը լը լիւի է ռըմի իէր.	Տիւն վէրտիմ.

Cette nouvelle lui a rendu l'espoir.	*Ա՛ս լուրն իրեն յոյս տուաւ.*
Սէթ նուվէլ լիւի ա րանտիւ լ'էսփուար.	Պու խապէր օնա ումիտ վէրտի.
Elle ne s'est pas affligée.	*Չտրտմեցաւ.*
Էլ նը սէ փա զաֆլիժէ.	Գէտէրլէնմէտի.
Vous en êtes-vous bien éloigné?	*Անկից շատ, աղէկ հեռացա՞ր.*
Վու զան էթ-վու պիէն էլուանիէ.	Օնտան էյի ուզագլաշտը՞ն մը.
Ne leur avez-vous pas parlé?	*Իրենց հետ չխօսեցա՞ր.*
Նը լէօր ավէ-վու փա փարլէ.	Օնլարլա սէօյլէ՞շմէտին մի.
Je m'étais désennuyé par la lecture.	*Կարդալով ձանձրութիւնս անցուցած էի.*
Ժը մ'էթէ տէզաննիւիէ փար լա լէքթիւր.	Օգումագլա օսանճը տէֆ էթմիշ իտիմ.
Il se méfie de tout le monde.	*Մէկու մը չվստահիր.*
Իլ սը մէֆի տը թու լը մօնտ.	Քիմսէյէ իթիմատ էթմէզ.
A quelle heure vous êtes-vous levé?	*Ժամը քանի՞ն ելաք.*
Ա քէլ էօր վու զէթ-վու լըվէ.	Սաաթ գաչտա՞ գալգտընըզ.
Nous nous étions couchés bien tard.	*Շատ ուշ պառկած էինք.*
Նու նու զէթիօն քուշէ պիէն թար.	Փէք գէճ եաթմըշ իտիք.
Je ne m'étais pas attendu à cette réponse.	*Աս պատասխանին չէի սպասեր.*
Ժը նը մ'էթէ փա զաթանտիւ ա սէթ րէփօնս.	Պու ճէվապա պէքլէմէզ իտիմ.
Il ne vous l'a pas promis.	*Քեզի չխոստացաւ.*
Իլ նը վու լ'ա փա փրօմի.	Սանա սէօզ վէրմէտի.

Pourquoi ne vous êtes-vous pas tu?	Ինչո՞ւ չլռեցիր.
Փուրքուա նը վու զէթ - վու բա թիւ.	Նի՞չին սուս օլմատըն.
Il nous a reçus avec bonté.	Զմեզ քաղցրութեամբ ընդունեցաւ.
Իլ նու զա րըսիւ ավէք պօնթէ.	Պիզի իյիլիքլէ գապուլ էթթի.
Vous m'avez abandonné dans le besoin.	Կարօտութեան ատեն զիս թողուցիր.
Վու մ'ավէզ-ապանտօնէ տան լը պըզուէն.	Իհթիյաճըմտա պէնի պըրագթըն.
Comment vous appelez-vous?	Անունդ ի՞նչ է.
Գօման վու-զափլէ-վու.	Ատըն նէ՞ տիր.
Il s'est chargé de cette affaire.	Աս գործքս վրան առաւ.
Իլ ս'է շարժէ տը սէթ աֆէր.	Պու իշի իւզէրինէ ալտը.
Je ne me hâterai pas d'y aller.	Հոն երթալու պիտի չաճապարեմ.
Ժը նը մը հաթըրէ բա տ'ի ալէ.	Օրայա կիթմէյէ աճէլէ էթմէյէճէյիմ.
Ne vous fiez pas aux flatteurs.	Շողոքորթներու մի վստահիր.
Նը վու ֆիէ բա զօ ֆլաթըօր.	Մէտահաճըլարա էմնիյէթ էթմէ.
Nous reposerons-nous un peu?	Քիչ մը պիտի հանգչի՞նք.
Նու րըփօզըրօն - նու - զէօն փէօ.	Պիր ազ րահաթ էտէճէ՞կ միյիզ.
Ne vous êtes-vous pas ennuyé?	Ձանձրացա՞ր.
Նը վու - զէթ - վու բա զաննուիէ.	Ուսա՞նմատըն մը.
Ils se sont moqués de nous.	Զմեզ ծաղր ըրին.
Իլ սը սօն մօքէ տը նու.	Պիզի էյլէնտիլէր.

Ne vous affligez pas sans sujet.	Առանց պատճառի մի նեղեր․
Նը վու-զ-աֆլիժէ բա սան սիւժէ․	Պօշ եէրէ թասալանմա․
Ma santé ne me le permet pas.	Առողջութիւնս չներեր․
Մա սանթէ նը մը լը բէրմէ բա․	Միզաճըմ պունա պըրագմազ․
Ils s'en sont bientôt repentis.	Շուտ մը զղջացին․
Իլ ս'ան սօն պիէնթօ րըբանթի․	Չապուճագ փիշման օլտուլար․
Ne lui avez-vous pas envoyé votre cheval?	Ձիդ իրեն չխաւրեցի՞ր․
Նը լիւի ավէ-վու բա անվուայէ վօթր շըվալ․	Աթընը օնա եօլլա՞մատըն մը․
Ne vous pressez pas tant.	Այնչափ մ'արտորար․
Նը վու բրէսէ բա թան․	O գատար աճէլէ էթմէ․
Pourquoi ne vous êtes-vous pas assis?	Ինչո՞ւ չնստեցար․
Փուրգուա նը վու-զ-էթ-վու բա-զ-ասի․	Նէ՞չին օթուրմատըն․
Vous rappelez-vous ce fait?	Այս բանս կը յիշե՞ս․
Վու րաբլէ-վու սը ֆէ․	Պու խաթըրընա կէլի՞յօր մու․
Je ne me le rappelle pas.	Չեմ յիշեր․
Ժը նը մը լը րաբէլ բա․	Խաթըրըմա կէլմէյօր․
Ne vous l'avais-je pas dit?	Քեզի չէ՞ի ըսած․
Նը վու լ'ավէ-ժ բա տի․	Սանա տէ՞մէմիշ մի իտիմ․
Ne nous sommes-nous pas servis de sa voiture?	Իրեն կառքը չգործածեցի՞նք․
Նը նու սօմ-նու բա սէրվի տը սա վուաթիւր․	Արապասընը գուլլա՞նմատըգ մը․
Ils ne se sont pas soumis aux lois.	Օրէնքներուն գլուխ չծռեցին․
Իլ նը սը սօն բա սումի-զ-օ լուա․	Նամուսլարա մութի օլմատըլար․

Pourquoi ne me l'avez-vous pas montré?	Ինչո՞ւ ինծի չցուցըցիր.
Փուրգուա նը մը լ'ավէ-վու բա մօնթրէ.	Նիչի՞ն պանա կէօսթէրմէտին.
Ils ne se sont pas procuré de quoi vivre.	Ապրելու պէտք եղածը չճարեցին.
Իլ նը սը սօն բա բրօքիւրէ տը գուա վիվր.	Նաֆագա թէտարիքի կէօրմէտիլէր.
Lui aviez-vous proposé de venir avec vous?	Իրեն առաջարկա՞ծ էիք որ ձեզի հետ գայ.
Լիւի ավիէ-վու բրօբօզէ տը վընիր ավէք վու.	Սիզին իլէ կէլսին տէյէ քէնտիսինէ տէմի՞շ մի իտինիզ.
Nous ne nous présentâmes pas devant le juge.	Դատաւորին առջեւը չելանք.
Նու նը նու բրէզանթամ բա տըվան լը ժիւժ.	Հաքիմին էօնինէ չըքմատըք.
Ne se sont-ils pas accoutumés à la fatigue?	Աշխատութեան չվարժեցա՞ն.
Նը սը սօնթ-իլ բազ-աքութիւմէ ա լա ֆաթիգ.	Զահմէթէ ալը՞շմատըլար մը.

Ե· ԲԱՑԵՐՈՒՆ ՄԱԿԲԱՅՆԵՐՈՒ ՀԵՏ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ

De crainte qu'il ne vienne.	Վախնալով որ չգայ.
Տը գրէնթ ք'իլ նը վիէն.	Կէլմէյին տէյէ գօրգարագ.
A moins qu'elle ne meure.	Միայն թէ չմեռնի.
Ա մուէն ք'էլ նը մէօր.	Էյէր էօլմէզսէ.
Nous n'avons nullement consenti.	Ամենեւին չհաւանեցանք.
Նու ն'ավօն նիւլման քօնսանթի.	Հիչ պիր թիւրլիւ րազը օլմատըք.
Vous n'avez jamais vu.	Երբեք չտեսար.
Վու ն'ավէ ժամէ վիւ.	Հիչ կէօրմէտին.
Il étudie en particulier.	Առանձին կը սորվի.
Իլ էթիւտի ան բարթիքիւլիէ.	Եալընըզ տարս էյլէր.

Il a écrit quatre lettres, ni plus ni moins.	Չորս նամակ գրեց, ոչ աւելի ոչ պակաս.
Իլ ա էգրի գաթրը լէթրը, նի բլիւ նի մուէն.	Տէօրտ մէքթուպ եազմըշ, նէ զիեատէ նէ էքսիք.
Il a acheté ses plaisirs fort cher.	Հաճութիւններն իրեն սուղ նստան.
Իլ ա աշթէ սէ բլէզիր ֆօր շէր.	Էթտիյի սէֆա փահայա օթուրտու.
Il écrit de mieux en mieux.	Երթալով գիրը կը շիտկէ.
Իլ էգրի տը միէօզ-ան միէօ.	Կիթտիքճէ եազըսընը տիւզէլթիյօր.
Vous écrivez de pis en pis.	Երթալով գիրդ կ'աւրես.
Վու-զէգրիվէ տը բիզ-ան բի.	Կիթտիքճէ եազընը բօզույօրսուն.
Mettez les livres à part.	Գիրքերը մէկ դի դիր.
Մէթէ լէ լիվրըզ-ա բար.	Քիթապլարը պիր թարաֆա գօ.
Les enfants sont à l'écart.	Տղաք մէկ դի քաշուած են.
Լէզ-անֆան սօնթ-ա լ'էգար.	Չօճուգլար պիր թարաֆա չէքիլմիշլէր.
Avez-vous mis les chapeaux séparément?	Փեղչյրները զատ զատ դրի՞ր.
Ավէ-վու մի լէ շաբօ սէբարէման.	Շափգալարը այրը այրը գօյտը՞ն մու.
Il viendra probablement.	Հաւանական է որ գայ.
Իլ վիէնտրա բրօպապլըման.	Իհթիմալ քի կէլիր.
Vous n'avez pas étudié aujourd'hui.	Այսօր չկարդացիր, չսովրեցար.
Վու ն'ավէ բազ-էթիւտիէ օժուրտ'իւի.	Պու կիւն օգումատըն, էօյրէնմէտին.
J'étais à cheval.	Ձիու վրայ էի.
Ժ'էթէզ-ա շըվալ.	Աթա պինմիշ իտիմ.
Ils étaient à pied.	Ոտքով կ'երթային, հետի էին.
Իլզ-էթէթ-ա բիէ.	Եայան իտիլար.

Avez-vous parlé librement?	Համարձակութեամբ խօսեցա՞ր.
Ավէ - վու բարլէ լիբրըման.	Սէրպէսթ սէօյլէտի՞ն մի.
Il est retourné à vide.	Պարապ դարձաւ.
Իլ է րըթուռնէ ա վիտ.	Պօշ տէօնտիւ.
Ils ont réglé leurs affaires à l'amiable.	Բաներնին խաղաղութեամբ լմնցուցին.
Իլզ-օն րէկլէ լէօր-զաֆէր ա լ'ամիապլ.	Մասլահաթլարընը տօսթանէ պիթիրտիլէր.
Je vous avertis en ami.	Բարեկամի պէս քեզի կ'իմացընեմ.
Ժը վու-զավէրթի-զան ամի.	Տօսթանէ խապէր վէրիրիմ.
Il lit bien à tous égards.	Ամէն նկատմամբ աղէկ կը կարդայ.
Իլ լի պիէն ա թու-զէկար.	Օգումասը հէր թարաֆտան էյիտիր.
Vous êtes tout à fait paresseux.	Բոլորովին ծոյլ ես.
Վու-զէթ թու-թա ֆէ բարէսէօ.	Պիւսպիւթիւն թէմպէլ սին.
Au pis aller, nous reviendrons sur nos pas.	Ըլլայ ըլլայ, գացածնուս պէս ետ պիտի դառնանք.
Օ բի-զալէ, նու րըվիէնտրօն սիւր նօ բա.	Օլա օլա այաղըմըզըն իզի իլէ կէրի տէօնէճէյիզ.
J'ai omis la date par mégarde.	Սխալմամբ (նամակին) թուականը չդրի.
Ժ'է օմի լա տաթ բար մէկարտ.	Եանլըշլըգլա (մէքթուպուն) թարիխինի գօյմայը ունութթում.
Vous avez écrit à la hâte.	Արտորնօք գրեցիր.
Վու-զավէ-զէքրի ա լա հաթ.	Աճէլէ իլէ եազտըն.
Vous l'avez fait à dessein.	Դիտմամբ ըրիր.
Վու լ'ավէ ֆէ-թա տէսէն.	Մախսուսա էթթին.
Il ne sort pas exprès.	Մասնաւոր դուրս չ'ելլեր.
Իլ նը սօր բա-զէքսբրէ	Էն գասըթ տըշարը չըգմայօր.

Il tomba à la renverse.	Կռնըկի վրայ ինկաւ.
Իլ թօնպա ա լա րանվէրսա.	Արգա իւսթիւնէ տիւշտիւ.
Il va à l'école à contre-coeur.	Զուզելով դպրատուն կ'երթայ.
Իլ վա ա լ'էգօլ ա գօնթրը-գէօր.	Մէքթէպէ իսթէմէյէրէք կիտէր.
Il partit à regret.	Ակամայ գնաց.
Իլ բարթիթ-ա րըգրէ.	Իսթէմէյէրէք կիթտի.
Vous finirez à peine demain.	Հազիւ վաղը կը լմնցընես.
Վու ֆինիրէզ-ա բէն տըմէն.	Կիւճիլէ եարըն պիթիրէպիլիր-սին.
Je sais ma leçon à fond.	Համարս աղէկ գիտեմ.
Ժը սէ մա լըսօն ա ֆօն.	Տէրսիմի էյի պիլիրիմ.
Vous accusez vos parents à faux.	Ծնողքդ ստութեամբ կ'ամբաստանես.
Վուզ-աքիւզէ վօ բարանզ-ա ֆօ.	Աթալարընըզը իւզէրինէ եալան եերէ շիքեայէթ էտէրսին.
Je connais très-bien votre cousin.	Հօրեղբօրորդիինիդ շատ աղէկ կը ճանչնամ.
Ժը գօնէ թրէ-պիէն վօթրը գուզէն.	Ամուճանըզըն օղլունու փէք էյի թանըրըմ.
Il savait sa leçon passablement bien.	Համարը չափաւոր աղէկ գիտէր
Իլ սավէ սա լըսօն բասապլը-ման պիէն.	Տէրսինի էհ էյիճէ պիլիր իտի.
Vous avez acheté votre chapeau trop cher.	Փեղյըրնիդ շատ սուղ գներ էք.
Վուզ-ավէզ-աշթէ վօթրը շաբօ թրօ շէր.	Շափգանըզը չօք պէհալը ալտընըզ.
Apprenez un verbe au moins.	Գոնէ բայ մը սորվեցէք.
Աբրընէզ-էօն վէրպ օ մուէն.	Հիչ տէյիլ իսէ պիր ֆիիլ էզպէր էտինիզ.

J'ai appris douze lignes tout au plus. Ժ'է ափրի տուզ լինեը թութ-օ փլիւ.	Ես առաւելը տասներկու տող սովրեցայ. Էն չօղու օնիքի սաթըր էօյրէնտիմ.
Vous pouvez acheter de la dentelle ailleurs à moins. Վու փուվէզ-աշթէ տը լա տանթէլ այլէօր ա մուէն.	Ասեղնագործն ուրիշ տեղ աւելի աժան կրնաս գնել. Թանթէլայը պաշքա եէրտէ փահա ուճուզ ալապիլիրսին.
Voulez-vous manger davantage? Վուլէ-վու մանժէ տավանթաժ.	Աւելի ուտել կ'ուզէ՞ք. Տահա եէմէք իսթէ՞րմիսինիզ.
Devez-vous tant? Տըվէ-վու թան.	Այսչափ պարտակա՞ն էք. Պու գատար պօրճունուզ վա՞ր մը.
Peu à peu il amassera de grandes richesses. Փէօ ա փէօ իլ ամասրա տը կրանտ րիշէս.	Կամաց կամաց շատ հարստութիւն պիտի ժողվէ. Եավաշ եավաշ չօք մալ թօփլայաճագ.
Vous buvez trop peu. Վու պիւվէ թրօ փէօ.	Խիստ քիչ կը խմէք. Փէք ազ իչէյօրսունուզ.
Il mange trop. Իլ մանժ թրօ.	Շատ կ' ուտէ. Չօք եէր.
J'ai mangé suffisamment. Ժ'է մանժէ սիւֆիզաման.	Բաւական կերայ. Եէթիշիր եէտիմ.
Vous n'avez pas assez mangé. Վու ն'ավէ փազ-ասէ մանժէ.	Բաւական չկերաք. Եէթէճէք գատար եէմէտինիզ.
Il a beaucoup d'embarras. Իլ ա պօքու տ'անպարա.	Շատ աղմուկ ունի. Չօք տաղտաղասը վար.
Donnez-lui tant soit peu. Տօնէ-լիւի թան սուա փէօ.	Անոր քիչ մը տուր. Օնա պիր ազ վէր.
Elle met tout sens dessus dessous. Էլ մէ թու սան տըսիւ տըսու.	Ամէն բան տակն ու վրայ կ'ընէ. Հէր շէյի ալթ իւսթ էտէր.

Nous allâmes en foule.	Բազմութեամբ գացինք.
Նուզ-ալամզ-ան ֆուլ.	Քիւմէ իլէ կիթտիք.
Ils courent pêle-mêle.	Խառնաշփոթ կը վազեն.
Իլ քուր փէլ-մէլ.	Գարմագարըշ գօշարլար.
Ne parlez pas tous à la fois.	Ամէնքնիդ մէկէն մի խօսիք.
Նը փարլէ փա թուս ա լա ֆուա.	Հէփինիզ պիր եէրտէ սէօյլէմէյին.
Nous allons à l'église tour à tour.	Փոխն ի փոխը ժամ կ'երթանք.
Նուզ-ալօնզ-ա լէկլիզ թուր ա թուր.	Նէօպէթ իլէ քիլիսէյէ կիտէրիզ.
Il tomba tout du long dans la boue.	Բոլորովին ցեխին մէջ փռուեցաւ, երկընցաւ.
Իլ թօնպա թու տիւ լօն տան լա պու.	Չամուրուն իչինէ ուզունա, ուզանտը.
Il va ça et là.	Ա՛ս դին ան դին կ'երթայ.
Իլ վա սա է լա.	Շուրայա պուրայա կիտէր կէլիր.
Vous courez d'un côté et d'autre.	Մէկ կողմանէ մէկալ կողմը կը վազես.
Վու քուրէ տ'էօն քօթէ է տ'օթր.	Պիր եանտան օ պիր եանա գօշարսըն.
Ils sont heureux de part et d'autre.	Երկու կողմանէ ալ, երկու կողմն ալ երջանիկ են.
Իլ սօնթ-էօրէօ տը փարթ-է տ'օթր.	Իքի եանտան տա պախթլը, գութլու տուրլար.
Ils le poursuivent de tout côté.	Ամէն կողմէն զինքը կը հալածեն.
Իլ լը փուրսուիվ տը թու քօթէ.	Հէր թարաֆտան օնու գօվալարլար.
Il n'est content nulle part.	Տեղ մը գոհ չէ.
Իլ ն'է քօնթան նիւլ փար.	Հիչ պիր մահալտէ խօշնուտ տէյիլ:
Il est arrivé fort à propos.	Շատ յարմար ատեն եկաւ.
Իլ էթ-արիվէ ֆօրթ-ա փրօփօ.	Վագթընտա, թամընտա կէլտի.

Maintenant je vois son amitié.	Հիմակ իր բարեկամութիւնը կը տեսնեմ.
Մէնթընան ժը վուա սօն ամիթիէ.	Շիմտի տօսթլուղունու կէօրիւյօրում.
Vite, dépêchez-vous.	Շուտով, շուտ ըրէ.
Վիթ, տէփէշէ-վու.	Չապուք էթ.
Je vis votre soeur avant-hier.	Երէկ չէ առջին օրը քոյրդ տեսայ.
Ժը վի վօթր սէօր ավանթիէր.	Տիւն տէյիլ օ կիւն քըզ քարտաշընը կէօրտիւմ.
Il était renommé autrefois.	Յառաջագոյն անուանի էր.
Իլ էթէ րընօմէ օթրըֆուա.	Վաքթիլէ մէշհուր ուտու.
Nous arrivâmes dernièrement.	Վերջին, մօտ օրերը հասանք.
Նու-զ-արիվամ տէրնիէրըման.	Կէչէնլէրտէ եէթիշտիք.
Vous serez désormais mon ami.	Ասկէ ետեւ իմ բարեկամս պիտ'որ ըլլաք.
Վու սըրէ տէզօրմէ մօն ամի.	Պունտան սօնրա տօսթում օլաճաք սընըզ.
Dorēnavant j'apprendrai ma leçon.	Ասկից վերջը համարս կը սորվիմ.
Տօրէնավան ժ'աբրանտրէ մա լըսօն.	Պունտան պէօյլէ տէրսիմի էօյրէնիրիմ
Elle fut surprise d'abord.	Իսկզբան զարմացաւ.
Էլ ֆիւ սիւրփրիզ տ'ապօր.	Իլք էվվէլ թէաճճիւպ էթթի.
Vous avez perdu souvent votre temps.	Շատ անգամ ժամանակդ կորսնցուցիր.
Վու-զ-ավէ փէրտիւ սուվան վօթր թան.	Չօք տէֆա վաքթընը գայպ էթթին.
Il mourut subitement.	Յանկարծակի մեռաւ.
Իլ մուրիւ սիւպիթըման.	Անսըզըն էօլտիւ.
Je suis quelquefois paresseux.	Երբեմն ծուլութիւնս կը բռնէ.
Ժը սուի քէլքըֆուա փարէսէօ.	Պազը քէրրէ թէմպէլլիյիմ օլուր.

Elle sort rarement.	Խիստ քիչ դուրս կ'ելլէ.
Էլ սօր րարման.	Փէք նատիր տըշարը չըգար.
Courez au plus vite.	Որչափ կարելի է նէ շուտով վազէ:
Գուրէզ օ բլիւ վիթ.	Նէ գատար գապիլիսէ չապուք գօշ.
Je vous aimerai toujours.	Ձեզ միշտ պիտի սիրեմ.
Ժը վուզէմրէ թուժուր.	Սէնի հէր տայիմ սէվէճէյիմ.
Ils font du bruit continuellement.	Միշտ աղմուկ կ'ընեն.
Իլ ֆօն տիւ պրիւի գօնթինիւէլման.	Պիր տիւրլիւյէ փաթըրտը էտէրլէր.
Il réussira tôt ou tard.	Կանուխ ըլլայ ուշ ըլլայ, պիտի յաջողցնէ.
Իլ րէիւսիրա թօթ ու թար.	Թէզ եա կէճ իշի րասթ կէթիրէճէք.
Vous vous repentirez alors de votre paresse.	Այն ատեն ծուլութեանդ վրայ պիտի ցաւիս.
Վու վու րըբանթիրէզ ալօր տը վօթր բարէս.	Օլ վագըթ թէմպէլլիյինին իշլէրինէ աճըյաճագ սըն.
Dès lors j'eus de l'estime pour lui.	Այն ատենէն վրան աղէկ համարում ունեցայ.
Տէ լօր ժիւ տը լէսթիմ բուր լիւի.	Օ վագըթտան պէրի օնա իթիպարըմ օլտու.
Je n'y ai pas été depuis.	Անկէ ետեւ հոն չգացի.
Ժը նի է բա զէթէ տըբիւի.	Օնտան պէրի օրայա կիթմէտիմ.
Nous jouons aux cartes de temps en temps.	Երբեմն երբեմն թուղթ կը խաղանք.
Նու ժուօն զօ գարթ տը թան զան թան.	Պազը պազը քաղըտ օյնարըզ.
Nous avons écrit toute la nuit.	Բոլոր գիշերը գրեցինք.
Նուզավօնզէգրի թութ լա նիւի.	Պիթիւն կէճէ եազտըք.

Il a été volé en plein jour, en plein midi. Իլ ա էթէ վօլէ ան փլէն ժուր, ան փլէն միտի.	Ցորեկուան, կէսօրուան ատեն զինքը կողոպտեցին. Կիւնտիւզին, էօյլէ վագթին-սօյղուն վէրտի.
Regardez là-bas ce beau carrosse. Րըկարտէ լա-պա սը պօ գարօս.	Սա վարի աղուոր կառքը նայեցէք. Աշաղը շու կիւզէլ արապայա պագըն.
Elle vient d'en haut. Էլ վիէն տ'ան օ.	Վերէն կու գայ. Եօգարըտան կէլիյօր.
Je viens d'en bas. Ժը վիէն տ'ան պա.	Վարէն կու գամ. Աշաղըտան կէլիյօրում.
Prenez-le par en haut. Փրընէ-լը փար ան օ.	Վերէն առէք, բռնեցէք. Եօգարըտան թութուն, ալըն.
Tenez-le par en bas. Թընէ-լը փար ան պա.	Վարէն բռնեցէք. Աշաղըտան, ալթընտան թութուն.
Sa maison est fort belle en dedans. Սա մէզօն է ֆօր պէլ ան տըտան.	Տունը ներսի կողմանէ շատ աղուոր է. Էվի իչէրիսինտէն փէք կիւզէլ տիր.
Cette église est laide en dehors. Սէթ էկլիզ է լէտ ան տըօր.	Այս ժամը դրսանց տգեղ է. Պու քիլիսէ տըշարըտան չիրքին տիր.
Jusqu'où apprendrons-nous? Ժիւսգ'ու աբրանտրօն-նու.	Մինչեւ ո՞ւր պիտի սորվինք. Նէրէյէ տէք էօյրէնէճէյիզ.
Vous trouverez vos compagnons aux environs. Վու թրուվըրէ վօ գօնփանյօն օզ-անվիրօն.	Ընկերներդ հոս, հոն տեղուանքը կը գտնես. Արգատաշլարընը շու, օ էթրաֆլարտա պուլուրսուն.

Il y a beaucoup d'envie parmi les auteurs.	Հեղինակներու մէջ մեծ նախանձ կայ.
Իլ ի ա պօքու տ'անվի փարմի լէզ օթէօր.	Միւէլլիֆլէրին իչինտէ չօք հասէտ վար.
Je l'ai vu passer deux fois pendant la journée.	Օրուան մէջ երկու անգամ անցնիլը տեսայ.
Ժը լ'է վիւ փասէ տէօ ֆուա փանտան լա ժուռնէ.	Կիւնտէ իքի տէֆա կէչտիյինի կէօրտիւմ.
Le peuple souffre beaucoup durant la guerre.	Պատերազմի ատեն ժողովուրդը շատ կը չարչարուի.
Լը փէօփլը սուֆրը պօքու տիւրան լա կէր.	Ճէնկ վագթընտա ճէմաաթ չօք ազըյէթ չէքէր.
Il est arrivé avant moi.	Ինծմէ յառաջ հասաւ.
Իլ էթ-արիվէ ավան մուա.	Պէնտէն էվէլ էթիշտի.
Je boirai après vous.	Քեզմէ վերջը կը խմեմ.
Ժը պուարէ ափրէ վու.	Սէնտէն սօնրա իչէրիմ.
J'ai rencontré votre frère derrière l'église.	Ժամին ետեւի դին եղբօրդ հանդիպեցայ.
Ժ'է րանքօնթրէ վօթր ֆրէր տէրիէր լ'էկլիզ.	Քիլիսէնին արդ թարաֆընտա գարտաշընը րասթ կէլտիմ.
J'ai écrit à son père selon, suivant votre avis.	Քու խրատիդ համաձայն հօրը գրեցի.
Ժ'է էքրի ա սօն փէր սըլօն, սիւիվան վօթր ավի.	Սէնին նասիհաթըն իւզրէ պէպասընա եազտըմ.
Sept hommes ont été ensevelis sous les décombres.	Եօթը հոգի փլատակին տակը թաղուեցան.
Սէթ օմ օնթ-էթէ անսըվըլի սու լէ տէքօնպրը.	Եէտի քիշի վիրանէ ալթընտա գալտըլար.
A-t-il écrit touchant cette affaire?	Այս գործքիս վրայ բան մը գրե՞ց.
Ա-թ-իլ էքրի թուշան սէթ աֆէր.	Պու մատտէի իւզէրինէ պիր շէյ եազտը՞ մը.

Vous me trouverez vers quatre heures.	Ժամը դէպ ի չորսին զիս կը գտնէք .
Վու մը թրուվըրէ վէր քաթր էօր .	Սաաթ տէօրտ ռատտէլէրինտէ պէնի պուլուրսունուզ .
Il a passé à travers la cour.	Բակին մէջէն անցաւ .
Իլ ա փասէ ա թրավէր լա քուր .	Աւլունուն իչինտէն կէչտի .
Faute de lui parler, il oubliera vos affaires.	Իրեն հետ չխօսելուդ համար գործքերդ պիտի մոռնայ .
Ֆօթ տը լիւի փարլէ, իլ ուպլիէրա վօզ-աֆէր .	Օնուն իլէ լաքըրտը էթմէ-տիյինտէն, մասլահաթընը ունութաճագ .
Nous nous promenâmes le long de la rivière.	Գետին քովը պտըտեցանք .
Նու նու փրօմընամ լը լօն տը լա րիվիէր .	Չայըն քէնարընտա կէզտիք .
Il a poussé votre frère hors de la chambre.	Եղբայրդ սենեկէն դուրս մղեց .
Իլ ա փուսէ վօթրը ֆրէր օր տը լա շանպր .	Գարտաշընը օտատան տըշարը իթի վէրտի .
Son cousin est encore loin de son pays.	Հօրեղբօրորդին իր քաղքէն դեռ հեռու է .
Սօն քուզէն էթ-անքօր լուէն տը սօն փէի .	Ամուճազատընըն օղլու շէհրին-տէն հալա ըրաք տըր .
Asseyez-vous près de moi.	Քովս նստէ .
Ասէյէ-վու փրէ տը մուա .	Եանըմտա օթուր .
J'ai parlé à votre père vis-à-vis du palais royal.	Թագաւորական պալատին դիմացը հօրերնուդ հետ խօսեցայ .
Ժ'է փարլէ ա վօթրը փէր վիզ-ա-վի տիւ փալէ րուայալ .	Խիւնքեար սարայընըն քարշը-սընտա փէտէրին իլէ կէօ-րիւշտիւմ .

Coupez les tulipes à fleur de terre.	Կակաչները գետնին շիտկութեամբ կտրեցէք.
Գուբէ լէ դիւլիբ-ա ֆլէօր տը դէր.	Լալէլէրի եէր իլէ պէրապէր քէսին.
Elle était assise à côté de mon frère.	Եղբօրս քովը նստած էր.
Էլ էդէդ-ասիզ ա գօդէ տը մօն ֆրէր.	Գարտաշըմըն եանընտա օթուրուր իտի.
Il s'échappa à la faveur de la nuit.	Գիշերուան օգնականութեամբ փախաւ.
Իլ ս'էշաբա ա լա ֆավէօր տը լա նիւի.	Կէճէ ֆըրսաթըյլա գաչդը.
Nous sommes ici à l'abri de la pluie.	Հոս անձրեւէն ապահով ենք.
Նու սօմզ-իսի ա լ'աբրի տը լա բլիւի.	Պուրատա եաղմուրտան էմինիզ.
J'ai accompagné son frère jusqu'à la première ville.	Մինչեւ առաջին քաղաքը եղբօրն ընկերացայ.
Ժ'է ագօնբանյէ սօն ֆրէր ժիւսգ'ա լա բրըմիէր վիլ.	Իլք շէհիրէ գատար գարտաշընա եօլտաշլըք էթտիմ.
Quant à moi, je serai toujours charmé de vous voir.	Իմ կողմանէս զձեզ տեսնելուս վրայ միշտ եւելօք կ'ուրախանամ.
Գանդ-ա մուա, ժը սըրէ դուժուր շարմէ տը վու վուար.	Պէնտէն եանա սիզի կէօրտիւքչէ տայիմ զիյատէսիյլէ շատ օլուրում.
Il prête de l'argent à raison de cinq pour cent.	Հարիւրին հինգով ստակ փոխ կու տայ.
Իլ բրէդ տը լ'արժան ա րէզօն տը սէնք բուր սան.	Եիւզտէ պէշ ֆայիզ իլէ էօտիւնճ փարա վէրիր.
J'ai fait bâtir ma maison de campagne au rez-de-chaussée.	Գեղի տունս մէկ դստիկոն գետնի վրայ շինել տուի.
Ժ'է ֆէ բաթիր մա մէզօն տը գանբանյըօ րէ-տը-շօսէ.	Քէօյտէքի էվիմի եէր գաթ եէր իւսթինէ եափթըրտըմ.

Nous entendîmes du bruit au milieu de la nuit.	Գիշերուան մէջտեղերը աղմուկ մը լսեցինք.
Նուզ-անթանտիմ տիւ պրիւի օ միլիէօ տը լա նիւի.	Կէճէլէյին պիր վէլվէլէ իշիթթիք.
Il voyage de nuit au péril de sa vie.	Կենաց վտանգովը գիշերը ճամբորդութիւն կ՚ընէ.
Իլ վուայաժ տը նիւի օ փէրիյլ տը սա վի.	Էօմրիւնիւ թէհլիքէյէ գօյարագ կէճէլէյին եօլճուլուգ էտէր.
Il est allé au-devant de son père.	Հօրը դիմացը գնաց.
Իլ էթ-ալէ օ-տըվան տը սօն փէր.	Փէտէրինին գարշըսընա կիթտի.
Votre frère est au-dessous de lui.	Եղբայրդ անկից վար է.
Վօթր ֆրէր էթ-օ-տըսու տը լիւի.	Գարտաշըն օնտան աշաղը տըր.
Il y a de beaux bâtiments en deça de la Tamise.	Թամիզ գետին ասդիի կողմն աղուոր շէնքեր կայ.
Իլ ի ա տը պօ պաթիման ան տըսա տը լա Թամիզ.	Թամիզ նէհրինին պու թարաֆընտա կիւզէլ պինալար վար.
Il y a eu une bataille entre les Turcs et les Russes, au delà du Danube.	Տաճկըներուն ու Ռուսաց մէջ Դանուբին անդիի կողմը մեծ կռիւ մ՚ եղաւ.
Իլ ի ա իւ իւն պաթայլ անթր լէ Թիւրք է լէ Ռիւս, օ տըլա տիւ Տանիւպ.	Թունանըն օ պիր թարաֆընտա Օսմանլը իլէ Մօսգօֆ թայֆէսի մապէյնինտէ ճէնկ օլտու.
De cette manière vous ferez des progrès dans la langue française.	Այս կերպով գաղղիերէնի մէջ յառաջ կ՚երթաս.
Տը սէթ մանիէր վու ֆըրէ տէ փրօկրէ տան լա լանկ ֆրանսէզ.	Պու թարզ իլէ ֆրանսըզճայա իլէրլէրսին.

Il s'est appliqué à l'écriture de toutes ses forces.	Բոլոր զօրութեամբ ինք զինքը գրելու տուաւ.
Իլ ս'էթ-աբլիքէ ա լ'էքրիթիւր տը թութ սէ ֆօրս.	Պիւթիւն գուվվէթի իլէ քէնտինի եազմայա վէրտի.
Je partirai demain de grand matin.	Վաղը առտու շատ կանուխ պիտ'որ երթամ.
Ժը փարթիրէ տըմէն տը կրան մաթէն.	Եարըն սապահ պէք էրքէն կըտաճաղըմ.
Vous avez laissé votre livre sur la table.	Գիրքդ սեղանին վրայ թող տուիր.
Վուզ-ավէ լէսէ վօթրը լիվրը սիւր լա թապլը.	Քիթապընը սօֆրա իւզէրինտէ պըրագտըն.
Chacun admire son esprit jusqu'à ses ennemis.	Ամէն մարդ մինչեւ թշնամիները իր խելքին վրայ կը զարմանան.
Շաքէօն ատմիր սօն էսփրի ժիւսք'ա սէզ-էնմի.	Հէր քէս տիւշմանլարընա վարընճայատագ ագլը իւզէրինէ թէաճճիւպ էտէր.
Vous ne faites que causer, au lieu d'apprendre votre leçon.	Համարդ սորվելու տեղ խօսելէն ուրիշ բան չես ըներ.
Վու նը ֆէթ քը քօզէ, օ լիէօ տ'աբրանտրը վօթրը լըսօն.	Տէրսինի էօյրէնէճէք եէրէ պիր տիւզիւյէ լաֆ էտէր սին.

* * *

Գ.

ԸՆՏԱՆԻ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա. ԱՂԱՉԵԼՈՒ, ԽՆԴՐԵԼՈՒ

Dites-moi, s'il vous plaît.
Dites-moi, je vous prie.
Ayez la bonté de me dire.
Veuillez bien me dire.
Oserais-je vous prier de me dire?
Կ'աղաչեմ ըսէք. շնորհք ըրէք ըսէք. Եալվարըրըմ տէյին. քէրէմ էտին սէօյլէյին.

J'ai une prière à vous faire. Հրամանոցը ընելու խընդիրք մը ունիմ. Ճէնապընըզտան պիր շէյ րիճա էյլէյէճէյիմ.

J'ai une grâce à vous demander. Հրամանոցմէ շնորհք մը պիտի խնդրեմ. Սիզլէրտէն պիր րիճամ վար.

Voudriez-vous bien me rendre un service? Ինծի մէկ շնորհք կ'ընէ՞ք. Պանա պիր քէրէմ էտէ՞ր մի սինիզ.

Voudriez-vous m'accorder un moment d'entretien? Քիչ մը ատեն ձեզի հետ տեսնուելու հրաման կու տա՞ք. Սիզլէրլէ սէօյլէշմէյէ պիր ազ վագիթ քէրէմ էտին.

Faites-moi ce plaisir.
Ayez cette complaisance pour moi.
Ինծի աս հաճութիւնը ըրէք. Պանա պու քէրէմի էտին. Պանա պու մաքպուլիյէթի իհսան էտին.

Je vous en prie.
Je vous en conjure.
Կ'աղաչեմ. Եալվարըրըմ ըմ.

Vous seriez bien aimable, si vous vouliez faire cela. Ատիկայ ընելու ըլլայիք նէ, շատ սիրելի կ'ըլլայիք. Շունու էթսէյտինիզ, չօք սէվիմլի օլուր տունուզ.

Je vous en aurais bien de l'obligation.
Vous m'obligeriez beaucoup.
Ինծի մեծ շնորհք ըրած կ'ըլլաք. Պանա պիր պէօյիւք ինայէթ էթմիշ օլուր սունուզ.

Je vous en serai infiniment reconnaissant. Հրամանոցը անսահմանս երախտապարտ կ'ըլլամ. Սիզլէրէ ղայէթ մինննէթտար օլուր ըմ.

Je vous en saurai gré toute ma vie. *Բոլոր կեանքիս մէջ աս բանիս վրայ հրամանոցը շնորհակալ կ'ըլլամ.* Պիւթիւն էօմրիւմտէ թէշէքքիւր օլուր ում.

Vous ne sauriez me faire un plus grand plaisir. *Ինծի ասկից աւելի մեծ հաճութիւն մը չէիք կրնար ընել.* Պէնտէնիզէ պունտան պէօյիւք ինայէթ էտէմէզ սինիզ.

Vous ajouterez à ma reconnaissance. *Իմ երախտագիտութիւնս կ'աւելցնէք.* Մէմնունիյէթիմէ իզտիյատ էտէր սինիզ.

Comptez sur ma reconnaissance. *Իմ երախտագիտութեանս վրայ վստահ եղէք.* Մէմնունիյէթիմէ էմին օլուն.

Բ. ՇՆՈՐՀԱԿԱԼ ԸԼԼԱԼՈՒ

Merci! grand merci!
Je vous remercie.
Bien obligé.
Je vous suis infiniment obligé.
J'ai l'honneur de vous remercier.

Շնորհակալ եմ. Մեծապէս շնորհակալ եմ. Հրամանոցը մեծ շնորհակալութիւն կը մատուցանեմ. Թէշէքքիւր իմ. Միննէթտար օլուն.

Je l'accepte avec reconnaissance. *Շնորհակալութեամբ կ'ընդունիմ.* Թէշէքքիւր իլէ գապուլ էտէր իմ.

Vous êtes bien honnête.
Vous êtes bien bon, obligeant.
Vous avez bien de la bonté.

Շատ քաղաքավար, բարի էք. Չօք լաթիֆ, չօք քէրիմ, չօք միւրիւվվէթլի սինիզ.

Vous me rendez confus. *Զիս կ'ամչցնէք.* Պէնի ութանտըրըյօր սունուզ.

Vous me comblez d'honnêtetés. *Ինծի չափէն աւելի պատիւ կ'ընէք,* Պանա հատտէն զիյատէ րիայէթ էտէր սինիզ.

Je suis bien sensible à votre bonté. *Ձեր բարութեան մեծութիւնը կը ճանչնամ.* Իյիլիյինիզի թանըր ըմ.

Je ne sais comment répondre à tant de civilités.
չեմ գիտեր այնչափ քաղաքավարութեան ինչպէս պատասխան տամ, ինչ փոխարէն ընեմ. պու ֆագըր ըլթիֆաթլէրինիզէ ղէլէմ նասըլ ճէվապ վէրէյիմ, մուգապէլէ էտէյիմ.

Je suis bien flatté de l'honneur que vous me faites.
ինծի ըրած պատիւներնուդ մեծութիւնը կը ճանչնամ. էթթիյինիզ իզզէթին տէօյէճէսինի թանըրըմ.

Je ne saurais assez vous en remercier. *չեմ կրնար ձեզի բաւական շնորհակալ ըլլալ.* սիզլէրէ լայըգ իւզրէ թէշէքքիւր օլամամ.

Je ne pourrai jamais m'acquitter envers vous. *չեմ կրնար երբեք հրամաննոցը ունեցած պարտքս հատուցանել.* սիզլէրէ օլան պօրճումու էտա էտէմէմ.

C'est une nouvelle preuve de votre amitié. *անիկայ ձեր բարեկամութեան նոր մէկ ցոյցն է.* պու սիզին տօսթլուղունուզուն յէնի պիր նիշանէսի տիր.

Permettez que je vous en témoigne ma reconnaissance. *հրաման տուէք որ աս բանիս վրայ հրամաննոցը շնորհակալ ըլլամ.* իզին վէրէն շու թէշէքքիւրիւմի գապուլ էտէն.

C'est moi, au contraire, qui dois vous en remercier. *մանաւանդ ես պէտք եմ շնորհակալ ըլլալ.* հալպու պէն թէշէքքիւր օլմալըյըմ.

Ah! Monsieur, que de politesses! *ո՜հ, աս ինչ մեծ քաղաքավարութիւն է.* պու նէ՛ պէօյլէ խաթըրնիւվազլըգ.

Procurez-moi l'occasion de vous rendre la pareille. *ինծի առիթ տուէք որ ասոր փոխարէնը կարենամ հատուցանել.* ինշալլահ պունուն պէտէլինի էօտէմէյէ պիր ֆուրսաթըմ օլուր.

Գ· ԲԱՐԵՒԵԼՈՒ, ՏԵՍՆՈՒԵԼՈՒ, ՔԱՂԱՔԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

Bon jour, Monsieur!
J'ai l'honneur de vous saluer, de vous souhaiter le bon jour, Madame!
Je vous souhaite bien le bon jour, Mademoiselle! *բարի լոյս. ձեզ ողջունելու, ձեզի բարի լոյս խընդրելու պատիւ ունիմ. Աստուծոյ բարին.* սապահընըզ խայր օլսուն, է՛ֆէնտիմ. աֆըտէլինիզ խայր օլսուն.

Bon soir, Messieurs, Mesdames, Mesdemoiselles! *բարի իրիկուն. Աստուծոյ բարին.* աքշամլարընըզ խայր օլսուն. աֆըտէլինիզ խայր օլսուն.

Comment vous portez-vous?
Comment va la santé? *ի՞նչպէս էք, աղէ՞կ էք, ուի՞նտ էք.* քէյֆլէ՞ր, էյի՞ մի սինիզ, խօ՞շ մու սունուզ.

Très-bien, fort bien, à vous rendre mes devoirs. *շատ աղէկ եմ, հրամանոցը ծառայելու համար.* փէք էյի իմ, ճէնապինիզին խըզմէթինէ տէ ամատէ.

Et vous, Monsieur, comment cela va-t-il? *հրամանքնիդ ի՞նչպէս էք.* հազրէթլէրինիզին քէյֆի՞.

A merveille. *շատ աղէկ.* փէք էյի.

Cela me fait bien du plaisir.
J'en suis charmé. *ատոր շատ կ'ուրախանամ.* չօք մէմնունիմ իմ.

Je suis charmé de vous voir en bonne santé. *հրամանքնիդ ողջ առողջ տեսնելս զիս շատ կ'ուրախացընէ.* հազրէթլէրինիզի սաղ սէլիմ կէօրմէմէ ղայէթլէ մէմնուն օլուր իմ.

Vous êtes bien honnête, M.
Je suis sensible à votre attention. *ձեր բարերարութեանը շնորհակալ եմ.* իլթիֆաթ էթտիյինիզ քէրէմէ ղայէթլէ թէշէքքիւր իտէրիմ.

Comment se porte M. votre frère? *Պր. եղբայրնիդ ի՞նչպէս է.* պիրատէր աղանըն քէյֆի՞.

Il se porte parfaitement bien. *շատ աղէկ է.* փէք էյի.

Je suis très-sensible à l'intérêt que vous prenez à sa santé, il se porte à merveille. *իր առողջութեան վրայ ունեցած հոգերնուդ սրտանց շնորհակալ եմ,* *շատ աղէկ է.* Մէզքիւրուն սահհաթը ու աֆիյէթի հագ-գընտա օլան ղայրէթինիզէ մէմնունում, փէք էյի տիր.

Vous lui faites bien de l'honneur, il se porte très-bien. *Իրեն շատ պատիւ կ'ընէք, շատ աղէկ է.* Տու-ալընըզ օնա տիր պէօյլէ իզզէթ տիր, փէք էյի, փէք խօշ տուր.

Je suis charmé d'avoir le plaisir de vous voir. *Զձեզ տեսնելուս վրայ շատ ուրախացայ.* Սիզի կէօրմէմէ չօք սէվինտիմ.

Il y a bien longtemps que je n'ai pas eu l'honneur, le plaisir de vous voir. *Շատոնց հրամանքնիդ չէի տեսած.* Չօքտան պէրի սիզլէրի կէօրմէմիշ իտիմ.

Couvrez-vous, je vous prie. *Գլուխնիդ գոցեցէք, կ'աղաչեմ.* Եալվարըրըմ, պաշընըզը քափայըն.

Sans cérémonie, remettez votre chapeau. *առանց ակնածութեան, փեղուրնիդ դրէք.* Թէքլիֆսիզ՝ շափ-գանըզը գօյուն.

Entrez, je vous prie. *Ներս հրամմեցէք, կ'աղաչեմ.* Եալվարըրըմ, իչէրի պույուրուն.

Je ne passerai pas devant vous. *Հրամանոցմէ առաջ չեմ անցնիր, մաներ.* Սիզտէն էվվէլ կէչմէմ, կիրմէմ.

Cela ne va pas. *չըլլար.* Եաքըշմազ.

Vous me faites trop d'honneur. *Ինծի շատ պատիւ կ'ընէք.* Պու էթտիյինիզ իզզէթ չօք տէյի՞լ մի, ուտանըրըմ.

Veuillez prendre place.
Donnez-vous la peine de vous asseoir.
Prenez un siége, asseyez-vous

Հրամմեցէք նստեցէք.
Պույուրուն օթուրուն.

Bien obligé, je ne saurais demeurer longtemps. *Շնորհակալ եմ, երկայն ատեն չեմ կրնար կենալ.* Թէշէքքիւր էտիմ, չօք տուրամամ.

Quoi! vous voulez déjà nous quitter! *Ինչ, երթա՞լ կ'ուզէք.* Նէ՛, կիթմէյէ նիյէթի՞ն մի վար.

Vous ne faites que d'arriver. *Դեռ հիմա եկաք.* Տահա շիմտի կէլտինիզ.

Vous êtes bien pressé. *շատ կ'աճապարէք.* փէք աճէլէ էտէրսինիզ.

J'ai des affaires indispensables. *շատ հարկաւոր գործքեր ունիմ.* չօք մէճպուրի իշլէրիմ վար.

En ce cas je ne vous retiendrai pas. *այնպէս է նէ, չեմ արգելեր.* էօյլէ իսէ, մանի օլմամ.

Les affaires passent avant tout. *գործքերն ամէն բանէն յառաջ են.* իշլէր հէր շէյտէն էվվէլ տիր.

J'ai regret que votre visite ait été si courte. *կը ցաւիմ որ այցելութիւննիդ այսչափ կարճ եղաւ.* զիյարէթինիզին պու գատար գըսա օլմասընա աճըրըմ.

Quand aurons-nous le plaisir de vous revoir? *Երբ մէյ մ'ալ հրամանքնիդ պիտի տեսնենք.* պիր տահա նէ՞ վագըթ սիզի կէօրէճէյիզ.

Le plus tôt que je pourrai. *որչափ որ կրնամ նէ շուտով.* գապիլ իմքեան օլտուղու գատար չապուք.

C'est toujours un grand plaisir pour nous de vous voir. *զձեզ տեսնելնիս մեզի միշտ մեծ ուրախութիւն կու տայ.* սիզի կէօրմէյիմիզտէ տայմա չօգ օլուր հազ.

On ne saurait vous posséder trop souvent. *Հրամանոցը հետ յաճախ տեսնուիլը շատ դժուարին բան է.* ճէնապընըզլէ սըք պուլուշուլմազ.

Je vous dis sans flatterie ce que je pense. *առանց շողոքորթութեան սրտիս կ'ըսեմ.* միւտահանէսիզ, գալպիմտէքինի սէօյլէրիմ.

Ce n'est pas avec vous que je fais des cérémonies. *ձեզի հետ այնչափ քաղաքավարութիւններ չեմ ըներ. ձեզի հետ ընտանի ենք.* ճէնապընըզլէ օ գատար թէքլիֆէ էթմէմ, թէքլիֆսիզ իմ.

Nous vous traitons en ami sans façons. *ձեզի հետ բարեկամի պէս կը վարուինք.* սիզլէրլէ տօսթանէ կէօրիւշիւր իւզ.

Entre amis point de contrainte. *բարեկամներու մէջ քաշուիլ չ'ըլլար.* տօսթլար իչինտէ չէքինմէ օլմազ.

Ne faites pas tant de façons. *այսչափ մեծարանքներ, ձեւեր մ'ընէք·* պու գատար թէքլիֆ էթմէյինիզ·

Laissons là les cérémonies!
Trève de compliments! *քաղաքավարութիւնները, մեծարանքները մէկ դի·* թէքէլլիւֆա, թէքլիֆի պիր դարաֆա·

Revenez nous voir au plus tôt. *որչափ որ կրնաք նէ շուտով եկէք·* գապիլ օլտուղու գատար չապուգ կէլինիզ·

Faites bien mes compliments chez vous.
Mes civilités à toute votre famille.
Veuillez présenter mes respects à vos parents.
Dites bien des choses de ma part à messieurs vos frères
Veuillez saluer mesdemoiselles vos soeurs de ma part·
Assurez-les de mon amitié. *իմ կողմանէս տունը, բոլոր ընտանիքներնուդ, ծնողքներնուդ, եղբօրներնուդ, քոյրերնուդ շատ շատ բարեւ ըրէք·* պէնիմ դարաֆըմտան էվտէ, ճիւմլէ ֆամիլեանըզա, աննէ պապանըզա, գարտաշլարընըզա, գըզ գարտաշլարընըզա, չօք չօք սէլամ էտին.

Je vous suis infiniment obligé. *շատ շնորհակալ եմ.* գայէթլէ թէշէքքիւր էտէրիմ·

Je vous remercie, je n'y manquerai pas. *շնորհակալ եմ, գլխուս վրայ·* մէմնունիյէթլէ օլսուն, պաշ իւսթիւնէ·

Adieu, au revoir! *Մնաք բարով, նորէն տեսնուինք·* գալըն սաղլըգլա, կէօրիւշէլիմ·

A l'honneur de vous revoir!
Adieu, portez-vous bien! *երթաք բարով·* վարըն սաղլըգլա·

Bon jour, bon soir! *Մնաք, երթաք բարով·* գալըն, վարըն սաղլըգլա·

Bonne nuit! *գիշեր բարի· գիշեր լոյս բարի·* կէճէնիզ խայր օլսուն· խայըրլը գալըն·

Դ· ՀԱՒԱՆԵԼՈՒ՝ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒ

D'accord! soit!
J'y consens.
Je le veux bien. *շատ աղէկ, գլխուս վրայ·* փէք էյի, պաշ իւսթիւնէ, օլսուն.

Pourquoi pas?
Volontiers.
Avec grand plaisir.
De tout mon coeur.
Ինչո՞ւ չէ, բոլոր սրտէ, շատ հաճութեամբ · ճան ու կէօնիւլտէն, էօյլէ էլէ.

Passe pour cela. ասիկայ ինչ որ է նէ · պու նէ իսէ.

Vous n'avez qu'à dire. միայն հրամայեցէք · եալընըզ էմր էյլէյին.

Je n'y trouve pas à redire. անոր ըսելիք չունիմ · պունտա սէօզիւմ եօգ.

Je n'attends que vos ordres.
Je suis à vos ordres.
Vous pouvez disposer de moi.
Ձեր հրամաններին կը սպասեմ · էմրինիզէ պէքլէր իմ.

Je suis tout à vous. բոլորովին ձերն եմ · սիզինին սիզինէ ճէնապընըզըն իմ.

Vous en êtes le maître. Դուք գիտէք · սիզ պիլիրսինիզ.

Je serai toujours prêt à vous servir. Ձեզի ծառայելու միշտ պատրաստ եմ · խըզմէթինիզէ տայիմա հազըր ըմ.

Je n'ai rien à vous refuser. Ձեզի չէ չեմ կրնար ըսել · սիզլէրէ եօք տէյէմէմ.

Tout comme il vous plaira. Ինչպէս որ կ'ուզէք · իսթէտիյինիզ կիպի.

Quand il vous plaira. Երբ որ կ'ուզէք նէ · իսթէտիյինիզ վագըթ.

Reposez-vous sur moi. Վրաս ապահով եղէք · գայըրը գայր էմնիյէթին.

J'y ferai tous mes efforts. Ձեռքէս եկածը կ'ընեմ · էլիմտէն կէլէնի էտէր իմ.

Je suis charmé de pouvoir vous être utile. Ձեզի ծառայութիւն ընել կրնալուս համար ուրախ եմ · սիզլէրէ խըզմէթ էտէ պիլտիյիմէ շատ ըմ.

J'aurai du plaisir à vous rendre service. Ձեզի ծառայութիւն ընել կարենամ նէ՝ կ'ուրախանամ · սիզլէրէ խըզմէթ էտէ պիլտիյիմտէ շատ օլուր ում.

Vous me faites bien de l'honneur. Ինծի շատ պատիւ կ'ընէք · պանա չօք իզզէթ էտէյօր սունուզ.

C'est un bien léger service que je vous rends. *Ձեզի ըրածս թեթեւ ծառայութիւն մըն է.* սիզլէրէ էթտիյիմ խըզմէթ խաֆիֆ պիր շէյ տիր.

Ե. ՀՐԱԺԱՐԵԼՈՒ, ՄԵՐԺԵԼՈՒ

Cela m'est impossible.
Il m'est de toute impossibilité. } *ատիկայ ինծի անկարելի է.* պու պանա միւսթէհիլ տիր.

J'en suis fâché, mais je ne puis le faire. *կը ցաւիմ, բայց ինչ ընեմ՝ չեմ կրնար ընել.* աճըր ըմ ամմա, նէ էտէյիմ, էլիմտէն կէլմէզ.

Je suis mortifié d'être obligé de vous le refuser. *շատ կը տրտմիմ որ պէտք եմ հրամանոցը չէ ըսել.* սիզլէրէ եօք տէյէճէյիմ իչիւն աճըր ըմ.

J'ai honte de vous le refuser. *Հրամանոցը չէ ըսելու կ'ամչնամ.* սիզլէրէ եօք տէմէյէ ութանըյօր ըմ.

Je vous fais mille excuses. *բիւր թողութիւն կը խնդրեմ.* ղայէթլէ աֆվ տիլէր իմ.

Je suis au désespoir de ne pouvoir vous rendre ce service.
Je regrette de ne pouvoir remplir vos désirs. } *արտաքոյ կարգի կը ցաւիմ որ աս ծառայութիւնը չեմ կրնար ընել, ձեր կամքը չեմ կրնար կատարել.* պու խըզմէթի էտէպիլէմէտիյիմտէն, պու իրատէնիզի եէրինէ էտէմէյէճէյիմ ղայէթ աճըր ըմ.

Cela ne dépend pas de moi. *ատիկայ իմ ձեռքս չէ.* պու պէնիմ էլիմտէ տէյիլ.

Cela ne me regarde pas. *ատիկա ինծի չ'իյնար.* պու պանա տիւշմէզ.

Cela n'est pas de mon ressort. *ատիկայ իմ ձեռքէս չիգար, ինծի չ'իյնար.* պու պէնիմ էլիմտէն կէլմէզ, պանա տիւշմէզ.

Je ne me mêle pas de ces affaires. *ես ատանկ բաներու մէջ չեմ մտներ, չեմ խառնուիր.* պէն պէօյլէ իշլէրէ գարըշմամ, իչինէ կիրմէմ.

Je me garderai bien de faire une chose semblable. *Ես անանկ բան մը չեմ ըներ.* պէն պէօյլէ շէյ էթմէմ.

Je ne saurais le faire, quand même je le voudrais.
Avec la meilleure volonté du monde, je ne pourrais le faire. } *ուզելու ալ ըլլայի՝ չէի կրնար ըներ.* իսթէսէմ տէ՝ էտէմէզ իտիմ.

Je vous prie de m'en dispenser. *Կ՛աղաչեմ զիս աս բանէն ազատեցէք.* եալվարըր ըմ պէնի պունտան գուրթարըն.

Ce sera pour une autre fois. *ուրիշ անգամ մը.* պիր պաշգա տէֆա.

Je ne puis vous contenter en ceci. *աս բանիս մէջ հրամանքդ գոհ չեմ կրնար ըներ.* պու մասլահաթտա սիզլէրի խօշնուտ էտէմէմ.

Prenez la volonté pour le fait. *կամքս գործքի տեղ առէք.* իրատէթիմի իճրա օլմուշ սայըն.

Je vous demande bien pardon. *Թողութիւն կը խնդրեմ.* աֆվ էտէրսինիզ.

Ne vous fâchez pas.
Ne m'en voulez pas pour cela. } *մի սրդողիք, սրտերնիդ չնեղանայ.* կիւճէնմէյին, ճանընըզ սըգըլմասըն.

Ne trouvez pas mauvais.
Ne le prenez pas en mauvaise part. } *գէշ մտքով մի առնէք.* ֆէնա ֆիքրէ վարմայըն.

Ce qui est fait, est fait. *եղածն եղած է.* նէ օլտույսա օլտու.

Զ. ՀԱՐՑԸՆԵԼՈՒ

Plaît-il? *Հրամմեցէք.* պույուրուն, էֆէնտիմ.

Comment dites-vous? *Ի՞նչպէս կ՛ըսէք.* նա՞սըլ տէտինիզ.

De quoi parlez-vous? *Ի՞նչ բանի վրայ կը խօսիք.* սէօյլէնէն նէ՞ իշլէրինէ. մասլահաթ նէ՞.

Que voulez-vous dire?
Qu'entendez-vous par-là? } Ի՞նչ կ'ուզես ըսել, միտքդ ի՞նչ է. Նէ՞ տէմէք իսթէրսին. ֆիքրի՞ն նէ.

Que souhaitez-vous?
Que désirez-vous? } Ի՞նչ կը բաղձաք. Նէ՞ արզու էտէրսինիզ.

Qu'en pensez-vous?
Que vous en semble? } Ի՞նչ կը կարծէք. Տիւշիւնճէ՞ն նէ.

Qu'y a-t-il à faire?
Quel parti prendre? } Ի՞նչ ընելու է. Նէ՞ էթմէլի.

Quel est votre avis?
Que me conseillez-vous de faire? } Ի՞նչ խորհուրդ կու տաք. Նէ՞ էօյիւտ վէրիրսինիզ, նէ՞ թավսիյէ էտէրսինիզ.

Comment me tirer de là? Անկից ինչպէս պրծիմ. Շունտան նա՞սըլ գուրթուլայըմ.

Que feriez-vous à ma place? Դուք ըլլայիք՝ ինչ կ'ընէիք. Սիզ օլայտընըզ, նէ՞ էտէր իտինիզ.

Comment remédier à cela? Ասոր ինչ ճար. Պունա պիր չարէ՞.

Que puis-je faire à cela? Ասոր ինչ կրնամ ընել. Պունա նէ՞ էտէպիլիր իմ.

Ne vaudrait-il pas mieux...? Աւ աղէկ չէ՞ր ըլլար որ... Տահա էյի օլմա՞զ իտի քի...

Ne serait-il pas plus convenable de...? Աւելի պատշաճ չէ՞ր ըլլար որ... Տահա մունասիպ տէյի՞լ մի իտի.

Է. ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ

Certainement. Ստուգիւ. Կէրչէք, սահիհ.

Cela est vrai.
Ce n'est que trop vrai. } Ասիկայ ստոյգ է. Սահիհ տիր.

C'est la vérité.
C'est la pure vérité. } Ճշմարտութիւնն այս է, բոլորովին ճշմարիտ է. Տօղրուսու տա պու տուր, պիշիւպհէն սահիհ տիր.

C'est un fait. Իրօք եղած է. Կէրչէք օլմուշ տուր.

Je suis sûr de mon fait. Ստոյգ գիտեմ որ ասանկ է. Սահիհ պիլիր իմ քի պէօյլէ տիր.

Oui, en vérité. *այո, ստուգիւ ·* պէլլի, հագիգաթէն ·

Sans contredit. *առանց տարակուսի ·* շիւպհէսիզ ·

Soyez-en bien persuadé. *ստուգիւ գիտցէք, համոզուեցէք ·* սահիհ պիլին ·

Vous pouvez y ajouter foi. *կրնաք հաւատալ ·* ինանա պիլիրսինիզ ·

Vous pouvez m'en croire. *ինծի կրնաք հաւատալ ·* պանա ինանա պիլիրսինիզ ·

Il n'y a pas de doute. *տարակոյս չկայ ·* շիւպհէ եօգ ·

Je vous en réponds. *ես երաշխաւոր կ'ըլլամ ·* պէն քէֆիլ օլուր ում.

A n'en pas douter. *ամենեւին չտարակուսելու չափ ·* հիչ շիւպհէլէնմէյէճէք գադար ·

Tout le monde vous le dira. *ամէն մարդ կրնայ ըսել ·* հէր քէս տէյէ պիլիր ·

Aussi vrai que j'existe. *իմ ըլլալուս չափ ստոյգ է ·* վար օլտուղում գիպի սահիհ տիր ·

Vous avez raison. *իրաւունք ունիք ·* հագգընըզ վար ·

Je ne mens pas. *չեմ ստեր ·* եալան տէմէմ.

Je l'ai vu de mes propres yeux. *աչքովս տեսայ ·* գէօզիւմ իլէ գէօրտիւմ.

Je l'ai entendu de mes propres oreilles. *ականջովս լսեցի ·* գուլաղըմ իլէ իշիթտիմ.

Ը· ՉԷ ԸՍԵԼՈՒ, ՏԱՐԱԿՈՒՍԵԼՈՒ

Non, point du tout. *չէ, ամենեւին չէ ·* խայըր, ասլա, հաշա ·

Je dis que non. *ես կ'ըսեմ որ չէ ·* պէն տէրիմ քի եօյլէ տէյիլ ·

Cela n'est pas vrai. *այդ սուտ է ·* պու սահիհ տէյիլ ·

Cela ne dit rien. *այդ բան մը չի ցուցըներ ·* պունտան պիր շէյ անլաշըլմազ ·

Il n'en est rien. *ամենեւին անանկ չէ ·* ասլա եօյլէ տէյիլ ·

Cela est faux. *ատիկայ սխալ է.* եանլըշ տըր.

Ce sont des paroles en l'air. *օդի վրայ խօսքեր են.* պունլար հավատա սէօզլէր տիր.

C'est un mensonge. *սուտ է.* եալան տըր.

C'est une calomnie. *ատիկայ զրպարտութիւն է.* իֆթիրա տըր.

Vous voulez m'en imposer. }
Vous m'en faites accroire. } *գլխս խաբել կ'ուզէք.* պէնի ալտաթմագ իսթէյօր սունուզ.

C'est un conte. *առասպել է, շինծու բան է.* ույտուրմա շէյ տիր, մասալ տըր.

C'est bon pour rire. *ատիկայ աղէկ ծիծաղելու բան է.* կիւլիւնճէկ շէյ տիր.

Cela ne se peut pas. }
C'est impossible. } *անանկ բան չիկրնար ըլլալ, անկարելի է.* էօյլէ շէյ օլամազ. մումքին տէյիլ տիր.

Je parie le contraire. }
Je gage que cela n'est pas. } *անանկ չըլլալուն գրաւ կը դնեմ.* էօյլէ օլմատըղընա պահս թութարըմ.

Est-il vrai? *ստո՞յգ է.* կէրչէ՞կ մի.

Cela se peut-il? *ատիկայ կրնա՞յ ըլլալ.* օլապիլի՞ր մի.

Serait-il possible? *կարելի բա՞ն է.* օլաճագ շէ՞յ մի.

Est-ce tout de bon? }
Parlez-vous sérieusement? } *ստո՞յգ կ'ըսէք, կատակ չէ՞.* կէրչէ՞կ մի, շագա՞ մը.

Ne vous trompez-vous pas? *չէ՞ք սխալիր.* եանըլմըյօր մու սունուզ.

J'en doute. *կը տարակուսիմ.* շիւբհէլէնիրիմ.

J'ai de la peine à le croire. *չեմ կրնար հաւատալ.* ինանամամ.

Je n'en crois rien. *չեմ հաւատար.* ինանմամ.

Vous plaisantez. *կատակ կ'ընէք.* լաթիֆէ էտէյօր սունուզ.

Vous voulez rire. *ծիծաղել կ'ուզէք.* կիւլմէկ իսթէյօր սունուզ.

Cela est incroyable. *անհաւատալի բան է.* ինանըլմայաճագ շէյ տիր.

C'est inouï. *չլսուած բան է.* իշիտիլմէմիշ շէյ տիր.

Cela n'entre pas dans ma tête. *ասիկայ միտքս չիմտներ.* աքլըմա կէլմէյօր, սըղմայօր.

Թ. ԶԱՐՄԱՆԱԼՈՒ, ՈՒՐԱԽԱՆԱԼՈՒ

Voilà qui est beau! *աս ինչ աղուոր բան է.* պու նէ՞ կիւզէլ շէյ տիր.

C'est superbe! C'est étonnant! C'est charmant! C'est délicieux!	*զարմանալի, սքանչելի բան է.* հէյրան օլաճագ, նատիր շէյ տիր.

C'est vraiment admirable! *ստուգիւ զարմանալի է.* կէրչէք շաշըլաճագ շէյ.

On ne se lasse pas de l'admirer. *մարդ զարմանալով չիկշտանար.* ատամ շաշմագտան տօյմազ.

Cela m'étonne, me surprend. *ասոր զարմացած կը մնամ.* պունա հէյրան օլուր, շաշար գալըր ըմ.

Quelle magnificence! *աս ինչ փառաւորութիւն է.* պու նէ՛ ազամէթ, նէ՛ սալթանաթ.

On n'a rien vu de si beau. *ասոր պէս աղուոր բան տեսնուած չէ.* պէօյլէ կիւզէլ շէյ կէօրիւլմիւշ տէյիլ.

C'est au-dessus de tout éloge. *որչափ որ գովուի նէ, քիչ է.* նէ գատար մէտհ օլսա՝ ազ տըր.

Je ne reviens pas de mon étonnement. *զարմանալէն չեմ կրնար դադրիլ.* թէաճճիւպ չէքմէտէն տուրամամ.

Je ne sais si je dors ou si je veille. *չեմ գիտեր որ արթո՛ւն եմ՝ չէ նէ երազ կը տեսնեմ.* աճապ օյանը՞գ մըյըմ եօգսա տիւշ միւ կէօրիւյօր ում.

En croirai-je à mes yeux? *աչուըներուս հաւատա՞մ.* կէօզլէրիմէ ինանայը՞մ մը.

Quel plaisir! *ինչ հաճութիւն.* պու նէ՛ սէֆա.

Quelle joie! *ինչ ուրախութիւն.* պու նէ՛ սէվինճ.

Quel bonheur inattendu! *ինչ անակնկալ երջանկութիւն.* նէ՛ ումուլմայաճագ սէաատէթ.

Que je suis content ! *որչափ ուրախ եմ.* նէ՛ գադար շադ ըմ.

Que je suis heureux ! *որչափ երջանիկ եմ.* նէ՛ գադար պախթլը ըմ.

Quel moment fortuné ! *ինչ բախտաւոր րոպէ.* պու նէ՛ գութլու վագըթ.

J'en suis ravi, enchanté. *ուրախութենէս խելքս կը թռցընեմ.* սէվինճիմտէն քէնտիմի շաշըրըյօր ում.

Cela me fait bien du plaisir. *ասիկայ զիս շատ կ'ուրախացընէ.* պունու չօք սէվինիր իմ.

Je n'ai plus rien à désirer. *ա՛լ ուրիշ բաղձալու բան չունիմ.* պունտան պաշգա արզու էյլէյէճէք շէյիմ եօք.

Mon bonheur est parfait. *երջանկութիւնս կատարեալ է.* իգպալըմ պիթթէմամ տըր.

Ժ. ՏՐՏՄԵԼՈՒ, ՏՐՏՆՋԵԼՈՒ

Quel malheur ! *ինչ դժբախտութիւն.* պու նէ՛ իգպալսըզլըք.

Que je suis malheureux ! *ինչչափ դժբախտ եմ.* նէ՛ գադար թալէհսիզ իմ.

Quel fâcheux contre-temps ! *ասիկայ ինչ աղէտալից դժբախտութիւն է.* պու նէ՛ պէլալը ֆէլաքէթ տիր.

Tout me contrarie aujourd'hui. *ամէն բան այսօր դըժբախտ կ'երթայ.* պու կիւն հէր շէյ թէրս կիտիյօր.

Tout le monde est contre moi. *ամէն մարդ ինծի դէմ է.* հէր քէշ պանա գարշը տըր.

C'est là ce qui me fâche le plus. *ամէն բանէն աւելի սիրտս նեղացընողն աս է.* հէր շէյտէն զիյատէ ճանըմը սըգան պու տուր.

Tout le monde est à mes trousses pour me demander de l'argent. *ամէն մարդ ետեւէս ինկեր է ստակ կ'ուզէ.* հէր քէշ էնսէմէ տիւշմիւշ փարա իսթէր.

Avec cela personne ne me paie. *ի վերայ այոր ամենայնի մէկը չ'ուզեր վճարել.* պու ճիւմլէ իլէ քիմսէ տէ պօրճունու էօտէմիյօր.

Cela me fait beaucoup de peine. *ատիկայ ինծի մեծ ցաւ կու տայ.* պու պանա չօգ գասավէթ վէրիր.

Je suis de mauvaise humeur. *սիրտս նեղացած է.* ճանըմ սըգգըն տըր.

J'en ai bien du chagrin. *շատ կը տրտմիմ.* չօգ աճըր ըմ.

J'en suis inconsolable. *անմխիթար եմ.* նէ թէսէլլի օլամամ.

Cela me donne de l'humeur. *ատիկայ սիրտս շատ կը նեղացընէ.* շու ճանըմը փէք սըգար.

Je perds patience. *համբերութիւնս կը կորսնցընեմ.* սապրըմ գալմայօր.

C'en est fait de moi. *բանս բուսաւ.* իշիմ պիթտի.

Je suis ruiné sans ressource. *անկանգնելի կործանեցայ.* պու չէվալտան գուրթուլաճագ եօլում եօգ.

Tout semble conspirer contre moi. *կարծես թէ ամէն բան ինծի դէմ միաբաներ է.* սանըր սանքի հէր շէյ պանա գարշը իթթիֆագ էթմիշ.

Le bonheur n'est plus fait pour moi. *երջանկութիւնը ալ ինծի համար չէ.* արթըգ պէնիմ իչին սաատէթ եօգ.

ԺԱ. ԺԱՄԻ

Quelle heure est-il? *ժամը քանի՞ է.* սաաթ գա՞չ.

Dites-moi quelle heure il est. *ըսէք ինծի ժամը քանի է.* քէրէմ էտէպ՝ սաաթ գաչ տըր՝ տէյին.

Quelle heure croyez-vous qu'il soit? *ժամը քանի կարծէք որ ըլլայ.* սաաթ գաչ տըր սանըր սընըզ.

Est-il tard? *ո՞ւշ է.* վագըթ կէչմի՞շ մի.

Non, il est encore de bonne heure. *չէ, դեռ կանուխ է.* խայըր, տահա էրքէն տիր.

Il va être deux heures. *երկուք կ'երթայ կոր.* իքիյէ վարըյօր.

Il est deux heures cinq minutes. *երկուքը հինգ անցեր է.* իքիյի պէշ կէչիյօր.

Deux heures et un quart. *երկուքը քառորդ է անցեր.* իքիյի չէյրէք կէչիյօր.

Il est deux heures et demie. *երկուք ու կէս է.* իքի պուչուգ.

Il est trois heures moins un quart, moins cinq minutes. *երեքին քառորդ, հինգ րոպէ կայ.* իւչէ չէյրէք, պէշ տագիգա վար.

Il s'en va trois heures *երեք կ'երթայ կոր.* իւչէ վարըյօր.

Trois heures sont sonnées. *երեքը զարկաւ.* իւչ վուրտու.

Midi est-il déjà sonné? *կէս օր եկա՞ծ է.* էօյլէն օլտո՞ւ մու.

Oui, je crois qu'il est midi et demi. *Հրամմեր էք, կարծեմ կէսն է.* էվվէթ, սանըր ըմ եարըմ տըր.

Je voudrais bien savoir au juste quelle heure il est. *Կ'ուզէի քանի ըլլալը ճիշդ գիտնալ.* գաչ օլտուղունու թահգիգէն պիլմէք իսթէր իտիմ.

Avez-vous oublié votre montre? *ժամացոյցնիդ մոռցա՞ք.* սաաթինիզի ունութթունո՞ւզ մու.

Non, je l'ai sur moi; mais, comme j'ai oublié de la monter, elle ne va pas, elle s'est arrêtée. *Ոչ, վրաս է, բայց լարելու մոռցայ, չերթանիր կոր, կեցեր է.* խայըր, իւզէրիմտէ տիր, լաքին գուրմայա ունութթուղում, իշլէմէյօր, տուրմուշ.

Votre montre va-t-elle juste? *Ձեր ժամացոյցն աղէկ կ'երթա՞յ.* սիզին սաաթինիզ էյի կիտէ՞ր մի.

Non, elle retarde. *Ոչ, ետ կը մնայ.* խայըր, կէրի գալըր.

Elle avance de quelques minutes. *քանի մը րոպէ յառաջ կ'երթայ.* պիր գաչ տագիգա իլէրի կիտէր.

Il faut donc la régler. *Ուրեմն շտկելու է.* էօյլէ իսէ այարլամալը.

Elle a besoin d'être nettoyée. *Մաքրել տալու է.* սիլտիրմէլի.

Voilà une heure qui sonne. *Ահաւասիկ ժամը մէկ կը զարնէ.* սահաթ պիր վուրույօր.

Adieu, je me retire. *Մնաք բարով, ես կ'երթամ.* խօշչա գալըն, կիտէյիմ.

Oh, restez encore un peu! *ո՛չ, քիչ մ'ալ կեցէք.* տէ՛, պիր ազ տահա տուրուն.

Je ne puis pas; nous dînons à une heure précise. *չեմ կրնար, ճաշը ճիշդ մէկին կ'ուտենք.* տուրամամ, թամամ սաաթ պիրտէ էօյլէն թաամըն օթուրուր ուզ.

Eh bien, à l'honneur! *ուրեմն ուրիշ անգամ կը տեսնուինք.* էօյլէ իսէ պաշգա տէֆա կէօրիւշիւր իւզ.

ԺԹ. ԺԱՄԱՆԱԿԻ

Ces jours passés. *անցած օրերը.* կէչէն կիւնլէրտէ.

Un de ces jours. *աս օրերուս մէկը.* պու կիւնլէրին պիրինտէ.

Il n'y a pas deux jours. *երկու օր չկայ.* իքի կիւն օլմատը.

A peine y a-t-il trois jours. *հազիւ երեք օր է.* անճագ իւչ կիւն վար.

La semaine passée. *անցած շաբաթ.* կէչէն հաֆթա.

Il y a huit jours. *ութը օր կայ.* սէքիզ կիւն տիր.

Il y a quinze jours. *տասնուհինգ օր կայ.* օն պէշ կիւն օլտու.

Il y a bien un mois. *ստուգիւ մէկ ամիս կայ.* սահիհ պիր այ վար.

Une fois tous les deux jours.
De deux jours l'un. } *երկու օրը մէյ մը.* իքի կիւնտէ պիր.

Tous les huit jours. *ութը օրը մէյ մը.* սէքիզ կիւնտէ պիր.

Toutes les deux heures. *երկու ժամը մէյ մը.* իքի սաաթտա պիր.

Toutes les vingt-quatre heures. *քսանուչորս ժամը մէյ մը.* եիրմի տէօրթ սաաթտա պիր.

Dans quinze jours. *տասնուհինգ օրէն.* օն պէշ կիւնտէն.

Je l'attends de jour en jour. *օրէ օր, ամէն օր իրեն կը սպասեմ.* կիւնտէն կիւնէ, հէր կիւն օնա պէքլէրիմ.

C'était trois ou quatre jours plus tôt. *երեք կամ չորս օր յառաջ էր.* Իւչ տէօրտ կիւն էվվէլ իտի.

C'était longtemps auparavant. *շատ յառաջ էր.* Խայլը զէման էվվէլ իտի.

A peu près vers ce temps-là. *գրեթէ ան ատենը.* Հէմէն օ վախըթլարտա.

Le mois dernier. *անցած ամիս.* Կէչէն այ.

L'année passée. *անցած տարի.* Կէչէն սէնէ.

L'année prochaine. *գալ տարի.* Կէլէճէք սէնէ.

D'ici à un mois. *մէկ ամիսէն.* Պիր այտան.

Dans les derniers jours du mois. *ամսոյն վերջին օրերը.* Այըն սօն կիւնլէրինտէ.

A la fin du mois. *ամսոյն վերջը.* Այըն սօնունտա.

Vers la mi-janvier. *դէպ ի յունուարին կէսը.* Եանվարըն, քեանունու սանինին օրթասընա տօղրու.

La semaine prochaine. *գալ շաբթու.* Կէլէճէք հաֆթա.

De temps en temps. *երբեմն երբեմն.* Պազը պազը.

Tous les jours. *ամէն օր.* Հէր կիւն.

D'un jour à l'autre. *օրէ օր.* Կիւնտէն կիւնէ.

ԺԳ. ՕԴԻ, ԵՂԱՆԱԿԻ

Quel temps fait-il? *օդն ինչպէս է.* Հավա նասըլ.

Fait-il beau? *օդն աղէ՞կ է.* Հավա էյի՞ մի.

Oui, il fait très-beau. Il fait beau temps. *Հրամմերէք, շատ աղէկ է.* Էվվէթ, չօք էյի.

Il fait un temps doux. *քաղցր օդ մը կայ.* Պիր լաթիֆ հավա վար.

Il ne fait ni trop chaud ni trop froid. *ոչ այնչափ տաք, ոչ ալ այնչափ ցուրտ է.* Նէ սըճագ, նէ տէ սօղուգ վար.

Il fait un temps délicieux. *զուարճալի օդ մըն է.* Պիր ֆէրահ հավա վար.

Le temps s'éclaircit. *օդը կը բացուի.* Հավա աչըլըյօր.

Le temps se met au beau. *օդն աղէկնալու կը սկսի.* Հավա էյիլէնմէյէ պաշլայօր.

Le brouillard commence à se dissiper. *մշուշը ցրուելու կը սկսի.* տուման տաղըլմայա պաշլայօր.

Il fait un beau soleil. *աղուոր արեւ բացուած է.* կիւզէլ պիր կիւնէշ վար.

Le temps est changé. *օդը փոխուեցաւ.* հավա տէյիշիլտի.

Il fait un temps inconstant et variable. *անհաստատ ու փոփոխական օդ մըն է.* պիքարար, տէյիշէնիր պիր հավա տըր.

Le soleil se couvre. *արեւը կը ծածկուի.* կիւնէշ գափանըյօր.

Il fait mauvais, vilain temps. *օդը գէշ է.* հավա ֆէնա տըր.

Il fait un temps affreux. *շատ գէշ օդ կայ.* հավա փէք ֆէնա տըր.

Il fait du vent. *հով կայ.* ռիւզկեար վար.

Le temps se dispose à la pluie, à l'orage. *օդն անձրեւի, փոթորկի կը պատրաստի.* եաղմուրա, գայա հազըրլըգ վար.

Il fait un temps pluvieux. *անձրեւոտ օդ մըն է.* եաղմուրլու պիր հավա տըր.

Les nuages sont fort épais. *ամպերը շատ թանձր են.* պուլութլար փէք տօլմուշ.

Il fait sombre. *մութ է.* օրթալըգ չօք գարանլըգ.

Je crains que nous n'ayons de la pluie. *կը վախնամ անձրեւ պիտի գայ.* գօրգարըմ քի եաղմուր կէլէճէք.

Le vent cesse, s'abaisse, tombe. *հովը կ'իջնայ, կը դադրի.* ռիւզկեար ինէյօր.

Le ciel est entièrement couvert de nuages. *երկինքը բոլորովին ամպերով ծածկուած է.* կէօյ պիւսպիւթիւն պուլութլարլա գափլանմըշ.

Il va pleuvoir. *անձրեւ պիտի գայ.* եաղմուր եաղաճագ.

Il pleut à verse. *տեղատարափ կու գայ.* սաղանագ կէլիյօր.

Il pleuvra toute la journée. *բոլոր օրը անձրեւ պիտի գայ.* պիւթիւն կիւն եաղմուր եաղաճագ.

Mettons-nous à couvert. *պատսպարուինք.* սիփէրէ չէքիլէլիմ.

Je suis mouillé. *թրջեցայ.* ըսլանտըմ.

Je suis percé jusqu'aux os. *խխում եղայ.* եաղմուր քէմիքլէրիմէ կէչտի.

Voyez-vous l'arc-en-ciel? *ծիրանի գօտին կը տեսնե՞ս.* էլէյիմ սաղմայը կէօրէ՞յօր մու սուն.

Les nuages se dissipent peu à peu. *ամպերը կամաց կամաց կը փարատին.* պուլութլար եավաշ եավաշ տաղըլըյօր.

La pluie a abattu la poussière. *անձրեւը փոշին նստեցուց.* եաղմուր թօզու պասթըրտը.

Ce matin il faisait beaucoup de poussière. *առտուանց շատ փոշի կար.* սապահլայըն չօք թօզ վար իտի.

Il fait sale, de la boue. *ճամբաներն աղտոտ, ցեխոտ են.* չօք չամուր վար.

Fait-il clair de lune? *լուսընկայ կա՞յ.* մահթապ վա՞ր մը.

C'est la nouvelle lune. *նոր լուսին է.* այ թազէ տիր.

C'est la pleine lune. *լիալուսին է, լուսընկան լեցուած է.* այըն տէօրտիւ տիր. այըն օն տէօրտիւ տիւր.

La lune est dans son croissant. *լուսինն աճելու վրայ է.* այ պիւյիւմէքտէ տիր, եարըմ տըր.

La lune est dans son décours. *լուսընկան կը պզտիկնայ.* այ էքսիլիյօր.

L'air est calme. *օդը հանդարտ է.* հավա տուրղուն տուր.

Le ciel est serein. *երկինքը պարզ է.* կէօյ աչըք տըր.

Les étoiles brillent. *աստղները կը փայլին.* եըլտըզլար փարլըյօրլար.

Le printemps commence bien. *գարունն աղէկ կը սկսի.* իլք պահար էյի պաշլատը.

Les arbres poussent déjà; ils fleuriront bientôt. *ծառերն արդէն կը ցցուին, քիչ մը ետքը կը ծաղկին.* աղաճլար սիւրիւյօր, աz վաքըթտան չիչէք աչաճաքլար.

Profitons de ce moment pour aller jouir un peu de l'air de la campagne. *աս առէնը չկորսընցընենք, երթանք քիչ մը դաշտի օդը վայելենք.* պու ֆուրսաթը գայպ էթմէյէլիմ պիր ազ չայըրլարըն լէթաֆէթինը սիւրէլիմ.

La campagne est bien agréable dans cette saison. *աս եղանակիս մէջ դաշտերը շատ զուարճալի են.* պու էյյամտա չայըրլար փէք խօշ տուր.

De tous côtés on ne voit que des arbres en fleurs. *ամէն կողմանէ ծաղկած ծառերէն ուրիշ բան մը չիտեսնուիր.* հէր թարաֆ չիչէքլի աղաճլարտան իպարէթ.

Ah, qu'il fait chaud! *ո՜հ, աս ինչ տաք է. վա՜յ,* պու նէ սըճագ.

Il fait une chaleur excessive. *արտաքոյ կարգի տաք է.* շիտտէթլի սըճագ տըր.

J'ai très-chaud, je suis tout en sueur, tout en nage. *շատ տաքցած եմ, բոլորովին քրտինքի մէջ եմ.* չօք սըճագլըղըմ վար, թէրէ պաթմըշ ըմ.

J'étouffe de chaleur. *տաքէն կը խեղդուիմ.* սըճագտան պօղուլույօր ում.

Il est vrai, la chaleur est insupportable. *ստոյգ է, տաքն անտանելի է.* կէրչէք, սըճագ չէքիլմէզ.

Nous sommes au coeur de l'été. *ամառուան մէջն ենք.* յազըն օրթասընտա յըզ.

Il grêle, il tombe de la grêle. *կը կարկտէ, կարկուտ կու գայ.* տօլու յաղըյօր.

Il fait des éclairs. *կը փայլատակէ.* շիմշէք չագըյօր.

Il tonne furieusement. *սաստիկ կ'որոտայ.* կէօյ շիտտէթ իլէ կիւրլիւյօր.

La foudre est tombée. *կայծակն ինկաւ.* յըլտըրըմ տիւշտիւ.

L'orage est passé. *փոթորիկն անցաւ.* գայ կէչտի.

Le soleil se couche avec beaucoup d'éclat. *արեւը շատ պայծառութեամբ մարը կը մտնէ.* կիւնէշ չօք շէֆֆաֆ իլէ պաթար.

Nous approchons de l'automne. *աշնան կը մօտիկնանք.* սօն պէհարա, կիւզէ եաքլաշըյօր ուզ.

Voilà une belle journée d'automne. *այսօր աղուոր աշնան օր մըն է.* պու կիւն պիր կիւզէլ սօն պէհար կիւնիւ տիւր.

Les jours décroissent. *օրերը կը կարճնան.* կիւնլէր քըսալըյօր.

Les matinées et les soirées sont fraîches. *առտուներն ու իրիկունները զով է.* սապահլարը, աքշամլարը սէրին տիր.

Il a fait ce matin une forte gelée. *այս առտու սաստիկ սառնամանիք, սառուցիչ ցուրտ մը կար.* պու սապահ քէսքին պիր սօղուգ վար ըտը.

Il fait froid. *պաղ է.* սօղուգ վար.

Avez-vous froid? *կը մսի՞ք.* իւշիւ՞յօր մու սունուզ.

J'ai les doigts engourdis. *մատուըներս փաստացան, ընդարմացան.* փարմաքլարըմ ույուշտու.

Approchez-vous du feu. *կրակին մօտիկցէք.* աթէշէ եաքլաշըն.

Gèle-t-il? A-t-il gelé? *կը սառի՞, սառա՞ծ է.* տօնա՞յօր մու, տօնմու՞շ մու.

Oui, il a bien gelé. *Հրամմերէք, աղէկ սառած է.* էվվէթ, կէրէյի կիպի տօնմուշ.

Il gèle à pierre fendre. *պաղէն քարերը կը ճաթին. վերջին աստիճանի ցուրտ է.* սօղուգտան թաշլար չաթլըյօր. ղայէթիլէ քէսքին պիր սօղուգ վար.

Il fait glissant, j'ai failli tomber. *ճամբաները սառած, սահուն են, քիչ մնաց կ'իյնայի.* եօլլար տօնմուշ, գայայօր. ազ գալտը տիւշէյօրտում.

La rivière est prise. *գետը սառած է.* չայ տօնմուշ.

Savez-vous patiner? *սահիլ գիտէ՞ք.* պուզ իւզէրինտէ գայմագ պիլի՞ր մի սինիզ.

Oui, je le sais, et j'ai de bons patins. *Հրամմերէք գիտեմ, աղէկ ալ սահիճներ, սահելու մուճակներ ունիմ.* էվվէթ պիլիրիմ, էյի [illegible], գայմագ պապուճլարըմ վար.

Il neige. Il neige à gros flocons. *կը ձիւնէ, ձիւն կու գայ.* ղար եաղայօր.

Le vent est changé. *հովը փոխուեցաւ.* ռիւզկեար տէօնտիւ.

Le temps s'adoucit. *օդը կը մեղմանայ.* հավա միւլայիմլանըյօր.

Il dégèle. La neige se fond. *սառոյցը կը քակուի, ձիւնը կը հալի.* պուզ չէօզիւլիւյօր, ղար էրիյօր.

Les jours croissent. *օրերը կ'երկննան.* կիւնլէր ուզանըյօր.

L'hiver sera bientôt passé. *ձմեռը քիչ մը ետքը կ'անցնի.* պիր ազտան ղըշ կէչէր.

Voilà un brouillard qui s'élève. *մշուշ կ'ելլէ.* տուման չըղայօր.

Le soleil le dissipera bientôt. *արեւը շուտ մը կը ցրուէ.* կիւնէշ չապուքճագ տաղըտըր.

Le brouillard descend. *մշուշը վար կ'իջնայ.* տուման աշաղա ինիյօր.

Nous aurons du beau temps. *աղէկ օդ պիտի ունենանք.* էյի հավամըզ օլաճագ.

ԺԴ. ԿԱՐԴԱԼՈՒ, ԳՐԵԼՈՒ

Que lisez-vous? *ինչ կը կարդաս.* նէ՞ օգուր սուն.

Je lis les journaux. *լրագիրները.* ղազէթա օգուր ում.

Où avez-vous lu cela? *ասիկայ ո՞ւր կարդացիր.* պունու նէ՞րէտէ օգուտուն.

Je l'ai lu dans les feuilles publiques. *լրագիրներուն մէջ կարդացի.* ղազէթալարըն իչինտէ օգուտում.

Nous lisons toujours à haute voix. *մենք միշտ բարձր ձայնով կը կարդանք.* պիզ տայիմա եիւքսէք սէս իլէ օգուր ուզ.

Continuez de lire. *կարդալդ յառաջ տար.* օգումանը իլէրի կէօթիւր.

J'ai lu cet ouvrage tout entier. *այս գիրքս ամբողջ կարդացի.* պու քիթապը պիւթիւն օգուտում.

Je l'ai lu d'un bout à l'autre. Մէկ ծայրէն մէկալ ծայրը կարդացի. պաշտան պաշա օգուտում.

Mon frère n'a fait que le parcourir. Եղբայրս մէյ մը վրայէն անցաւ. պիրատէրիմ պիր իւսթիւնտէն կէչտի.

Vous êtes toujours à lire. Միշտ կարդալու վրայ ես. տայիմա օգումագտա սըն.

Votre frère lit aussi bien que vous. Եղբայրդ քեզի չափ աղէկ կը կարդայ. գարտաշըն սէնին գատար էյի օգուր.

Il sait parfaitement bien lire. կատարեալ աղէկ կարդալ գիտէ. բէք էյի օգումագ պիլիր.

Qu'écrivez-vous? Ի՞նչ կը գրես. նէ՞ եազըյօր սուն.

Je réponds à une lettre. Նամակի մը պատասխան կու տամ. պիր մէքթուպէ ճէվապ վէրիյօր ում.

Ceci n'est qu'un brouillon. ասիկայ ստուերագիրն է. պու միւսվէտտէ տիր.

Je le mettrai plus tard au net. Ետեւէն, ուրիշ անգամ մաքուրը կ'առնեմ. թէմիզինի պիր պաշգա տէֆա, սօնրա ալըր ըմ.

Donnez-moi, s'il vous plaît une feuille de papier à lettre. Կ'աղաչեմ ինծի թերթ մը նամակի թուղթ տուէք. եալվարըր ըմ պիր թապագա մէքթուպ քեաղըտը քէրէմ էտին.

M., voudriez-vous bien me prêter votre canif? Քիչ մը զմելինիդ ինծի կրնա՞ք շնորհել. գալէմ թըրաշընըզը պիր ազ քէրէմ էտէ՞ր մի սինիզ.

Avec plaisir; le voilà. շատ աղէկ, ահաւասիկ. պաշ իւսթիւնէ, պույուրուն.

M., votre canif ne coupe pas. զմելինիդ չի կտրեր. գալէմ թըրաշընըզ քէսմէյօր.

Je le sais bien; mais je n'en ai point d'autre. գիտեմ, բայց ուրիշ չունիմ. պիլիր իմ, լաքին ղայրը եօգ տուր.

Faites tailler votre plume par votre maître. գրիչնիդ վարպետներնուդ կտրել տուէք. գալէմինիզի ուսթանըզա քէսթիրին.

M., voudriez-vous bien avoir la bonté de me tailler une plume? Չնորհք կ՚ընէք ինծի գրիչ մը կը կտրէ՞ք. Էֆէնտիմ, քէրէմ էտիպ շու գալէմիմի քէսին.

Je vous en ai taillé une ce matin. Առտուանց մէկ հատ մը կտրեցի. Սապահտան պիր թանէ քէստիմ.

Elle ne vaut plus rien. Ալ հիմայ բան մը չ՚արժեր, աւրուած է. Շիմտի պիր շէյէ եարամազ, պօզուլմուշ տուր.

J'ai écrit une page. Երես մը գրեցի. Պիր սահիֆէ եազտըմ.

Fort bien, je vois que vous êtes diligent. Շատ աղէկ. կը տեսնեմ որ փութաջան ես. Պէք էյի, կէօրիւյօրըմ կէօրէ համարաթ սըն.

Donnez-moi donc votre plume. Շատ աղէկ, գրիչդ ինծի տուր. Պէք էյի, վէր պագայըմ.

Voilà votre plume; elle ira bien à présent. Ահաւասիկ գրիչդ, ալ հիմայ աղէկ պիտի՛որ գրէ. Իշթէ գալէմին, շիմտի էյի եազար.

Pardonnez-moi, la fente est trop grande; elle est trop molle. Թողութիւն տուէք, ճեղքը շատ մեծ է. շատ թոյլ է. Աֆվ էտին, եարըղը պիւյիւք, պէք կէվշէք տըր.

Il ne faut pas appuyer. Չկոխելու է. Պասմամալը.

Vous avez raison; mais elle crie, essayez-la vous-même. Սուղ է, բայց ձայն կը հանէ, հրամանքնիդ ալ փորձեցէք. Հագգընըզ վար, լաքին սէս չըգարըյօր, հազրէթլէրինիզ տէ թէճրիպէ էտին.

Il n'y a qu'à couper un peu du bec. Քիչ մը ճօթեն կտրելու է. Պիր ազ աղզընը ալմալը.

Va-t-elle à présent? Հիմայ աղէ՞կ է. Շիմտի էյի՞ մի.

Elle crie toujours un peu; mais cela ne fait rien. Միշտ քիչ մը ձայն կը հանէ, բայց բան չկայ. Եինէ պիր ազ սէս չըգարըյօր ամմա զարարը եօք.

Mon encre est trop épaisse; elle ne coule pas. Թանաքս շատ թանձր է, շուտ չ՚երթար. Միւրէքքէպիմ չօք գալըն տըր, աքմըյօր.

Jetez-la donc; je vous donnerai de la mienne. *Թափեցէք, որ իմինէս տամ.* տէօք տէ պէնիմքինտէն վէրէյիմ.

Essayez-la. *փորձեցէք, նայեցէք ինչպէս է.* պագ նասըլ տըր.

Elle est très-bonne. *շատ աղէկ է.* պէք ալա.

Quand j'en aurai besoin, j'en demanderai. *Հարկ որ ունենամ՝ կ'ուզեմ.* լազըմ օլտուղու վագըթ իսթէր իմ.

Je serai toujours prêt à vous en donner. *Միշտ պատրաստ եմ տալու.* հէր զաման վէրմէյէ հազըր ըմ.

Qui a ma règle et mon crayon? *կանոնս ու կապարեայ գրիչս ո՞վ առաւ, որո՞ւն քովն է.* ճէտվէլիմ վէ գուրշուն գալէմիմ քիմին եանընտա.

Voilà votre règle; mais pour votre crayon, je ne l'ai pas vu. *ահաւասիկ կանոննիդ, բայց կապարեայ գրիչնիդ չտեսայ.* իշթէ ճէտվէլինիզ, գուրշուն գալէմինիզի կէօրմէտիմ.

Je vous prêterai le mien, si vous voulez. *Թէ որ կ'ուզէք, իմս տամ.* իսթէրսէնիզ պէնիմքինի վէրէյիմ.

Voulez-vous que je vous le taille? *կ'ուզե՞ք որ կտրեմ.* իսթէրսէնիզ քէսէյիմ.

Si vous voulez avoir cette bonté. *Թէ որ ընէք նէ, մեծ շնորհք ըրած կ'ըլլաք ինծի.* քէրէմ էտին.

N'avez-vous pas vu mon étui à plumes? *գրչամանս չտեսա՞ք.* տիվիթիմի կէօ՞րտիւնիւզ մի.

Non, M., vous l'avez peut-être laissé chez vous? *չէ, գուցէ տունը ձգած էք.* խայըր, պէլքի էվտէ պըրագմըշ օլասընըզ.

Cela se peut. *կարելի է.* օլա պիլիր.

Vous n'écrivez pas droit. *շիտակ չես գրեր.* տօղրու եազմայօրսուն.

Effacez, rayez ce mot. *աս բառն աւրէ.* շու լուղէթի պօզ.

Serrez un peu plus votre écriture. *բառերը, գրերը քիչ մը աւելի իրարու մօտ գրէ.* լուղէթլէրի, եազըլարը պիր ազ պիրպիրլէրինէ եագընլաշդըր, սըգ եազ.

Liez vos lettres. *գրերն իրարու կպցուր.* Եազըլարը պիրպիրինէ պիթիշթիր, պաղլա.

C'est écrit à la hâte. *շուտով գրուած է.* Աճէլէ իլէ եազըլմըշ տըր.

C'est un griffonnage précipité. *շուտով գրուած խառնաշփոթ գիր մըն է.* Աճէլէ իլէ եազըլմըշ գարմագարըշ պիր շէյ տիր.

Tenez bien votre plume. *գրիչդ աղէկ բռնէ.* Գալէմինի էյի թութ.

Posez le bras gauche sur la table. *ձախ թեւդ գրասեղանին վրայ դիր.* Սօլ գօլունու եազըխանէնին իւսթինէ գօ.

Tenez la plume comme cela. *գրիչն ասանկ բռնէ.* Գալէմի պէօյլէ թութ.

Pliez le pouce et les deux doigts. *բութդ ու մէկալ երկու մատուըններդ ծռէ.* Պաշ փարմաղընը վէ իքի փարմագլարընը էյ.

ԺԵ. ԴԱՍԱՏԱՆ ՄԷՋ

Asseyez-vous à votre place. *տեղդ նստէ.* Եէրինէ օթուր.

Pendez votre chapeau. *գլխարկդ կախէ.* Շափգանը աս.

Où est votre livre ? *գիրքդ ո՞ւր է.* Քիթապըն նէ՞րէտէ տիր.

Lisez votre leçon. *Համարդ կարդա.* Տէրսինի օգու.

Étudiez votre leçon. *Համարդ սորվէ.* Տէրսինի էօյրէն, ճէհտ էթ.

Apprenez-la par coeur. *Համարդ բերնուց սորվէ.* Տէրսինի ազպէրտան էօյրէն, էզպէր էթ.

Portez votre livre avec vous. *գիրքդ հետդ առ.* Քիթապընը պէրապէր ալ.

Vous ne faites que badiner. *կատակելէն ուրիշ բան մը չես ըներ, գիտեր.* Մասգարալըգ, շագա էթմէքտէն պաշգա շէյ պիլմէզ սին.

Je vous marquerai. *Հիմայ կը գրեմ.* Շիմտի եազար ըմ.

Je le dirai à votre maître. *վարպետիդ կը զրուցեմ.* Ուսթանա տէր իմ, տէյէճէյիմ.

Ne me secouez pas. *զիս մի ցնցեր.* պէնի սարսմա.

Faites-moi un peu de place. *քիչ մը տեղ բաց.* պիր ազ եէր աչ.

Vous avez assez de place. *բաւական տեղ ունիս.* եէթիշիր եէրին վար.

A qui est ce livre? *այս գիրքս որո՞ւնն է.* պու քիթապ քիմի՞ն տիր.

Il faut que vous lisiez trois fois votre leçon. *Համարդ երեք անգամ կարդալու ես.* տէրսինի իւչ տէֆա օգումալը սըն.

Qui l'a dit? *ո՞վ ըսաւ.* քի՞մ տէտի.

M. A. nous l'a commandé Տ. Ա. *ը պատուիրեց.* Փ. Ի. թէմպիհ էթթի.

Vous méritez le fouet. *խարազանի արժանի ես.* գամչըյա մուսթահագգ սըն.

Pourquoi venez-vous si tard? *ինչո՞ւ այսչափ ուշ կու գաս.* նէ՞չին պու գատար կէճ կէլիր սին.

J'avais des affaires. *գործք ունէի.* իշիմ վար իտի.

Quelle affaire vous a arrêté? *ի՞նչ գործք արգելեց զքեզ.* նէ՞ իշ մանի օլտու.

A quelle heure vous êtes-vous levé? *ժամը քանիի՞ն ելար.* սաաթ գաչտա՞ գալգտըն.

A huit heures. *ութին.* սէքիզտէ.

Pourquoi vous êtes-vous levé si tard? *ինչո՞ւ այնչափ ուշ ելար.* նէ՞չին օ գատար կէճ գալգտըն.

Vous êtes un paresseux. *ծուլին մէկն ես.* թէմպէլին պիրի սին.

Restez à votre place. *տեղդ կեցիր.* եէրինտէ տուր.

Otez-vous de ma place. *տեղէս ելիր.* եէրիմտէն գալգ.

Pourquoi me poussez-vous? *ինչո՞ւ կը հրես.* նէ՞չին իթէյօր սուն.

Qui est-ce qui vous pousse? *զքեզ ո՞վ կը հրէ.* սէնի իթէ՞ն քիմ.

Je vous en prie, ne vous fâchez pas. *կ'աղաչեմ, մի սրդողէք.* եալվարըրըմ, տարըլմայըն.

Je m'en plaindrai au maître. *վարպետին պիտի ըսեմ, կ'ըսեմ.* ուսթայա տէյէճէյիմ, տէր իմ.

Dites-le-lui, si vous voulez. *կ'ուզես նէ ըսէ.* իսթէրսէն տէ.

Je ne m'en soucie point. *Հոգս չէ.* ումուրումտա տէյիլ.

M., il ne veut pas me laisser tranquille, en repos. Տ. *զիս հանգիստ թող չիտար.* Է. պէնի րահաթ պըրագմայօր.

Il m'a arraché mon livre. *գիրքս ձեռքէս քաշեց առաւ.* քիթապըմը էլիմտէն չէքիպ ալտը.

Il m'insulte. *զիս կը նախատէ.* պէնի խօրլայօր.

Il se moque de moi. *զիս ծաղր կ'ընէ.* պէնի էյլէնտիրիյօր.

Le maître vous parle. *վարպետը քեզի կ'ըսէ.* ուսթա սանա տէյօր.

Il est fâché contre vous. *քեզի բարկացեր է.* սանա տարըլմըշ.

Vous m'accusez faussement. *սուտ տեղ զիս կ'ամբաստանես.* եալան եէրէ պէնի գամազլայօր սուն.

Comment pouvez-vous le nier? *ի՞նչպէս կրնաս ուրանալ.* նա՞սըլ ինքեար էտէպիլիր սին.

D'où est venue cette querelle? *այս կռւին ո՞ւսկից ելաւ.* պու գավղա նէ՞րէտէն չըգտը.

Je vous le dirai tout de bon. *անկեղծութեամբ կը զրուցեմ.* հիլէսիզ տէր իմ.

Je vous le dirai à l'oreille. *ականջներնէդ վար կը զրուցեմ.* գուլաղընըզա ալչագ տէր իմ.

Il me donne des coups de pied. *ոտքով ինծի կը զարնէ.* այաղը իլէ պանա վուրույօր.

Il me pousse hors de ma place. *տեղէս դուրս կը հրէ.* եէրիմտէն իթիյօր.

Je vous ferai repentir. *դքեզ զղջացընել կու տամ.* փիշման էթտիրիրիմ.

Il le fait exprès. *մանաւոր կ'ընէ.* մախսուսա էտէյօր.

Il m'a donné un soufflet. *ապտակ մը զարկաւ.* սիլլէ վուրտու.

Il m'a égratigné le visage. *երեսս ճանկռտեց.* եիւզիւմիւ թըրմալատը.

Il m'a frappé au visage. *երեսիս զարկաւ.* եիւզիւմէ վուրտու.

Pourquoi me frappez-vous? *ինչո՞ւ կը զարնես.* նէ՞ իչին վուրույօր սուն.

Qui vous fait mal? *զքեզ ո՞վ կը նեղէ.* սանա տօքունա՞ն քիմ.

Ne déchirez pas mon livre. *գիրքս մի պատռեր.* քիթապըմը եըրթմա.

Pourquoi nous interrompez-vous? *ինչո՞ւ խօսքերնիս կը կտրես.* նիչի՞ն սէօզիւմիւզիւ քէսէյօր սուն.

Ne m'empêchez pas d'apprendre ma leçon. *հաճիս սորվելու արգելք մ'ըլլար.* տէրսիմի էօյրէնմէյէ մանի օլմա.

Mêlez-vous de vos affaires. *դուն քու գործքերուդ խառնուէ.* սէն քէնտի իշլէրինէ պագ.

Songez à ce que vous faites. *ըրածիդ միտ դիր. ըրածդ միտքդ պահէ.* էթտիյինի էյիճէ տիւշիւն. աքլընտա սագլա.

ԾԶ. ԽՕՍԵԼՈՒ

Parlez-moi. *ըսէ ինծի. ինծի հետ խօսէ.* պանա տէ. պէնիմ իլէ սէօյլէշ.

Parlez haut. *բարձր խօսէ.* եիւքսէք սէօյլէ.

Vous parlez trop bas. *շատ կամաց, ցած կը խօսիս.* փէք եավաշ սէօյլէյօր սուն.

Parlez-vous français? *գաղղիերէն կը խօսի՞ք.* ֆրանսըզճա լագըրտը էտէ՞ր մի սինիզ.

A qui parlez-vous? *որո՞ւն հետ կը խօսիս.* քիմի՞նլէ լագըրտը էտէյօր սուն.

Est-ce à moi que vous parlez? *ինծի՞ հետ կը խօսիս.* պանա՞ մը սէօյլէյօր սուն.

De quoi parlez-vous? *ի՞նչ բանի վրայ կը խօսիք.* սէօզիւնիւզ նէ՞ իւզէրինէ տիր.

Que ne parliez-vous plus tôt? *ինչու առաջ չէիր խօսեր.* նիչին էվվէլ լագըրդը էթմէյօր տուն.

Ne m'en parlez pas. Je ne veux pas en entendre parler. *անոր խօսքը մի բանար. անոր վրայ չեմ ուզեր բան մը լսել.* շունուն սէօզիւնիւ աչմա.

Vous parlez à tort et à travers. Vous parlez au hasard. *բերնիդ եկածը դուրս կու տաս.* աղզընա կէլէնի դըշարը վէրէր սին.

Vous mangez la moitié de vos mots. *բառերուն կէսը կը կլլես.* սէօզլէրին եարըսընը եութայօր սուն.

Vous êtes un bredouilleur. *ըփըրտացողին մէկն ես.* ըֆըրտայանլարդան դըր սըն.

Vous ne prononcez pas bien. *աղէկ չէք արտաբերեր.* էյի թէլէֆֆուզ էթմէյօր սունուզ.

Parlez-lui sérieusement. *շիտկէ շիտակ խօսէ հետը.* տօս տօղրու սէօյլէ.

Je l'ai dit en badinant. *կատակով ըսի.* շագա տէտիմ, էթտիմ.

Il l'a raconté pour badiner. *կատակի համար պատմեց.* լաթիֆէ իչին նագլ էթտի.

Voilà ce qui s'appelle parler. *խօսիլն ալ ասանկ կ'ըլլայ.* սէօյլէմէք դէ պէօյլէ օլուր.

La chose parle d'elle-même. *բանն ինք իրմէ յայտնի է.* աշիքեար, դէլիլէ չէյ տիր.

Vous faites le beau parleur. *աղէկ, բարձր խօսիլ կը ձեւացնես.* էյի լագըրդը էթմէք տասլայօր սուն.

Je vous ferai parler. *ես քեզի խօսիլ կու տամ.* պէն սէնի սէօյլէթիրիր իմ.

Causons un peu. *քիչ մը խօսինք.* պիր ազ գօնուշալըմ.

Vous ne faites que jaser toute la journée. *բոլոր օրը խօսելէն ուրիշ բան մը չես ըներ.* պիթիւն կիւն պօշպօղազլըգ էթմէտէն պաշգա իշին եօգ.

Vous m'étourdissez de votre bavardage. Vous me rompez la tête. *շատխօսութեամբդ գլուխս կը ցաւցնես.* լաֆազանլըղընլա պաշըմը աղրըթըյօր սուն.

Oh, le bavard! *աս ինչ շատախօս ես.* ա՜մմա լաֆազան սըն.

Vous ne cessez de jaser. *խօսելէն չես դադրիր.* վէզէլէքդէն դուրմազ սըն.

Vous ne faites que rabâcher. *միշտ մի եւ նոյն բանը կը կրկնես.* դայմա օնու թէքրարլար սըն.

Que me chantez-vous là? *ինչ կը ծախես.* նէ՞ սաթար սըն.

Taisez-vous, bavard que vous êtes! *ձայնդ քաշէ, շատախօս դուն ալ.* սէսինի քէս, լաֆազան սէն դէ.

Ne pouvez-vous pas vous taire? *քիչ մ'ալ չե՞ս կրնար լռել.* բիր ազ սուս օլմա՞զ սըն.

Voudriez-vous bien vous taire? *քիչ մը շնորհք ընէիր ձայնդ քաշէիր.* քէրէմ էդիփ բիր ազ սէսինի քէսէյիդին.

ԺԷ. ԼՍԵԼՈՒ, ՀԱՍԿԸՆԱԼՈՒ, ՃԱՆՉՆԱԼՈՒ

M'entendez-vous? *կը լսե՞ս, ըսածս կը հասկընա՞ս.* իշիդի՞ր սին, դէդիյիմի անլա՞ր սըն.

Je vous entends bien, mais je ne vous comprends pas. *կը լսեմ, բայց չեմ հասկընար.* իշիդիյօր ում ամմա, անլամայօր ում.

Ecoutez-moi donc. *ուրեմն մտիկ ըրէ.* էօյլէ իսէ դինլէ.

Je vous écoute de toutes mes oreilles. *ամենայն մտադրութեամբ մտիկ կ'ընեմ.* չօք դիքքաթ իլէ դինլէր իմ.

J'ai ouï dire. *լսեցի.* իշիթդիմ.

Vous avez écouté à la porte. *դռնէն մտիկ ըրիր.* գափուդան դինլէդին.

Je ne le sais que par ouï-dire. *ի լրոյ գիտեմ. միայն լսած եմ.* իշիթմիշ իմ.

Vous faites la sourde oreille. *չլսելու կը զարնես.* իշիթմէզլիյէ վուրույօր սուն.

J'ai effectivement l'ouïe dure. *ստուգիւ ականջս ծանր է.* գէրչէք գուլաղըմ աղըր դըր.

J'entends du bruit. աղմուկ մը կը լսեմ. պիր շամաթա իշիտիյօր ում.

Je n'entends rien. Ես բան մը չեմ լսեր. պէն պիր շէյ իշիթմէյօր ում.

Il faut être bien sourd pour ne pas l'entendre. պէտք է շատ խուլ ըլլալ չլսելու համար. իշիթմէմէ իչին չօք սաղըր օլմալը.

Entendez-vous le français? գաղղիերէն կը հասկընա՞ս. ֆրանսըզճա անլա՞ր մը սըն.

Je l'entends un peu. քիչ մը կը հասկընամ. պիր ազ անլար ըմ.

Voulez-vous entendre raison? կ'ուզե՞ս պատճառէ հասկընալ. գանմագ իսթէ՞ր մի սին.

Oui, mais pas vous. հա, բայց դուն չես ուզեր. էվվէթ, լագին սէն իսթէմէզ սին.

Cela lui entre par une oreille et lui sort par l'autre. մէկ ականջէն կը մտնէ մէկալէն կ'ելլէ. պիր գուլաղընտան կիրէր օ պիրինտէն չըգար.

Me connaissez-vous? զիս կը ճանչնա՞ս. պէնի թանը՞ր մը սըն.

Je n'ai pas l'honneur de vous connaître. զձեզ ճանչնալու պատիւը չունիմ. խայըր, թանըմամ.

Comment, vous ne me reconnaissez pas? ի՞նչ, զիս չէ՞ք ճանչնար. նէ՞, պէնի թանըմա՞զ մը սընըզ.

Je ne puis vous remettre. չեմ կրնար միտքս բերել. ֆիքրիմէ կէթիրէմէյօր ում.

Nous nous connaissions cependant très-bien autrefois. ի վերայ այսր ամենայնի երբեմն իրար շատ աղէկ կը ճանչնայինք. լագին պիզ վագըթ պիրի-պիրիմիզի էյի թանըր ըտըք.

Je ne me rappelle pas d'avoir eu cet honneur. չեմ յիշեր որ աս պատիւս ունեցած ըլլամ. խաթըրըմա կէլմէյօր.

C'est singulier. Mon visage devrait vous être connu. զարմանալի բան է. բայց կերպարանքս ձեզի ծա-

նօթ պիտ'որ ըլլար· շաշաճագ շէյ· [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] օլմալըյըտը·

Reconnaissez-vous cette dame? *աս խաթունը կը ճանչնա՞ք·* պու գատընը թանը՞ր մըսընըզ·

Je ne sais pas si j'ai l'honneur d'être connue de Monsieur. *չեմ գիտեր որ աս պարոնէն ճանչցուելու պատիւն ունիմ.* պիլմէմ քի պու աղա պէնի թանը՞ր մը·

Pardonnez-moi, je me rappelle d'avoir eu le plaisir de vous voir l'hiver dernier chez Monsieur N. *թողութիւն կ'ընէք· կը յիշեմ որ անցած ձմեռ Պարոն Ա.ին տունը ձեզ տեսնելու հաճութիւնն ունեցայ·* աֆվ էտէր սինիզ· կէչէն գըշ Փ· աղանըն էվինտէ սիզի կէօրտիւմ.

Juste! Vous souvient-il de cela? *ստոյգ է· ատիկայ կը յիշէ՞ք·* կէրչէք տըր· պունու ախլընըզտա՞ մը·

Je m'en souviens très-bien. *շատ աղէկ կը յիշեմ·* փէք էյի ախլըմտա տըր·

ԺԸ. ԶԳԵՍՏ ՀԱԳՆԵԼՈՒ, ՀԱՆԵԼՈՒ

N'êtes-vous pas encore habillé? *դեռ հագուած չե՞ս·* տահա կիյինմիշ տէյի՞լ մի սին·

Habillez-vous promptement. *շուտով հագուէ·* չապուգ կիյին·

Il faut que je me rase. *պէտք է որ ածիլուիմ·* թրաշ օլմալըյըմ·

Il faut que je fasse couper mes cheveux. *պէտք է որ մազերս կտրել տամ.* սաչլարըմը քէսթիրմէլիյիմ·

Vous ne peignez pas vos cheveux. *մազերդ չես սանտրեր·* սաչլարընը թարամազ սըն·

Lavez vos mains et votre visage. *ձեռուըններդ ու երեսդ լուա·* էլլէրինի, եիւզիւնիւ եըգա·

Vos mains sont sales. *ձեռուըններդ աղտոտ են·* էլլէրին քիրլի տիր·

Essuyez-les avec cet essuie-mains. *աս ձեռքի սրբիչով ձեռուըններդ սրբէ·* շու էլ քէշքիրի իլէ էլլէրինի սիլ·

Avez-vous coupé vos ongles? *ըղունգներդ կտրեցի՞ր.* թըրնագլարընը գէսթի՞ն մի.

Voici une chemise propre. *աս քեզի մաքուր շապիկ մը.* իշթէ պիր թէմիզ գէօմլէգ.

Avez-vous ciré mes bottes? *կօշիկներս ներկեցի՞ր, փայլեցուցի՞ր.* չիզմէլէրիմի պօյատը՞ն մը.

Nettoyez mes souliers. *մուճակներս մաքրէ.* փաբուչլարըմը թէմիզլէ.

Mes bas sont troués. *զանկապաններս ծակ են.* չօրաբլարըմ տէլիք տիր.

Vous avez mis vos bas à l'envers. *զանկապաններուդ ներսի դին դուրս հագեր ես.* չօրաբլարընը թէրս կէյմիշ սին.

Brossez votre habit. *զգեստիդ խոզանակ մը զարկ.* ռուպանը պիր ֆըրչա վուր.

Mettez votre surtout. *թիկնոցդ հագիր.* իւսթլիւղիւնիւ կիյ.

Vous n'avez pas boutonné votre gilet. *բաճկոնդ չես կոճկած.* յէլէյինի իլիքլէմէտին.

Déshabillez-vous. *հանուէ.* սօյուն.

Otez vos souliers et vos bas. *մուճակներդ ու զանկապաններդ հանէ.* փափուչլարընը, չօրաբլարընը չըգար.

Aidez-moi à tirer mon habit. *օգնէ ինծի զգեստս հանելու.* ռուպամը չըգարմայա յարտըմ էթ.

Voulez-vous votre robe de chambre? *գիշերուան զգեստնիդ կ'ուզէ՞ք.* կէճէլիք էնթարինիզի իսթէ՞ր մի սինիզ.

Apportez mes pantoufles. *հողաթափներս բեր.* բաբուշլարըմը գէթիր.

Dépêchez-vous de vous déshabiller. *շուտով հանուէ.* չաբուգ սօյուն.

Je suis déshabillé. *հանուած եմ.* սօյունմուշ ում.

ԺԹ. ՈՒՏԵԼՈՒ, ԽՄԵԼՈՒ, ՔՆԱՆԱԼՈՒ

J'ai faim. *փորս անօթի է.* գարնըմ աճ տըր.

J'ai grand' faim. *փորս շատ անօթի է.* գարնըմ չօք աճ տըր.

J'ai de l'appétit. } *ախորժակ ունիմ, կը զգամ.*
Je me sens de l'appétit. } իշթահըմ վար. իշթահ տույույօր ում.

Je suis encore à jeun. } *դեռ ծոմ եմ, բան մը չեմ*
Je n'ai encore rien pris. } *կերած.* տահա պիր շեյ եէմէտիմ.

J'ai soif. *ծարաւ ունիմ.* սուսամըշ ըմ.

Je voudrais bien boire un coup. *բան մը խմել կ'ուզէի.* պիր շեյ իչմէք իսթէր իտիմ.

Donnez-moi à boire. *խմելու բան մը տուր ինծի.* իչեճէք պիր շեյ վեր.

Donnez-moi un verre d'eau. *գաւաթ մը ջուր տուր.* պիր պարտագ սու վէր.

Versez-moi un verre de vin. *գաւաթ մը գինի լեցուր.* պիր պարտագ շարապ տօլտուր.

Je suis bien las, bien fatigué. *շատ յոգնած եմ.* ղայէթ եօրղուն ըմ.

Je n'en puis plus. *ալ չեմ կրնար.* արթըք թագաթըմ քէսիլտի.

J'ai sommeil. }
J'ai envie de dormir. } *քուն ունիմ.* ույգում վար.
Je suis tout assoupi. }

Je voudrais être au lit. *կ'ուզէի անկողնի մէջ ըլլալ.* քէշքէ տէօշէքտէ օլայտըմ.

Je vais me coucher. *պառկելու կ'երթամ.* եաթմայա կիտէյօր ում.

J'ai bien dormi. }
J'ai dormi d'un bon somme. } *աղէկ քնացայ,* էյի ույուտում.

J'ai assez mal dormi. *անչափ աղէկ չքնացայ.* օ գատար էյի ույումատըմ.

Je n'ai fait que sommeiller. *մրափելէն ուրիշ բան մը չըրի.* ույուգլամագտան պաշգա պիր շէյ էթմէտիմ.

Je n'ai pu m'endormir. *չկրցայ քնանալ.* ույույամատըմ.

Je n'ai pu fermer l'oeil de toute la nuit. *բոլոր գիշեր աչքս չկրցայ գոցել.* պիւթիւն կէճէ կէօզիւմիւ գափայամատըմ.

Je me suis réveillé avec le jour. *լուսննալու ատեն արթընցայ.* աղարդըղը վագըթ օյանդըմ.

Je me suis éveillé en sursaut. *մէկանց ցատքելով արթընցայ.* պիրտէն պիրէ ուրքայարագ օյանդըմ.

Ի. ԵՐԹԱԼՈՒ, ԳԱԼՈՒ, ՊՏԸՏԵԼՈՒ

Où allez-vous? *ո՞ւր կ'երթաք.* նէ՞րէյէ կիտէյօրսունուզ.

Je vais à l'église. *եկեղեցին, ժամը.* քիլիսէյէ.

Je rentre chez moi. *տունս կը դառնամ.* էվէ տէօնէյօրում.

D'où venez-vous? *ուսկի՞ց կու գաս.* նէ՞րէտէն կէլէյօրսուն.

Je viens de la promenade. *ժուռ գալէն, պտըտելէն.* կէզմէտէն.

Je sors de chez vous. *ձեր տունէն կ'ելլեմ.* սիզդէն չըգարըմ.

Par où voulez-vous passer? *ո՞ւսկից անցնիլ կ'ուզէք.* նէ՞րէտէն կէչմէ իսթէրսինիզ.

Entrez! *Հրամմեցէք, մտէք.* պույուրուն, կիրին.

N'allez pas si vite. *այնչափ շուտ մ'երթաք.* օ գատար չապուգ կիթմէյին.

Ne courez pas tant. *այնչափ մի վազէք.* օ գատար գօշմայըն.

Vous êtes tout essoufflé. *շունչերնիդ կտրեր է.* նէֆէսինիզ քէսիլմիշ.

Reprenez haleine. *շունչ առէք.* նէֆէս ալըն.

Arrêtez! *կեցէք.* տուրուն.

Attendez un moment. քիչ մը կեցէք, սպասեցէք. պիր ազ տուրուն, պէգլէյին.

Allez plus doucement. քիչ մը կամաց գացէք. պիր ազ եավաշ կիտին.

Je ne saurais vous suivre. չեմ կրնար ետեւնէրնէդ գալ. արգանըզտան կէլէմէմ.

Reposez-vous un peu. քիչ մը հանգչեցէք. պիր ազ եօրղունլուգ ալըն.

Je vais avec vous. ձեզի հետ կ'երթամ. սիզինլէ կիտէր իմ.

Suivez-moi. ետեւէս եկու. արգամտան կէլ.

Venez ici. հոս եկու. պուրայա կէլ.

Venez par ici. ասկից եկու. պունտան կէլ.

Passez par là. անկից անցիր. օնտան կէչ.

Avancez! յառաջ գնա, անցիր. իլէրի կիթ, կէչ.

Allez tout droit. շիտակ գնա. տօղրու կիթ.

Approchez! մօտ եկու. եագըն կէլ.

Restez là. հոն կեցիր. օրտա տուր.

Ne bougez pas de là. հոնկից մի շարժիր. օնտան գըմըլտանմա.

Ne vous éloignez pas. մի հեռանար. ուզագ կիթմէ, եըրագլանմա.

Revenez bientôt. շուտ դարձէք. չապուգ տէօնիւն.

Ne restez pas longtemps. շատ մի կենաք. չօգ տուրմայըն.

Ne vous faites pas attendre. սպասցընել մի տաք. պէգլէդիրմէյին.

J'allais à tâtons. խարխափելով կ'երթայի. եօգլայա եօգլայա կիտէյօր իտիմ.

Reculez un peu. քիչ մը ետեւ գնա. պիր ազ կէրի, արգայա կիթ.

Passez votre chemin. ճամբադ գնա. եօլունա կիթ.

Faites place. Laissez-moi passer. ճամբայ տուր. թող տուր որ անցնիմ. եօլ վէր, պըրագ գէ կէչէյիմ.

Sortez d'ici. ասկից ելիր. պունտան չըգ.

Allez-vous-en. Va-t'en. գացէք · կորսուէ, գնա · կիտին · կիթ պուրատան ·

Voulez-vous venir avec moi? հետս գալ կ'ուզե՞ս · պէնիմլէ կէլմէք իսթէ՞ր մի սին ·

Dites-moi oui ou non. կամ հա կամ չէ ըսէք · հէ եա եօգ տէյին ·

Allons par eau. ջրէն երթանք · տէնիզտէն, գայըգլա կիտէլիմ ·

Où est le bateau? նաւակն ո՞ւր է · գայըգ նէ՞րէտէ ·

Où sont les bateliers? նաւավարներն ո՞ւր են · գայըգճըլար նէ՞րէտէ ·

Entrez dans le bateau. նաւակը մտէք · գայըղա կիրին ·

L'eau est fort tranquille. ջուրը շատ հանդարտ է · սու չօգ ըլըման տըր ·

Où voulez-vous débarquer? ո՞ւր կ'ուզէք ելլել · նէ՞րէյէ չըգմագ իսթէր սինիզ ·

Nous sommes près du bord. ափունքին մօտ ենք · գըյըյա եագըն ըզ ·

Etes-vous las? յոգնա՞ծ էք · եօրղու՞ն մու սունուզ ·

Je suis très-fatigué. շատ յոգնած եմ · չօգ եօրուլմուշ ում ·

ԻԱ· ԽԱՌՆ

Le bruit s'en est répandu partout. ասոր լուրն ամէն տեղ տարածուեցաւ · պունուն խապէրի տէօրթ թարաֆա թէվաթուր օլտու ·

Comment avez-vous fait connaissance avec elle? իրեն հետ ինչպէս ծանօթութիւն ընելու սկսաք · օնուն իլէ նա՞սըլ կէօրիւշմէյէ պաշլատընըզ ·

Je vous ferai faire connaissance avec lui. ձեզի անոր հետ ծանօթութիւն ընել կու տամ · սիզի օնունլա աշինագ էթտիրէյիմ ·

Je ne saurais le souffrir. չեմ կրնար քաշել, տանիլ · տայանամամ, չէքէմէմ ·

J'eus bien de la peine à m'empêcher de rire. ծիծաղս ընծելու համար շատ աշխատեցայ. [illegible] չօք զօր չէքթիմ.

Je n'y gagnerais rien. առով յառաջ չէի երթար, ձեռքս բան մը չէր անցներ. պունույլա իլէրի կէլմէզ իտիմ, էլիմէ պիր շէյ կէչմէզ իտի.

Vous y trouveriez mieux votre compte. ձեզի աւելի յարմար կ'ըլլար. [illegible] տահա ֆայտէլի օլուր [illegible].

Il aura sa revanche. Հատուցումը, փոխարէնը պիտ'որ ընդունի. մուգապէլէսինի ալաճագ.

Donnez-m'en une fois autant. մէկ այնչափ ալ տուր. պիր օ գատար տահա վէր.

Le mien est plus gros de la moitié, une fois plus gros, plus grand. իմս անոր երկուքին չափ է. պէնիմքի իքիսի գատար վարտըր.

Qu'avez-vous à l'oeil? աչքդ ի՞նչ եղեր է. կէօզիւնէ նէ՞ օլտու.

D'où vient que vous êtes si triste? ինչո՞ւ անանկ տրտում էք. նէ՞ իչին օ գատար մահզունսունուզ.

Elle a toujours quelque chose qui lui fait mal. միշտ ցաւ մը ունի. աղրըր եէրի օլմատըղը եօգ.

S'il ne tient qu'à cela. Թէ որ բանն ատոր վրայ է նէ. էյէր իշ պունտա գալըրսա.

Il ne faut pas examiner les choses à la rigueur. այնչափ ճշդիւ քննելու չէ. օ գատար ինճէ արաշթըրմամալը.

Il fut à deux doigts de sa perte. մազ, երկու մատ մնաց որ պիտի կորսուէր, կործանէր. գըլ գալտը քի թէլէֆ օլմաղ իւզէրէյիտի.

Les choses ont changé de face. բաները փոխուեցան. մաամէլաթ տէյիշիլտի.

C'est tout dire. ասիկայ ամէն բանին տեղը կը բռնէ. պու հէր շէյին եէրինի թութար.

J'ai cru qu'il ne serait pas mal à propos. կարծեցի որ անյարմար չէր ըլլար. սանտըմ քի մունասէպէթսիզ շէյ տէյիլ իտի.

Il ne ferait pas mal d'y aller. *երթալու ըլլար նէ, դէշ չէր ըներ.* կիթսէյտի, ֆէնա էթմէզ իտի.

S'il arrivait quelque malheur. *դժբախտութիւն մը պատահելու ըլլար նէ.* պիր ֆէլաքէթ զուհուր էտէճէք օլսայտը.

Je m'en sais mauvais gré. *շատ կը ցաւիմ.* չօք աճըր ըմ.

Vous ai-je jamais grondé? *քեզի երբեք սաստած, յանդիմանութիւն տուած ունի՞մ.* սէնի ազարլատըղըմ հի՞չ մի.

On ne peut avoir cela que difficilement. *ատիկայ դժուարութեամբ ձեռք կը ձգուի.* պու շէյ կիւճ էլէ կէչէր.

Pourquoi faites-vous tant de bruit? *ինչո՞ւ այնչափ խշրտոց կը հանես.* նէ՞չին պու գատար կիւրիւլթիւ էտէր սին.

Il eut bien de la peine à se sauver. *մինչուկ որ ազատեցաւ նէ, շատ դժուարութիւն քաշեց.* գուրթուլունճայագատար չօք զահմէթ չէքտի.

Il s'accommode de tout. *ամէն բանով գոհ կ՚ըլլայ, ամէն բանի կը յարմարի.* հէր շէյէ գայիլ օլուր. օնա կէօրէ հէր շէյ պիր տիր.

Autant que je puis m'en souvenir. *որչափ որ կը յիշեմ նէ.* խաթըրըմա կէթիրէ պիլտիյիմ գատար.

Vous auriez mieux fait de n'en dire mot. *բան մը չըսէիր նէ, աւելի աղէկ կ՚ընէիր.* պիր շէյ թընմայայտըն, տահա էյի էտէր իտին,

Je me suis enfin ravisé. *վերջապէս խորհուրդս փոխեցի.* սօն սօնրա ֆիքրիմի տէյիշտիմ.

Il commence à s'échauffer. *տաքնալու, բարկանալու կը սկսի.* գըզմայա, հըրսլանմայա պաշլայօր.

Tout ceci ne présage rien de bon. *աս ամէն բաները աղէկ գուշակութիւն չէ.* պունլար էյի նիշան տէյիլ.

Je ne garderai point de mesure. *չափ պիտի չպահեմ.* պիր էօլչիւտէ տուրմայաճաղ ըմ.

J'ai le coeur percé de douleur. *սիրտս տրտմութեամբ լեցուն է.* գալպիմ տէրին գամ գասավէթ իչինտէ տիր.

Je ne l'ai pas trouvé fort disposé à cela. *զինքն աս բանս ընելու այնչափ պատրաստ չգտայ.* պունա քէնտիսինի օգատար իսթէքլի պուլմատըմ.

Il est mal dans ses affaires. *գործքերը գէշ կ'երթան.* իշլէրի ֆէնա կիտէյօր.

Il ne cède à personne en fait d'érudition. Il est aussi savant que pas un. *հմտութեան կողմանէ մէկէ մը վար չէ.* մաարիֆիյէթտէն եանի քիմսէտէն աշաղը գալմազ.

Peut-être que ma présence vous sera un obstacle. *գուցէ ներկայութիւնս ձեզի արգելք մը կ'ըլլայ.* իհթիմալ քի պէնիմ վիճուտում պուլունմամ սիզէ պիր էնկէլ օլսուն.

Qu'est-ce que cela me fait? *ինծի՞ ինչ.* պանա՞ նէ.

Si jamais il m'arrive de le rencontrer. *երբեք իրեն պատահելու ըլլամ նէ.* էյէր պիր քէրրէ օնա րասթ կէլէճէք օլուրսամ.

A quoi se monte le tout? *ամէնը մէկանց ինչ կ'ընէ, գումարն ինչ է.* հէփսի պիրտէն, ճէմի նէ՞ էտէր.

Pensez-vous en être quitte à si bon marché? *կարծես որ այսչափով պրծա՞ր.* պու գատար իլէ, պէօյլէ էհվէնճէ գուրթուլտու՞մ մու զանն էտէր սին.

Il m'a rendu de fort bons témoignages de vous. Il m'a dit beaucoup de bien de vous. Il m'a parlé de vous fort avantageusement. *քու վրադ շատ գովեստով խօսեցաւ.* սէնի չօք մէտհ էթտի.

Je veux voir à quoi tout ceci aboutira. *կ'ուզեմ տեսնել ասոր վերջն ինչ պիտ'որ ըլլայ.* շունուն նէ'րէյէ վարաճաղընը կէօրմէք իսթէր իմ.

Vous n'y trouverez pas votre compte. *տակէն պիտի չելլես, վնաս պիտի կրես.* ալթընտան չըգամայաճագ սըն, զարարը չըգաճագ սըն.

Je ne m'en soucie pas. *հոգս չէ.* ումուրում տէյիլ.

M'en dût-il coûter la vie. *Մահուանս պատճառ ալ ըլլայ նէ. մեռնելու ալ ըլլամ.* [illegible]

J'ai eu bien de la peine à le faire venir. *Մինչուկ որ բերել տուի նէ՝ հոգիս բերնէս եկաւ.* [illegible]

Il va si lentement en besogne. *Գործքին մէջ անանկ դանդաղ է որ...* [illegible]

Cela vient à rien. Cela s'en va en fumée. *Ասկից բան մը չ'ելլեր.* [illegible]

Tout homme est sujet à se tromper. *Ամէն մարդ կըրնայ խաբուիլ.* [illegible]

Cela est tout aussi bon. *Աս ալ մէկալին չափ աղէկ է.* [illegible]

Ils font mauvais ménage. *Տան մէջ իրարու հետ աղէկ չեն.* [illegible]

Il m'a bien fallu en passer par là. *Պէտք եղաւ որ անանկ ընեմ.* [illegible]

Si les affaires réussissaient selon nos désirs. *Բաները բաղձացածնուս պէս յաջողելու ըլլային նէ.* [illegible]

Je suis résolu de rompre avec lui. *Միտքս դրի որ բոլորովին իրմէ բաժնուիմ, իրեն հետ աւրուիմ.* [illegible]

Il me prit envie, fantaisie d'y aller. *Հոն երթալու բաղձանքս եկաւ.* [illegible]

Je devins rouge comme de l'écarlate. Le feu me monta au visage. *Կաս կարմիր կտրեցայ, արիւնը երեսս զարկաւ.* [illegible]

Je ne saurais le faire sortir. *Զինքը չեմ կրնար դուրս հանել.* [illegible]

De la manière qu'il s'y prend. *Բռնած ճամբուն.* [illegible]

La chose est comme faite. բանը լմընցածի պէս է. [illegible]

Si nous avions seulement assez d'argent. մինակ բաւական ստակ ունենայինք նէ. [illegible]

Il a trempé dans la conspiration. ինքն ալ չար ընկերութեան մէջ մտաւ. [illegible]

Vous vous entendez mieux à cela que moi. դուք աս բանս ինծմէ աւելի աղէկ կը հասկընաք. [illegible]

Il ne songe pas à mal. միտքը դէշ չէ. [illegible]

Je sais de vos nouvelles. ինչպէս մարդ ըլլալդ, ըրածներդ գիտեմ. [illegible]

Le moyen de ne pas le faire? չընել կ'ըլլա՞ր մի. [illegible]

Je sortirai, dès qu'il cessera de pleuvoir. անձրեւը դադրելուն պէս՝ դուրս պիտ'որ ելլեմ. [illegible]

Que veut dire ceci? Qu'est-ce que cela veut dire? ասիկայ ի՞նչ կը նշանակէ, ի՞նչ ըսել է. [illegible]

C'est un mal sans ressource. Il n'y a point de remède à cela. ասոր ճար, դեղ չկայ. [illegible]

Je ne prends jamais de telles libertés. սաանկ բաներ ընելու երբեք չեմ համարձակիր. [illegible]

J'ai une grande affaire sur les bras. դժուարին գործք մը ունիմ. [illegible]

Ils se rendent maîtres de tout le commerce. բոլոր վաճառականութիւնն իրենց տակը կ'առնեն. [illegible]

Je m'en rapporte à qui l'on voudra. որուն որ կ'ուզեն նէ կը հարցընեմ, կը հաւանիմ. նէ քի իսթէրսէնիզ, սօրար ըմ, թէսլիմ, րազը օլուր ում.

Restez où vous êtes. եղած տեղդ կեցիր· օլտուղուն եէրտէ տուր·

Ne vous déconcertez pas. մի շփոթիր· շաշըրմա, ալըգ ալըգ օլմա.

Je ne suis pas si sot. այնչափ անմիտ չեմ. օ գատար շաշգըն տէյիլ իմ.

Réservez cela pour une autre fois. ասիկայ ուրիշ անգամուան մը պահէ· պունու պաշգա տէֆայա սագլա·

Notre navire fait eau. Նաւերնիս ջուր կ՚առնէ· կէմիմիզ սու ալըր·

Les matelots avaient été faire de l'eau. Նաւավարները ջուր բերելու գացած էին· կէմիճիլէր սու կէթիրմէյէ կիթմիշ իտիլէր·

Il est revenu de toutes ses folies. բոլոր խենթութիւնները մէկ դի թող տուաւ· տիվանէլիյի պիր թարաֆա պըրագտը·

Il ne se fait aucun scrupule de mentir. սուտ զրուցելը բանի տեղ չիդներ· եալան սէօյլէմէյի շէյ եէրինէ գօմազ·

Procurez-moi un domestique qui soit à mon gré. ինծի ուզածիս պէս ծառայ մը գտիր· պանա իսթէտիյիմ կիպի պիր խըզմէթքեար պուլ·

Il me tarde de le voir. շատ կը բաղձամ զինքը տեսնել· օնու կէօրմէյէ չօգ արզուլար իմ.

Quand je vois de pareilles choses je tombe des nues. անանկ բաներ տեսնելու ըլլամ նէ, շատ կը զարմանամ. պէօյլէ շէյլէր կէօրիւրիւմ, չօգ թաաճճիւպ էտէր իմ.

Ils riaient à gorge déployée. բարձր ձայնով կը ծիծաղէին· գահ գահ կիւլէյօրլար իտի·

Cette expression peut être prise en un mauvais sens. աս բառս, խօսքս գէշ մտքով կրնայ առնուիլ· պու սէօզ ֆէնայա ալընա պիլիր·

Il y a loin d'ici là. *Հոսկից հոն շատ հեռու է.* պունտան օրայա չօք ուզաք տըր.

Il enrage contre moi. *Ինծի դէմ կը բարկանայ.* պանա տարըլըր.

Je vous en tiendrai compte. *Ասոր տեղը կը լեցընեմ, վարձքդ կու տամ.* պունուն եէրինի տօլտուրուր ում, իւճրէթինի վէրիրիմ.

Cela me fait sauter aux nues. *Աս բանս գլխս շատ կը բարկացընէ.* պու պէնի փէք քըզտըրըր.

Je n'y vois goutte. Je n'y comprends rien. *Ասկից բան մը չեմ հասկընար.* պունտան պիր շէյ անլամամ.

S'il avait tant soit peu de courage. *Քիչ մը քաջասրտութիւն ունենար նէ.* պիր ազ եիւրէքլի օլայտը.

Il a trouvé à qui parler. Il a trouvé chaussure à son pied. *Իրեն յարմար, իրեն դէմ դնել կրցող մարդ մը գտաւ.* քէնտինէ ույղուն, քարշը քօյաճաք պիր ատամ պուլտու.

Il répond toujours à demi-mot. *Միշտ կէս բերան պատասխան կու տայ.* տայմա եարըմ աղըզ ճէվապ վէրիր.

Il est capable lui seul de leur tenir tête. *Մինակ ինքն ալ անոնց հետ գլուխ կրնայ ելլել.* եալընըզ քէնտի տէ օնլարըլա պաշա չըքապիլիր.

Il est en pointe de vin. *Գլուխը քիչ մը զուարթացած է.* պիր ազ պաշը տումանլանմըշ.

Cet ivrogne fait des zigzags. *Աս գինովը պատէ պատ կը զարնուի, ծուռ ու մուռ կը քալէ.* շու սէրխօշ պիր տուվարտան օ պիր տուվարա վուրուլույօր, չէօյլէ պէօյլէ, էյրի պիւյրի կիտէյօր.

J'ai changé de dessein, de résolution. *Միտքս փոխեցի.* ֆիքրիմի տէյիշտիմ.

C'est là tout ce que vous aurez, ménagez-le bien. *Տեսնելիքդ աս է, աղէկ գործածէ.* կէօրիւպ կէօրէճէյին պու տուր, էյի քուլլան.

Comme si de rien n'était. *Բան մը չեղածի պէս.* պիր շէյ օլմամըշ կիպի.

Ils se sont enfuis à toutes jambes. *կրցածնուն չափ շուտ փախան.* [illegible]

Vous voulez toujours vous mêler de ce dont vous n'avez que faire, mettre le nez où vous n'avez que faire. *միշտ քեզի չվերաբերած բաներու մէջ մտնել կ'ուզես, կը խառնուիս.* [illegible]

Il n'est pas à beaucoup près si beau. *անչափ աղուոր ըլլալու համար դեռ. շատ բան պէտք է.* [illegible]

De quoi vous inquiétez-vous ? *ի՞նչ բանի համար հոգ կ'ունենաս.* [illegible]

Il est entre le zist et le zest. *տարակուսի մէջ է. ըսելիքն ու ընելիքը չգիտեր.* [illegible]

A quoi bon tant de paroles ? *այսչափ խօսք ի՞նչ բանի կը ծառայէ.* [illegible]

Il faut nécessairement que cela soit. *պէտք է որ ասիկայ ըլլայ.* [illegible]

Je ne le ferais pas pour quoi que ce fût. *ինչ որ տալու, ընելու ըլլան, չեմ ըներ.* [illegible]

Il regarde de trop près aux choses. *ամէն բան շատ մօտէն, խորունկ կը քննէ.* [illegible]

Il le fait de la manière la plus aisée du monde. Cela ne lui coûte rien, ne lui donne pas la moindre peine. *աս բանս շատ դիւրութեամբ կ'ընէ.* [illegible]

Je n'y suis point du tout obligé. *ասոր ամենեւին պարտաւորութիւն մը չունիմ.* [illegible]

Voilà qui est fait. *աս բանը լմնցաւ.* [illegible]

Comment cette faute vous a-t-elle échappé? *Ինչպէս աս սխալը աչքէդ փախաւ, չիմացար.* Նա՞սըլ պու եանլըշը տույմատըն.

Je vous prie, écoutez-moi jusqu'au bout. *Կ'աղաչեմ մինչուկ վերջը մտիկ ըրէք.* Եալվարըրըմ սօնունատաք տինլէյին.

Dites donc ce que c'est. *ըսէք ինչ որ է նէ.* Նէ քի իսէ տէյին.

Qui est le propriétaire de cette maison? *աս տան տէրն ո՞վ է.* Պու էվին սահիպի քի՞մ տիր.

Vous ne savez pas ce que vous voulez. *ուզածդ չես գիտեր.* Իսթէտիյինտէն խապէրին եօք.

Il n'en peut revenir. *անկից չիկրնար ազատիլ.* Օնտան գուրթուլամազ.

Votre curiosité vous coûtera cher. *Հետաքրքրութիւնդ քեզի շատ սուղ պիտի նստի.* Արաշթըրըճըլըղըն, իսթիքտան սանա չօք աղըր օթուրաճագ.

J'en ai eu bon marché. *աժան պրծայ.* Ուճուզ, էհվէնճէ գուրթուլտում.

Il ma pris au dépourvu. *Մէկէն ի մէկ, պատրաստ չեղած ատենս վրաս հասաւ.* Պիրտէն պիրէ, թէտարիքսիզ վագթըմտա իւսթիւմէ եէթիշտի.

Il s'est assez bien expliqué là-dessus. *աս բանին վրայ միտքը բաւական աղէկ յայտնեց.* Պու շէյ իւզէրինէ ֆիքրինի էյի անլաթթը.

Il est tous les jours collé sur les livres. *ամէն օր գրքերուն կպած է, գրքերէն չիբաժնուիր.* Հէր կիւն քիթապլարա եափըշմըշ այրըլմազ.

La coutume l'emporte sur la raison. *սովորութիւնն իրաւունքը կը յաղթէ.* Ատէթ հագգըն իւսթիւն տիւր.

A quel taux avez-vous placé votre argent? *տակդ քանիո՞վ վաշխի տուիր.* Աքչէնի գա՞չ իլէ ֆայըզա վէրտին.

Je ne saurais y mettre tant d'argent. *աս բանին* *այնչափ սատակ չեմ կրնար ծախել.* պէն օ գատար բարա խարճ էտէմէմ.

Depuis que j'ai changé de demeure. *բնակութիւնս փոխելէս վեր.* մէքեանըմը տէյիշտիրտիքտէն պէրի.

En voilà assez pour dix personnes. *ասիկայ տասը հոգւոյ հերիք է.* պու օն քիշիյէ եէթիշիր.

C'était ma dernière ressource. *վերջին ճարս ան էր.* սօն չարէմ օյտու.

Les provisions nous manquèrent. *պաշարնիս հատաւ.* զախիրէմիզ էքսիլտի.

Il a une dent de lait contre moi. *ինծի շատ բարկացած է.* պանա չօք տարըլմըշ.

La fortune se joue des hommes. *բախտը մարդիկները ծաղր կ'ընէ.* ֆէլէք ինսանըն իշլէրինէ կիւլէր.

Nous n'en serons pas moins bons amis pour cela. *ասով բարեկամութիւննիս ամենեւին չինուազիր.* պունունլա տօսթլուղումուզ ասլա էքսիլմէզ.

Comment va l'affaire? *գործքն ի՛նչպէս է.* մասլահաթ նասըլ տըր.

Nous avions toutes choses en abondance. *ամէն բան առատութեամբ ունէինք.* հէր շէյիմիզ պօլ պօլ վար իտի.

J'ai passé une fort mauvaise nuit. *գիշերը շատ գէշ անցուցի.* կէճէյի չօք ֆէնա կէչիրտիմ.

Je suis au bout de mon latin. *շփոթած եմ, ինչ ընելիքս չեմ գիտեր.* շաշըրմըշ գալմըշ ըմ, նէ էտէճէյիմի պիլմէմ.

Il faut que vous le fassiez, bon gré mal gré. *ուզես չուզես, ընելու ես.* իսթէր իսթէմէզ, էթմէլի սին.

Si l'occasion se présente de vous servir. *ձեզի ծառայութիւն ընելու առիթը պատահի նէ.* սիզէ խըզմէթ էտէճէք պիր ֆուրսաթ էլէ կէչէճէք օլուրսա.

C'est pour mon usage. *ինծի համար է.* պէնիմ իչին տիր.

Il ne faut pas s'en étonner. *ասոր վրայ զարմանալու չէ.* թէաճճիւպ էտէճէք շէյ տէյիլ.

Eh bien, qu'entendez-vous par là? *ասով ինչ ըսել կ'ուզես.* Նէ՞ տէմէք իսթէր սին.

Il en parle comme d'un prodige. *անիկայ հրաշքի պէս կը պատմէ.* պունու մուճիզէյի կիպի նագլ էտէր.

Ce qui lui paraît si étrange est une affaire fort aisée. *իրեն այնչափ օտար բան երեւցածը դիւրին բան մըն է.* Օնա պու գատար աճայիպ կէօրտիւնէն՝ գօլայ պիր շէյ տիր.

Je vous entends, je sais ce que vous voulez dire. *ըսելիքդ կ'իմանամ.* տէյէճէյինի, ֆիքրինի անլայօր ում.

Je ne sais lequel c'est des deux. *երկուքին որն ըլլալը չեմ գիտեր.* իքիսինտէն հանկիսի օլտուղունու պիլմէմ.

Je voudrais bien savoir ce que c'est. *ինչ ըլլալը կ'ուզէի գիտնալ.* Նէ օլտուղունու պիլմէք արզու էտէրիմ.

Ce n'est pas une chose dont il faille tant s'étonner. *անիկայ այնչափ զարմանալու բան մը չէ.* պու օ գատար շաշաճագ պիր շէյ տէյիլ տիր.

* * *

Դ·

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ա· ՄԱՍԻՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐՈՒՆ

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ

Ա· ԳՈՅԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԹԻՒԸ

51 — 55

Բոլոր գոյականներն ու ածականները յոգնակի պէտ'որ ըլլան :

Ա· 1. Livre utile. 2. Juge prudent. 3. Jeune soldat. 4. Papier fin. 5. Palais magnifique. 6. Heureux père. 7. Ris immodéré. 8. Mauvais enfant. 9. Clair ruisseau. 10. Soulier neuf. 11. Faible roseau. 12. Beau pays. 13. Cheveu blanc. 14. Petit oiseau. 15. Filou adroit. 16. Triste hibou. 17. Grand trou. 18. Héros invincible. 19. Précieux bijou. 20. Nouveau frais.

1· Օգտակար գիրքեր · 2· Խոհեմ դատաւորներ · 3· Երիտասարդ զինուորներ · 4· Բարակ թղթեր · 5· Շքեղ պալատներ · 6· Երջանիկ հայրեր · 7· Անչափ ծիծաղներ · 8· Գէշ տղաք · 9· Յստակ վտակներ · 10· Նոր մուճակներ · 11· Տկար եղէգներ · 12· Աղուոր գաւառներ · 13· Ճերմակ մազեր · 14· Պզտիկ թռչուններ · 15· Ճարտար գողեր · 16· Տխուր բուեր · 17· Մեծ ծակեր · 18· Անյաղթելի դիւցազունք · 19· Մեծագին գոհարներ · 20· Նոր ծախքեր ·

1· [illegible] · 2· [illegible] · 3· [illegible] · 4· [illegible] · 5· [illegible] · 6· [illegible] · 7· [illegible] · 8· [illegible] · 9· [illegible] · 10· [illegible] · 11· [illegible] · 12· [illegible] · 13· [illegible] · 14· [illegible]

[illegible]. 15. [illegible]. 16. [illegible], [illegible] [illegible]. 17. [illegible] [illegible]. 18. [illegible] [illegible]. 19. [illegible] [illegible]. 20. [illegible] [illegible].

Բ. 1. Animal tranquille. 2. Cheval fougueux. 3. Travail léger. 4. Sérail turc. 5. Petit gouvernail. 6. Historien impartial. 7. Mal insupportable. 8. Beau corail. 9. Caillou dur. 10. Régal somptueux. 11. Long cou. 12. Oeil noir. 13. Jeu agréable. 14. Peuple belliqueux. 15. Chou vert. 16. Veau gras. 17. Ciel serein. 18. Genou tremblant.

1. *Հանդարտ կենդանիներ*. 2. *Կրակոտ ձիեր*. 3. *Թեթեւ աշխատանքներ*. 4. *Տաճկի պալատներ*. 5. *Պզտիկ ղեկեր*. 6. *Անկողմնակալ պատմագիրներ*. 7. *Անտանելի ցաւեր, հիւանդութիւններ*. 8. *Աղուոր բուստեր*. 9. *Կարծր դայլախադներ*. 10. *Մեծածախ կոչունքներ*. 11. *Երկայն վիզեր*. 12. *Սեւ աչքեր*. 13. *Զուարճալի խաղեր*. 14. *Պատերազմող ազգեր*. 15. *Դալար կաղամբներ*. 16. *Գէր մոզիներ*. 17. *Պայծառ երկինքներ*. 18. *Դողդոջուն ծնկեր*.

1. [illegible] [illegible]. 2. [illegible] [illegible]. 3. [illegible] [illegible]. 4. [illegible] [illegible]. 5. [illegible] [illegible]. 6. [illegible] [illegible] [illegible]. 7. [illegible] [illegible]. 8. [illegible] [illegible]. 9. [illegible] [illegible] [illegible]. 10. [illegible] [illegible]. 11. [illegible] [illegible]. 12. [illegible] [illegible]. 13. [illegible] [illegible]. 14. [illegible] [illegible]. 15. [illegible] [illegible]. 16. [illegible] [illegible]. 17. [illegible] [illegible]. 18. [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]։

1. Ils préparèrent des (jeu public). 2. L'aigle est le roi des (oiseau). 3. Les (roi) sont des (homme). 4. Les (désert) sont des (océan) de sable. 5. Les (oeil) sont le miroir de l'âme. 6. Ces (cheval)

sont (doux) comme des (agneau). **7.** Il a le bonheur de posséder encore ses (aïeul). **8.** Ayez toujours devant vos (oeil) les (travail) de votre père. **9.** Les (homme) passent comme les (fleur). **10.** Il soutient la gloire de ses (aïeul) **11.** Les (soupirail) de cette cave sont (grand). **12.** Les (arsenal) sont des (magasin) d'(arme). **13.** Jetons souvent les (oeil) sur les (mal) du prochain. **14.** Mercure était le messager des (dieu). **15.** Les (guerre) causent beaucoup de (mal). **16.** La science met l'homme au-dessus de ses (égal). **17.** Les (original) de ces (tableau) sont à Paris. **18.** Le serpent fréquente les (tombeau), habite les (lieu inconnu). **19.** Les (mont lusitanique) sont remplis de (lynx).

1. *Հասարակաց խաղեր պատրաստեցին.* **2**. *Արծիւը թռչուններուն թագաւորն է.* **3**. *Թագաւորները մարդիկ են.* **4**. *Անապատներն աւազի ովկիանոսներ են.* **5**. *Աչուըները հոգւոյն հայլին են.* **6**. *Սա ձիանքը գառնուկներու պէս հանդարտ են.* **7**. *Անիկայ իր պապերուն հետ ապրելու երջանկութիւնն ունի. պապերը դեռ կենդանի են.* **8**. *Հօրդ աշխատութիւնները միշտ աչուըներուդ առջեւն ունեցիր.* **9**. *Մարդիկ ծաղկըներու պէս կ'անցնին.* **10**. *Անիկայ իր նախնեաց պատիւը կը պահէ.* **11**. *Աս գինւոյ շտեմարանին ծակերը մեծ են.* **12**. *Զինատունները զէնքերու շտեմարաններ են.* **13**. *Շատ անգամ աչուըներնիս ուրիշին վշտերուն դարձընենք.* **14**. *Հերմէս չաստուածներուն պատգամաւորն էր.* **15**. *Պատերազմները շատ չարիք կը պատճառեն.* **16**. *Գիտութիւնը մարդը իր հաւասարներէն վեր կը դնէ.* **17**. *Աս պատկերներուն նախանկարները Փարիզ են.* **18**. *Օձը գերեզմանները կը յաճախէ, անծանօթ տեղեր կը բնակի.* **19**. *Լուսիտանիայի լեռները քաւթառներով լեցուն են.*

1. Ալէլ-ամմիյէ օյունլար հազըրլադըլար. **2**. Գարթալ գուշլարըն փատիշահը տըր. **3**. Փատիշահլար ինսան [illegible] · 4 · [illegible] · 5 · [illegible] · 6 · [illegible] · 7 · [illegible] · 8 · [illegible] · 9 · [illegible] · 10 · Օ [illegible] · 11 · [illegible] · 12 · [illegible] · 13 · [illegible] · 14 · [illegible] · 15 · [illegible] · 16 · [illegible] · 17 · [illegible] · 18 · [illegible] · 19 · [illegible] ·

Բ · ՑՕԴ

56 — 60

[illegible]

Ա · 1. — fils *m.* — voisin *m.* 2. — frère *m.* — père *m.* 3. — médecin *m.* — roi *m.* 4. — lumière *f.* — soleil *m.* 5. — gouverneur *m.* — ville *f.* 6. — armée *f.* — prince *m.* 7. — application *f.* — élève. 8. — porte *f.* — maison *f.* 9. — odeur *f.* — viande *f.* 10. — clocher *m.* — église f. 11. — fleurs *f.* — jardin *m.* 12. — peines *f.* — vie *f.* 13. — plaisirs *m.* — été *m.* 14. — malheur *m.* — pauvres *m.* 15. — grandeur *f.* — hommes *m.* 16. — fruits *m.* — automne (498). 17. — amour *m.* — richesses *f.* 18. — feuilles *f.* — arbres *m.* 19. — hôpital *m.* — ville *f.* 20. — cours *m.* — année *f.*

1 · Դրացւոյն որդին · 2 · Հօրը եղբայրը · 3 · Թագաւորին բժիշկը · 4 · Արեւուն լոյսը · 5 · Քաղքին կառավարը · 6 · Իշխանին զօրքը · 7 · Աշկերտին փոյթը · 8 · Տան դուռը · 9 · Մսին հոտը · 10 · Ժամին զան-

գակատունը· 11· Պարտէզին ծաղիկները· 12· Կեանքին վշտերը· 13· Ամառուան զուարճութիւնները· 14· Աղքատներուն թշուառութիւնը· 15· Մարդիկներուն մեծութիւնը· 16· Աշնան պտուղները· 17· Հարստութեանց սէրը· 18· Ծառերուն տերեւները· 19· Քաղքին հիւանդանոցը· 20· Տարուան ընթացքը·

1· Գօմշունուն էվլատը· 2· Փէտէրին գարտաշը· 3· Փատիշահըն հէքիմի· 4· Կիւնէշին ըշըղը· 5· Շէհրին ճամիսի· 6· Պէյին ասքէրի· 7· Շագըրտըն ղալէմի· 8· Էվին գափուսու· 9· Նէհրին գօփրիւսիւ· 10· Քիլիսէնին ճան գուլէսի· 11· Պաղչէնին չիչէքլէրի· 12· Իօմրիւն տէրտլէրի· 13· Եազըն սէֆալարը· 14· Ֆագըրլարըն սէֆիլլիյի· 15· Ինսանլարըն ղէօյլիւքլիւյիւ· 16· Սօն պահարըն մէյվէլէրի· 17· Զէնկինլիք հավէսի· 18· Աղաճլարըն եափրաքլարը· 19· Շէհրին թիմարխանէսի· 20· Եօլուն մէնզիլի·

Բ· 1. Dites — roi, — reine, — enfants, — élève et — domestiques. 2. J'ai écrit — oncle *m.* et — tante *f.* 3. — père a envoyé son domestique — tailleur, — orfèvre *m.* — horloger *m.* et — architecte *m.* 4. Nous avons donné — pauvres et — orphelins. 5. — soldat ira — campagne *f.*, — marché *m.*, — église *f.* et — faubourgs *m.* 6. — argent *m.* appartient — bourgeois (*տրա·*) *m.* et — villageois *m.* 7. Il sort — chambre *f.* 8. Je l'ai pris — jardinier *m.* 9. Il vient — jardin *m.* et non pas — maison *f.* 10. On donna — signal *m.* — guerre *f.* 11. — vin *m.* fortifie — estomac *m.* 12. Dieu est — père — hommes et — conservateur — creatures *f.* 13. — enfants sont allés — école *f.* — ville voisine. 14. — habitants *m.* — villes aiment — plaisirs *m.* — campagne. 15. Nous allons — maison — jardin, et — jardin — campagne. 16. — feu *m.* et — fumée *f.* nuisent — santé *f.* 17. — amour *m.* — richesses *f.*

et — soif *f.* — honneurs *m.* éloignent — homme — vertu *f.* 18. Nous songeons rarement — besoins (*տրա.*) *m.* — autres. 19. — ville est rafraîchie par — vent (*հյց.*) *m.* — nord (*սեռ.*) *m.* qui souffle — côté *m.* — mer *f.*

1. *Թագաւորին, թագուհւոյն, տղոց, աշկերտին, ու ծառաներուն ըսէ.* 2. *Հօրեղբօրն ու հօրաքեռ գրեցի.* 3. *Հայրը ծառան դերձակին, ոսկերչին, ժամագործին ու ճարտարապետին խաւրեց.* 4. *Աղքատներուն ու որբերուն տուինք.* 5. *Ջինուորը՝ դեղը, վաճառանոցը, եկեղեցին ու արուարձանները պիտ՚որ երթայ.* 6. *Ստակը քաղաքացիներուն ու գեղացիներուն է, կը վերաբերի.* 7. *Սենեկէն կ՚ելլէ.* 8. *Անիկայ պարտիզպանէն առի.* 9. *Պարտէզէն կու գայ, չէ թէ տնէն.* 10. *Պատերազմի նշանը տուին.* 11. *Գինին ստամոքսը կը զօրացընէ.* 12. *Աստուած մարդիկներուն հայրը ու արարածներուն պահպանիչն է.* 13. *Տղաք մերձաւոր քաղքին դպրատունը գացին.* 14. *Քաղաքներուն բնակիչները գեղի զուարճութիւնները կը սիրեն.* 15. *Տնէն պարտէզ կ՚երթանք, պարտէզէն ալ դաշտ.* 16. *Կրակն ու մուխը առողջութեան վնաս կու տան.* 17. *Հարստութեանց սէրն ու պատիւներու ծարաւը մարդը առաքինութենէն կը հեռացընեն.* 18. *Ուրիշներուն հարկաւորութեան վրայ քիչ հեղ կը մտածենք.* 19. *Քաղաքը ծովին կողմանէ փչող հիւսիսային հովէն կը զովանայ.*

1. [illegible] 2. [illegible] 3. [illegible] 4. [illegible] 5. [illegible] 6. [illegible] 7. [illegible] 8. [illegible] 9. [illegible]

10· Ճէնք նիշանընը վէրտիլէր· 11· Շարապ միտէյէ գուվվէթ վէրիր· 12· Ալլահ ինսանլարըն փէտէրի վէ մախլուգաթըն հիմայէթքէարը տըր· 13· Չօճուգլար եագընտա օլան քէօյիւն մէտրէսէսինէ կիթտիլէր· 14· Շէհիրլիլէր քէօյ ճիւմպիւշիւնիւ սէվէրլէր· 15· Էվտէն պաղչէյէ, պաղչէտէն տէ չայըրա կիտէրիզ· 16· Աթէշլի թիւթիւն սաղլըղա զարար վէրիր· 17· Վարիյէթ սէվտասըյլա, իթիպար հասէտի ինսանը ֆազիլէթտէն ըրագլատըր· 18· Սայրըլարըն [illegible] փէք նատիր տիւշիւնիւրիւզ· 19· Տէնիզ թարաֆընտան էսէն փօյրազտան շէհիր սէրինլէնիր·

Գ· ԱԾԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՍԵՌՈՒՆ ՈՒ ԹԻՒԸ

64 — 66

Փակագծի մէջ դրուած ածականներն իգական պէտք դառնան.

Ա· 1. La perle (fin). 2. L'eau (chaud). 3. L'(innocent) joie. 4. L'étude (pénible). 5. La (grand) ville. 6. La (terrible) nouvelle. 7. L' (ancien) coutume. 8. La chaleur (importun). 9. La maladie (dangereux). 10. La (bon) plume. 11. L'eau (pur). 12. L'abeille (laborieux). 13. La (vrai) dévotion. 14. La (faux) sagesse. 15. La (solide) amitié. 16. La (doux) voix. 17. La chambre (bas). 18. La maxime (pernicieux). 19. L'exhortation (paternel).

1· *Ազնիւ մարգարիտը*· 2· *Տաք ջուրը*· 3· *Անմեղ ուրախութիւնը*· 4· *Տաժանելի ուսումը*· 5· *Մեծ քաղաքը*· 6· *Զարհուրելի լուրը*· 7· *Հին սովորութիւնը*· 8· *Նեղացուցիչ տաքութիւնը*· 9· *Վտանգաւոր հիւանդութիւնը*· 10· *Աղէկ գրիչը*· 11· *Մաքուր ջուրը*· 12· *Ժիր մեղուն*· 13· *Ճշմարիտ ջերմեռանդութիւնը*· 14· *Սուտ իմաստութիւնը*· 15· *Հաստատուն բարեկամութիւնը*· 16· *Անոյշ ձայնը*· 17· *Ցած սենեակը*· 18· *Վնասակար առածը*· 19· *Հայրական յորդորը*·

1· Խալիս ինճի· 2· Սըճագ սու· 3· Կիւնահսըզ սէվինճ· 4· Զահմէթլի իլմ· 5· Պիւյիւք շէհիր· 6· Գօր-

գազանճ խապէր. 7. Էսքի ատէթ. 8. Սըֆիլէթ վէրիճի օճագ. 9. Թէհլիքէլի խասթալըք. 10. Էյի գալէմ. 11. Թէմիզ սու. 12. Համարաթ արը. 13. Կէրչէք, տօղրու իպատէթ. 14. Սախթէ ֆիրասէթ. 15. Սաղ, գամիլ տօսթլուգ. 16. Խօշ սէտա. 17. Ալչագ օտա. 18. Զարարլը սէօզ, գայէտէթ. 19. Փէտէրանէ նասիհաթ.

Բ. 1. La (chétif) maison. 2. La femme (trompeur). 3. La nuit (désastreux). 4. Une manière (neuf). 5. La colère (instantané). 6. La maîtresse (grondeur). 7. La méthode (instructif). 8. La pensée (consolateur). 9. La paix (intérieur). 10. L'armée (courageux). 11. La femme (pécheur). 12. La fille (parleur). 13. La (nouveau) maison. 14. La brebis (peureux). 15. La réponse (bref). 16. Une (long) lettre. 17. La langue (turc). 18. La (beau) fortune. 19. La flotte (grec). 20. La rose (frais).

1. Անշուք տունը. 2. Խաբեբայ կինը. 3. Դժբախտ գիշերը. 4. Նոր կերպ մը. 5. Բոպէական բարկութիւնը. 6. Սաստող խաթունը. 7. Կրթիչ եղանակ մը. 8. Մխիթարական մտածմունքը. 9. Ներքին խաղաղութիւնը. 10. Արի զօրքը. 11. Մեղաւոր կինը. 12. Շատախօս աղջիկը. 13. Նոր տունը. 14. Վախկոտ ոչխարը. 15. Կարճ պատասխանը. 16. Երկայն նամակ մը. 17. Տաճկերէն լեզուն. 18. Գեղեցիկ բախտը. 19. Յունական նաւատորմիղը. 20. Դալար վարդը.

1. Խօր էվ. 2. Ալտատըճը գարը. 3. Պէլալը կէճէ. 4. Պիր եէնի թարզ. 5. Կէչիճի, պիր տագիգէլիք էօֆքէ. 6. Ազարլայըճը գատըն. 7. Պիր էօյրէտիճի, թէրպիյէ էտիճի ուսուլ. 8. Թէսէլլի էտիճի միւլահազա. 9. Տէրունի րահաթլըգ. 10. Եիւրէքլի, ճէսարէթլի ասքէր. 11. Կիւնահքէար գարը. 12. Լաֆազան գըզ. 13. Եէնի էվ. 14. Գօրգագ գօյուն. 15. Գըսա ճէվապ. 16. Պիր ուզուն մէքթուպ. 17. Օսմանլը լիսանը. 18. Էյի իգպալ. 19. Րում տօնանմասը. 20. Թազէ կիւլ.

Գ. 1. La (fou) prodigalité. 2. La paix (public). 3. Une dame (auteur). 4. Une action (vertueux). 5. Une feuille (sec.) 6. Une preuve (décisif). 7. Une ville (franc). 8. Une personne (muet). 9. Une âme (jaloux). 10. Une loi (protecteur). 11. Une barbe (roux). 12. Une (sot) entreprise. 13. Une (vieux) femme. 14. Une (malin) bête. 15. Une (beau) occasion. 16. Une (mauvais) pensée. 17. Une fille (majeur). 18. Une blessure (mortel). 19. La couleur (blanc). 20. Une victoire (complet).

1. *Յիմարական շռայլութիւնը*. 2. *Հասարակաց խաղաղութիւնը*. 3. *Հեղինակ տիկին մը*. 4. *Առաքինի գործք մը*. 5. *Չոր տերեւ մը*. 6. *Որոշիչ ցուցում մը*. 7. *Ազատ քաղաք մը*. 8. *Մունջ անձ մը*. 9. *Նախանձոտ հոգի մը*. 10. *Պաշտպանող օրէնք մը*. 11. *Կարմիր մօրուք մը*. 12. *Անմտական գործք մը*. 13. *Պառաւ կնիկ մը*. 14. *Վնասակար, գէշ անասուն մը*. 15. *Աղէկ առիթ մը*. 16. *Գէշ մտածմունք մը*. 17. *Չափահաս աղջիկ մը*. 18. *Մահացու վէրք մը*. 19. *Ճերմակ գոյնը*. 20. *Կատարեալ յաղթութիւն մը*.

1. Տիվանէճէ իսրաֆ. 2. Ալէմին ռահաթը. 3. Պիր մուէլլիֆ գատըն. 4. Ֆազիլէթլի ամէլէթ. 5. Պիր գուրու եափրագ. 6. Գարար վէրիճի պիր իսպաթ. 7. Պիր ազատ շէհիր. 8. Պիր տիլսիզ քիմսէ. 9. Պիր գըսգանճ քիշի. 10. Պիր հըֆզ էտիճի գանուն. 11. Պիր գումրալ սագալ. 12. Ահմագճա պիր իշ. 13. Պիր գօճա գարը. 14. Պիր մաքիր, ֆէնա հայվան. 15. Պիր էյի ֆուրսաթ. 16. Պիր ֆէնա տիւշիւնճէ. 17. Պիր էրիշիք գըզ. 18. Էօլիւմ գէթիրէն պիր եարա. 19. Պէյազ րէնք. 20. Պիր թէքմիլ ֆիւթիւհաթ.

[illegible]

1. Les jardins *m.* (royal) sont (admirable). 2. Le bleu est sa couleur (favori). 3. La vie (humain) est (sujet) à beaucoup d'accidents. 4. Les enfants ne sont pas toujours (égal). 5. Il est parvenu à un (beau) âge *m.* 6. Je veux boire un verre d'eau *f.* (frais). 7. Les (grand) et (beau) pensées *f.* viennent du coeur. 8. Cette fleur a une odeur *f.* (délicieux). 9. J'étais assis à l'ombre d'un (beau) arbre *m.* 10. La nature est l'(inventeur) des arts. 11. Ma voisine est une (bavard). 12. Mon frère a une fièvre (malin). 13. Nous y trouvâmes une (nombreux) assemblée. 14. Que ferez-vous de cette (gros) toile *f.*? 15. Les (petit) rues *f.* ne sont pas encore (sec). 16. Je croyais que c'était sa soeur (jumeau).

1. Թագաւորական պարտէզները զարմանալի են. 2. Կապուտակն իր սիրական գոյնն է. 3. Մարդուս կեանքը շատ պատահարներու տակ ինկած է. 4. Տղաք միշտ հաւասար չեն. 5. Չափաւոր, աղուոր հասակի մը հասած է. 6. Գաւաթ մը զով ջուր խմել կ'ուզեմ. 7. Մեծ ու գեղեցիկ խորհուրդները սրտէն կու գան. 8. Սա ծաղիկը ախորժելի հոտ մը ունի. 9. Աղուոր ծառի մը շուքը նստած'էի. 10. Բնութիւնը արհեստներուն հնարողն է. 11. Դրացի կինս շատախօս մըն է. 12. Եղբայրս սաստիկ տենդ մը ունի. 13. Հոն տեղը մեծ բազմութիւն մը գտանք. 14. Աս հաստ կտաւն ինչ պիտ'որ ընես. 15. Պզտիկ ճամբաները դեռ չոր չեն. 16. Կը կարծէի որ անիկայ իր երկուորեակ քոյրն էր.

1. Խիւնքեար պաղչէլէրի չօք կիւզէլ տիրլէր. 2. Մավի օնուն հազ էթտիյի րէնկ տիր. 3. Ինսանըն էօմրիւ չօք գազալարա մաղրուզ տըր. 4. Չօճուգլար հէր ան պիր գարար օլմազլար. 5. Պօյլու պօսլու ատամ օլմուշ. 6. Պիր քասէհ սօղուգ սու իչմէք իսթէր իմ. 7. Ալի վէ կիւզէլ

մուլահազալար գալպտէն հասըլ օլուր. 8. Շու չիչէյին պէք խօշ գօգուսու վար. 9. Պիր յէշիլ աղաճըն կէօլկէսինտէ օթուրմուշ ատամ. 10. Սանաաթլարը իճատ էտէն թապիաթ տըր. 11. Գօմշում օլան գարը կէվէզէլէրին պիրի տիր. 12. Գարտաշըմըն պէք աղըր սըթմասը վար. 13. Օրատա չօգ գալապալըգ պուլունաճագ. 14. Շու գալըն պէշշէ նէ՞ էտէճէքսին. 15. Քիրալըգ օտալար պահա գուրու տէյիլ տիրլէր. 16. Սանըր ըտըմ քի էքիզ գըզգարտաշը տըր.

Դ. ԱԾԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԱՍՏԻՃԱՆԸ

67 — 76

Փակագծէ մէջ առնուած դրական ածականները նշանակութեաններուն համաձայն բաղդատական կամ գերադրական պէտ'որ ըլլան:

1. Cet arbre est (grand) l'autre. 2. Je ne suis pas (heureux) vous. 3. L'étain est (léger) l'argent. 4. Cette colonne est (petit) l'autre. 5. Il y a de mauvais exemples qui sont (mauvais) les crimes. 6. (Heureuse) condition a des amertumes. 7. Nos livres sont bons, mais les vôtres sont (bons). 8. La mort est (funeste) les plaisirs qui attaquent la vertu. 9. Son mal est (grand) le vôtre; cependant il est (patient) vous. 10. Ma bague est de (petite) valeur (que) la vôtre. 11. Votre lettre est (longue). 12. Socrate fut (sage) des anciens philosophes. 13. (Bonne) manière de se venger, c'est de mépriser les injures. 14. Le temps est (précieux) des dons. 15. Un ennemi déclaré est (dangereux) un flatteur. 16. Je m'éveille au (petit) bruit. 17. Un bon livre est (bon) des amis. 18. Ce pain est (mauvais) celui de notre voisin. 19. C'est un homme (affable).

1. Աս ծառս միւսէն մեծ է. 2. Ես քեզմէ աւելի երջանիկ չեմ. 3. Անագն արծաթէն թեթեւ է. 4. Սա սիւնը միւսէն պզտիկ է. 5. Չար օրինակներ կան որ մեծ յանցանքներէն գէշ են. 6. Ամենէն եր-

ջանիկ վիճակն ալ դառնութիւններ ունի. 7. Մեր գիրքերն աղէկ են, բայց ձերինները աւելի աղէկ են. 8. Մահը՝ առաքինութեան դէմ եղող զուարճութիւններէն քիչ զարհուրելի է, զուարճութիւններուն չափ զարհուրելի չէ. 9. Իր վիշտն ալ քուկինիդ չափ մեծ է, ի վերայ այսր ամենայնի ինք քեզմէ աւելի համբերող է, կը համբերէ. 10. Իմ մատնիս քուկինէդ աժան է. 11. Նամակդ շատ երկայն է. 12. Սոկրատ հին փիլիսոփաներուն ամենէն իմաստունն եղաւ. 13. Ամենէն աղէկ վրէժ առնելու կերպը՝ անարգանքը բանի տեղ չդնելն է. 14. Ժամանակը պարգեւներուն ամենէն ազնիւն է. 15. Յայտնի թշնամին շողոքորթէն քիչ վնասակար է, շողոքորթին չափ վնասակար չէ. 16. Ամենէն պզտիկ ձայնէն կ'արթննամ. 17. Աղէկ գիրք մը բարեկամներուն ամենէն աղէկն է. 18. Ա՛ս հացը մեր դրացւոյն հացէն աւելի դէշ է. 19. Անիկայ արտաքոյ կարգի քաղցրաբարոյ մարդ մըն է.

1. Պու աղաճ օ պիրինտէն պէօյիւք տիւր. 2. Պէն սէնտէն պախթլը տէյիլ իմ. 3. Գալայ գիւմիւշտէն խաֆիֆ տիր. 4. Շու տիրէք օ պիրինտէն քիւչիւք տիւր. 5. Փէնա իպրէթլէր վար քի պէօյիւք գապահաթլարտան քէօթիւ տիւր. 6. Հէքիմլէրտէն իգպալլը օլան հալին տէ տէրտի վար. 7. Պիզիմ քիթապլարըմըզ տա էյի տիր ամմա, սիզինքիլէր տահա էյի տիր. 8. Էօլիւմ՝ ֆազիլէթէ գարշը օլան սէֆալար գատար գօրգուլու տէյիլ տիր. 9. Օնուն տէրտի տէ սէնինքի գատար տըր ամմա, պու ճիւմլէ իլէ սէնտէն զիյատէ թէհամմիւլ էտէյօր. 10. Պէնիմ եիւզիւյիւմ սէնինքինտէն ուճուզ տուր. 11. Մէքթուպուն չօք ուզուն տուր. 12. Սօքրաթ էսքի ֆէյլէսօֆլարըն էն ալիմի օլտու. 13. Էն էյի ինթիգամ ալմանըն եօլու՝ օլան հաքարէթի հիչ եէրինէ գօմամագ տըր. 14. Վագըթ հէր ֆէշքէշտէն գըյմէթլի տիր. 15. Պէլլի տիւշման եիւզէ գիւլիւճիւտէն ազ զարար վէրիր. 16. Էն ազ շամաթատան տա ույանըրըմ. 17. Էյի քիթապ տօսթլարըն հէփսինտէն էյի տիր. 18. Պու էքմէք գօմշունուն

Էքմէյինտէն քէօթիէ տէար. 19. Ղայէթ խօշնաղ, լաթիֆ պիր ատամ տըր.

Ե. ԹՈՒԱԿԱՆ, ՍՏԱՑԱԿԱՆ, ՑՈՒՑԱԿԱՆ ԱԾԱԿԱՆՆԵՐ

77 — 87

Բառերէն առջի գծին տեղ իմաստին համաձայն թուական, ստացական ու ցուցական ածականները պէտք է դրուին.

1. J'ai vu — hommes. 2. Il a pris — oiseaux. 3. Le — roi de France. 4. Il a perdu le — volume de cet ouvrage. 5. — ruisseau *m.* arrose — campagnes *f.* 6. Fais — sacrifice *m.* — ami *m.* 7. — cage *f.* est très-petite pour — oiseaux *m.* 8. Les fruits — arbres *m.* sont délicieux. 9. La situation — ville *f.* est charmante. 10. — oreilles *f.* ne sont pas accoutumées — grand bruit. 11. Les habits — homme sont déchirés. 12. — frère vend — jardin. 13. Où avez-vous mis — bague *f.*? 14. — architecte *m.* est très-habile. 15. Tu laisses trop de liberté — enfants *m.* 16. Ils ont renvoyé — domestique *m.* 17. — histoire *f.* est longue. 18. Les enfants doivent obéir — parents *m.* 19. On connaît l'arbre par — fruit. 20. La pointe — épée *f.* est cassée.

1. Երկու հողի տեսայ. 2. Ութը թռչուն բռնեց. 3. Գաղղիայի հինգերորդ թագաւորը. 4. Աս գործքիս իննսունուիններորդ հատորը կորսնցուց. 5. Աս առուն մեր դաշտերը կը ջրէ. 6. Աս զոհս քու բարեկամիդ ըրէ. 7. Աս վանդակս աս թռչուններուն համար շատ պզտիկ է. 8. Աս ծառերուն պտուղները ախորժահամ են. 9. Աս քաղքիս դիրքը սքանչելի է. 10. Ականջներս ան մեծ ճղրդուկին վարժած չեն. 11. Աս մարդուս զգեստները պատռտած են. 12. Եղբայրս իր պարտէզը կը ծախէ 13. Մատնիս ո՞ւր դրիր. 14. Աս ճարտարապետս շատ քաջ է. 15. Զաւկըներուդ շատ ազատութիւն կու տաս.

16. Իրենց ծառան ճամբեցին. 18. Իմ պատմութիւնս երկայն է. 18. Տղաք իրենց ծնողացը պիտի հնազանդին. 19. Ծառն իր պտղէն կը ճանչցուի. 20. Թուրքիդ ծայրը կոտրեր է.

1. Իյի իշի կէօրտիւմ. 2. [illegible] [illegible] [illegible]. 3. [illegible] [illegible] [illegible]. 4. Պու թէքլիֆին [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 5. Պու [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 6. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 7. Պու [illegible] [illegible] [illegible] չօգ [illegible] [illegible]. 8. Պու [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 9. Պու [illegible] [illegible] չօգ [illegible] [illegible]. 10. [illegible] [illegible] [illegible]. 11. Շու [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 12. [illegible] [illegible] [illegible]. 13. [illegible] [illegible] [illegible]. 14. Պու [illegible] չօգ [illegible] [illegible]. 15. [illegible] չօգ [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. 16. [illegible] [illegible] [illegible]. 17. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 18. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 19. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 20. [illegible] [illegible] [illegible].

Զ. ԲԱՑ

120

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

1. ԷԱԿԱՆ ԲԱՅԵՐ

Ա. 1. J' (avoir) raison. 2. Tu (avoir) tort. 3. Nous (avoir) des dettes. 4. Vous (avoir) mal à la tête. 5. Ils (avoir) du crédit. 6. Ils (avoir) autrefois de beaux jardins. 7. Nous (avoir) un bon gouverneur. 8. Si j' (avoir) du vin, je n' (avoir, *թէա. ներ.*) pas besoin de bière. 9. J' (avoir, *անց. որ.*) hier l'honneur de voir M. le duc. 10. Il (avoir, *անց. որ.*) avant-hier le plaisir de voir ses parents. 11. Nous (avoir, *անց. ան.*) le bonheur de lui sauver la vie. 12. Ils (avoir, *անց. ան.*) le chagrin de perdre leur

père. 13. Vous (avoir, անց. ան.) la bonté de me témoigner beaucoup d'amitié. 14. Vous (avoir) la joie d'y trouver vos amis. 15. Ils (avoir) le plaisir de retourner à leur patrie. 16. Sa mère (avoir) la consolation de le trouver en vie. 17. Si tu n'(avoir, անկ.) pas la fièvre, tu (avoir, թէա. ներ.) la liberté de sortir. 18. J' (avoir, թէա. ներ.) peu de plaisir, si je n'(avoir, անկ.) pas d'amis. 19. Vous (avoir, թէա. ներ.) bien peu de chagrin si vous étiez diligent. 20. Nous (avoir, թէա. անց.) beaucoup de livres amusants, si nous avions trouvé la clef de la bibliothèque.

1. Ես իրաւունք ունիմ. 2. Դուն իրաւունք չունիս. 3. Մենք պարտք ունինք. 4. Դուք գլխու ցաւ ունիք. 5. Անոնք համարում ունին. 6. Անոնք ատեն մը աղուոր պարտէզներ ունէին. 7. Մենք աղէկ կառավար մը ունէինք. 8. Թէ որ գինի ունենայի, գարեջրի հարկաւորութիւն չէի ունենար. 9. Երէկ դուքսը տեսնելու պատիւ ունեցայ. 10. Երէկ չէ մէկալն օր ծնողքը տեսնելու հաճութիւնն ունեցաւ. 11. Մենք անոր կեանքն ազատելու բախտն ունեցանք. 12. Իրենց հայրը կորսնցընելու ցաւն ունեցան. 13. Դուք ինծի շատ բարեկամութիւն ցուցընելու բարութիւնն ունեցաք. 14. Ձեր բարեկամները հոն գտնելու ուրախութիւնը պիտ՚որ ունենաք. 15. Իրենց հայրենիքը դառնալու հաճութիւնը պիտի ունենան. 16. Մայրը զինքը ողջ գտնելու մխիթարութիւնը պիտի ունենայ. 17. Տենդ չունենայիր նէ, դուրս ելլելու ազատութիւն կ՚ունենայիր. 18. Բարեկամ չունենայի նէ, քիչ հաճութիւն կ՚ունենայի. 19. Փութաջան ըլլայիք նէ, շատ քիչ ցաւ կ՚ունենայիք. 20. Գրքատան բանալիքը գտնէինք նէ, շատ զուարճալի գիրքեր կ՚ունենայինք.

1. Պէնիմ հագգըմ վար. 2. Սէնին հագգըն եօգ. 2. Պիզիմ պօրճումուզ վար. 4. Սիզին պաշ աղրընըզ

[illegible] 5. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible] 8. [illegible]
[illegible] 9. [illegible]
[illegible] 10. [illegible]
[illegible] 11. [illegible]
[illegible] 12. [illegible] 13. [illegible]
[illegible] 14. [illegible]
[illegible] 15. [illegible]
16. [illegible] 17. [illegible]
[illegible] 18. [illegible]
[illegible]
19. [illegible]
20. [illegible]
[illegible]

Բ. 1. Il veut que j' (avoir, *ստ. ներ.*) patience. 2. Il désire que vous (avoir, *ստ. ներ.*) la bonté d'aller le voir. 3. Je ne croyais pas qu'il (avoir, *ստ. անկ.*) tant de livres. 4. Il croit que nous (avoir, *ստ. ներ.*) son livre. 5. C'est un bonheur que nous (avoir, *ստ. անց.*) de bons chevaux. 6. Je doute qu'il (avoir, *ստ. ներ.*) assez de savoir pour cela. 7. Il ne pensait pas que j'(avoir, *ստ. անկ.*) pitié de vous. 8. C'est bien triste que vous (avoir, *ստ. անց.*) tant de déplaisirs. 9. C'était le plus beau livre que j'(avoir, *ստ. գեր.*). 10. Il ne voyait pas que vous (avoir, *ստ. անկ.*) raison. 11. C'est bien honteux qu'ils (avoir, *ստ. անց.*) si peu de complaisance pour vous. 12. (Avoir) tant de vertus, il sera toujours honoré. 13. Tu (avoir, *թէա. ներ.*) peu de maux, si tu étais seul. 14. Dès que nous (avoir, *անց. յառ.*) cette nouvelle consolante, nous fûmes plus tranquilles. 15. Si j' (avoir, *գեր.*) des livres, je serais resté plus longtemps. 16. Nous

n'(avoir, *դէր.*) aucun vrai plaisir avant son arrivée. **17.** On croira que nous (avoir, *ապ. անց.*) envie de sortir. **18.** (Avoir) l'ordre de partir, il ne tardera pas longtemps.

1. *Կ'ուզէ որ համբերութիւն ունենամ.* **2.** *Կը բաղձայ որ իրեն տեսի երթալու բարութիւնն ունենաք.* **3.** *Չէի կարծեր որ այնչափ դիւրութիւն ունենար.* **4.** *Կը կարծէ որ իր գիրքը մենք ունենանք, մեր քովն ըլլայ.* **5.** *Մեծ բախտ մըն է որ աղէկ ձիեր ունեցած ենք.* **6.** *Կը տարակուսիմ (չեմ կարծեր) որ ինք աս բանս ընելու համար բաւական գիտութիւն ունենայ.* **7.** *Չէր կարծեր որ ես ձեր վրայ գութ ունենայի.* **8.** *Շատ ողորմելի բան է որ դուք այնչափ վշտեր ունեցած ըլլաք.* **9.** *Ատիկա իմ ունեցած գրքերուս ամենէն աղուորն էր.* **10.** *Չէր տեսներ որ դուք իրաւունք ունիք.* **11.** *Մեծ ամօթ է որ ձեզի այնչափ քիչ սէր ունեցած ըլլան.* **12.** *Այսչափ առաքինութիւն ունենալով, միշտ պիտի պատուի.* **13.** *Թէ որ առանձին ըլլայիր, քիչ ցաւ կ'ունենայիր.* **14.** *Աս մխիթարական լուրն առածնուս պէս, ալ աւելի հանգարտ եղանք.* **15.** *Գիրք ունեցած ըլլայի նէ, աւելի երկայն ատեն կը կենայի.* **16.** *Իր գալէն յառաջ ամենեւին ճշմարիտ զուարճութիւն մը չէինք ունեցեր.* **17.** *Պիտի կարծեն որ մենք դուրս ելլալու բաղձանք ունեցած ըլլանք.* **18.** *Երթալու հրամանն ունեցած (առած) ըլլալով, շատ պիտի չուշանայ.*

1. Թէհամմիւլ էթմէմի իսթէր. **2.** Քէրէմ էտէբ քէնտինի կէօրմէյէ կիթմէնիզի թէյի արզու իտէր. **3.** O ղատար քօլայլըղ վար տէյի զանն էթմէզ իտիմ. **4.** Քիթապը պիզիմ էլիմիզտէ տըր սանըյօր. **5.** Պիր ֆըրսաթ տըր քի էյի աթլարըմըզ վար. **6.** Սանմամ քի պու շէյի էտէճէք ղատար ճէսարէթլի օլսուն. **7.** Սանմազ ըտը քի պէն սիզէ մէրհամէթ էտէյիմ. **8.** Չօք աճընաճաք շէյ քի սիզ օ ղատար ֆէլաքէթլէր չէքմիշ օլասըն. **9.** Քիթապլարըմըն էն կիւզէլի օ իտի. **10.** Սիզին հաքքընըզ

[illegible] [illegible] [illegible]. 11. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 12. O [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 13. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 14. Պ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 15. Ք[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 16. Ք[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 17. Ջ[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 18. Կ[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].

Գ. 1. Il (être) trompeur. 2. Je (être) encore jeune. 3. Tu (être) bien sage aujourd'hui. 4. Nous (être) toujours gais et vous (être) toujours tristes. 5. Ils (être) dans le jardin. 6. Nous (être) autrefois plus pauvres qu'à présent. 7. Il (être) riche avant la guerre. 8. Vous (être) bien chagrins hier. 9. Ton espérance (être, *անց. որ.*) vaine. 10. Vous (être, *անց. որ.*) indigne de son amitié. 11. Nos élèves (être, *անց. որ.*) diligents. 12. Nous (être, *անց. ան.*) bien malheureux. 13. Vous (être, *գեր.*) bien poli envers tout le monde. 14. Nous (être, *գեր.*) fort indiscrets. 15. Il (être) extrêmement avare. 16. Nous (être) chez vous après trois heures. 17. Vous (être) toujours invincibles. 18. Quand vous (être, *ապ. անց.*) à la poste, vous irez à la douane. 19. Il être, (*թէա. ներ.*) plus estimé, s'il avait une bonne conduite. 20. Vous (être, *թէա. անց.*) bien imprudent, si vous l'aviez suivi.

1. Խաբեբայ է. 2. Դեռ երիտասարդ եմ. 3. Այսօր շատ խելօք ես. 4. Մե՛նք միշտ ուրախ ե՛նք, դուք ալ միշտ տրտում. 5. Անո՛նք պարտէզն են. 6. Մե՛նք յառաջ հիմակուընէ աւելի աղքատ է՛ինք. 7. Պատերազմէն յառաջ հարուստ էր. 8. Երէկ շատ տրտում էիք. 9. Քու յոյդ պարապ ելաւ. 10. Դուք

իր բարեկամութեան անարժան եղաք. 11. Աշկերտներնիս փութաջան եղան. 12. Մենք շատ դըժբախտ եղանք. 13. Ամենուն շատ քաղաքավար եղած էիք. 14. Շատ անզգոյշ եղած էինք. 15. Արտաքոյ կարգի ազահ պիտ'որ ըլլայ. 16. Երէք ժամէ ետեւ ձեր տունը պիտ'որ ըլլանք. 17. Դուք միշտ անյաղթ պիտ'որ ըլլաք. 18. Թղթաբերին երթալէդ ետեւ մաքսատուն գնա. 19. Աղէկ վարուելու ըլլար նէ, աւելի համարում կ'ունենար. 20. Իր ետեւէն երթայիր նէ, շատ անխոհեմ եղած կ'ըլլայիր.

1. [illegible] [illegible]. 2. Տահա [illegible] [illegible]. 3. [illegible] [illegible] չօք [illegible] [illegible]. 4. Պիզ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] հէր ան [illegible] [illegible]. 5. Օնլար [illegible] [illegible]. 6. Պիզ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 7. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 8. [illegible] չօք [illegible] [illegible]. 9. [illegible] [illegible] [illegible]. 10. Սիզ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 11. [illegible] [illegible] [illegible]. 12. Պիզ [illegible] [illegible] [illegible]. 13. [illegible] [illegible] [illegible] չօք [illegible] [illegible] [illegible]. 14. Չօք [illegible] [illegible] [illegible]. 15. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 16. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 17. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 18. Սիզ հէր ան [illegible] [illegible] [illegible]. 19. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 20. [illegible] [illegible] [illegible] չօք [illegible] [illegible] [illegible].

Դ. 1. (Etre) bon envers tes semblables. 2. (Etre) sages. 3. Il désire que vous (être, ստ. ներ.) prudents. 4. Je souhaite qu'elles (être, ստ. ներ.) vertueuses. 5. Il ne croit pas que nous (être, ստ. ներ.) pauvres. 6. Je ne pensais pas qu'ils (être, ստ. անկ.) heureux. 7. Croyait-il que vous (être, ստ. անկ.) malheureux? 8. Je n'aurais jamais cru que ces enfants (être, ստ. գեր.) si indociles. 9. Pensez-vous

que nous (être, *ստ. անց.*) sages? **10**. (Etre) laborieux, tu ne manqueras de rien. **11**. Si nous avions attendu quelques minutes, nous (avoir, *թէա. անց.*) la meilleure compagnie du monde. **12**. Je ne crois pas que tout cela (être, *ստ. ներ.*) vrai. **13**. Il désirerait que ce papier (être, *ստ. անկ.*) plus blanc. **14**. (Avoir) beaucoup de connaissances, il (être) toujours heureux. **15**. J' (avoir, *անկ.*) peine à croire que vous (être, *ստ. անկ.*) déjà de retour. **16**. C'est le plus mauvais cheval qu'ils (avoir, *ստ. ա́նց.*) **17**. Après que nous (être, *անց. յար.*) chez elles, nous partîmes. **18**. Ne (être) pas toujours sévères envers vos inférieurs, et (avoir) pitié de leurs faiblesses.

1. *Քու նմաններուդ բարի եղիր.* 2. *Խելացի ըլլանք.* 3. *Կը բաղձայ որ դուք խոհեմ ըլլաք.* 4. *Կը բաղձամ որ անոնք առաքինի ըլլան.* 5. *Չիկարծեր որ մենք աղքատ ըլլանք.* 6. *Չէի կարծեր որ երջանիկ էին.* 7. *Կը կարծէ՞ր որ դուք դժբախտ ըլլաք.* 8. *Երբէք չէի կրնար հաւատալ որ ան տղաք այնչափ անհնազանդ եղած ըլլային.* 9. *Կը կարծէք որ մենք իմաստո՞ւն եղած ըլլանք.* 10. *Աշխատասէր ըլլալով, ամենեւին բանի մը կարօտ պիտի չըլլաս.* 11. *Քանի մը րոպէ սպասած ըլլայինք նէ, շատ աղէկ ընկերութիւն մը կ'ունենայինք.* 12. *Չեմ կարծեր որ աս ամէն բան ստոյգ ըլլայ.* 13. *Կը բաղձար որ աս թուղթս քիչ մ'ալ աւելի ճերմակ ըլլար.* 14. *Շատ գիտութիւն ունենալով, միշտ երջանիկ պիտ'որ ըլլայ.* 15. *Չէի կրնար հաւատալ որ դուք արդէն դարձած ըլլայիք.* 16. *Ասիկայ՝ իրենց ունեցած ձիերուն ամենէն գէշն է.* 17. *Անոնց տունն երթալէն ետեւ, բաժնըւեցանք գացինք.* 18. *Չեզմէ վարիններուն միշտ խիստ մ'ըլլաք, ու անոնց տկարութեան վրայ գթացէք.*

1. Ագրանլարընըն հագգընա էյի օլ. 2. Ագըլլը օլալըմ. 3. Ագըլլը, [illegible] [illegible] օլմանըզը [illegible]. 4. Օն-

[illegible] 5. [illegible] 6. [illegible] 7. [illegible] 8. [illegible] 9. [illegible] 10. [illegible] 11. [illegible] 12. [illegible] 13. [illegible] 14. [illegible] 15. [illegible] 16. [illegible] 17. [illegible] 18. [illegible]

2. ԱՌՋԻ ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Ա. 1. Je (demeurer) ici. 2. Vous (parler) vite. 3. Tu (accepter) mes offres. 4. Nous (éviter, *անց. որ.*) les périls. 5. Vous (briser) les éventails. 6. Ils (ramasser, *անց. որ.*) les feuilles. 7. Quand j' (porter, *ապ. անց.*) ces lettres. 8. Vous (donner) de l'argent. 9. Nous (marcher, *անց. որ.*) pendant deux heures. 10. Ils (terminer, *անց. ան.*) leurs travaux. 11. Tu (composer) ces chansons. 12. Le général (demander, *անց. որ.*) les soldats. 13. Ces braves gens (oublier, *անց. որ.*) leurs fatigues. 14. Vous (laisser, *անց. ան.*) votre lettre sur la table. 15. J'(trouver, *անց. ան.*) votre mouchoir sous la chaise. 16. Lorsque vous (terminer, *ապ. անց.*) votre tâche, vous (jouer. *ապ.*). 17. Les Romains (ignorer) les arts de la Grèce et se (contenter) de savoir la guerre. 18. Je l'(chercher, *անց. ան.*) longtemps.

1. Ես հոս կը բնակիմ. 2. Դուք շուտ կը խօսիք. 3. Դուն ընծաներս պիտ՝ որ ընդունիս. 4. Վտանգներէն փախանք. 5. Հովահարները պիտի կոտրէք. 6. Տերեւները ժողվեցին. 7. Աս նամակներս տանելէն ետեւ. 8. Դուք ստակ կու տայիք. 9. Երկու ժամ քալեցինք. 10. Իրենց աշխատանքը լմնցուցին. 11. Աս երգերը կը շարադրէիր. 12. Զօրապետը զինուորներն ուզեց. 13. Աս բարի մարդիկները յոգնութիւննին մոռցան. 14. Նամակնիդ սեղանին վրայ ձգեցիք. 15. Թաշկինակնիդ աթոռին տակը գտայ. 16. Սակերնիդ կը լմնցընէք նէ, կը խաղաք. 17. Հռոմայեցիք Յունաստանի արուեստները չէին գիտեր, ու պատերազմ գիտնալը բաւական կը սեպէին. 18. Երկայն ատեն զանիկայ փնտռեցի.

1. Պէն պուրատա օթուրուր ում. 2. Սիզ չապուք լագըրտը էտէր սինիզ. 3. Սէն հէտիյէլէրիմի գապուլ էտէճէք սին. 4. Թէհլիքէլէրտէն սագընտըգ. 5. Եէլփազէլէրի գըրաճագ սընըզ. 6. Եափրագլարը թօփլատըլար. 7. Պու մէքթուպլէրի կէօթիւրմէքտէն սօնրա. 8. Սիզ ագչէ վէրիր իտինիզ. 9. Իքի սաաթ եիւրիւտիւք. 10. Քէնտի խըզմէթլէրինի, իշլէրինի պիթիրտիլէր. 11. Պու շարգիլէրի եափայօր իտուն. 12. Սէրասքէր՝ ասքէրի իսթէտի. 13. Պու էյի ատամլար եօրղունլուգլարընը ունութտուլար. 14. Մէքթիւպիւնիւզիւ սօֆրանըն իւզէրինտէ պըրագտընըզ. 15. Եաղլըղընըզը իսքէմլէնին ալթընտա պուլտում. 16. Գապալանըզը պիթիրիրսէնիզ, օյնար սընըզ. 17. Րօմալըլար Րում էլինին սանաաթլարընը պիլմէզ իտիլէր վէ ճէնկէ ալընա օլմալարընա գանաաթ էտէրլէր իտի. 18. Խայլի վագըթ օնու արատըմ.

Բ. 1. (Saluer)-le de loin. 2. Il veut que vous (chanter, ստ. ներ.). 3. Quand les voleurs (siffler, անց. յառ.) pour s'avertir, je (distinguer, անց. որ.) vingt brigands qui venaient sur moi. 4. (Compter)

combien il y a de personnes. 5. Sa grande dépense (consumer, թէա. ներ.) son bien. 6. Combien vouliez-vous qu'il vous en (donner, սո. անկ.)? 7. Je ne voudrais pas qu'ils (parler, սո. անկ.) si haut. 8. Je ne (penser) pas que vous l'(consulter, սո. դեր.). 9. Cette pièce de bois en (tomber) l' (frapper, անց. ան.) à la tête. 10. Il (parler) très-bas, de peur qu'on ne l' (écouter, սո. անկ.) 11. Quoiqu'ils (crier, սո. դեր.) de toutes leurs forces, on ne les entendit pas. 12. Quand j'en (parler, ապ. անց.) au ministre, je viendrai vous voir. 13. Il a fallu que nous (marcher, սո. անկ.) toute la nuit. 14. Que penseriez-vous d'un fils qui (attenter, թէա. անց.) à la vie de son père? 15. Faut-il que vous (demander, սո. ներ.) toujours ce qu'il m'est impossible d'exécuter? 16. Je ne veux pas que vous me (flatter, սո. ներ.); je veux, au contraire, que vous me (déclarer, սո. ներ.) franchement ce que vous en (penser). 17. Je ne serais pas venu à bout d'achever, quand j'(travailler, թէա. անց.) toute la journée. 18. Quand vous (balayer, ապ. անց.) la chambre, vous (essuyer, ապ.) les armoires, les tables et les chaises.

1. Անիկայ հեռուանց ողջունէ. 2. Կ՚ուզէ որ երգէք. 3. Երբ որ գողերն իրարու աղդելու համար սուլեցին, քսան չարագործ տեսայ որ վրաս կու գային. 4. Համրէ քանի՛ հոգի կան. 5. Իր մեծ ծախքն ինչքերը կը լմնցընէին. 6. Ի՞նչ կ՚ուզէիր որ տար. 7. Չէի ուզեր որ այնչափ բարձր խօսէին. 8. Չէի կարծեր որ իրեն խորհուրդ հարցուցած ըլլայիք. 9. Աս փայտին կտորն իյնալով, գլխին զարկաւ. 10. Շատ կամաց կը խօսէր որ չըլլայ թէ մտիկ ընեն. 11. Թէպէտ իրենց բոլոր զօրութեամբը կը կանչէին, բայց լող մը չեղաւ. 12. Աս բանիս վրայ պաշտօնէին խօսելէս ետեւ քեզի կու գամ. 13. Հարկ

եղաւ որ բոլոր գիշերը քալենք· **14·** *Ի՞նչ կ'ըսէիր որդւոյ մը վրայ՝ որն որ հայրը մեռցընելու ետեւէ ինկած ըլլայ·* **15·** *Ինչո՞ւ միշտ անանկ բաներ կ'ուզես ինծմէ, զորոնք չեմ կրնար ընել·* **16·** *Չեմ ուզեր որ ինծի շողոքորթես, հապա կ'ուզեմ որ մտածածդ համարձակութեամբ յայտնես·* **17·** *Բոլոր օրն ալ աշխատելու ըլլայի, չէի կրնար գլուխ հանել·* **18.** *Սենեակն աւլելէդ ետեւ, պահարաններուն, սեղաններուն ու աթոռներուն վրայ սրբէ·*

1· [illegible] **2·** [illegible] **3·** [illegible] **4·** [illegible] **5·** [illegible] **6·** [illegible] **7·** [illegible] **8·** [illegible] **9·** [illegible] **10·** [illegible] **11·** [illegible] **12·** [illegible] **13·** [illegible] **14·** [illegible] **15·** [illegible] **16·** [illegible] **17·** [illegible] **18·** [illegible]

3· ԵՐԿՐՈՐԴ ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Ա· **1.** Nous (punir) les paresseux. **2.** Ils (ensevelir) les morts. **3.** Vous (nourrir) beaucoup d'oiseaux. **4.** Nous (adoucir, *անց· որ·*) ses peines. **5.** Nabuchodonosor (embellir) Babylone. **6.** Ainsi

donc (périr) les ouvrages des hommes! **7.** Il (engloutir, *անց. որ.*) les morceaux sans les mâcher. **8.** Les fruits ne (nourrir) pas autant que la viande. **9.** Il est juste de lui rendre ce qu'il (fournir, *անց. ան.*) pour vous. **10.** Les bons rois (jouir) d'un grand bonheur. **11.** Je ne crois pas que la mer (engloutir, *ստ. ներ.*) tant de vaisseaux. **12.** L'air (retentir) des cris de joie. **13.** Ils (remplir, *անց. որ.*) en peu de temps ce grand fossé. **14.** Nous ne vous (avertir) plus. **15.** Tu (fournir, *գեր.*) des preuves de ton ingratitude. **16.** Je ne pensais pas qu'ils (remplir, *ստ. գեր.*) leur coffre d'or et d'argent. **17.** Je (rougir) dans l'âme de me voir obligé d'accuser ce grand coeur. **18.** Il voulait que la fortune (obéir, *ստ. անկ.*) à ses voeux. **19.** Tous ses desseins (aboutir) à cela. **20.** Il faut que vous en (avertir, *ստ. ներ.*) vos parents.

1. *Ծուլերը կը պատժենք.* **2.** *Մեռելները կը թաղեն.* **3.** *Դուք շատ թռչուն կը սնուցանէք.* **4.** *Իր տառապանքը մեղմեցինք.* **5.** *Նաբուքոդոնոսոր Բաբելոն կը զարդարէր.* **6.** *Այսպէս ուրեմն կը կորսուին մարդիկներուն գործքերը.* **7.** *Առանց ծամելու պատառները կլլեց.* **8.** *Պտուղները մսի չափ չեն սնուցաներ.* **9.** *Իրաւունք է որ քեզի համար տուածը հատուցանես.* **10.** *Բարի թագաւորները մեծ երջանկութիւն մը պիտի վայելեն.* **11.** *Չեմ կարծեր որ ծովն այնչափ նաւեր կլլէ.* **12.** *Օդն ուրախութեան ձայներէն կը խօսէր.* **13.** *Ան մեծ փոսը քիչ ատենուան մէջ լեցուցին.* **14.** *Մենք ձեզի ա՛լ ազդարարութիւն պիտի չընենք.* **15.** *Քու ապերախտութեանդ նշանները ցուցըցած էիր.* **16.** *Չէի կարծեր որ սնտուկնին ոսկւով ու արծաթով լեցուցած ըլլային.* **17.** *Մտքիս մէջ կ'ամըչնայի աս մեծ սիրտն ամբաստանելու ստիպուած ըլլալուս համար.* **18.** *Կ'ուզէր որ բախտն իր բաղձանքին հնազանդի.* **19.** *Ամէն իր խորհուրդ-*

ներուն վախճանն աս է. 20. Պէտք է որ աս բանս ծնողացդ իմացընես.

1. [illegible] 2. [illegible] 3. [illegible] 4. [illegible] 5. [illegible] 6. [illegible] 7. [illegible] 8. [illegible] 9. [illegible] 10. [illegible] 11. [illegible] 12. [illegible] 13. [illegible] 14. [illegible] 15. [illegible] 16. [illegible] 17. [illegible] 18. [illegible] 19. [illegible] 20. [illegible]

Բ. 1. Il (ternir, *անց. որ.*) sa gloire. 2. Ainsi s'(évanouir) les empires et les nations! 3. C'était lui qui (fournir) du blé à l'armée. 4. Je ne pourrais jamais me persuader que cela (nourrir, *ստ. անկ.*) si bien. 5. Pensez-vous qu'ils (remplir, *ստ. ներ.*) leurs devoirs? 6. Ne fallait-il pas que les paysans (nourrir, *ստ. գեր.*) les soldats? 7. J'espère que vous (accomplir, *ապ.*) ses désirs. 8. Est-il possible qu'on (punir, *ստ. ներ.*) de mort une si légère faute? 9. Il ne croyait pas que cela me (réjouir, *ստ. անկ.*). 10. Je souhaite qu'il (réussir, *ստ. ներ.*) dans son dessein. 11. Les nouvelles coutumes (abolir) les anciennes. 12. En (réunir, *ընդ. ներ.*) toutes ces preuves, on en conclut qu'il est innocent. **13**. Cela (adoucir) un peu votre mal. **14**. Ils (démolir, *թէա. անց.*) cette maison, si on ne les en eût détournés, **15**. Son armée va toujours en (grossir, *ընդ. ներ.*) **16**. (Affermir)-le dans sa résolution. **17**. Après (réfléchir, *աներ. անց.*) huit jours, il vint me dire ce qu'il avait résolu. **18**. Nous (saisir, *անց. որ.*) le voleur au moment où il s'échappait.

1. Իր փառքը նսեմցուց. **2**. Ասանկ կը կորսուին տէրութիւններն ու ազգերը. **3**. Բանակին ցորենը հոգացողն ինքն էր. **4**. Չէի կրնար համոզուիլ որ ասիկայ անանկ աղէկ սնուցանէ. **5**. Կը կարծէք որ իրենց պարտքերը կը կատարե՞ն. **6**. Պէտք չէ՞ր մի որ գեղացիները զինուորները կերակրած ըլլային. **7**. Կը յուսամ որ իր բաղձանքները կը կատարէք. **8**. Կարելի բա՞ն է որ ասանկ թեթեւ յանցանքի մը համար մահուան դատապարտեն. **9**. Չէր կարծեր որ ասիկայ զինք ուրախացընէ. **10**. Կը բաղձամ որ խորհուրդը գլուխ հանէ. **11**. Նոր սովորութիւնները հինները կը ջնջեն. **12**. Աս ամէն վկայութիւնները ժողվելով, եզրակացուցին որ անմեղ է. **13**. Ասիկայ քիչ մը ցաւերնիդ պիտի մեղմէ. **14**. Ետ դարձուցած չըլլային նէ, աս տունս կործանած կ'ըլլային. **15**. Իր զօրքն երթալով կը բազմանայ. **16**. Զինքն իր առաջադրութեան մէջ հաստատէ. **17**. Ութը օր մտածելէն ետեւ, եկաւ որոշածն ըսաւ. **18**. Գողը փախչելու ատեն բռնեցինք.

1. Քէնտի շանընա քիր կէթիրտի. **2**. Տէվլէթլէր վէ միլլէթլէր պէօյլէ նապէտիտ օլուրլար. **3**. Օրտունուն պուղտայընը թէտարիք էտէն քէնտիսի իտի. **4**. Ինանամազ ըտըմ քի պու պէօյլէ էյի պէսլէսին. **5**. Սանըր սընըզ քի քէնտի պօրճլարընը իճրա՞ էթմէնլէր, էտէրլէր. **6**. Լազըմ տէյի՞լ մի իտի քի քէօյլիւլէր նէֆէրլէրի էքմէք վէրէյիտիլէր. **7**. Ումար ըմ քի օնուն արզուլէրինի թէքմիլ էտէր սինիզ. **8**. Միւմքի՞ն մի քի պէօյլէ խաֆիֆ պիր գապահաթ իչին [illegible] 9· [illegible] 10· [illegible] 11· [illegible] 12· [illegible] 13· [illegible] 14· [illegible] 15· [illegible] 16· [illegible] 17· [illegible] 18· [illegible]·

4· ԵՐՐՈՐԴ ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

1. Je n'(apercevoir*) plus rien. 2 Tu ne (devoir) pas désespérer. 3. Ils (recevoir, *անց. ան.*) quatre lettres. 4. Vous (devoir) aller. 5. Nous vous (apercevoir, *անց. որ.*) de loin. 6. Je (concevoir) bien ce que vous me disiez. 7. Vous (devoir, *թէա. ներ.*) vous conduire autrement. 8. Vous (recevoir) aujourd'hui des nouvelles de votre père. 9. Croyez-vous qu'il (concevoir, *ստ. անց.*) de l'amitié pour vous? 10. Il fut obligé de rendre cet héritage avec tous les fruits qu'il en (percevoir, *գեր.*) 11. Il vous (recevoir, *անց. որ.*) froidement, quoiqu'il (devoir, *ստ. անկ.*) vous témoigner beaucoup d'affection. 12. J'(apercevoir, *անց. որ.*) dans mon antre un jeune homme. 13. Je ne croyais pas que tu (recevoir, *ստ. գեր.*) tant de chagrin en cette occasion. 14. C'est lui qui (percevoir) les revenus. 15. Il faut qu'il l'(apercevoir, *ստ. անց.*). 16. Il (recevoir, *անց. որ.*) peu de temps après une lettre de Thémistocle. 17. Je ne (concevoir) pas qu'un homme sage puisse s'oublier à ce point. 18. Je ne pensais pas que

---

*) [illegible] *cevoir* [illegible] բայերուն վրայ քերականութեան 124 համարն ու տակի ծանօթութիւնը տես:

vous m'(apercevoir, *ստ. անկ.*) dans ce tumulte. **19.** Il (devoir) revenir sur ses pas.

1. *Ալ բան մը չեմ տեսներ.* **2.** *Պէտք չէ որ յուսահատիս.* **3.** *Չորս նամակ ընդունեցան.* **4.** *Պէտք էր որ երթայիք.* **5.** *Մենք զձեզ հեռուանց տեսանք.* **6.** *Ըսածներդ բոլոր աղէկ կ'իմանայի* **7.** *Պէտք էր որ ուրիշ կերպ վարուէիր.* **8.** *Այսօր հօրեղբայրդ լուր մը պիտ'որ ընդունիք.* **9.** *Կը կարծէք որ ձեզի համար բարեկամութիւն զգացած ըլլայ.* **10.** *Ան ժառանգութիւնն ու անկից առած շահը ետ տալու հարկաւորեցաւ.* **11.** *Զձեզ շատ պաղութեամբ ընդունեցաւ, թէպէտ եւ պէտք էր մեծ սէր ցուցնել.* **12.** *Անձաւիս մէջ երիտասարդ մը տեսայ.* **13.** *Չէի կարծեր որ դուն ան առթին մէջ այնչափ վիշտ ունեցած ըլլայիր.* **14.** *Անիկայ էր որ եկամուտները կ'առնէր.* **15.** *Պէտք է որ զինքը տեսած ըլլայ.* **16.** *Քիչ մը ետքը Թեմիստոկլէսէն նամակ մը առաւ.* **17.** *Չեմ կրնար իմանալ որ խելացի մարդ մը կրնա՞յ մի այնչափ ինք զինքը մոռնալ.* **18.** *Չէի կարծեր որ ան խռովութեան մէջ զիս տեսնէիք.* **19.** *Պէտք պիտ'որ ըլլայ որ անմիջապէս, դարձին պէս ալ ետ դառնայ.*

1. Դախը պիր շէյ կէօրմէյօր ում. 2. Իւմիտինի քէսմէմէլի սին. 3. Տէօրթ մէքթուպ ալտըլար. 4. Կիթմէլի իտինիզ. 5. Պիզ սիզի ուզագտան կէօրտիւք. 6. Տէտիքլէրինի պիւթիւն էյի անլայօր իտում. 7. Ախէր թարզ եօլ թութմալըյըտըն. 8. Պու կիւն փէտէրինիզտէն պիր խապէր ալաճագ սընըզ. 9. Սանըր մըսընըզ քի օնուն ֆիքրինտէ սիզին հաքքընըզտա տօսթլուգ մու վար. 10. Օ միրասը վէ օնտան ալտըղը իրատը վէրմէյէ մէճպուր օլտու. 11. Սիզէ նէ գատար չօգ մուհապպէթ կէօսթէրմէլի իտի իսէ տէ, փէք սօղուգ գապուլ էթթի. 12. Մաղարամտա պիր տէլի գանլը կէօրտիւմ. 13. Սանմազ ըտըմ քի սէն օլ [illegible] [illegible] օ գատար սըգընթը չէքմիշ օլասըն. 14. Իրատլարը ալան օյտու. 15. Օնու կէօրմիւշ օլմալը. 16. Պիր ազ սօնրա Թէմիսթօքլէստէն պիր մէքթուպ ալտը. 17. Աքլըմ ալ-

մայօր քի պիր աքըլլը ատամ պու քատար քէնտինի ալտատապիլի՞ր մի. 18. Սանճաղ [illegible] քի o [illegible] արասընտա [illegible] [illegible]. 19. Չա[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

5. ՉՈՐՐՈՐԴ ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

1. Il vous (attendre). 2. On (tondre) les brebis. 3. Je ne lui (répondre, *անց. որ.*) rien. 4. Ce chien (mordre) les passants. 5. Le soleil (fondre, *անց. ան.*) la neige. 6. Nous n'(entendre, *անց. որ.*) rien de ce que vous nous avez dit. 7. Il nous (attendre, *գեր.*) au passage. 8. Nous (perdre, *անց. որ.*) nos meilleures troupes dans cette guerre. 9. Il m'(répondre, *թէա. անց.*) une sottise, si je l'avais interrogé. 10. Voulez-vous que je vous (attendre, *ստ. ներ.*) demain chez moi? 11. Il (répandre, *թէա. ներ.*) volontiers son sang pour la foi. 12. Vous (prétendre) marcher devant lui. 13. Nous (entendre, *անց. որ.*) quelqu'un venir vers nous. 14. Ce prince (perdre) la vie avec la couronne. 15. Ils me (vendre, *անց. որ.*) à un marchand d'esclaves. 16. Il ne croyait pas que nous le (défendre, *ստ. անկ.*) contre ses assassins. 17. S'il prenait des précautions, il ne (perdre, *թէա. ներ.*) pas la vie. 18. Ils (répandre, *անց. որ.*) bien de l'argent pour gagner les suffrages. 19. Ne fallait-il pas que vous l'(entendre, *ստ. անկ.*)? 20. Croyez-vous que Dieu (suspendre, *ստ. ներ.*) encore les effets de sa justice?

1. Ձեզի կը սպասէ. 2. Մաքիները կը խուզեն. 3. Իրեն ամենեւին բան մը պատասխան չտուի. 4. Աս շունն անցաւորները կը խածնէ. 5. Արեւը ձիւնը հալեցուց. 6. Մեզի ըսածներնէդ ամենեւին բան մը չլսեցինք. 7. Ճամբուն վրայ մեզի սպասած էր. 8. Ամենէն աղէկ գնդերնիս աս պատերազմին մէջ կորսնցուցինք. 9. Իրեն հարցնելու ըլլայի նէ,

անպիտան պատասխան մը կու տար. 10. *Կ'ուզէ՞ք որ վաղը տունը ձեզի սպասեմ.* 11. *Յօժարութեամբ արիւնը հաւատքի համար կը թափէր.* 12. *Իր տուջեւէն երթալ կ'ուզէիք.* 13. *Լսեցինք որ մէկը մեզի կու գար.* 14. *Ա՛ս իշխանը թագին հետ կեանքն ալ պիտի կորսնցընէ.* 15. *Զիս մարդավաճառի մը ծախեցին.* 16. *Չէր կարծեր որ մենք զինքը սպաննել ուզողներէն պաշտպանենք.* 17. *Զգուշութիւն ընէր նէ, կեանքը չէր կորսնցըներ.* 18. *Քուէները կամ հաւանութիւնը վաստըկելու համար շատ ստակ ծախեցին.* 19. *Պէտք չէ՞ր որ զինքը լսէիք.* 20. *Կը կարծէ՞ք որ Աստուած իր արդարութեան գործքերը ալ պիտի յապաղէ.*

1. Սիզէ պէքլէյօր. 2. Գօյունլարը գըրգըյօրլար. 3. Օնա հիչ պիր ճէվապ վէրմէտիմ. 4. Օ քէօփէք կէչէն տէօնէնի ըսըրըր. 5. Կիւնէշ գարը էրիթտի. 6. Պիզէ տէտիքլէրինիզտէն հիչ պիր շէյ իշիթմէտիք. 7. Եօլ իւսթիւնտէ պիզէ պէքլէմիշ իտի. 8. Պու ճէնք իչինտէ էն էյի ասքէրիմիզի գայպ էթտիք. 9. Օնա սուալ էտէճէք օլսայտըմ, ույղունսուզ պիր ճէվապ վէրիր իտի. 10. Իսթէ՞ր միսինիզ քի եարըն էվտէ սիզէ պէքլէյիմ. 11. Ճանու կէօնիւլտէն տինին հագգընա գանընը տէօքէր իտի. 12. Էօնիւնտէն կիթմէք իսթէր իտինիզ. 13. Պիրինին պիզէ տօղրու կէլտիղինի տույտուգ. 14. Պու գըրալ թաճը իլէ էօմրիւնիւ տէ զայ էտէճէք. 15. Պէնի պիր էսիր պազիրկեանընա սաթտըլար. 16. Սանմազ ըտը քի էօլիւմիւնէ գասթ էտէնլէրին էլինտէն օնու գօրույալըմ. 17. Սագընմըշ օլսայտը էօմրիւնիւ զայ էթմէզ իտի. 18. Րիճալարը, եարտըմը էլէ կէթիրմէ իչին չօք պարա սարֆ էթտիլէր. 19. Օնու իշիթմէլի տէյի՞լ մի իտինիզ. 20. Ալլահ քէնտի ատալէթինին իճրալարընը տահա կէճիքթիրէճէ՞ք մի սանըր սընըզ.

6. ՁՈՐՍ ԼԾՈՐԴՈՒԹԵԱՆՑ ՎՐԱՅ ԳԻՏԵԼԻՔ

Ա. 1. Il (nager) dans le fleuve. 2. Il (recommencer, անց. որ.) à chanter. 3. Nous (manger) des fruits. 4. Ils (employer) bien leur temps. 5. Il veut que nous (étudier, ստ. ներ.) nuit et jour. 6. Je (nettoyer) aujourd'hui ma maison. 7. J'(espérer) qu'il viendra bientôt. 8. Nous (employer) toutes nos forces pour faire aller ce vaisseau. 9. Je voudrais qu'il (manger, ստ. անկ.) un peu de pain avant de partir. 10. Hérodote qu'on (appeler) le père de l'histoire (commencer) à écrire. 11. On dit que cet édifice (chanceler). 12. Il est bon que nous nous (réconcilier, ստ. ներ.) avec nos ennemis. 13. Il (cacheter) lui-même ses lettres. 14. Nous (célébrer) demain l'anniversaire d'une victoire. 15. Il n'est rien que nous (oublier, ստ. ներ.) aussi facilement que les malheurs passés. 16. La mort (révéler) les secrets des coeurs. 17. Il (protéger) l'innocence opprimée. 18. Autrefois vous (employer) différents moyens pour aller à vos fins. 19. Je crois qu'il (achever) demain. 20. Croyiez-vous qu'il (exaucer, ստ. անկ.) votre prière?

1. Գետին մէջ կը լողար. 2. Նորէն երգելու սկսաւ. 3. Մենք պտուղ կ՚ուտենք. 4. Ատեննին աղէկ կը գործածեն. 5. Կ՚ուզէ որ գիշեր ցորեկ ուսման ետեւէ ըլլանք. 6. Այսօր տունս պիտի մաքրեմ. 7. Կը յուսամ որ քիչ մը ետքը կու գայ. 8. Այն նաւը քալեցընելու համար բոլոր զօրութիւննիս ի գործ կը դնէինք. 9. Կը բաղձայի որ ճամբայ ելլելէն յառաջ քիչ մը հաց ուտէր. 10. Հերոդոտոս, որն որ պատմութեան հայր կը կանչուի, գրելու կը սկսէր. 11. Աս տունը կ՚երերայ, կ՚ըսեն. 12. Աղէկ է որ թշնամիներնուս հետ հաշտուինք. 13. Նամակ-

ներն ինք անձամբ կը կնքէ. 14. Վաղը յաղթութեան մը տարեդարձի հանդէսը պիտի կատարենք. 15. Անցած վիշտերուն պէս բան մը շուտ չենք մոռնար. 16. Մահը սրտերուն ծածուկները դուրս կը հանէ. 17. Հարստահարած անմեղութիւնը կը պաշտպանէր. 18. Յառաջ ձեր վախճանին հասնելու համար զանազան միջոցներ կը գործածէիք. 19. Կը կարծեմ որ վաղը պիտի լմնցընէ. 20. Կը կարծէիք որ ձեր աղաչանքը պիտի լսէ՞ր.

1. [illegible]. 2. [illegible] ([illegible]) [illegible]. 3. [illegible]. 4. [illegible]. 5. [illegible]. 6 [illegible]. 7. [illegible]. 8. [illegible]. 9. [illegible]. 10. [illegible]. 11. [illegible]. 12. [illegible]. 13. [illegible]. 14. [illegible]. 15. [illegible]. 16. [illegible]. 17. [illegible]. 18. [illegible]. 19. [illegible]. 20. [illegible].

Բ. 1. Il y a longtemps que je (servir) ma vieille mère infirme. 2. Mon nom (devenir) cher aux siècles à venir. 3. Deux ou trois ans d'étude lui (ouvrir, *անց. ան.*) l'esprit. 4. On peut servir Dieu en (servir) le roi. 5. Il (devenir, *անց. որ.*) comme le roi des autres hommes. 6. Les vents contraires nous (retenir, *անց. որ.*) longtemps à Tyr. 7. Ne le

croyez pas, il (mentir) effrontément. **8**. Il (parvenir, անց. որ.) de bonne heure à l'épiscopat. **9**. Après (obtenir, աներ. անց.) de lui la liberté de son pays, il la (soutenir, անց. որ.) par les armes. **10**. Si j'allais à la campagne, il (venir, Թէա. ներ.) m'y trouver. **11**. Il y a dix ans qu'il me (servir) et me (servir, Թէա. ներ.) encore, s'il le pouvait. **12**. Nous (parvenir, անց. որ.) bientôt à la porte du temple. **13**. Une rougeur subite (couvrir, անց. ան.) son visage. **14**. Il faut que je (partir, ստ. ներ.) aujourd'hui pour Paris. **15**. Je ne croyais pas que vous (venir, ստ. անկ.) si tôt. **16**. Je le (tenir) bien, il ne m'échappera pas. **17**. Le bruit de cette action (parvenir, անց. որ.) jusqu'aux oreilles de Sésostris. **18**. Il veut que son fils (tenir, ստ. ներ.) toujours les yeux baissés. **19**. L'armée (souffrir, անց. ան.) beaucoup dans sa marche, faute de provisions. **20**. Il (retenir) injustement un bien qui m'(appartenir).

1. Շատ ատեն կայ որ հիւանդ պառաւ մօրս կը ծառայեմ. **2**. Իմ անունս ապագայ դարերուն սիրելի պիտ'որ ըլլայ. **3**. Երեք չորս տարուան ուսումն իր խելքը բացաւ. **4**. Թագաւորին ծառայելով մարդ կըրնայ Աստուծոյ ալ ծառայել. **5**. Անիկայ ուրիշ մարդիկներուն թագաւորին պէս եղաւ. **6**. Հակառակ հովերը երկայն ատեն զմեզ Տիւրոս արգելեցին. **7**. Իրեն մի հաւատար, անամօթութեամբ կը ստէ. **8**. Ինք շատ շուտ եպիսկոպոսութեան հասաւ. **9**. Անկից իր գաւառին ազատութիւնն ընդունելէն ետեւ, զէնքով ալ հաստատուն պահեց. **10**. Գեղ երթալու ըլլայի նէ, կու գար հոն ալ զիս կը գտնէր. **11**. Տասը տարի է որ ինծի կը ծառայէ, ու թէ որ կարենար՝ աւելի ալ կը ծառայէր. **12**. Քիչ մը ետքը տաճարին դուռը հասանք. **13**. Իր երեսը յանկարծական կարմրութիւն մը ծածկեց. **14**. Փարիզ երթալու համար այսօր ճամբայ ելլելու եմ. **15**. Չէի կարծեր որ այս-

չափ շուտ գայք · 16 · Ձիներն աղէկ կը բռնեմ, ձեռքես չիկրնար ազատիլ · 17 · Աս գործքիս լուրը Սեւաստրիոյն ականջը հասաւ · 18 · Կ'ուզէ որ որդին միշտ աչուըները վար բռնէ · 19 · Զօրքը պաշար չունենալուն ճամբան շատ նեղութիւն քաշեց · 20 · Անիրաւութեամբ քովը կը պահէ անանկ ինչք մը որ իմս է ·

1 · Խայլի վագըթտան պէրի գօճագարը խասթա վալիտէմէ խըզմէթ էտէր իմ · 2 · Պէնիմ խասիմ կէլէճէք զէմանլարա գըյմէթլի, սէվկիլի օլաճագ · 3 · Իշ տէօրթ սէնէլիք իմ չինհինի ալտը · 4 · Քիշի ֆաքիրանա խըզմէթ էթտիքտէ Ալլահա տա խըզմէթ էտէրլէր · 5 · Օ ախէր աթէշլէրին ճանիշանը չիտ օլսուն · 6 · Ձըտտա րի-զկէթալար խայլի զէման պիզի Սարտա ալը գօնագլար · 7 · Օնա ինանմա, աթանմաման էվլէն ախօյլէր · 8 · Օ պէք չաքաք ճիգագղլագ մանաղըղնա էէթիշտի · 9 · Օնտան քէնտի էյալէթինին ալտըլէյինի ալտըգտան աօնղրա, ախէնա ըլա օ ալտըէլէյի գաչի աագլարը · 10 · Քէօյէ կիտէճէք օլայըմըզ, օրայա տա կէլիր տէնի տալըր ալարտա · 11 · Օն աէնէ տիր քի տանա խըզմէթ էտէյօր, գալըրէթի օլայըը տանա դինատէ տէ էտէր իտի · 12 · Պիր ազ աօնղրա հէյքէլին գաճանաալանա էէթիշտիք · 13 · Օլ աանաթ պիր գըրմըզըլըգ տըր էիզինի գաճարը, պիրտէն պիրէ գըք գըրմըզը օլտա · 14 · Էլ էլմէթ Փարիզէ կիթմէ իչին պա կին էօլա զըգմալըյըմ · 15 · Սանմազ ըտըմ քի պա գատար ճանքաք կէլէպիլիր · 16 · Օնլա էյիճէ թութարըմ, էլիմտէն գուրթուլամազ · 17 · Պու վագըանըն խապէրի Սէվասթըրիայէն գալաղըյա էէթիշտի · 18 · Իսթէր քի օղլու հէր վագըթ կէօզլէրինի աշաղը թութսուն · 19 · Զախիրէ օլմատըղը իչին ասքէր եօլտա չօք զահմէթ չէքտի · 20 · Նահագգ եէրէ մալըմը քէնտինտէ ալըգօյօր ·

Գ · 1. Cet homme-là me (plaire) beaucoup. 2. Ce chemin (conduire) à la ville. 3. Je vous (plaindre) extrêmement. 4. Je le (reconnaître) parfaitement. 5. Je ferai ce qu'il vous (plaire, *ապ* ·).

6. Il ne vous (craindre) guère. 7. Il (paraître, անց. որ.) comme un éclair. 8. Après avoir dit cela il se (taire, անց. որ.). 9. Il me (contraindre, անց. որ.) à le dire. 10. C'est le soleil qui (cuire) tous les fruits. 11. Alors (paraître, անց. որ.) cet homme si admirable. 12. Il (joindre, անց. որ.) les deux jardins. 13. Croyez-vous que nous le (craindre, ստ. ներ.)? 14. Je ne voudrais pas qu'on me (reconnaître, ստ. անկ.). 15. Il a des ennemis, mais ils ne (paraître) pas. 16. Je te (plaindre) de tomber dans ses mains redoutables. 17. Ne vous (contraindre) pas pour moi. 18. On (cuire) du pain dans toutes les villes pour les troupes. 19. Il y a des sauvages qui se (peindre) le corps et le visage. 20. Moïse (conduire, անց. որ.) le peuple d'Israël.

1· *Աս մարդս ինծի շատ հաճոյ է.* 2· *Աս ճամբան քաղաք կը տանի.* 3· *Վրադ շատ կը ցաւիմ.* 4· *Զինքը կատարեալ աղէկ կը ճանչնամ.* 5· *Ձեզի հաճոյ եղածը կ'ընեմ.* 6· *Ձեզմէ դրեթէ ամենեւին չիվախնար.* 7· *Փայլակի մը պէս երեւցաւ.* 8· *Ասիկայ ըսելէն ետեւ լռեց.* 9· *Զիս ան բանն ընելու ստիպեց.* 10· *Արեգակն է որ ամէն պտուղները կը հասցընէ.* 11· *Ան ատեն երեւցաւ աս զարմանալի մարդը.* 12· *Ան երկու պարտէզները միացուց.* 13· *Կը կարծէք որ իրմէ կը վախնա՞նք.* 14· *Չէի ուզեր որ զիս ճանչնային.* 15· *Թշնամիներ ունի, բայց չեն երեւնար.* 16· *Իր սարսափելի ձեռուըներն իյնալուդ վրայ կը ցաւիմ.* 17· *Ինծի համար նեղութիւն մի քաշէք.* 18· *Ամէն քաղաքները զինուորաց համար հաց կ'եփուէր.* 19· *Վայրենիներ կան որ մարմիննին ու դէմքերնին կը ներկեն.* 20· *Մովսէս Իսրայէլացւոց ժողովրդեան առաջնորդեց.*

1· Պու ատամտան չօք հազզ էտէր իմ. 2· Պու եօլ շէհիրէ չըքարըր. 3· Սէնի չօք աճըր ըմ. 4· Օնու փէք էյի տանըր ըմ. 5· Սիզէ մաքպուլ օլանը էտէր իմ. 6· Հէմէն սիզտէն հիչ գօրգմազ. 7· Շիմշէք գիպի գէօրինիւր. 8·

[illegible] 9. [illegible] 10. [illegible] 11. [illegible] 12. Օ [illegible] 13. [illegible] 14. [illegible] 15. [illegible] 16. [illegible] 17. [illegible] 18. [illegible] 19. [illegible] 20. [illegible]

Գ. 1. Ils l' (contraindre, անց. ան.) à se battre. 2. Son courage (croître) avec les périls. 3. Je n'aurais jamais cru que vous l'(craindre, ստ. գեր.). 4. Un rayon de joie (paraître, անց. որ.) dans ses yeux. 5. C'est un homme qui mérite qu'on le (plaindre, ստ. ներ.). 6. Ils (connaître, անց. որ.) que le danger devenait pressant. 7. Ils nous (peindre, անց. որ.) des couleurs les plus noires. 8. On peut toujours dire des choses qui (plaire, ստ. ներ.). 9. Ces eaux (cuire) un oeuf en moins de cinq minutes. 10. Voilà encore un chemin que je ne (connaître) pas. 11. Il vous a bien dit telle chose, mais il vous en (taire, անց. ան.) bien d'autres. 12. Ces arbres (produire) de bons fruits. 13. Autrefois on (oindre) les athlètes pour la lutte. 14. Il ne fallait pas que vous le (craindre, ստ. անկ.) tant. 15. Il ne convenait pas qu'on vous y (contraindre, ստ. անկ.) par force. 16. Croyez-vous qu'ils vous (connaître, ստ. անց.)? 17. Tout ce discours se (réduire) à prouver que vous avez tort. 18. Je souhaitais qu'ils (joindre, ստ. անկ.) leurs efforts. 19. Sa rage allait toujours (croître, ընդ. ներ.). 20. Ils nous (conduire, անց. ան.) par des défilés.

1· Զինքը կռուելու ստիպեցին· 2· Քաջութիւնը վտանգներուն հետ կ՚աճէր· 3· Չէի կրնար հաւատալ որ դուք իրմէ վախցած ըլլայիք· 4· Աչուըներուն մէջ ուրախութեան նշոյլ մը երեւցաւ· 5· Աս մարդս արժանի է որ վրան ցաւ ունեցուի· 6· Ճանչցան որ վտանգն աւելի ստիպողական կ՚ըլլար· 7· Զմեզ շատ դէշ մարդու պէս ձեւացուցին· 8· Մարդ կրնայ միշտ անանկ բաներ ըսել որ հաճոյ ըլլան· 9· Աս ջրերը հինգ րոպէէն քիչ ատեննուան մէջ հաւկիթ մը կ՚եփեն· 10· Ահաւասիկ ուրիշ ճամբայ մ՚ալ՝ որն որ ես չէի ճանչնար· 11· Քեզի աս բանս ըսաւ, բայց ուրիշ շատ բաներ ալ լռեց· 12· Աս ծառերս աղէկ պտուղներ կը բերեն· 13· Յառաջագոյն գոտեմարտութեան համար ըմբիշները կ՚օծէին· 14· Պէտք չէր որ իրմէ այնչափ վախնայիր· 15· Չէր վայլեր որ զձեզ բռնութեամբ ան բանին ստիպէին· 16· Կը կարծէք որ զձեզ ճանչցած ըլլան· 17· Բոլոր աս խօսքս ձեր յանցանք ունենալը ցուցընելու կը ծառայէ· 18· Կը բաղձայի որ իրենց ճիգը միացընէին· 19· Կատաղութիւնն երթալով կ՚աճէր· 20· Զմեզ նեղ ճամբաներէ տարին·

1· [illegible]· 2· [illegible]· 3· [illegible]· 4· [illegible]· 5· [illegible]· 6· [illegible]· 7· [illegible]· 8· [illegible]· 9· [illegible]· 10· [illegible]· 11· [illegible]· 12· [illegible]· 13· [illegible]· 14· [illegible]· 15· [illegible]

[illegible] 16. [illegible] 17. [illegible] 18. [illegible] 19. [illegible] 20. [illegible]

131 — 133

7. ԿՐԱՒՈՐԱԿԱՆ, ՉԷԶՈՔ ՈՒ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԲԱՅԵՐ

Ա. 1. Je (obliger, *անց. որ.*) de céder. 2. Il (haïr) de tout le monde. 3. Tu (châtier) de ton imprudence. 4. Il (tuer, *անց. որ.*) par son fils. 5. Combien de pauvres (oublier)! 6. Les biens de notre père (vendre, *անց. ան.*). 7. Vous (inviter) à cette cérémonie. 8. Ils (effrayer) pour peu de chose. 9. Son frère (rendre) à ses parents. 10. Les Syriens (chasser, *անց. որ.*) de la citadelle. 11. Votre père (avertir) de vos crimes. 12. Quelques-uns (priver, *անց. որ.*) de la sépulture. 13. Nous (obliger, *անց. ան.*) de travailler toute la journée. 14. Ils (punir) quand ils (interroger, *ապ. անց.*). 15. Nous (assaillir, *անց. որ.*) par un vent épouvantable. 16. Ils dirent au roi que nous (trouver, *գեր.*) dans un navire phénicien. 17. Je ne croyais pas qu'il (aimer, *ստ. անկ.*) de son père. 18. Pensez-vous qu'ils (épouvanter, *ստ. ներ.*) pour si peu de chose? 19. L'agneau (emporter, *Թէա. անց.*) par le loup, si le berger l'avait abandonné. 20. Je souhaiterais que cette chambre (nettoyer, *ստ. անկ.*) avec plus de soin.

1. *Թող տալու, ես քաշուելու հարկադրեցայ.* 2. *Ամենէն կ'ատուի.* 3. *Անխոհեմութեանդ պատիժը պիտի կրես.* 4. *Իր որդիէն սպանուեցաւ.* 5. *Ո՛րչափ աղքատներ կը մոռցուին.* 6. *Հօրերնուս ինչքերը ծախուեցան.* 7. *Աս հանդիսութեան պիտի հրաւիրուիք.*

8. Քիչ մը բանէ կը վախնային. 9. Եղբայրը իր ծնողացը դարձուած էր. 10. Ասոնք միջնաբերդէն վռնտուեցան. 11. Հայրդ յանցանքներուդ լուրն առած էր. 12. Ոմանք թաղմանէ զրկուեցան. 13. Բոլոր օրը աշխատելու հարկաւորեցանք. 14. Հարցափորձ մտնելէն ետեւ պիտի պատժուին. 15. Ահագին հովի մը բռնուեցանք. 16. Թագաւորին ըսին որ մենք փիւնիկեցւոց նաւի մը մէջ գտնուած էինք. 17. Չէի կարծեր որ հօրմէն սիրուած ըլլար. 18. Կը կարծէք որ այնչափ քիչ բանէ կը վախնա՞ն. 19. Հովիւը թող տուած ըլլար նէ, գառնուկը գայլէն կը յափշտակուէր. 20. Կը բաղձայի որ աս սենեակս աւելի զգուշութեամբ մաքրուած ըլլար.

1. Գօյ վէրմէյէ մէճպուր օլտում. 2. Տիւնէա ալէմ օնու ատավէթ էտէր. 3. Թէտպիրսիզլիքլէրինին ճէզասընը չէքէճէք սին. 4. Քէնտի էվլատընտան գաթըլ օլտու. 5. Նէ գատար ֆագըրլար ունուտուլուր. 6. Փէտէրիմիզին մալլարը աթըլտը. 7. Պու զինէթէ տավէթ օլաճագ մըսընըզ. 8. Պիր ճիւզի շէյտէն գօրգար ըտըլար. 9. Գարտաշը աթալարընա թէսլիմ օլմուշ ուտու. 10. Սիւրիանիլէր իլէ գալէտէն գօվուլտուլար. 11. Փէտէրին գազանաթլարընըն խօզէրինի ալմըշ ըտը. 12. Պաշըլար կէօթիւրմէյէ նայիլ օլմատըլար. 13. Պիւթիւն կիւն չալըշմայա մէճպուր օլտուգ. 14. Թէֆթիշ օլունտուգտան սօնրա ճէզալարը վէրիլէճէք. 15. Հիտտէթլի պիր րիւզկեարա թութուլտուգ. 16. Փատիշահա տէտիլէր քի պիզ Փունիգալըլարըն կէմիսի իչինտէ պուլունմուշ ուտուգ. 17. Սանմազ ըտըմ քի փէտէրինտէն սէվիլմիշ օլսուն. 18. Սանըր մըսընըզ քի օ գատար ազ շէյտէն գօրգարլա՞ր. 19. Չօպան պըրագմըշ օլսայտը, գուզու գուրթտան գափըլըր ըտը. 20. Արզուլէր իտիմ քի պու օտա զիյատէ տիգգաթ ըլա թէմիզլէնմիշ օլայըտը.

Բ. 1. Mon frère (sortir, *անց. ան.*). 2. Les Assyriens (disparaître, *անց. ան.*). 3. Nous (descendre, *դեր.*) bien bas. 4. Ils (marcher, *անց. որ.*)

longtemps ensemble. **5.** Ils (arriver, *անց. ան.*) d'Espagne. **6.** Croyez-vous qu'ils (partir, *ստ. անց.*)? **7.** Dès que nous (entrer, *անց. յառ.*) dans la voiture, elle partit. **8.** Le voleur (échapper, *անց. ան.*) de prison. **9.** Il (aller, *անց. ան.*) au-devant de son frère. **10.** Vous (descendre, *գեր.*) de votre char. **11.** Je ne croyais pas qu'il (tomber, *ստ. գեր.*) de si haut. **12.** Télémaque (rester, *գեր.*) seul avec Mentor. **13.** Il (monter, *անց. որ.*) dans sa chambre, et y (rester) seul. **14.** Il (tomber, *թէա. անց.*) dans la mer, si je ne l'avais tenu. **15.** Mes frères (demeurer, *անց. ան.*) à Paris pour faire leurs études. **16.** Il semble qu'il (venir, *ստ. անց.*) de loin. **17.** Il souhaitait que je (sortir, *ստ. գեր.*). **18.** Elle releva son enfant qui (tomber, *գեր.*). **19.** Nous (partir, *թէա. անց.*) hier, si l'on nous avait laissés faire.

1. Եղբայրս դուրս ելաւ. **2.** Ասորեստանցիք անհերեւոյթ եղան. **3.** Մենք շատ խորունկ իջած էինք. **4.** Երկայն ատեն միատեղ քալեցին. **5.** Սպանիայէն եկան. **6.** Կը կարծէք որ գացած ըլլան. **7.** Կառքը մտածնուս պէս, ինքն ալ ճամբայ ելաւ. **8.** Գողը բանտէն պրծաւ. **9.** Եղբօրը դիմացը գնաց. **10.** Դուք ձեր կառքէն վար իջած էիք. **11.** Չէի կարծեր որ այնչափ բարձրէն վար ինկած ըլլար. **12.** Տելեմաք Մենտորին հետ առանձին մնացած էր. **13.** Սենեակն ելաւ ու հոն առանձին մնաց. **14.** Բռնած չըլլայի նէ, ծովն ինկած կ'ըլլար. **15.** Եղբարքս ուսում սորվելու համար Փարիզ մնացին. **16.** Կ'երեւայ որ հեռուէն եկած ըլլայ. **17.** Կը բաղձար որ ես դուրս ելած ըլլայի. **18.** Իր ինկած տղան վերցուց. **19.** Թող տուած ըլլային նէ, երէկ գացած կ'ըլլայինք.

1. Գարտաշըմ տըշարը չըգտը. **2.** Ասուրիալըլար նապէտիտ օլտուլար. **3.** Պիզ չօգ տէրին էնտիշէ իտիք. **4.** Խայլի զէման պիրլիքտէ կէզինտիլէր. **5.** Իսպանիատան [illegible] · 6 · [illegible] · 7 · [illegible] · 8 · [illegible] · 9 · [illegible] · 10 · [illegible] · 11 · [illegible] · 12 · [illegible] · 13 · [illegible] · 14 · [illegible] · 15 · [illegible] · 16 · [illegible] · 17 · [illegible] · 18 · [illegible] · 19 · [illegible] ·

Գ. · 1. Vous (se fâcher). 2. Il (se moquer) de moi. 3. Le temps (se troubler). 4. Il (se tromper, *անց. որ.*). 5. Ils (se plaindre, *անց. ան.*) de leurs maux. 6. Je ne (se fier) plus à lui. 7. Nous (s'amuser, *անց. որ.*) longtemps. 8. Vous (se tromper), cela n'est pas ainsi. 9. Vous (se repentir) de votre indulgence. 10. Je (se lever, *անց. որ.*) et je (s'avancer) vers ces lieux. 11. Il (s'appliquer) à orner son âme par la vertu. 12. J'aurais désiré qu'ils (se repentir, *ստ. գեր.*) de leurs fautes. 13. Le centurion (se promener) en balançant son cep de vigne. 14. Ils (se fâcher, *թէա. անց.*), si je (se présenter, *գեր.*) devant eux. 15. Vos parents voudraient que vous (s'occuper, *ստ. անկ.*) de choses utiles. 16. Je (s'imaginer, *անց. ան.*) que je (se promener, *անկ.*) dans votre jardin. 17. On aurait souhaité que vous (se reposer, *ստ. գեր.*) de vos fatigues. 18. Les oiseaux (se réunir) et saluent le père de la vie. 19. Vous voulez que nous (se flatter, *ստ. ներ.*) d'un vain espoir. 20. Il m'a longtemps fait des promesses, il (se jouer) de moi.

1. Դուք կը սրդողէք. 2. Ձիս ծաղր կ'ընէ. 3. Օդը կը պղտորէր. 4. Անիկայ սխալեցաւ. 5. Վաշտերնուն վրայ քանքատեցին. 6. Ալ անոր պիտի չվստահիմ. 7. Երկայն ատեն զբօսանք ըրինք. 8. Կը սխալիք, աս բանս անանկ չէ. 9. Ձեր ներողամտութեան վրայ պիտի ցաւիք. 10. Ոտք ելայ ու դէպ ի ան կողմերը յառաջ գացի. 11. Իր հոգին առաքինութեամբ զարդարելու ետեւէ կ'իյնայ. 12. Կը բաղձայի որ յանցանքներնուն վրայ զղջացած ըլլային. 13. Հարիւրապետն իր որթի կոճղը շարժելով կը պտըտէր. 14. Առջեւնին ելլելու ըլլայի նէ, կը սրդողէին. 15. Ծնողքնիդ կը բաղձային որ դուք օգտակար բաներու զբաղէիք. 16. Անանկ երեւակայեցի որ ձեր պարտէզը կը պտըտէի. 17. Կը բաղձացուէր որ դուք յոգնութիւն առած ըլլայիք. 18. Թռչունները կը ժողվուին ու կենաց հայրը կը բարեւեն. 19. Կ'ուզէք որ պարապ յուսով մը ինք զինքնիս խաբենք. 20. Երկայն ատեն ինծի խոստմունքներ ըրաւ, զիս ծաղր կ'ընէ եղեր.

1. Սիզ տարըլըր սընըզ. 2. Պէնի մասխարա էտէյօր. 3. Հավա պուլանըյօր իտի. 4. Օ եանըլտը. 5. Տէրէլէրի իւզէրինէ աղլաշտըլար. 6. Ղայրը օնա կիւվէնմէյէճէյիմ. 7. Խայլը վաքըթ սէֆա էթտիք. 8. Եանըլըյօրսունուզ, պու մասլահաթ էօյլէ տէյիլ տիր. 9. Շէֆքաթընըզըն իւզէրինէ աճըյաճաք սընըզ. 10. Այաղա քալքըպ օ թարաֆլարա տօղրու կիթտիմ. 11. Ճանընը ֆազիլէթ իլէ տօնաթմայա մուգայէտ տիր. 12. Արզուլէր իտիմ քի գապահաթլարը իւզէրինէ փիշման օլսալար. 13. Եիւզպաշը էլինտէքի ասմա քիւթիւյիւնիւ սալլայարագ կէզէր իտի. 14. Գարշըլարընա չըքմաղ օլայտըմ, տարըլըրլար տը. 15. Աթալարընըզըն մէրամը իտի քի սիզ ֆայտէլի մասլահաթլարա մուգայէտ օլասընըզ. 16. Պաղչէնիզտէ կէզէյօր իմ տէյի խայալ էթթիմ. 17. Իսթէնիր իտի քի սիզ եօրղունլուգ ալմըշ օլայտընըզ. 18. Գուշլար թօփ օլուպ էպուհայաթա սէլամ վէրիրլէր. 19. Իսթէր միսինիզ քի քէնտի-

[illegible] 20. [illegible]

144

8. ԱՆԿԱՆՈՆ ԲԱՅԵՐ

Ա. 1. Il s'(asseoir, *անց. որ.*) auprès de moi. 2. Il aller) demain à la campagne. 3. Il (acquérir) tous les jours. 4. Je (aller) en France. 5. La chaux vive (bouillir) quand on l'arrose d'eau. 6. Il faut que tu (aller, *ստ. ներ.*) avec le fils d'Ulysse. 7. Son pouls (battre) quatre-vingts fois par minute. 8. Il (acquérir, *անց. ան.*) beaucoup de choses. 9. On l'(absoudre, *անց. ան.*) malgré le crédit de ses ennemis. 10. En (absoudre) cet homme on n'a pas fait justice. 11. Je souhaite que vous (acquérir, *ստ. ներ.*) une grande réputation dans cet art. 12. Je m'(asseoir, *թէա. ներ.*) volontiers sur l'herbe, si j'étais sûr que ma santé n'en souffrît pas. 13. Je (boire, *անց. ան.*) un verre de vin. 14. Il s'est piqué en (coudre). 15. Nous vous (croire) toujours nos amis. 16. Cela doit être (coudre, *ընդ. անց.*) avec de la soie. 17. Nous (boire) dans le creux de la main. 18. Il avait à peine (clore, *ընդ. անց.*) l'oeil, que le bruit l'éveilla. 19. Je (courir, *թէա, ներ.*) beaucoup plus vite, si mes habits n'étaient pas si lourds. 20. Est-il possible que vous (boire, *ստ. ներ.*) tant de vin ?

1. *Քովս նստեցաւ.* 2. *Վաղը գեղ պիտ'որ երթայ.* 3. *Ամէն օր կը շահի.* 4. *Գաղղիա կ'երթամ.* 5. *Չմարած կիրը, վրան ջուր սրսկուելու ըլլայ նէ, կ'եռայ.* 6. *Պէտք է որ Ոդիսեւսին որդւոյն հետ երթաս.* 7. *Իր երակը րոպէի մէջ ութսուն անգամ կը զարնէ.* 8. *Շատ բան ստացաւ.* 9. *Թշնամիներուն համբաւին միտ չդնելով, զինքն արձակեցին.* 10. *Այս մարդս արձակելով արդարութիւն ըրած չեղան.* 11.

կը բաղձամ որ աս արուեստին մէջ մեծ համարում ստանաք. 12. Առողջութեանս վնաս չտալը գիտնայի, յօժարութեամբ խոտին վրայ կը նստէի. 13. Գաւաթ մը գինի խմեցի. 14. Կարելու ատեն ասեղը ձեռքը խոթեց. 15. Մենք զձեզ միշտ մեր բարեկամները կը կարծենք. 16. Ասիկայ մետաքսով պիտի կարուի. 17. Ափերնուս մէջէն ջուր կը խմէինք. 18. Հազիւ աչքը գոցած էր, մէյ մ'ալ խշըլտոցը զինքն արթընցուց. 19. Զգեստներս այսչափ ծանր չըլլային նէ, շատ աւելի շուտով կը վազէի. 20. Կարելի՞ է որ այնչափ գինի խմէք.

1. Եանըմտա օլուրտու. 2. Եարըն քէօյէ կիտէճէք. 3. Հէր կիւն ղազանըր. 4. Փրանսայա կիտէր իմ. 5. Սէօնմէմիշ քիրէճին իւստիւնէ սու սէրփիլէճէք օլուրսա, ղայնար. 6. Իլիասին օղլու իլէ կիթմէլի սին. 7. Նաբըզը տիր տաղիղէտէ սէքսէն քէրրէ աթար. 8. Չօղ շէյ իլէ կէլիրտի. 9. Քէնտի տիւշմանլարընըն նուֆուզունա նիհայէթին [illegible] վէրտիլէր. 10. Պու ատամը ղօյ վէրմէլէրինէ [illegible] էթմէտիլէր. 11. Արզուլէր իմ քի պու սանաթընտէ չօք իթիպար ղազանասընըզ. 12. Սաղլըղըմա զարար վէրմէյէճէյինի պիլսէյտիմ, օթ իւզէրինէ օթուրուր իտիմ. 13. Պիր ղատէհ շարապ իչտիմ. 14. Տիքիշ տիքտիյի վաղըթ իյնէյի էլինէ սօղտու. 15. Պիզ սիզի տայիմ տօսթումուզ տէյի թութարըզ. 16. Պու՝ իփէք, էպրիշիմ իլէ տիքիլէճէք. 17. Ավուճումուզտա սու իչէր իտիք. 18. Կէօզինի ղափար ղափամազ ղաթըրտը օնու ույանտըրտը. 19. Էսվապլարըմ օ ղատար աղըր օլմայայտը, տահա չապուք ղօշար իտիմ. 20. Օլ ղատար շարապ իչմէնիզ միւմքին մի.

Բ. 1. Je (croire, անց. որ.) avoir un songe. 2. (Dire), cela ne vous plairait-il point? 3. Ne (croire) pas tout ce qu'ils vous (dire). 4. (Ecrire) cela dans votre journal. 5. Que vouliez-vous que je vous (dire, ստ. անկ.)? 6. Elle (croire, անց. որ.) entendre des gémissements. 7. Je lui (écrire, անց.

որ.) dix lettres sans recevoir de réponse. 8. Ce que vous me (dire) aujourd'hui, ne s'accorde pas avec ce que vous me (dire, անկ.) hier. 9. Ils baissèrent la lance et (courir, անց. որ.) l'un contre l'autre. 10. Ils nous (envoyer) du secours. 11. Ils (faire) un grand bruit. 12. Nous (faire, անց. որ.) un long voyage. 13. Il (falloir) que vous le (lire, ստ. անկ.) plus tôt. 14. Je (faire) tout ce qu'il vous plaira. 15. Il (lire) un vieux manuscrit. 16. Je ne (croire) pas qu'il (lire, ստ. անկ.) si bien le grec. 17. Il a le visage tout (luire, ընդ. ներ.) de sueur. 18. Il veut que vous lui (écrire, ստ. ներ.) souvent. 19. J'(envoyer, Թէա. ներ.) le chercher, si j'étais sûr de le trouver chez lui. 20. Il ne (croire) pas que je (boire, ստ. ներ.) toujours de l'eau.

1. Կարծեցի որ երազ կը տեսնեմ. 2. Ըսէք, անիկայ ձեզի հաճելի չէ՞ր ըլլար. 3. Ձեզի ամէն ըսածներնուն մի հաւատաք. 4. Անիկայ ձեր օրագրութեան մէջ գրեցէք. 5. Ի՞նչ կ'ուզէիք որ ձեզի ըսէի. 6. Հեծութիւններ լսել կարծեց. 7. Իրեն տասը նամակ գրեցի առանց պատասխան առնելու. 8. Ինծի այսօրուան ըսածնիդ երէկուան ըսածներնուդ հետ չիհամաձայնիր. 9. Տէգերնին վար առին ու իրարու վրայ վազեցին. 10. Մեզի օգնութիւն պիտի խաւրեն. 11. Մեծ խշրտոց մը կ'ընէին. 12. Երկայն ճամբորդութիւն մը ըրինք. 13. Պէտք էր որ անիկայ աւելի յառաջ կարդայիք. 14. Ձեզի հաճոյ եղածը պիտ'որ ընեմ. 15. Հին ձեռագիր մը կը կարդար. 16. Չէի կարծեր որ այսչափ աղէկ յունարէն կարդայ 17. Երեսը քրտինքէն բոլորովին կը փայլի. 18. Կ'ուզէ որ շատ անգամ իրեն գրէք. 19. Տունը ըլլալը ստոյգ գիտնայի նէ, զինքը բերել կու տայի. 20. Չիհաւատար որ միշտ ջուր կը խմեմ.

1. Սանտըմ կի րիւեա կէօրիւյօր իտիմ. 2. Տէյինիզ, պու սիզէ մաքպուլ օլմա՞զ մըյըտը. 3. Սիզէ հէր տէտիք-

լէրինէ ինանմայըն. 4. Պունու սիզին բուղնամէնիղինիղինէ էաղըն. 5. Նէ՞ իսՐէր իտինիզ կի սիզէ տէյիմ. 6. ԻնիլՐի սէսի իղիտիյօր ղանն էՐտի. 7. Օնա օն ղէկՐուղ էաղտըմ ամմա, Հիղ ղէր ճէվաղ ալմատըմ. 8. Պու կինկի ղանա տէտիյինիղ տինկի տէտիյինիղ իլէ ույմայօր. 9. Մըղրաֆլարընը աղաղա ալըղ, ղիրի ղիրինին իղէրինէ Համլէ էՐտիլէր. 10. Պիղէ էարտըմ էօլլայամաճաֆլար. 11. Չօֆ ֆաՐըրտը էտէր իտիլէր. 12. Պիր ուղուն էօճուլուֆ էՐտիկ. 13. Պունու տահա էվվէլ օֆումալըյըտընըղ. 14. Սիզէ խօշ օլանը էտէճէյիմ. 15. Պիր էակի էլ էաղըրը օֆույօր ուտու. 16. Սանմաղ ըտըմ կի ղու ֆատար էյի րումճա օֆուուն. 17. Եիղի ղիՐին ՐէՐտէն ֆարլայօր. 18. ԻսՐէր կի ուֆ ուֆ կէնտինէ էաղաուըներ. 19. Իճէտէ օլուղունու ուահիՀ ղիլէյիտիմ ճնու ԿէՐիՐըՐտիրիր իտիմ. 20. Տայմա ու իղտէյիճէ ինանմաղ.

Գ. 1. Son chien (mourir, *անց. ան.*). 2. Dès que le jour (luire) nous nous (mettre) en chemin. 3. Nous (moudre) du café. 4. Je (mourir) de faim. 5. Nous (mettre, *անց. որ.*) pied à terre. 6. Ils (naître, *անց. որ.*) le même jour. 7. J'(mouvoir, *անց. ան.*) un peu cette planche. 8. (Mettre) ces livres ensemble. 9. Les fleurs (naître) au printemps. 10. Il (mettre, *անց. ան.*) le cheval dans l'écurie. 11. Il (maudir) le jour où il (naître, *գեր.*). 12. C'est la colère qui le (mouvoir) à cette action. 13. Il voulait que je (faire, *ստ. անկ.*) l'impossible. 14. (Croire)-vous que je (mettre, *ստ. ներ.*) ma gloire à le servir? 15. Ils (maudire) tous les jours ceux qui leur ont donné de mauvais conseils. 16. D'anciens philosophes (croire, *անց. ան.*) faussement que les insectes (naître, *անկ.*) de la corruption. 17. Quoiqu'il soit votre ennemi, vous ne devez pas souhaiter qu'il (mourir, *ստ. ներ.*). 18. Cette affaire (nuire, *անց. ան.*) à sa réputation. 19. J'(prendre, *անց. ան.*) un bâ-

ton. **20.** Nous (prendre, *անց. որ.*) beaucoup d'oiseaux.

1. Իր շունը մեռաւ. **2.** Լուսընկալուն պէս ճամբայ պիտ'որ ելլենք. **3.** Խահուէ կ'աղանք. **4.** Անօթութենէն պիտի մեռնիմ. **5.** Ոտուընիս գետինը դրինք, վար իջանք. **6.** Նոյն օրը ծնան. **7.** Ան տախտակը քիչ մը շարժեցի. **8.** Սա գիրքերը մէկտեղ դրէք. **9.** Ծաղիկները գարնան կը բացուին. **10.** Ձին ախոռը դրաւ. **11.** Ծնած օրը կ'անիծէր. **12.** Բարկութիւնն է որ զինքն աս գործքիս կը շարժէ. **13.** Կ'ուզէր որ անկարելին ընեմ. **14.** Կը կարծէք որ իրեն ծառայելն ինծի մեծ փառք կը սեպեմ. **15.** Ամէն օր իրենց չար խրատ տուողները կ'անիծեն. **16.** Հին փիլիսոփաներէն ոմանք սխալմամբ կարծեցին որ միջատներն ապականութենէն կը ծնանէին. **17.** Թշնամիդ ալ է նէ, պէտք չէ որ իրեն մեռնիլը բաղձաս. **18.** Աս գործքս իր պատուոյն վնասեց. **19.** Գաւազան մը առի. **20.** Շատ թռչուն բռնեցինք.

1. Քէօբէյի էօլտիւ. **2.** Այ տօղտուղու կիպի եօլա չըգմալըյըզ. **3.** Գահվէ էօյիւթիւյօրուզ. **4.** Աճլըգտան էօլէճէյիմ. **5.** Ինտիք, գօնտուգ. **6.** Պիր կիւնտէ տօղտուլար. **7.** Օ թախթայը պիր ազ գըմըլտաթտըմ. **8.** Բու քիթապլարը եան եանա գօյուն. **9.** Չիչէքլէր իլք պահարտա աչըլըր. **10.** Աթը ախըրա գօյտու. **11.** Տօղտուղու կիւնէ լանէթ օգուր իտի. **12.** Օնա պու իշէ էթտիրէն էօֆքէսի տիր. **13.** Մուհալ իշի էթմէմի իսթէր իտի. **14.** Սանըր մըսընըզ քի օնա խըզմէթ էթմէյի պանա պիւյիւք շան սայարըմ. **15.** Հէր կիւն քէնտիլէրինէ ֆէնա նասիհաթ վէրէնլէրէ պէտ տուա էտէրլէր. **16.** Էսքի ֆէյլէսօֆլարտան պաղըլարը եանլըշլըգ իլէ զան էթտիլէր քի պէօճէքլէր չիւրիւմէտէն հասըլ օլուրլար. **17.** Տիւշմանըն տախի իսէ տէ, էօլմէսինի արզուլէմէմէլի սին. **18.** Պու մասլահաթ օնուն շանընա զարար վէրտի. **19.** Պիր տէյնէք ալտըմ. **20.** Չօք գուշ թութտուգ.

Դ. 1. Il y a longtemps qu'il n'(pleuvoir, անց. ան.). 2. Je ne (pouvoir) rien dire là-dessus. 3. Il (pourvoir) à tous vos besoins. 4. Les médecins lui (permettre, անց. ան.) le café. 5. Croyez-vous qu'ils (prendre, ստ. ներ.) beaucoup à la chasse? 6. Il ne (croire) pas que vous (prendre, ստ. անկ.) plaisir à cela. 7. Tout à coup ils (prendre) les armes et se (mettre) à le poursuivre. 8. Si la pluie cesse, je (pouvoir, ապ.) sortir. 9. Voilà bien du désordre, il (falloir) que vous y (pourvoir, ստ. անկ.). 10. (Croire)-tu que je (pouvoir, ստ. ներ.) oublier l'amitié que je te dois? 11. Il ne (pouvoir, անց. որ.) réussir dans cette affaire. 12. Je vous (promettre) de faire tout mon possible. 13. Je le (poursuivre) partout, comme un chien (poursuivre) sa proie. 14. Je ne (savoir, թէա. ներ.) me taire. 15. Je me (résoudre, անց. ան.) à faire cela. 16. Je ne (savoir) pas précisément quelle heure il est. 17. Elle (résoudre, անց. ան.) de partir demain. 18. Je ne (savoir, ստ. ներ.) personne qu'on (pouvoir, ստ. ներ.) lui comparer. 19. Dieu (résoudre, անց. որ.) enfin d'abîmer ces audacieux sous les eaux. 20. S'il perd son procès, je ne crois pas que tout son bien y (suffire, ստ. ներ.)

1. Շատ ատեն կայ որ անձրեւ չեկաւ. 2. Աս բանին վրայ բան մը չեմ կրնար ըսել. 3. Ձեր ամէն հարկաւորութիւնները պիտի հոգայ. 4. Բժիշկները իրեն խահուէի հրաման տուին. 5. Կարծէք որ որսէն շա՞տ բան մը կը բռնեն. 6. Չէր կարծեր որ դուք աս բանէս ուրախանաք. 7. Մէկէն զէնք կ'առնեն ու կը սկսին ետեւէն իյնալ. 8. Անձրեւը դադրի նէ, կրնամ դուրս ելլել. 9. Աս ինչչափ անկարգութիւն է, պէտք էր որ ատոր ճար մը հոգայիր. 10. Կարծես որ քեզի պարտական եղած բարեկամութիւնս կրնա՞մ մոռնալ. 11. Աս գործքս չկրցաւ գլուխ հանել.

12. Կրցածս ընելու կը խոստանամ. 13. Իր որսին ետեւէն գացող շան պէս, ամէն տեղ իր ետեւէն պիտ'որ իյնամ. 14. Չեմ կրնար լռել. 15. Աս բանս ընելու միտքս դրի. 16. Ժամը քանին ըլլալը ճիշդ չեմ գիտեր. 17. Որոշեց որ վաղը երթայ. 18. Իրեն հետ համեմատուիլ կրցող մարդ մը չեմ ճանչնար. 19. Վերջապէս Աստուած վճռեց որ աս յանդուգները ջրերու տակ ընկղմէ. 20. Դատը կորսնցընելու ըլլայ նէ, չեմ կարծեր որ բոլոր ինչքերը բաւեն.

1. Խայլի զաման տըր քի եաղմուր կէլմէտի. 2. Պու մասլահաթ իւզէրինէ պիր շէյ տէյէմէմ. 3. Սիզէ հէր իքթիզա էտէնի գայըրաճագ. 4. Հէքիմլէր գահվէյէ իզին վէրտիլէր. 5. Սանըր սընըզ քի ավտան խօշ շէյ մի թութարլար. 6. Սանմազ ըտը քի սիզ պունուն իւզէրինէ սէվինէսինիզ. 7. Պիրտէն պիրէ սիլահ աւըզ էնտիշէյէ տիւշիւրիւր. 8. Եաղմուր քէսիլիրսէ, տըշարը չըգազիլիր իմ. 9. Պու նէ րահաթսըզլըգ տըր, պունա պիր չարէ պուլմալըյըտըն. 10. Պէնտէն սանա գէչիփ օլան տօսթլուղու ունութապիլի՞ր միյիմ սանըր սըն. 11. Պու մասլահաթը պաշա չըգարամատը. 12. Էլիմտէն կէլէնի էթմէյէ սէօզ վէրիր իմ. 13. Ավը արգասընտան տիւշմիւշ զաղար միսալի, հէր եանտա օնու գօվալայաճագ ըմ. 14. Սուս օլամամ. 15. Պունու էթմէյէ գարար վէրտիմ. 16. Սաաթըն գաչ օլմասընը էյիճէ պիլմէմ. 17. Եարըն կիթմէյէ գարար վէրտի. 18. Օնուն իլէ պէրապէր օլաճագ պիր քիմսէ թանըմամ. 19. Վէլհասըլ Ալլահ պու զալըմլարը սուտա պօղմայա գարար վէրտի. 20. Տավայը գայպ էտէճէք օլուրսա, զաննըմ քի պիւթիւն վարըյէթի եէթիշմէզ.

Ե. 1. Il (falloir) voir si cela vous (seoir) ou ne vous (seoir) pas. 2. Je ne pensais pas que vous (savoir, *ստ. անկ.*) si bien chanter. 3. Il (vivre, *անց. ան.*) cent ans. 4. Cela ne se (voir) pas de loin. 5. Je souhaite qu'il (vaincre, *ստ. ներ.*) 6. Cette étoffe (valoir) tant. 7. (Dire)-lui qu'il se (vêtir,

ստ. ներ.) promptement. 8. Si vous (venir, անկ.) avec moi, vous (voir, թէա. ներ.) le roi. 9. Je l'(voir, անց. ան.) de mes propres yeux. 10. (Croire)-vous qu'il (vivre, ստ. անկ.) encore? 11. Il (valoir) mieux se taire que de parler. 12. Les ignorants (croire) tout voir, et ils ne (voir) rien. 13. Une grenouille (voir, անց. որ.) un boeuf qui lui sembla de belle taille. 14. Les Romains (vaincre, անց. որ.) les plus belliqueuses nations. 15. Qui ne (savoir) pas son métier, l'(apprendre, ստ. ներ.) ou le quitte. 16. Il ne croit pas que je (vouloir, ստ. ներ.) l'insulter. 17. (Voir) un peu ce qu'il fait. 18. Je (vouloir, թէա. ներ.) que vous vous (vêtir, ստ. անկ.) proprement. 19. Ces couleurs vous (seoir) si bien, vous devez les préférer à d'autres. 20. Je ne crois pas qu'il (valoir, ստ. ներ.) tant.

1. Նայելու է որ տափկայ ձեզի կը վայլէ՞ չէ նէ չիվայլեր. 2. Չէի կարծեր որ այնչափ աղէկ կարենաք երգել. 3. Հարիւր տարի ապրեցաւ. 4. Առիկայ հեռուանց չէր տեսնուեր. 5. Կը բաղձամ որ յաղթէ. 6. Աս կերպասը այսչափ կ'արժէ. 7. Ըսէք իրեն որ շուտով հագուի. 8. Հետս գայիք նէ, թագաւորը կը տեսնէիք. 9. Զինքը աչուըներովս տեսայ. 10. Կը կարծէիք որ դեռ կենդանի՞ էր. 11. Լռելը խօսելէն աղէկ է. 12. Անմիտները կը կարծեն որ ամէն բան կը տեսնեն, ու բան մը չեն տեսներ. 13. Գորտին մէկը եզ մը տեսաւ, որն որ իրեն երեւցաւ թէ աղուոր հասակ ունի. 14. Հռոմայեցիք ամենէն քաջ պատերազմող ազգերը յաղթեցին. 15. Արուեստը չգիտցողը, կամ սորվի կամ թող տայ. 16. Չիկարծեր որ ես զինքը ծաղրել ուզեմ. 17. Նայեցէք մէյ մը ինչ կ'ընէ. 18. Կ'ուզէի որ մաքուր հագուէիք. 19. Աս գոյները ձեզի այնչափ վայլելով, պէտք է որ ուրիշներէն աւելի սիրէք. 20. Չեմ կարծեր որ այնչափ արժէ.

1. Պագմալը քի պու սիզէ եագըշը՞ր մը եօգսա եագըշմազ. **2**. Սանմազ ըտըմ քի պու գատար էյի չաղըրապիլէսինիզ. **3**. Եիւզ սենէ եաշատը. **4**. Պու եըրագտան կէօրիւնմէզ իտի. **5**. Եէնկէսինի արզիւլէր իմ. **6**. Պու գումաշ պու գատար տէյէր. **7**. Տէյին քի չապուք կէյինսին. **8**. Պիլէմճէ կէլէյիտինիզ, փատիշահը կէօրիւր իւտիւնիւզ. **9**. Օնու կէօզիւմ իլէ կէօրտիւմ. **10**. Տահա ա՞զ մը զանն էտէր իտինիզ. **11**. Սուս օլմագ լագըրտը էթմէքտէն էյի տիր. **12**. Ահմագլար հէր շէյի կէօրիւր իւզ տէյի տուրուրլար ամմա, հիչ պիր շէյ տէ կէօրմէզլէր. **13**. Գուրպաղանըն պիրի՝ պիր էօքիւզ կէօրտիւ, քի օնա պէք պօյլու պօսլու կիւրիւնտիւ. **14**. Րօմալըլար էն ճէնկեավէր միլլէթլէրի եէնտիլէր. **15**. Սանաաթընը պիլմէյէն եա էօյրէնմէլի եա վազ կէչմէլի. **16**. Սանմազ քի պէն քէնտինի կէզլէնճէք իսթէյօր ում. **17**. Պագըն պիր քէրրէ, նէ՛ էտէյօր. **18**. Թէմիզ կէյինմէնիզի իսթէր իտիմ. **19**. Պու րէնկլէր սիզէ օ գատար ույղուն իկէն, հէփսինտէն զիյատէ պէյէնէսինիզ. **20**. Սանմամ քի օ գատար էթսին, տէյսին.

145 — 152

9. ՀԱՐՑԱԿԱՆ ՈՒ ԲԱՑԱՍԱԿԱՆ ԲԱՅԵՐ

1. (Tu es) fidèle à ta promesse? **2**. Que (ils demandent)? **3**. (Vous avez) de la force? **4**. Ton frère (il a) de l'argent? **5**. Vos soeurs (elles sont) encore en vie? **6**. Pourquoi vos cousins (ils sont) toujours si chagrins? **7**. (Vous avez joué) avec eux? **8**. Qu'(il a dit)? **9**. Où (vous avez mis) ma grammaire? **10**. (Je puis) mentir en vous louant? **11**. (Vous sentîtes) combien cette louange est excessive? **12**. (Il pourra) vous arracher d'entre mes bras? **13**. Mais où (je cherche) ailleurs ce qu'on trouve chez vous? **14**. (Il est) content de vous. **15**. (Nous serions plus heureux, si (nous avions vu) ces malheureux? **16**. Pourquoi (j'aime) tant celui qui me hait? **17**. Votre maison (elle est) loin d'ici? **18**. (Vous avez vu) ma

plume? 19. Vos cousins (ils ont appris) la peinture? 20. S'il (avait été) si poli envers tout le monde, (il aurait eu) tant d'amis?

1. Խոստմանդ հաւատարիմ ես. 2. Անոնք ինչ կ'ուզեն. 3. Զօրութիւն ունի՞ք. 4. Եղբայրդ ստակ ունի՞. 5. Քոյրերնիդ դեռ կենդանի՞ են. 6. Ինչո՞ւ հօրեղբօրորդիներնիդ միշտ այնչափ տխուր են. 7. Անոնց հետ խաղացի՞ք. 8. Ինք ինչ ըսաւ. 9. Քերականութիւնս ո՞ւր դրիք. 10. Ձեզ գովելու ատենս սուտ կրնա՞մ մի զրուցել. 11. Իմացա՞ր որչափ աս գովեստը չափազանց է. 12. Ձեզ բազկացս մէջէն հանել կրնա՞յ մի. 13. Բայց ձեր քովը գտնուող բանն ուրիշ տեղ ո՞ւր կը փնտռեմ. 14. Ձեր վրայ գոհ չէ. 15. Աս ողորմելիները տեսած չըլլայինք նէ, աւելի երջանիկ չէի՞նք մի ըլլար. 16. Ինչո՞ւ զիս ատողն այնչափ կը սիրեմ. 17. Տներնիդ ասկից հեռու չէ՞ մի. 18. Գրիչս չտեսա՞ք. 19. Հօրեղբօրորդիներնիդ նկարչութիւն չսորվեցա՞ն. 20. Ամենուն հետ այնչափ քաղաքավար եղած չէր ըլլար նէ, այնչափ բարեկամ կ'ունենա՞ր.

1. Սէօզինէ սատը՞գ մը սըն. 2. Օնլար նէ՞ իսթէրլէր. 3. Գուվվէթինիզ վա՞ր մը. 4. Գարտաշընըզըն ագչէսի վա՞ր մը. 5. Գըզգարտաշլարընըզ տահա սա՞ղ մը. 6. Ամճանըզըն օղուլլարը նէ՞ իչին տայմա օ գատար մահզուն տուրուրլար. 7. Օնլարլա օյնատընը՞զ մը. 8. Քէնտիսի նէ՞ տէտի. 9. Սարֆ քիթապըմը նէ՞րէյէ գօյտունուզ. 10. Սիզի էօյտիւյիւմ վագըթ եալան սէօյլէյէպիլի՞ր մի իմ. 11. Պու մէտհին նէ գատար օրանսըզ օլտուղունու տույտո՞ւն մու. 12. Սիզի գօլլարըմտան գափըպ ալապիլի՞ր մի. 13. Սիզին եանընըզտա պուլունան շէյի ղայրը նէ՞րէտէ արարըմ. 14. Սիզտէն խօշնուտ տէյիլ. 15. Պու սէֆիլլէրի կէօրմէզ օլսայըտըգ տահա մութլու օլմա՞զ մըյըտըգ. 16. Նէ՞ իչին պանա ատավէթլի օլանը օ գատար սէվէր իմ. 17. Եվինիզ պուրատան ուզագ տէյի՞լ մի. 18. Գալէմիմի կէօ՞րմէտինիզ մի. 19. Ամճանըզըն օղուլլարը Թասվիրճիլիք էօյրէ՞նմէտիլէր

Ժ· 20· [illegible]

Է· ՄԱԿԲԱՅ
153 — 158

Փակագծի մէջ առնուած ածականները մակբայ ընելու է.

1. Il faut user de tout (modéré). 2. Cet ouvrage est (admirable) écrit. 3. Il a été (digne) récompensé. 4. Dieu est (infini) bon. 5. Il conduit cette affaire fort (adroit). 6. Ils marchèrent la nuit pour aller (frais). 7. (Ancien) on vivait d'une autre manière. 8. On lui paie (annuel) mille écus pour ce travail. 9. Cet homme vit (chétif.) 10. Il s'abandonne (aveugle) à ses passions. 11. J'en ai entendu parler (confus). 12. Il est (nouveau) arrivé. 13. Je l'ai fait (innocent). 14. Il est (profond) versé dans cette science. 15. Mécontent de sa conduite, il lui écrivit (sec). 16. (Beau), vous vous emportez. 17. Les autres suivent (constant) la route qui leur fut tracée. 18. Ils vivaient (mou). 19. Cette rivière coule (lent). 20. Nous travaillons tous les jours (diligent).

1· Ամէն բան չափով գործածելու է· 2· Աս գրուածքս զարմանալի կերպով գրուած է· 3· Արժանապէս վարձքն առաւ· 4· Աստուած անսահմանս բարի է· 5· Աս գործքս շատ վարպետութեամբ յառաջ կը տանի· 6· Զովութեամբ երթալու համար գիշերը քալեցին· 7· Հին ատենները ուրիշ կերպով կ'ապրէին· 8· Աս աշխատութեան համար իրեն տարուէ տարի հազար սկուտ կու տան· 9· Աս մարդս գծծութեամբ կ'ապրի· 10· Կուրօրէն կիրքերուն ետեւէն կ'երթայ· 11· Ասոր վրայ խառնաշփոթ բան մը լսեցի· 12· Նոր հասած է· 13· Անիկայ անմեղութեամբ ըրի· 14· Աս գիտութեան մէջ շատ խորունկ հմտացած է· 15· Անոր ընթացքին վրայ տժգոհելով, իրեն ցամաքութեամբ գրեց· 16· Ան ի՞նչ է, դուք կը բարկա-

նաք․ 17․ Մեկվաններն իրենց առջեւը քաշուած ճամբէն շարունակ կ'երթան․ 18․ Մեղկութեամբ կ'ապրէին․ 19․ Ա՛ս գետս հանդարտ կը վազէ․ 20․ Ամէն օր փութով կ'աշխատինք․

1․ Հէր չէյի գարար ըլա գուլլանմալը․ 2․ Պու Թէէլիֆ շաշըլաճագ պիր Թարզ ըլա եազըլմըշ տըր․ 3․ Լայըգընճա իճրէթինի ալըր․ 4․ Ալլահ նիհայէթսիզ էյլէկ տիր․ 5․ Պու մասլահաթը ղայէթ ուսուլ իլէ չէքիփ չէվիրէյօր․ 6․ Սէրինլէյինլէ նէթիճէ իչին նէճէ էյրիտիլէր․ 7․ Էօքէ զամանտա ախէր Թարղ էօմր նէնէրէրլէր էտի․ 8․ Պու խըզըճէթի իչին օնա էյլիա պին րէալ վէրիրլէր․ 9․ Պու ադամ հագըրանէ էօմր նէնէրէր․ 10․ Քէօր կէօրուն նէֆսի էնաէսինտէն նէտէր․ 11․ Պունուն իչէրինէ գարմագարըշ պիր չէյ իշիթտիմ․ 12․ Եէնի էթիշմիշ տիր․ 13․ Պունու պիլմէյէրէկ, ասլըմ օլմայարագ էթտիմ․ 14․ Պու իշ իչինտէ չօք իլէրի վարմըշ տըր․ 15․ Թութուլտու էօլ իչէրինէ խօշնուտ օլմայըղ, օնա սէրթճէ (պիր ճէվապ) էտտը․ 16․ Օ նէ՛ էա, պիզ էօրքէլէնիյօր սուսնուղ․ 17․ Օղլըլարը քէնտի էօնլէրինէ գօնուլան էօլուան պիր տէրտլէյէ նէտէրլէր․ 18․ Թէնքիրքէրլէրլէկ իլէ էօմր սէրէր իտիլէր․ 19․ Պու չայ էավաշ ագար․ 20․ Հէր նէն ղայրէթ իլէ չալըշըր․

Բ․ ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

162 — 166

Նախադրութիւններուն տակի փակագծի մէջ դրուած բառերուն վրայ հարկաւոր եղած տեղ նախադրութիւն դնելու է․

Ա․ 1. Tibère fut empereur après (Auguste). 2. Il y avait beaucoup de monde à (cette fête). 3. J'ai vu cela avant (vous). 4. Je suis venu avec (votre ami). 5. Avez-vous été chez (mon oncle)? 6. Ma maison est à côté (la sienne). 7. Il s'est sauvé à la faveur (la nuit). 8. Il est parti malgré (la rigueur du temps). 9. J'ai trouvé un papier parmi (mes livres). 10. On voit le jour au travers (les vitres.) 11. Ils se rangè-

rent autour (lui). **12.** C'est un homme sans (esprit). **13.** Cela est au-dessus (l'idée) que je m'en faisais. **14.** L'armée se logea aux environs (la ville). **15.** Quant (lui) il en usera comme il lui plaira. **16.** Tout se fit suivant (votre sentiment). **17.** Cela arriva vers (les quatre heures) du soir. **18.** Ils vinrent tous au-devant (lui). **19.** Il m'a entretenu touchant (vos intérêts). **20.** On n'avait point vu cela jusque (cette heure).

1. *Տիբերիոս Օգոստոսէն ետեւ ինքնակալ եղաւ.* **2.** *Աս հանդեսին մէջ շատ մարդ կար.* **3.** *Անիկայ քեզմէ յառաջ տեսայ.* **4.** *Քու բարեկամիդ հետ եկայ.* **5.** *Հօրեղբօրս տունը գացի՞ք.* **6.** *Իմ տունս իրենին քովն է.* **7.** *Գիշերուան առթով փախաւ.* **8.** *Օդին խստութեան չնայելով գնաց.* **9.** *Գրքերուս մէջ թուղթ մը գտայ.* **10.** *Ապակիներուն մէկալ կողմանէ լոյսը կ'երեւայ.* **11.** *Իր չորս կողմը շարուեցան.* **12.** *Անխելք մարդ մըն է.* **13.** *Վրան ունեցած կարծիքէս վեր է.* **14.** *Բանակը քաղքին մօտերը կեցաւ.* **15.** *Իսկ ինք ինչպէս որ կ'ուզէ նէ, անանկ ընէ.* **16.** *Ամէն բան ձեր կարծեացը համաձայն կատարուեցաւ.* **17.** *Ասիկայ իրիկուան ժամը չորսին դէմ պատահեցաւ.* **18.** *Ամէնն ալ իր առջեւն ելան.* **19.** *Ձեր օգտին վրայ հետս խօսեցաւ.* **20.** *Ասիկայ մինչեւ աս ժամս չէր տեսնուած.*

1. Թիպէրիուս Աւղուսթոստան սօնրա քըրալ օլտու. **2.** Պու ալայըն իչինտէ չօք խալք վար ըտը. **3.** Օնու սէնտէն էվվէլ կէօրտիւմ. **4.** Սէնին տօսթուն իլէ պէրապէր կէլտիմ. **5.** Ամուճամըն էվինէ կիթտինի՞զ մի. **6.** Պէնիմ էվիմ օնունքինին եանընտա տըր. **7.** Կէճէ ֆըրսաթըյլա քաչտը. **8.** Հավանըն շիտտէթինէ պագմայըգ կիթտի. **9.** Քիթապլարըմըն արասընտա պիր քեաղըթ պուլտում. **10.** Ճամլարըն օ պիր թարաֆընտան ըշըք կէօրինիր. **11.** Տէօրթ եանընա տիզիլտիլէր. **12.** Պիր աքըլսըզ ատամ տըր. **13.** Գըյասըմտան զիյատէ տիր. **14.** Օրտու շէհրին եանընա գօնտու. 15. Ամմա քէնտիսինէ նասըլ իսթէրսէ էօյլէ էթսին. 16. Հէր շէյ սիզին գըյասընըզա կէօրէ թամամ օլսուն. 17. Ագշամ սաաթ տէօրթ սուլարընտա զուհուր էթթի. 18. Հէքիմի տէ գարշըսընա չըգտը. 19. Սիզին չըգարընըզըն հագգընա պէնիմ իլէ լագըրտը էթթի. 20. Պու սաաթա գատար պու կէօրիւլմէմիշ շէյ տէյիլ իտի.

Բ. 1. Il a quelque chose dans (la bouche). 2. Il est assis derrière (l'arbre). 3. Il n'est ni dessus ni dessous (le lit.) 4. C'est à l'insu (son père) qu'il a fait cela. 5. La terre est très-petite par rapport (le soleil). 6. Ils sont loin (leurs parents). 7. On le fera reconstruire aux dépens (le roi). 8. Ce précepteur n'est plus auprès (mes enfants). 9. Il est sorti de très-bonne heure contre (sa coutume). 10. Durant (toute sa vie) il n'a jamais menti. 11. Je ne lui donnerai pas ce cheval à moins (mille livres). 12. Il est charitable envers (les pauvres). 13. Il était assis entre (nous deux). 14. Je me plaçai vis-à-vis (lui). 15. Cet événement est encore bien près (nous). 16. Je vous servirai au péril (ma vie). 17. Ces chevaux sont pour (l'écurie) du roi. 18. Il se couchait sur (un lit magnifique). 19. Je vous attendrai depuis (cinq heures) jusque (six). 20. Attendu (les circonstances), on ne l'a pas condamné.

1. *Բերնին մէջ բան մը ունի.* 2. *Ծառին ետեւը նստած է.* 3. *Անկողնին վրան ալ տակն ալ չէ.* 4. *Ատիկայ հօրմէն ծածուկ ըրաւ.* 5. *Արեւուն համեմատութեամբը երկիրս շատ պզտիկ է.* 6. *Իրենց ծնողացմէ հեռու են.* 7. *Թագաւորին ծախքովը նորէն պիտի շինել տան.* 8. *Այս դաստիարակը տղոցս քովը չէ.* 9. *Սովորութեանը դէմ շատ կանուխ դուրս ելաւ.* 10. *Բոլոր կենացը մէջ ամենեւին սուտ չըրուցեց.* 11. *Աս ձին իրեն հազար լիրէն վար չեմ տար.* 12. *Աղքատներուն ողորմած է.* 13. *Մեր երկուքին*

*մէջ նստած էր. **14.** Իրեն դիմացը կեցայ, նստեցայ. **15.** Աս պատահմունքը դեռ մեզի շատ մօտ է. **16.** Կենացս վտանգումն ալ ձեզի կը ծառայեմ. **17.** Աս ձիանքը Թագաւորին ախոռին համար է. **18.** Փառաւոր անկողնի մը վրայ կը պառկէր. **19.** Ժամը հինգէն մինչեւ վեց ձեզի կը սպասեմ. **20.** Պարագաներուն նայելով զինքը չդատապարտեցին.*

1. [illegible] **2.** [illegible] **3.** [illegible] **4.** [illegible] **5.** [illegible] **6.** [illegible] **7.** [illegible] **8.** [illegible] **9.** [illegible] **10.** [illegible] **11.** [illegible] **12.** [illegible] **13.** [illegible] **14.** [illegible] **15.** [illegible] **16.** [illegible] **17.** [illegible] **18.** [illegible] **19.** [illegible] **20.** [illegible]

* * *

Է.

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Բ. ՄԱՍԻՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐՈՒՆ

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ

Ա. ԲԱՅԻՆ ԱՆՈՒՆ ԲԱՅԻՒՆ ՀԵՏ ԻՆՉՊԷՍ ՀԱՄԱՁԱՅՆԻԼԸ

180 — 186

Փակագծէ մէջ դրուած բայերն անուան բայէին հետ համաձայնցուէ պէտ՚որ.

1. La colombe (attendrir*) les échos des forêts.

2. Les hommes (être) encore enfants à soixante ans.

3. La totalité des hommes ne (juger) de la conduite des autres que par le succès.

4. Une infinité de jeunes gens se (perdre) en lisant des livres impies.

5. L'un et l'autre avant lui s'(être, *անկ.*) plaints de la rime.

6. Peu d'hommes (raisonner), et tous veulent décider.

7. La plupart des fruits destinés à la nourriture de l'homme, (flatter) sa vue et son odorat.

8. Combien de gens s'(imaginer) avoir de l'expérience par cela seul qu'ils ont vieilli!

9. C'est vous qui (exciter, *անց. որ.*), par votre superbe trident, toutes les eaux de votre empire.

10. La plupart, emportés d'une fougue insensée,
Toujours loin du droit sens (aller) chercher leur pensée.

11. Je suis Diomède, roi d'Etolie, qui (blesser *անց. որ.*) Vénus au siége de Troie.

---

* Աս գլխուս մէջէ աներեւոյթ բայերուն քովը ժամանակ չենք նշանակեր նէ, մէջը սահմանական ներկայ դնելու է.

12. Mais Aceste, nous prenant pour des étrangers qui (cacher, անկ.) leur dessein, ordonna qu'on nous envoyât dans une forêt voisine.

13. Quand chacun connaîtrait son talent et voudrait le suivre, combien le (pouvoir, թէա. ներ.)? Combien (surmonter) d'injustes obstacles? Combien (vaincre) d'indignes concurrents?

14. Je suis sûre que de nous quatre tu es le seul qui (pouvoir. ստ. ներ.) lui supposer du goût pour moi.

15. Vous parlez comme un homme qui (entendre) la matière.

16. C'est vous seuls qui (donner) à la terre des poëtes lascifs.

17. Ma destinée a encore voulu que je fusse le premier qui (avoir, ստ. ներ.) expliqué à mes concitoyens les découvertes du grand Newton.

18. L'un et l'autre (supposer, անկ.) que l'homme peut se contenter de soi-même et de ses biens présents.

19. Nous sommes plusieurs qui (se souvenir) des grands succès que nous eûmes.

20. Une infinité de monde (penser) que la vie des courtisans est une comédie perpétuelle.

21. Je suis ce Tancrède qui (avoir) ceint l'épée pour Jésus-Christ.

22. Souviens-toi que je suis le seul qui t'(avoir) déplu.

23. Le port et la terre (sembler, անկ.) fuir derrière nous.

24. La colère et la précipitation (être) deux choses fort opposées à la prudence.

25. Que sont devenus ces toits de chaume et ces foyers rustiques qu'(habiter, անկ.) jadis la modération et la vertu?

26. Vous et moi (avoir) passé par les grandes épreuves de l'envie et de l'ambition.

27. L'homme de bien est trop confiant, sa candeur, son innocence le (rendre) dupe des méchants.

28. Que l'amitié, que le sang qui nous lie
Nous (tenir ստ. ներ.) lieu du reste des humains.

29. Remords, crainte, périls, rien ne m'(avoir) retenue.

30. Dans tous les âges de la vie, l'amour du travail, le goût de l'étude (être) un bien.

31. Un jour, une heure, un moment (suffire) pour décider du bonheur ou du malheur d'un homme.

32. L'envie, ainsi que les autres passions, (être) peu compatible avec le bonheur.

33. Grands, riches, petits et pauvres, personne ne (pouvoir) se soustraire à la mort.

34. Nous sommes si peu faits pour être heureux ici-bas, qu'il faut nécessairement que l'âme ou le corps (souffrir, ստ. ներ.), quand ils ne souffrent pas tous deux.

35. L'histoire est un théâtre où la politique, de même que la morale, (être) mise en action.

36. Le bruit des eaux, le cri des hommes, tout (sembler) annoncer l'agonie de la nature.

37. Cincinnatus et Fabius (honorer, անկ.) les dieux. Ni l'un ni l'autre ne (faire, անկ.) aucune entreprise sans les consulter.

38. Narbal et moi, (admirer, անց. որ.) la bonté des dieux qui récompensaient notre sincérité.

39. Quelque habiles que soient ces deux écrivains, ni l'un ni l'autre n'(obtenir, ապ.) la place vacante à l'Académie française.

40. Personne ne fut plus doué que Fénélon de cette bonté, de cette indulgence qui (captiver) les esprits et les coeurs.

41. Ni vous ni l'empereur ne (vouloir) courir au Bosphore.

42. Il est difficile de connaître les hommes : la plupart, comme les plantes, (avoir) des vertus cachées que le hasard fait découvrir.

43. Il faut que ce soit la sagesse et la vertu, plutôt que la présence de Mentor, qui vous (inspirer) ce que vous devez faire.

44. L'ambition et l'avarice des hommes (être) les seules sources de leurs malheurs.

45. Il ne faut aux princes et aux grands, ni effort, ni étude, pour se concilier les coeurs ; une parole, un sourire gracieux, un seul regard (suffire).

46. Telle était la terreur qui s'était emparée des esprits, que, parmi tant d'honnêtes gens, nous ne fûmes que deux qui (oser, ա՟նց. որ.) élever la voix en faveur de l'innocence opprimée.

47. Tout le bien ou le mal qu'on dit d'un homme qu'on ne connaît pas, ne (signifier) pas grand'chose.

48. Idoménée, avec Mentor, (conduire, ա՟նկ.) dans la campagne les rois alliés.

49. Tant de coups imprévus m'(accabler) à la fois.

50. Ni Achille, ni Thésée, ni même le grand Alcide n'(avoir) fait voir autant de force et de vertu que vous.

51. Son aménité, sa douceur (être) connue de tout le monde.

52. Le passé est un abîme où se (précipiter) le présent et l'avenir.

53. Vieillards, femmes, enfants, personne n'(échapper, ա՟նց. որ.) au carnage.

54. Un nombre infini d'oiseaux y (faire) entendre des chants que la solitude et la saison (sembler) rendre plus mélodieux et plus tendres.

55. Il faut que toi et ceux qui sont ici (faire, ստ. ներ.) les mêmes serments, ou je vous tuerai tous.

56. Louis, son fils, l'état, l'Europe (être) dans vos mains.

57. Grâces soient rendues aux dieux protecteurs de la Grèce, nous ne sommes plus ces esclaves qui (trembler, անկ.) à la vue des tyrans.

58. Le roi, l'âne, ou moi, (mourir, ապ.).

59. La fortune, de même que les dignités, (rendre) communément les hommes orgueilleux.

60. Je pense que vous et moi (avoir) été les seuls qui (avoir, ստ. ներ.) prévu cela.

61. Ni mon frère, ni mon oncle ne (être ապ.) nommé à l'ambassade de Vienne.

62. L'autorité que les passions usurpent est la source de cette multitude d'erreurs qui (inonder) la société.

63. La vie humaine, ainsi que les plus belles fleurs, ne (durer) qu'un moment.

Բ. ԱՆՈՒՆ ԲԱՅԻԻՆ ՈՒՐ ԴՐՈՒԻԼՆ ՈՒ ԵՐԲ ԿՐԿՆՈՒԼԸ

187 — 188

Փակագծի մէջ առնուած բայերուն անուն բային պատշաճ տեղը պէտք տրուի.

1. Que (j'entends)? Quels conseils (on ose) me donner?

2. Mais que (un long règne sert), à moins qu'il ne soit beau?

3. Tous les hommes sont fous, (Boileau a dit), et ne diffèrent que du plus et du moins.

4. (Nous n'étions) pas hommes aussi bien que toi? comment (tu étais) assez insensé pour te croire un dieu? et (il ne fallait) pas te souvenir que tu étais de la race des autres hommes?

5. (De noblesse il n'est point) où (la vertu manque).

6. (La mort est) un mal? (La vie est) un bien?

7. Que (vous voulez? il me dit). La vie, (je répondis).

8. Partout sont de beaux champs que (de beaux cieux éclairent).

9. (Les dieux puissent) vous conserver à vos enfants!

10. (L'ambition de régner vous fera) oublier Pénélope?

11. L'espérance tient lieu des biens que (promet elle).

12. (Quel est donc, il lui dit), votre malheur? (qui vous étiez) sur la terre? — J'étais, (cette ombre lui répondit), Nabopharzan, roi de la superbe Babylone.

13. A peine (j'avais) ainsi parlé que ma douleur s'adoucissait.

14. (Mes heureux chants puissent) consoler le fidèle!
Et (ils puissent) aussi confondre le rebelle!

15. (Un service solennel il y eut) dans la ville.

16. Ce que (le philosophe pense) n'est pas toujours ce que (la raison dicte).

17. Telle (l'injustice des hommes est); la gloire la plus pure et la mieux acquise les blesse.

18. C'est dans la zone torride que (les fleurs les plus brillantes, les aromates les plus odorants et les fruits les plus savoureux se trouvent).

19. Nous remontâmes donc encore le long du Nil, jusqu'à cette fameuse Thèbes à cent portes, où (ce grand roi habitait).

20. (Le ciel dût) égaler le supplice à l'offense!

21. Ah! (Bélisaire dit) à ces bonnes gens (vous me trouvez) encore à plaindre?

22. Depuis ce moment je ne sus point ce que (Mentor était devenu).

190. 191

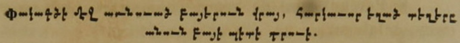

1. Peut-être un malheureux, mourant sur son fumier,
Du dernier des humains (deviendrait) le premier.

2. Vous n'êtes pas heureux, et (avez) sauvé Rome.

3. Il était honteux de sa crainte, et (n'avait) pas le courage de la surmonter.

4. Je désire vous voir heureux, parce que (vous suis attaché).

5. Les oiseaux de proie étant moins puissants, moins forts, et beaucoup moins nombreux que les quadrupèdes carnassiers, (font) aussi moins de dégât sur la terre.

6. Il se lève, (regarde,) (voit) de tous côtés
Courir des assassins à pas précipités.

7. Elle plaît à tout le monde, parce qu'(a) autant d'honnêteté que d'esprit.

8. L'ambitieux ne jouit de rien: ni de sa gloire, (la trouve) obscure; ni de ses places, (veut) monter plus haut; ni de sa prospérité, (sèche) et (dépérit) au milieu de son abondance.

9. L'enfant, essuyant ses larmes, (fit) un sourire moqueur et malin.

10. Je m'arrête à considérer les vertus de Philippe, et (ne songe) pas que (vous dois) l'histoire des malheurs de Henriette.

11. Les dieux ne sont pas inflexibles,
Puisque (punissent) nos forfaits.

12. Hazaël, me regardant avec un visage doux et humain, (me tendit) la main et (me releva).

13. Nul empire n'est sûr, si (n'a) l'amour pour base.

14. Je ne puis me commander à moi-même, et (commande) au monde entier.

15. A ce cri, Télémaque s'éveille, (se lève,) (monte) au gouvernail, (embrasse) le pilote, et (regarde) fixement la côte voisine.

16. L'Egypte aimait la paix, parce qu' (aimait) la justice.

Գ. ԽՆԴԻՐ

192 — 209

Փոխադրէ մէջ [illegible] խնդիրներուն վրայ հարկաւոր եղած
կանոնները գործածելու է.

1. Un jeune homme ignorant et orgueilleux est méprisé (de, par tous ceux) qui le connaissent.

2. Celui qui sait conserver et affermir (un état), a trouvé un plus haut point de sagesse que celui qui sait gagner des batailles.

3. Ces vergers, lui dit-il, ces prés créés (de, par moi),
Ces travaux commencés seront finis (de, par toi).

4. Le souverain créateur préside et règle (le mouvement des astres).

5. La poudre à canon fut inventée (de, par un moine).

6. Je suis sensible et plus que satisfait (de votre procédé).

7. Charlemagne aimait les lettres et (à vivre avec, la société de) ceux qui les cultivaient.

8. Il a fallu (au peuple) céder; mais, (la liberté) en me rendant, (de la lumière) on m'a privé.

9. Mes maîtres m'enseignent, entre autres choses, l'histoire, la géographie, la grammaire,

les mathématiques et (à monter à, l'exercice du) cheval.

10. (De, par mes ennemis) j'étais craint, et (de, par mes sujets) aimé.

11. L'avarice s'accroît par les remèdes mêmes qui guérissent et mettent un terme (aux autres passions).

12. L'homme vraiment sage (sa vie) exposera toujours pour le bien public et pour (défendre, la défense de) la patrie.

13. On est (sur ses défauts) aveugle, (sur ceux des autres) clairvoyant.

14. Je rencontrais de temps en temps des touffes obscures (aux rayons du soleil) impénétrables.

15. (Du trône) au pied était la Mort pâle et dévorante. (D'elle) autour volaient les noirs soucis.

16. En l'an trois cent cinquante-sept, Dion, avec trois mille soldats, assiégea et s'empara (de Syracuse).

17. L'ambition sacrifie (à l'avenir le présent); la volupté sacrifie (au présent l'avenir); mais l'envie, l'avarice et les autres passions (le présent et l'avenir) empoisonnent.

18. On servit (sur les bords de l'île un repas champêtre) et l'on entendit (une voix douce et flexible dans les bois voisins).

19. (Leur) dis qu'à ce prix je permets (leur) de vivre.

20. Il a eu (toute la prudence d'un âge avancé dans la jeunesse), et (toute la vigueur de la jeunesse dans un âge avancé).

21. Je ne puis blâmer (te) d'avoir fui l'infamie.

22. Télémaque court à la porte par où Mentor était sorti, il fait (la se) ouvrir avec autorité.

23. (Toi) lève, Alcione, ceins tes habits de deuil, (à ta douleur toi) livre.

24. Le long usage des plaisirs (leur les) a rendus inutiles.

25. Tenez, Monsieur: (moi) battez plutôt, et laissez (me) rire tout mon soûl.

26. Si nous n'avons pas démérité de votre amitié (nous la) rendez.

27. Les grandes prospérités aveuglent, transportent, égarent (nous).

28. Si l'on propose (vous) de faire une mauvaise action, ne faites (la) point.

29. Le bonheur le plus grand, le plus digne d'envie, est celui d'être utile et (chéri de, cher à) sa patrie.

30. (Nous) dites donc quel fut ce voyage.

31. L'homme qui est le plus propre et le plus digne (de remplir) une place, n'est pas toujours celui qui l'obtient.

32. Il se rend accessible (de, à tous les janissaires).

33. Une grande partie de la terre a été conquise (de, par les Romains).

34. (Votre amitié moi) accordez; si vous (la me) refusez, j'en serai vivement affecté.

35. Importun (de, à tout autre), (de, à soi-même) incommode.

36. Ce que j'ai dit (vous), je crois et croirai (le) jusqu'à ce que j'aie (du contraire la preuve)

37. Digne (de, à notre encens), et digne (de, à nos vers).

38. Tu seras satisfaite, je vais montrer (les te) l'un et l'autre.

39. Elle est dans un palais tout plein (...ses aïeux).

40. L'idolâtrie ne mettait pas (dans la violence toute sa force).

41. Je veux voir, prier, presser, importuner, fléchir (les).

42. (De ce séjour) je profitai, (des Phéniciens les moeurs) pour connaître.

43. Un roi connaît beaucoup moins que les particuliers les hommes qui environnent (le): on est toujours masqué (de lui) auprès.

44. O ma cognée! ô ma pauvre cognée!
S'écriait-il: Jupiter, (moi la) rends.

45. Comme il ne perdit pas (dans la mollesse et dans la volupté ses jeunes années), il n'a pas été contraint de passer (dans l'oisiveté et dans la faiblesse les dernières).

46. L'avare n'amasse que pour amasser; ce n'est pas pour fournir à ses besoins, il refuse (les se).

47. Il attendait Bourbon, sûr (de, à vaincre) (lui) avec.

48. Allez, Lafleur, (le) trouvez, et portez (lui)
Trois cents louis, que je crois bien comptés.

49. Il a parlé en même temps contre et en faveur (de ses adversaires).

Դ. ԳՈՅԱԿԱՆ

210 — 216

Փակագծի մէջ դրուած բառերը գոյականներուն թուին վրայ եղած կանոններուն համաձայնցընելու է.

1. Par la vertu des deux (Antonin), ce nom devint les délices des Romains.

2. Un Auguste aisément peut faire des (Virgile).

3. Il manque à Campistron ces expressions heureuses qui font l'âme de la poésie et le mérite des (Homère), des (Virgile), des (Corneille), des (Racine).

4. Il y a dans le rosaire cent cinquante (avé) et quinze (pater).

5. Vous avez pour vous les voeux des trois (Guillaume).

6. Ce furent les vices et les flatteries des Grecs et des Asiatiques, esclaves à Rome, qui y formèrent les (Catilina), les (César), les (Néron).

7. Après la victoire on chanta des (te Deum) dans toutes les églises du royaume.

8. Donnez-moi des (David) et des (Pharaon), amis du peuple de Dieu, et ils pourront avoir des (Nathan) et des (Joseph) pour leurs ministres.

9. Plusieurs (peu) font un beaucoup.

10. Les réponses des personnes distraites ne sont souvent que des (coq-à-l'âne).

11. Les (quand), les (qui), les (quoi) pleuvent de tous côtés.

12. La nature ne produit que rarement des (Homère), des (Virgile), des (Racine), des (Fénélon) et des (Milton).

13. On ne trouve guère les (chat-huant) que dans les bois.

14. Il y a souvent plus d'esprit dans un petit volume que dans de gros (in-folio).

15. La paresse et l'oisiveté sont les (avant-coureur) de la misère.

16. Il met des (post-scriptum) à toutes ses lettres.

17. Les supérieurs des communautés avaient des (passe-partout) pour ouvrir toutes les portes.

18. Mille (arc-en-ciel) se courbent et se croisent sur l'abîme.

19. On ne doit pas douter qu'il n'y ait eu dans l'antiquité la plus reculée des (Alexandre) et des (César) dont le temps a fait oublier les exploits.

20. Il faut se garder d'enseigner aux enfants ces phrases d'une politesse affectée dont ils surchargent leurs demandes, comme les (je vous en prie), les (petite maman, en grâce).

21. Les (quiproquo) d'apothicaire sont très-dangereux.

22. L'affliction et l'inquiétude sont de fâcheux (réveille-matin).

23. C'est dans les contrées les plus chaudes du Nouveau-Monde que se trouvent toutes les espèces d'(oiseau-mouche).

24. Enfants, hâtez-vous de rassembler vos ballons, vos volants et vos (cerf-volant).

25. Quatre (Mathusalem) bout à bout ne pourraient
Mettre à fin ce qu'un seul désire.

26. Mille heureux (passe-temps) abrègent la soirée.

27. Les (errata) sont nécessaires dans les livres.

28. La neige couvre le pont et le toit de notre navire, et forme nos observatoires et nos (garde-manger).

29. Dans les pays chauds on élève les (ver à soie) sur des mûriers.

30. Il ne faut pas s'arrêter aux (ouï-dire).

Ե. ՅՕԴ

217 — 224

[illegible]
[illegible]

1. (Suite) de (grandes passions) est (aveuglement) de (esprit) et (corruption) de (coeur).

2. (Ouvrages et opinions) de (anciens philosophes) sont en grand nombre.

3. (Beaux vers) me ravissent, (mauvais) me rebutent.

4. Cet homme voudrait savoir (pourquoi) et (comment) de tout.

5. L'avarice lui fit chercher (prétextes) pour faire mourir Joazar.

6. (Mourir) est commun à la nature, mais (bien mourir) est propre aux gens de bien.

7. Je vous supplie de faire là-dessus (sérieuses réflexions).

8. Il n'y a pas moyen de contenter ceux qui veulent savoir (pourquoi) de (pourquoi).

9. Nous ne pouvions jeter les yeux sur les deux rivages, sans apercevoir (villes) opulentes, (maisons) de campagne agréablement situées, (terres) qui se couvraient tous les ans d'une moisson dorée, (prairies) pleines de troupeaux.

10. Pour moi, j'arrivai dans (déserts) affreux : on y voit (sables) brûlants au milieu de (plaines), (neiges) qui ne fondent jamais.

11. Pourquoi ton nom a-t-il si souvent servi à voiler (noires trahisons) et (complots) sinistres !

12. On n'y voit que colonnes de (marbre), que meubles de (or) et de (argent).

13. De cette caverne sortait, de temps en temps, une fumée noire et épaisse, qui faisait une espèce (nuit) au milieu de (jour).

14. Heureux ! si, de son temps, pour cent bonnes raisons,
La Macédoine eût eu (petites-maisons).

15. Soyez toujours pauvres, et n'entreprenez jamais (conquêtes).

16. Ne donnez jamais (conseils) qu'il soit dangereux de suivre.

17. Combien (favoris) de (fortune), sortis tout à coup du néant, vont saisir les premiers postes.

18. Celui qui sait renoncer à une grande auto-

rité, se délivre en un moment de bien (peines), de bien (veilles), et quelquefois de bien (crimes).

19. Une natte de (jonc) grossière lui servait de lit.

20. Je n'ai point (sentiments) si bas.

21. Plus un homme vicieux avance en âge, plus le vice jette en lui (profondes racines).

22. Une table de (marbre) qu'on tire de Carrare est belle.

23. On cite des femmes spartiates une foule (mots) qui annoncent le courage et la force.

24. En cet (aveuglement) ne perds pas la mémoire
Qu'ainsi que de ta (vie) il y va de ta (gloire).

25. (Honnête) est inséparable de (juste).

26. Albin, ne me tiens pas (discours) superflus.

27. Ce que les hommes appellent (grandeur,) (gloire,) (puissance,) (profonde politique,) ne paraît à ces suprêmes divinités que (misère) et (faiblesse).

28. La plupart (animaux) ont plus d'agilité que l'homme.

29. (Nabuchodonosor) embellissait (Babylone), qui s'était enrichie des dépouilles de (Jérusalem).

30. Il avait plus de soin de cacher ses bonnes oeuvres, que nous n'en avons pour cacher (mauvaises).

31. Que ton (affection) me soit alors sévère,
Et tienne, comme il faut, la main à ma (colère).

32. (Fleurs) charmantes! par vous la nature est plus belle.

33. Le temple saint peut encore voir au pied de ses autels (pécheurs); mais il n'y voit plus (profanateurs).

34. Nous considérions avec plaisir les vastes campagnes couvertes de jaunes épis, (riches dons) de la féconde Cérès.

35. Une infinité de (hommes) sont dans de (états) qu'ils ont raison de ne pas aimer.

36. On ne soulage point de (douleurs) qu'on méprise.

37. Répondez (cieux) et (mer), et vous (terre) parlez!

38. Etes-vous étonné de ce que les hommes les plus estimables sont encore (hommes).

39. La plupart (hommes) emploient une partie de leur vie à rendre l'autre misérable.

40. L'eau est aussi fraîche dans un gobelet de (étain) que dans une coupe de (or).

41. Parmi les hauts gazons s'élevaient sans culture
Quelques sombres pavots, (fleurs) de la sépulture.

42. L'ennemi était repoussé de (Champagne) et de (Flandre).

43. (Trente chambres) qui communiquent les unes aux autres, et dont chacune a une porte de (fer) avec (six gros verroux), sont le lieu où il se renferme.

44. (Figuier,) (olivier,) (grenadier,) et (tous autres arbres), couvraient la campagne.

45. Dans (tous temps), dans (tous pays), dans (tous genres), (mauvais) fourmille et (bon) est rare.

46. La crainte de (Dieu) est le commencement de la sagesse.

47. (Seine) a des Bourbons, (Tibre) a des Césars.

48. Vous étiez, aussi bien que (Madame princesse de Conti), à la tête de ceux qui se flattaient de cette espérance.

49. Jusqu'ici j'ai vu beaucoup (masques); quand verrai-je des visages de (homme)?

50. Je vous attendis (mardi) toute la journée, parce que vous me dites (lundi) que vous me viendriez voir le lendemain.

51. Je crois que les lecteurs seraient charmés de voir sous leurs yeux la comparaison de quelques scènes de (Phèdre grecque, latine, française et anglaise).

52. Ils venaient changer leur or contre de l'eau-de-vie et des quincailleries de (Europe).

53. (Belles et mémorables actions) ne peuvent illustrer si elles n'ont pas la vertu pour cause.

54. Levez aussi la main, (Monsieur premier président)!

55. (Dieu) dicte à (même Moïse) les autres préceptes.

56. (Pères et mères) des enfants étranglés ouvraient la marche, portant leurs enfants morts dans leurs bras.

57. Le récit de ce funeste accident tira des plaintes (de toutes bouches), et des larmes (de tous yeux).

58. Si nous voyageons, (belles et fertiles plaines) nous ennuient.

59. Considérant le fond de la mer, nous y trouvons (hauteurs,) (vallées,) (plaines,) (profondeurs,) (rochers,) (terrains) de toute espèce.

60. Henri quatre, devenu majeur, se vit empereur de (Italie) et de (Allemagne), presque sans pouvoir.

61. (Quinzième et seizième siècle) ont été marqués par (grandes découvertes).

62. (Bons et mauvais auteurs) sont souvent confondus.

63. Je viens de mettre en vers dans le moment (Monsieur duc de Orléans) et son système avec Law.

64. Les Grecs donnaient le nom de tyrans à

(bons et mauvais princes) dont l'autorité n'était pas légitime.

65. (Grèce) et (Italie) ont produit (grands hommes) dans (tous genres),

66. Ce sont deux soeurs que (langue italienne et espagnole).

67. Les vents alizés cessent en (août et septembre) entre (quatorzième degré et treizième).

68. Ici (Rhin) se trouble, et là mugit (Euphrate).

69. Le but de (philosophes anciens et modernes) est de porter les hommes à la vertu.

70. Les comédies saintes étaient des espèces (farces) sur des sujets de piété, qu'on représentait publiquement dans (quinzième et seizième siècle.)

71. Il monta à cheval (samedi) à deux heures, après avoir mangé.

72. A ces mots, il lui tend (doux et tendre ouvrage).

Զ. ԱԾԱԿԱՆԸ ԳՈՅԱԿԱՆԻ ՀԵՏ ԻՆՉՊԷՍ ԿԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆԻ

244 — 247

Փակագծի մէջ առնուած ածականները գոյականներուն հետ համաձայնեցնելու է.

1. Le travail et le courage, (joint) ensemble et longtemps (soutenu), lui ont fait surmonter tous les obstacles.

2. Tout est grand dans le temple de la faveur, (excepté) les portes, qui sont si (bas) qu'il faut y entrer en rampant.

3. Le duc de *** doit à la bienveillance dont l'honorait la (feu) reine les (bon) grâces de l'empereur.

4. Les grands ne se croiraient pas des (demi-dieux) si les petits ne les adoraient pas.

5. Philippe montra partout un courage et une prudence (supérieur) à son âge.

6. Les grands seigneurs du Tunquin ne paraissent à la cour que (nu-pieds).

7. La vertu (excepté), tout passe comme un songe.

8. On aime la réputation d'intégrité, mais on ne veut pas qu'elle coûte (cher).

9. J'ai ouï dire à (feu) ma soeur que sa fille et moi naquîmes la même année.

10. Hier, à dix heures et (demi), le roi déclara qu'il épousait la princesse de Pologne.

11. Saint Louis suivait, pieds (nu), l'étendard de la sainte croix.

12. Un service solennel pour les (feu) rois Louis XVI et Louis XVII eut lieu à Notre-Dame le 14 mai 1814.

13. Les Français parlent (vite), et agissent quelquefois lentement.

14. Je ne connais point de roman, point de comédie (espagnol) sans combats.

15. La clémence et la majesté (peint) sur le front de cet auguste enfant nous annoncent la félicité.

16. Les traits des habitants de Bondou approchent de ceux des Européens, beaucoup plus que ceux des autres habitants de l'Ouest, les Maures (excepté).

17. (Feu) votre mère unissait les charmes de l'esprit à la bonté du coeur.

18. On trouve dans les fables de La Fontaine une ingénuité, une naïveté (admirable).

19. C'est un homme ou une femme (noyé).

20. En Laponie, une peau d'hermine coûte quatre ou cinq sous. La chair de cet animal sent (très-mauvais).

21. Le peuple a toujours (les yeux et les oreilles ouvert) pour découvrir les défauts des grands.

22. Et là-dessus passe un certain croquant qui marchait les pieds (nu).

23. (Supposé) la terre en mouvement, les phénomènes célestes s'expliquent avec la plus grande facilité.

24. Les animaux de la zone torride ont, pour la plupart, la jambe et le cou (allongé).

25. C'est une aire ou un plancher tout (plat) comme celui du grand aigle.

26. Le goût du jeu ne captive jamais qu'un esprit ou un coeur (vide).

27. Dans la Laponie, la ronce, le genièvre et la mousse font (seul) la verdure de l'été.

28. Auguste gouverna Rome avec un tempérament, une douceur (soutenu), à laquelle il dut le pardon de ses anciennes cruautés.

29. Nous passâmes toute la nuit tremblants de froid et (demi - mort).

30. La science qui instruit et la médecine qui guérit sont (bon) sans doute. Mais la science qui trompe et la médecine qui tue sont (mauvais).

31. Les oiseaux construisent leurs nids avec un art, une adresse (admirable).

32. Accoutumez vos enfants à demeurer été et hiver, jour et nuit, toujours tête (nu).

33. J'ai remarqué sur plusieurs personnes qui avaient l'oreille et la voix (faux), qu'elles entendaient mieux d'une oreille que d'une autre.

34. Ce duvet ou ces soies sont (très-serré,) (très-fourni) et (très-doux) au toucher.

Է· ԱԾԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ԱՍՏԻՃԱՆԸ

248 — 251

Փակագծէ մէջ առնուած ածականներուն վրայ պատշաճ եղած կանոնը գործածելու է·

1. (Plus douce consolation) de l'homme affligé, c'est la pensée de son innocence.

2. Il s'est baigné dans l'endroit où les eaux sont (moins rapides).

3. La probité reconnue est (plus sûr de tous les serments).

4. (Jouissances plus douces) sont celles qui n'épuisent pas l'espérance.

5. Rien n'est constant dans le monde, ni (fortunes plus florissantes), ni (amitiés plus vives), ni (faveurs plus enviées).

6. Les immortels rient (de affaires plus sérieuses) qui agitent les faibles humains.

7. Il y a un tour à donner à tout, même aux choses qui en paraissent (moins susceptibles).

8. Il ne restait plus autour d'Astarbé que certains complices de ses crimes (plus affreux).

9. (Pensées plus sublimes) ne sont rien, si elles sont mal exprimées.

10. Les objets qui lui étaient (plus agréables) étaient ceux dont la forme était unie.

11. La chèvre dort au soleil et s'expose volontiers à ses rayons (plus vifs).

12. Elle flatta Baléazar par (louanges plus délicates et plus insinuantes).

13. Ce coup est un peu rude (à esprit plus fort) ....
...Le malheur succède (à bonheur plus doux).

14. Il n'est guère possible de rendre un vers par un vers, lorsque cette précision est (plus nécessaire).

15. Nos plaisirs (plus doux) ne sont pas sans tristesse.

Ը. ԹՈՒԱԿԱՆ ԱԾԱԿԱՆՆԵՐ

252 — 257

Փակագծի մէջ առնուած թուականները գրերով գրելու է, ամէն մէկուն վրայ կանոնները գործածելով.

1. (24 livres) de pain blanc, valaient (1 denier) d'argent, par les capitulaires.

2. Il y a (3 choses) qui rendent une âme éclairée ; le recueillement, l'humilité et la charité.

3· Qui pourra croire que par chacune des portes de Thèbes il sortait (200 chariots) armés en guerre et (10000*) combattants) ? Cela fait (20000 chariots) et un million de soldats.

4. Louis (11) avait (38 ans) quand il monta sur le trône.

5. Le parlement fut exilé à Troyes le (15 août) et rappelé le (20 septembre).

6. Le premier voyage autour du monde a été fait par François Drack, en l'an (1580).

7. Ce fut environ (180) ans après la prise de Troie, (250) devant la fondation de Rome, que Salomon acheva ce merveilleux édifice.

8. C'est en l'année (480) avant J. C. qu'a été livré le combat des Thermopyles.

9. Les premiers hommes ont vécu (900,) (930) et jusqu'à (969) ans.

10. L'Allemagne était dès l'an (1500**) divisée en dix cercles.

11. Il voulait partir le (18 septembre), mais on l'a retenu jusqu'au (1 octobre).

12. Le Gange se jette dans la mer après avoir parcouru plus de (1800 mille).

---

* *Mille* բառին գործածութիւնն աղէկ իմանալու համար առաջին քերականութեան մէջ *(679)* գրածնիս նայէ:

** Հազար հարիւր..., հազար հինգ հարիւր, եւ այլն, ըսելու տեղ, հասարակօրէն տասնըմէկ հարիւր... տասնըհինգ հարիւր, տասն'ութը հարիւր կ'ըսուի:

13. Sur (100) personnes, il y en a (90) qui sacrifient à la jouissance du présent toutes les espérances de l'avenir.

14. Le Mississipi parcourt une étendue de (4800 mille).

15. Le feu des guerres civiles dont François (2) vit les premières étincelles avait embrasé la France sous la minorité de Charles (9).

16. Les états s'ouvrirent le (5 mai) par une procession solennelle.

Թ. ՍՏԱՑԱԿԱՆ ԱԾԱԿԱՆՆԵՐ

258 — 264

Փակագծի մէջ առնուած բառերուն տեղը ստացականները կանոններուն յարմարցնելու է.

1. La franchise est bonne de soi, mais elle a (ses excès).

2. Les plaisirs sont des fleurs semées parmi les ronces de la vie; mais il faut les cueillir avec soin, car on flétrit aisément (leur beauté) passagère.

3. Nous ne nous fâchons pas si on nous dit que nous avons mal à (notre tête), et nous nous fâchons de ce que l'on nous dit que nous raisonnons mal.

4. Qu'il contemple la nature entière dans (sa haute et pleine) majesté.

5. Les sciences ont des racines amères, mais (leurs fruits) sont doux.

6. Un fleuve paisible a (ses rives) fleuries.

7. Je lis les bons auteurs pour me perfectionner (mon goût).

8. Les enfants qui avaient égorgé (leurs pères et mères) souffraient moins que ces hypocrites.

9. Cette maison est mal située, il faudrait pouvoir l'ôter (de sa place).

10. Scipion marqua sa reconnaissance aux troupes, qu'il combla de louanges, de récompenses et de marque d'honneurs, chacune selon (son, leur état), et (son, leur mérite).

11. Les matelots ajoutent (à ces bonnes et mauvaises) qualités les vices de leur éducation.

12. La vérité n'est point à nous, nous ne sommes que (ses témoins et ses dépositaires).

13. . . . L'ours boucha (sa narine),
Il se fût bien passé de faire cette mine.

14. On se battait pour avoir le pillage du camp ennemi; après quoi le vainqueur et le vaincu se retiraient, chacun dans (sa, leur ville).

15. Paris est une très-belle ville; j'admire surtout la grandeur de (ses bâtiments).

16. Les abeilles dans un lieu donné, tel qu'une ruche ou le creux d'un vieil arbre, bâtissent, chacune, (sa, leur cellule).

17. En récompense de (vos bons et utiles) offices, que Dieu éloigne de vous tout chagrin domestique.

18. Je résolus de me rendre à Madrid, comme au centre des beaux esprits, pour y former (mon goût).

19. Homère a peint les hommes tels qu'ils étaient avec (leurs bonnes et mauvaises) qualités.

20. Le fleuve roulait (ses eaux) avec violence.

21. Lépidus ayant fait le signal dont on était convenu, les deux généraux passèrent dans l'île, chacun de (son, leur côté).

22. Tous ces aventuriers ne devaient pas regarder (ces arts et métiers) comme au-dessous d'eux.

23. Cependant les cheveux me dressaient à (ma tête).

24. Les éloges sont comme les richesses: c'est faute de connaître (leur prix) qu'on en est si prodigue.

25. Ainsi fait-il voir au monde le néant de (ses pompes) et de (ses grandeurs).

26. La plupart des commentateurs se sont donné la peine de dessiner cet édifice, chacun à (sa, leur manière).

27. Son enfance, (voix), (misère) et (charmes),
A sa mère en fureur arrachent mille larmes.

28. L'esprit humain est tellement né pour la vérité, qu'il veut toujours voir (son image), même dans les fictions.

29. Tous les animaux logés, chacun, à (sa, leur place) dans ce grand édifice, sentent très-bien que le fourrage, l'avoine qu'il renferme leur appartiennent de droit.

30. Elle a été mise sur la terre pour partager (ma bonne ou mauvaise) fortune.

31. Pourquoi craindre la mort, si l'on a assez bien vécu pour ne pas craindre (sa suite)?

32. Laissons aux infidèles (ces longues et sensibles) douleurs.

Ժ. ԱՆՈՐՈՇ ԱԾԱԿԱՆՆԵՐ

265 — 267

Փակագծի մէջ առնուած անորոշ ածականները կանոններուն համաձայն գրելու է.

1. Le plus précieux de (tout) les dons que nous puissions recevoir du ciel est une vertu pure et sans tache.

2. C'est sur les bords des rivières que les végétaux se montrent dans (tout) leur beauté.

3. Les rochers (même), et les plus farouches animaux sont sensibles à de touchants accords.

4. L'âme demeure (tout) étonnée, (tout) stupéfaite à la vue des grandes scènes qu'offre la nature.

5. Le sage est ménager du temps, des paroles (même).

6. (Tout) engourdie qu'est la paresse, elle fait plus de ravages chez nous, que (tout) les autres passions ensemble.

7. Les empires ne peuvent se soutenir que par l'équité des (même) lois qui les ont formés.

8. Cléopâtre aima mieux mourir avec le titre de reine, que de vivre avec (tout) autre dignité.

9. En temps de pluie et de dégel, les maisons, les pierres, les vitres, deviennent (tout) humides, parce qu'elles attirent les vapeurs.

10. Il y a une sagesse et une bonté infinies dans les choses (même) où la faiblesse de nos lumières nous empêche de les reconnaître.

11. Les philosophes, (tout) profonds qu'ils sont, ignorent la cause de bien des effets.

12. Les sauvages de l'Amérique brûlent leurs ennemis vivants, et dévorent leurs chairs (tout) sanglantes.

13. (Tout) citoyen doit servir son pays.

14. Il se trouve toujours des hommes qui ont assez de courage ou de mépris d'eux-(même) pour exposer leur vie par l'appât du plus vil intérêt.

15. (Tout) méchants que sont les hommes, Dieu veut que nous les aimions.

16. Mais depuis le moment qu'Elisabeth eût découvert la tristesse de ses parents, ses pensées ne furent plus les (même).

17. La vertu, (tout) austère qu'elle est, fait goûter bien des plaisirs.

18. Il nous en coûte bien moins de remporter des victoires, que de nous vaincre nous-(même).

19. On trouve dans le monde les biens et les avantages (même) qu'on y méprise.

20. Les plaisanteries ne sont bonnes que quand elles sont servies (tout) chaudes.

21. C'est un hommage que le vice rend à la vertu en s'honorant (même) de ses apparences.

22. Ce diable était (tout) yeux et (tout) oreilles.

ԺԱ · ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆ

269 — 286

[illegible]

1. Et qui l'empêchera? — Qui? tous les Grecs et (je, moi).

2. Montrez (à moi, moi, me), dit Amasis, les habitants d'Argos.

3. Tout ce qui (à nous, nous) ressemble est parfait à nos yeux.

4. Dieu (toi, t') a fait pour (lui, l') aimer et non pour (lui, le) comprendre.

5. Dis (à moi, moi, me) tout est-il prêt pour ce juste supplice?

6. (Je, moi) (à toi, toi, te) (lui, le) veux donner; hélas! c'est tout mon bien.

7. Céphas et (je, moi), nous voulons aller visiter la patrie du grand Agamemnon.

8. Asseyons-nous ici. — Qui, (je, moi), Monsieur? — Oui, (je, moi) (lui, le) veux ainsi.

9. (Tu, toi), (tu, toi) vivras vil et malheureux, et (je, moi) mourrai trop vengée.

10. Nous partirons après-demain, (ils, eux) et nous.

11. (Il, lui) (à lui, lui, y) parla fort doucement, (à lui, lui, y) témoigna de la compassion.

12. Les tiens et (tu, toi) pouvez vaquer,
Sans nulle crainte à vos affaires.

13. (Je, moi) ne (à toi, toi, te) dis plus rien; venge (moi, me), venge (toi, te).

14. Montre (toi, te) digne fils d'un père tel que (je, moi).

15. Comment as (tu, toi) perdu le goût de ces plaisirs que (tu, toi) seul étais capable de sentir et de rendre?

16. Cette curiosité du roi fit qu'on nous présenta (lui, à lui).

17. Vos amis ont (ils, eux) des vices? reprochez (eux, les) (à eux, leur).

18. (Il, lui) croyait, (il, lui), que (lui, il) devait faire parler tout l'univers.

19. Quel fardeau qu'une grande fortune, quand on fait son unique affaire de jouir (d'elle, en).

20. Il n'ouvre la bouche que pour répondre; il tousse, il se mouche sous son chapeau, il crache presque sur (soi, lui).

21. Certains peuples de l'Afrique prétendent que tout ce qu' (ils, eux) souhaiteront dans le ciel viendra d'abord se présenter (à eux, leur).

22. On n'agit pas franchement avec (moi, me), et les secrets un peu importants, on ne (à moi, moi, me) (eux, les) confie pas.

23. Nous nous tourmentons moins pour devenir heureux que pour faire croire que nous (le, les) sommes.

24. Ne voyage pas de nuit: on pourrait (t', toi) arrêter sur les grands chemins, et (toi, te) détrousser, (te, toi) et tes compagnons.

25. Peignez (eux, les) (à moi, moi, me), dit l'aigle, ou bien (à moi, moi, me) (eux, les) montrez.

26. La fortune (a persécutés), (lui, le) et (je, moi).

27. (Je, moi), (je, moi) combattrais le jeu parmi les joueurs, et (moi, j') aurais plus de plaisir à (moi, me) moquer (d'eux, en) en (les, eux) voyant perdre, qu'à (à eux, leur) gagner (leur argent, l'argent d'eux).

28. Des pays autrefois contigus à la mer, sont aujourd'hui très-éloignés (d'elle, en); telles sont Aigues-Mortes et Ravenne.

29. Hélas ! s'écriait Télémaque, voilà donc les maux que la guerre entraîne après (soi, elle).

30. Miracle! criait-on: venez voir dans les nues
Passer la reine des tortues.
— La reine! Vraiment oui; je (le, la) suis en effet.

31. N'allons pas (nous, à nous) appliquer (nous, à nous) mêmes les traits d'une censure générale.

32. C'est lorsque nous sommes éloignés de notre pays, que nous sentons surtout l'instinct qui nous (lui, à lui, y) attache.

33. Un malheur toujours traîne un malheur après (soi, lui).

34. (Je, moi), régner ! (je moi), ranger un état sous ma loi,
Quand ma faible raison ne règne plus sur (moi, me) !

35. La noblesse donnée aux pères, parce qu'ils étaient vertueux, a été donnée aux enfants afin qu'ils (le, la, les) devinssent.

36. Le zèle est une vertu qu'on n'estime plus : on se moque (de lui, en) comme d'un usage qui convenait à la grossièreté de nos pères.

37. Il (me, à moi, moi) parut, (me, à moi, moi) et à mes compagnons, que notre arrivée avait jeté une grande terreur dans le pays.

38. L'excellence des sens vient de la nature; mais l'art et l'habitude peuvent (leur, à eux, y) ajouter un plus grand degré de perfection.

39. Ne me trompé-je pas en vous croyant ma nièce ? — Oui, Monsieur, je (le, la) suis.

40. (Je, moi), (je, moi) pourrais encore (toi, te) voir, (toi, te) reconnaître!

41. Qu'est-ce que le monde? C'est une servitude éternelle où nul ne vit pour (soi, lui).

42. La vie est un dépôt confié par le ciel ; oser disposer (d'elle, en), c'est être criminel.

43. Vous et moi, (avons été) longtemps ennemis l'un de l'autre.

44. L'homme consomme, engloutit lui seul plus de chair que tous les animaux ensemble ne (dévorent).

45. Mais je naquis sujette et je (le, la) suis encore.

46. Les désirs ont des charmes qui cessent d'exister pour celui qui sans cesse s'abandonne (à eux, leur, y).

47. Touché de pitié pour ces êtres infortunés, il (donna) (à eux, leur) et à leurs enfants de quoi faire leur route.

48. Le boeuf remplit ses premiers estomacs tout autant qu'ils peuvent (être).

49. S'il est ordinaire d'être vivement touché des choses rares, pourquoi (le, les) sommes-nous si peu de la vertu?

50. Le crime traîne toujours après (lui, soi) certaine bassesse dont on est bien aise de dérober le spectacle au public.

51. Les choses de la terre ne valent pas qu'on s'attache (leur, à elles, y).

52. Je veux être mère, parce que je (le, la) suis, et c'est en vain que je ne (le, la) voudrais pas être.

53. L'étude offre tant d'avantages, qu'on ne saurait se livrer (y, à elle, lui) avec trop d'ardeur.

54. Les forces de l'Egypte et de l'Orient qu'Antoine menait avec (soi, lui) sont dissipées.

55. La terre, naturellement fertile, (le, la) serait bien davantage, si elle était mieux cultivée.

56. La poésie est plus naturelle à tous les hommes qu'on ne (pense).

57. Je (récompenserai) vous et votre frère.

58. Toute tromperie porte avec (soi, elle) sa punition.

59. Les ressources de la vertu sont infinies: plus on fait usage (en, d'elles), plus elles se multiplient.

60. Hélas! plus je (à elle, lui) parle, plus elle m'intéresse.

61. Pompée attirait sur (soi, lui) les yeux de toute la terre.

62. Il n'y eut que (lui, il) et (je, moi) d'un tel avis.

63. On ne peut vous estimer et vous aimer plus que vous ne (êtes) du vieux solitaire.

64. On (a chassés) (toi, tu) et (lui, il).

65. Vous n'êtes pas méchant, et vous ne pouvez (être).

66. Je ne saurais vous dire d'où (viennent), (il, lui) et son père.

67. L'occasion de faire des heureux est plus rare qu'on ne (pense).

68. Thésée, Hercule et moi, (à vous, vous) (avons) montré
Le chemin de la gloire où vous êtes entré.

ԺԲ· ՑՈՒՑԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆ

287 — 295

Փակագծի մէջ առնուած բառերը կանոններուն համաձայն ուղղելու է·

1. C'est souvent (du hasard d'où) naît l'opinion.

2. C'est (d'elle dont) je tiens cette illustre naissance.

3. Ce n' (est) ni les arts ni les métiers qui peuvent dégrader l'homme, c' (est) les vices.

4. Ce n' (est) que (dans les siècles éclairés où) on a bien écrit et bien parlé.

5. Nous avons en nous deux facultés rarement unies, c' (est) l'imagination et le jugement.

6. Vous savez, messieurs, que c'est (de Louis XI dont) je parle.

7. Ce qui me révolte le plus, (est) de voir les riches s'enorgueillir de leurs richesses.

8. Noé conserva les arts, tant (celui) qui servaient de fondement à la vie humaine, que (celui) que les hommes avaient inventés depuis.

9. C' (est) par ces décorations végétales (par lesquelles) des nations entières ont rendu les tombeaux de leurs ancêtres si respectables à leur postérité.

10. Celui qui rend un service (doit) l'oublier, celui qui le reçoit, s'en souvenir.

11. C' est (à la nécessité à laquelle) l'architecture doit sa naissance; mais c'est (du luxe duquel) elle a reçu ses embellissements.

12. C' (est) vous tous qui faites des voeux pour lui.

13. Ce qui rendra ce spectacle plus utile et plus agréable, (sera) la réflexion que vous ferez sur l'élévation et sur la chute des empires.

14. Dieu considère les mains pures, et non (celui) chargées d'offrandes.

15. Celui qui s'arrête dans le chemin de la vertu, (a) déjà reculé sans s'en apercevoir.

16. Un magistrat intègre et un brave officier sont également estimables; (celui-· · · ·) fait la guerre aux ennemis domestiques, (celui-· · · ·) nous protége contre les ennemis extérieurs.

17. Ce (fut) les Phéniciens qui, les premiers, inventèrent l'écriture.

18. Il n'y aura que trop d'intérêts qui diviseront les hommes dans la même société, ne (fût) ce que ceux de la fortune.

19. Ce qu'on admire avec justice dans Racine, c' (est) les caractères.

20. Je ne voudrais pas que la mort du fils suivît (celui) du père.

21. Chez les anciens c' (était) les vieillards, qui gouvernaient; chez nous, c' (est) les jeunes gens.

22. C'est (dans le creuset où) on éprouve l'or; c'est (dans l'adversité où) on reconnaît l'ami véritable.

23. Ceux qui font des heureux (sont) les vrais conquérants.

24. Dites-moi, (est-)ce là des signes d'opulence ou d'indigence?

25. Ce qui plaît dans les anciens, (est) qu'ils ont peint la nature avec une noble simplicité.

26. Nos vrais biens sont (celui) de la nature: c'(est) le ciel, c'(est) la terre, c'(est) ces campagnes, ces plaines, ces forêts dont elle nous offre la jouissance utile, inépuisable.

27. Mais ce qui me choque dans ces beaux esprits, (est) qu'ils ne se rendent pas utiles à leur patrie.

28. Nous devons préférer des amis trop sévères à des amis trop complaisants: (ceux····) disent souvent la vérité, tandis que (ceux····) la dissimulent presque toujours.

29. Qui veut parler sur tout, (parle) souvent au hasard.

30. C'(est) eux qui lui montreront de quoi il peut s'applaudir.

31. Qui chérit son erreur (ne la veut) point connaître.

32. Ce n'(est) pas les années, c'(est) une longue préparation qui vous donnera de l'assurance.

33. C'est (là où) on voit errer les brebis qui bêlent.

ԺԳ· ՅԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆ

296 — 301

Փակագծի մէջ դրուած յարաբերականներէն պատշաճականները
ընտրելու է.

1. Les soldats (que, lesquels) j'ai vus et (à qui, auxquels) j'ai parlé, m'ont semblé bien propres à manier les armes (que, lesquelles) nous leur avons confiées.

2. L'amitié est une âme (qui, laquelle) habite deux corps, un coeur (qui, lequel) habite deux âmes.

3. Aussitôt que je fus débarrassé des affaires de la cour, j'allai trouver l'homme (qui, lequel) m'avait parlé du mariage de Mad. de Miramion, (qui, lequel [*]) me parut dans les mêmes sentiments.

4. La Judée, (de qui, dont, de laquelle) l'impiété croissait sans mesure, avait tout à craindre.

5. On a coupé l'arbre (sur qui, lequel) avaient niché tant d'oiseaux.

6. Dites-moi, je vous prie, (qui, lesquels) sont ces jeunes gens?

7. Les Lapons danois ont un gros chat noir (à qui, auquel) ils confient tous leurs secrets, et (lequel, qu') ils consultent dans leurs affaires.

8. Savez-vous (à quoi, auquel) il pense, et de quoi, duquel) il parle?

9. Sous les empereurs romains, celui-là seul avait le droit de demander le triomphe, sous les auspices (dont, de qui, duquel) la guerre s'était faite.

---

[*]) Տես առաջնոյն հատորոյ մէջ 653 թիւը։

10. Avez-vous vu le marchand avec le fils (dont, duquel) je suis arrivé?

11. Régulus, dans son expédition contre Carthage, eut à combattre un prodigieux serpent, contre (qui, lequel) il fallut employer toute l'armée romaine.

12. Il prit une épée, (dont, de laquelle) il regardait la pointe.

13. Le Tasse naquit à Sorrento; la maison (d'où, dont) il sortait était une des plus illustres de l' Italie.

14. C'est le destin des choses humaines de tomber dans l'oubli (dont, d'où) elles étaient sorties.

15. Semblable à un rocher contre (qui, lequel) les vents combattent en vain.

16. Aristonoüs mena Sophronime dans une fertile campagne, sur le bord d'un autre fleuve, dans les ondes (dont, de qui, duquel) Apollon a tant de fois plongé son corps.

17. Il avait je ne sais (lequel, que, quoi) dans ses yeux perçants qui me faisait peur.

18. Aussitôt il conduisit Télémaque vers la porte d'ivoire, (par laquelle, par où l')on peut sortir du ténébreux empire de Pluton.

19. Ce grand nombre d'actions (dont, de qui) je dois parler, m'embarrasse.

20. Dieu appela d'en haut son serviteur Abraham, dans la famille (dont, de qui, duquel) il voulait établir son culte.

21. Les maladies de l'âme sont les plus dangereuses; nous devrions travailler à les guérir, c'est (à qui, quoi) cependant nous ne travaillons guère.

22. Le sang de ce héros (d'où, dont) tu me fais descendre,
Sans tes profanes mains saura bien se répandre.

23. Le sage et vaillant général sous le nom et les étendards (dont, de qui, duquel) vous avez l'honneur de combattre.

ԺԴ. ԱՆՈՐՈՇ ԴԵՐԱՆՈՒՆ

302 — 306

Փակագծի մէջ դրուած բառերը ֆրանսերէնին հարկաւոր չերեւնալու է.

1. Narbal, qui commandait dans le vaisseau où (on) me mit, me demanda mon nom.

2. (On) estime la vie par dessus tout, et (on) la prodigue comme si elle devait toujours durer.

3. Quiconque attend un malheur certain (peut) déjà se dire malheureux.

4. Mais (quelque) vains lauriers que promette la guerre, on peut être héros sans ravager la terre.

5. Ce que (on) conçoit bien s'énonce clairement.

6. (Quelque) pures que soient leurs intentions, (quelque) lumières qu'ils aient acquises, (quel que) soit leur expérience, les hommes peuvent se laisser égarer.

7. Quiconque est capable de mentir (est) indigne d'être compté au nombre des hommes.

8. Les riches, (quelque) sots qu'ils soient, emportent toujours les suffrages.

9. (On) peut être sot avec beaucoup d'esprit, et (on) peut n'être pas un sot avec peu d'esprit.

10. Quiconque a pu franchir les bornes légitimes, (peut) violer enfin les droits les plus sacrés.

11. (Quel que) soient les humains, il faut vivre avec eux.

12. (On) n'aurait guère de plaisir, si (on) ne se flattait jamais.

13. (Quelque) heureusement doués que nous soyons, nous ne devons pas en tirer vanité.

14. (Quel que) soit votre naissance, (quelque) grandes que soient vos richesses, (quelque) dignités que vous possédiez, souvenez-vous que vous frustrez les vues de la Providence, si vous n'en faites pas usage pour le bien de l'humanité.

ԺԵ· ՕԺԱՆԴԱԿՆԵՐՈՒՆ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ

307 — 312

Փակագծի մէջ առնուած ընդունելութեան անցեալներէն մէկը պէտք ըլլայ օժանդակովը թող գրուի պէտք է.

1. Tous les maux (sont, ont venu[*]) de la triste Pandore.

2. Strabon paraît douter que les rois grecs (soient, aient allé) plus loin que Silène et Alexandre

3. Les eaux de la Loire, (étant, ayant monté) rapidement, ont inondé les fertiles campagnes de la Touraine.

4. Monarques de la terre, en rendant vos sujets heureux, montrez-vous dignes du trône où vous (êtes, avez monté).

5. Mentor, qui craignait les maux avant qu'ils arrivassent, ne savait plus ce que c'était que de les craindre dès qu'ils (étaient, avaient arrivé).

6. Quoi! de quelque côté que je tourne la vue,
La foi de tous les coeurs (est, a pour moi disparu).

7. Le consul P. Cornélius Scipion (serait, aurait tombé) entre les mains des ennemis, si Publius Scipion ne (fut, eut venu) à son secours.

8. Il (est, a monté) pendant trois heures pour arriver au haut de la montagne.

9. Elle donnerait pour vous sa vie, le seul bien qui lui (soit, ait resté).

---

[*] Ընդունելութեան անցեալները, *être* օժանդակով գրուած ատեն՝ անուան թուոյն հետ պէտք է համաձայնին *(343)*. իսկ *avoir* օժանդակով գրուած ատեն՝ անփոփոխ պէտք է մնան *(344)* — Ծան.

10. La mer (est, a disparu) sous leurs nombreux vaisseaux.

11. Beaucoup de grandes découvertes (sont, ont né) du hasard.

12. Que tous les coeurs s'ouvrent à l'espérance : le règne de l'injustice (est, a passé).

13. Le voyage a été pénible, mais nous (sommes, avons arrivé) à bon port.

14. Ce jeune homme s'est expatrié, il (est, a mort) pour sa famille.

15. C'est par les Phéniciens que la mer (est, a devenu) le lien de la société entre les peuples de la terre.

16. Les républiques (sont, ont presque toutes tombé) de la liberté dans l'esclavage.

17. Les critiques se sont évanouies, la pièce (est, a demeuré).

18. Une république fameuse, remarquable par la singularité de son origine (est, a disparu) de nos jours, sous nos yeux, en un moment.

19. La voix de l'innocence (est, a monté) au ciel.

20. La procession (est, a passé) sous mes fenêtres.

21. Chaque jour des crieurs publics annocent en Egypte de combien le Nil (est, a crû).

22. Cependant Télémaque (était, avait resté) seul avec Mentor.

23. Quand Mentor (fut, eut cessé) de chanter, les Phéniciens se regardèrent.

24. Je (suis, ai resté) sept mois à Colmar sans sortir de ma chambre.

25. Quand la contagion (fut, eut cessé), saint Charles Borromée fit rendre à Dieu de solennelles actions de grâces.

26. Les débordements du Nil fertilisent l'Egypte, surtout lorsque les eaux (sont, ont crû) progressivement.

ԺԶ· ԲԱՅԻՆ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐՈՒՆ ՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿՆԵՐՈՒՆ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆԸ

313 — 336

Փակագծի մէջ գրուած բայերը պատշաճ եղած ժամանակները դնելու է. ու աներեւոյթ եւ ուրիշ խնդիրներուն վրայ կանոնները բանեցնելու է.

1. Les Romains indignés (marchèrent) contre eux, les (défirent), (entrèrent) dans leurs terres où ils (fondèrent) une colonie, les (battirent) encore deux fois, en (assujettirent) une partie, et (réduisirent) l'autre à demander la paix.

2. Ah! Monsieur, m'a-t-il dit, je vous (attendrai) demain.

3. Soyez secrète, ou bien vous (serez) morte.

4. Je te (parlai, ai parlé) l'autre jour de l'inconstance prodigieuse des Français sur leurs modes.

5. Turenne (mourut), tout se (confondit); la fortune (chancela), la victoire se (lassa), la paix s'(éloigna), les bonnes intentions des alliés se (ralentirent), le courage des troupes (fut) abattu par la douleur.

6. J'ai lu (je lus) ce matin cette maxime où Platon dit que l'espérance est le songe d'un homme éveillé.

7. (J'ai écrit, j'écrivis) cette semaine à Madame de Coulange pour l'informer de la mort de M. de Turenne.

8. Après qu'on (faire) un magnifique repas qui suivuit le sacrifice, il parla ainsi.

9. Si nous (voir) l'étendue des montagnes

en profondeur, les cheveux nous en dresseraient à la tête.

10. Je me disais: Quittons ce vain délire; (être) heureux et (libre) désormais.

11. En rentrant chez moi ce soir, (j'ai appris, j'appris) que le citoyen Didot venait d'éprouver un grand sujet de chagrin.

12 Vous causerez de terribles éclats,
Si vous ne (mettre) fin à tout cet embarras.

13. Les dieux permirent que je (faire) une faute.

14. Je me (suis trouvé, trouvai) un peu incommodé avec de l'émotion avant-hier; mais cela n'a point eu de suite.

15. S'il (être) berger, comme je l'étais naguère, il serait aussi heureux que je l'ai été.

16. La religion exige que nous (sacrifier) nos ressentiments.

17. Hier au soir, ton ami (a eu, eut,) avec milord Edouard un démêlé qui peut devenir sérieux.

18. Il semble qu'on (avoir) juré de ne jamais s'entendre, pour avoir le plaisir de disputer toujours.

19. D'abord je ne pus croire que Philoclès (vouloir) me détrôner.

20. Il désire la paix, comme vous dites vous-mêmes que vous (l'avez désirée, la désirâtes).

21. Les arts mécaniques ont fait en France plus de progrès depuis le commencement de ce siècle, qu'ils n'en (faire) dans certains pays pendant le siècle précédent.

22. Mentor (m'a dit, me dit) depuis qu'on l'avait vendu à des Ethiopiens, et qu'il les avait suivis en Ethiopie.

23. Amilcar méritait qu'on lui (confier) le commandement de l'armée qui devait agir en Espagne.

24. Est-il un homme qui n'(avoir) jamais à se plaindre de ses semblables ?

25. Il nous semble qu'il n'y (avoir) pas de plus douce jouissance que de faire des heureux.

26. On est mort avant qu'on (apercevoir) qu'on pouvait mourir.

27. On peut dire que le chien est le seul animal dont la fidélité (être) à l'épreuve.

28. Mais dans quelque haut rang que vous (être) placé,
Souvent le plus heureux s'y trouve renversé.

29. Dieu juste ! serait-il vrai que tu (voir) avec indifférence le crime triomphant, et la vertu souffrante ?

30. Les leçons les plus utiles que nous (pouvoir) recevoir, sont celles de l'expérience.

31. Solon, en mourant, ordonna qu'on (porter) ses os à Salamine.

32. Il ne faut pas que vous (penser) que je me (donner) si parfaitement à la musique, que je (négliger) toute autre espèce de travail.

33. Il semblait qu'un spectacle si doux n'(attendre) en ces lieux qu'un témoin tel que vous.

34. Quoique les méchants (prospérer) quelquefois, ne pensez pas qu'ils (être) heureux.

35 Il est difficile, quand on aime la vérité, qu'on n'(avoir) aussi du zèle pour la justice.

36. Aceste ordonna qu'on nous (envoyer) dans une forêt voisine.

37. Il semble que de tout temps la vérité (avoir) peur de se montrer aux hommes, et que les hommes (avoir) peur de la vérité.

38. Le meilleur cortége qu'un prince (pouvoir) avoir, c'est le coeur de ses sujets.

39. Citez-moi un maître dont les leçons (être) aussi profitables que celles de l'expérience.

40. Ils craignaient que ses discours pleins de sagesse ne (détacher) leurs alliés.

41. De même que l'eau, si elle se (subtiliser), deviendrait une espèce d'air qui ferait mourir les poissons, l'air, de son côté, nous ôterait la respiration, s'il (devenir) plus épais et plus humide.

42. Je ne crois pas que le siècle de Louis XIV (devenir) si célèbre sans les grands écrivains qui en ont fait une des plus brillantes époques de notre littérature.

43. Pourvu qu'on (savoir) la passion dominante de quelqu'un, on est assuré de lui plaire.

44. L'envieux voudrait que tout ce qui est bon (appartenir) à lui seul.

45. Soyons (indigne) soeur d'un si généreux frère.

46. Il me semble qu'il n'y (avoir) rien qui dégrade plus un écrivain que la peine qu'il prend pour exprimer d'une manière extraordinaire les choses les plus simples.

47. Quoi qu'on (dire), un ânon ne deviendra qu'un âne.

48. Il commande au soleil (à, d'animer) la nature.

49. Choisissez un homme qui (pouvoir) vous donner dans l'occasion des consolations, de sages avis et de bons exemples.

50. C'est l'usage constant de la Chine, le pays du monde où les impôts (être) les plus forts et le mieux payés.

51. L'empereur Théodose condamnait à mort tout délateur qui l'était pour la troisième fois, quoique ses délations n'(être point jugées) fausses.

52. Crois-tu que dans son coeur il (jurer) sa mort?

53. Je consens (me à, de perdre) afin de la sauver.

54. Les hommes croient (qu'ils sont) libres quand ils ne sont gouvernés que par les lois.

55. Il était convenable que la nouvelle lumière se (répandre) par tout l'univers.

56. Combien de fois a-t-on vu des hommes publics (qui ont fait) échouer des entreprises glorieuses à l'état, de peur que la gloire n'en (rejaillir) sur leurs rivaux.

57. Je lui conseillerais (à, de s'assurer) d'un autre.

58. Baléazar est aimé des peuples ; il n'y a aucune famille qui ne lui (donner) tout ce qu'elle a de biens, s'il se trouvait dans une pressante nécessité.

59. Les grands ont peu d'amis qui (être) plus attachés à leur personne qu'à leur fortune.

60. Dieu nous a donné la raison afin qu'elle (diriger) notre conduite.

61. Il n'y a rien que les hommes aiment mieux (à, de conserver), et qu'ils ménagent moins que leur propre vie.

62. C'est l'attente du ciel, il nous faut (la) remplir,
Je viens de le promettre et je (le) vais accomplir.

63. Croit-on que dans ses flancs un monstre me (porter) ?

64. Préparez-vous (à, de voir) ce malheureux chrétien.

65. Joas ne cessera jamais (vous à, d'aimer).

ԺԷ· ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ՆԵՐԿԱՅ

337 — 341

Փակագծի մէջ առնուած *ant* վերջաւորած բառերն ըստ տեղւոյն համաձայնցընելու է.

1. Sous un roi bienfaisant parcourons cette ville,
(Obéissant), heureuse, (agissant), tranquille.

2. Combien de pères, (tremblant) de déplaire à leurs enfants, sont faibles et se croient tendres!

3. Ces spectres affamés, (outrageant) la nature
Vont au sein des tombeaux chercher leur nourriture.

4. C'est là que les troupeaux altérés, (fuyant) les rayons (brûlant) de l'astre du jour, trouvent une liqueur (rafraîchissant).

5. . . . Surprise et (tremblant) à vos pieds,
Je baisse en (frémissant) mes regards effrayés.

6. J'ai toujours vu ceux qui voyageaient dans de bonnes voitures bien douces, rêveurs, tristes, (grondant) ou (souffrant).

7. Je vois ces murs (sanglant), ces portes embrasées,
Sous ces lambris (fumant) ces femmes écrasées.

8. Il y a des peuples qui vivent (errant) dans les déserts.

9. Enfin l'heure est venue, et la neuvième aurore,
Des rayons d'un jour pur, en (naissant), se colore.

10. Ces tonnerres d'airain (grondant) sur les remparts,
Tout (étonnant) qu'ils sont, n'ont rien qui m'épouvante.

11. . . . Rome, (subjuguant) l'univers abattu,
Ne vaut pas un hameau qu'habite la vertu.

12. Télémaque lui-même arrosa de liqueurs parfumées ses cendres encore (fumant).

13. Les vents, (soufflant) avec force, (sifflant) dans les cordages, s'opposent à la manoeuvre.

ԺԲ· ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ԱՆՑԵԱԼ

342 — 354

Փոխեցէք զեղ առանձնած ընդունելութիւն անցեալներն ըստ տեղւոյն պէտ է համաձայնին.

1. Quel oeil n'est pas sensible au riant appareil
De l'herbe (rajeuni) et du bouton vermeil?

2. Ces beaux effets n'ont pas été (inconnu) des anciens.

3. (Nourri) à la campagne dans toute la rusticité champêtre, vos enfants y prendront une voix plus sonore.

4. J'ai (vu) la foi des contrats (banni), les lois les plus saintes (anéanti).

5. La guerre de Troie fut aussi (chanté), les combats d'Ulysse et sa sagesse furent (élevé) jusqu'aux cieux.

6. Bien souvent, dans la nuit, de subites gelées
Frappent d'un coup mortel les plantes (désolé).

7. Les anciens Grecs étaient généralement (persuadé) que l'âme est immortelle.

8. Puisse le ciel, qui lit dans mon coeur éperdu, ajouter à vos jours ceux que j'aurais (vécu).

9. Je rends (carré) une boule que les premières lois du mouvement avaient (fait) ronde.

10. Florian savait très-bien l'espagnol, il lui était doux de parler une langue que sa mère avait (parlé).

11. C'est ainsi qu'elle s'est (rendu) la dominatrice de l'Europe.

12. C'est la vérité elle-même qui lui a (dicté) ces belles paroles.

13. Ainsi, sans votre appui, les élèves de Flore
Tomberaient (abbattu) à leur première aurore.

14. Les eaux se sont (pratiqué) des cours souterrains.

15. L'opulence d'une cité de commerce s'est (changé) en une pauvreté hideuse.

16. Pédro, qu'as-tu (fait) de nos montures ? — Seigneur, je les ai (attaché) à la grille.

17. Mes chères richesses, qu'êtes-vous (devenu)? Hélas! je vous ai (perdu) en moins de temps encore que je ne vous avais (gagné)!

18. L'oiseau-mouche, cet amant léger des fleurs, vit à leurs dépens sans les flétrir; il ne fait que pomper leur miel, et c'est à cet usage que sa langue paraît uniquement (destiné).

19. L'ambition s'est toujours (joué) de la vie des hommes.

20. Je regrette bien les douze heures que j'ai (dormi); je les aurais (employé) plus utilement, si l'on m'avait (rendu) le service de m'éveiller.

21. La gloire des hommes doit toujours se mesurer sur les moyens dont ils se sont (servi) pour l'acquérir.

22. Les arts que les hommes ont (inventé) pour satisfaire à leurs besoins, tournent à leur gloire et à leurs délices.

23. Si la vertu et la vérité étaient (banni) de la terre, elles devraient toujours se trouver dans la bouche des rois.

24. Comme une lampe d'or dans l'azur (suspendu),
La lune se balance aux bords de l'horizon :
Ses rayons (affaibli) dorment sur le gazon.

25. Il me récitait les vers qu'il avait (fait).

26. La guerre ne se faisait point autrefois comme nous l'avons (vu) faire du temps de Louis XIV.

27. Les juges se sont (avisé) d'un singulier expédient pour lui faire avouer la vérité, qu'il avait jusqu'alors (tenu caché).

28. Vous êtes (né) dans un climat qui vous a (rendu) robustes.

29. Je les ai (cherché), vos gants, dans tous les coins, et je ne les ai pas (trouvé).

30. Ils se sont (élevé) par leurs exploits un monument impérissable.

31. Plusieurs des rois d'Egypte furent (privé) des tombeaux qu'ils s'étaient eux-mêmes (construit).

32. Quels dangers n'a pas (couru) l'Autriche pendant la tempête de vingt ans qu'elle a (essuyé)!

33. Vous êtes-vous (accordé) cette définition? où sont-ce les loups, les singes et les lions qui vous l'ont (passé)?

34. Les Français s'étaient (ouvert) une retraite glorieuse par la bataille de Fornoue.

35. Les vents que Dieu a (créé), les chaleurs qu'il y a (eu) sont des effets de sa bonté.

36. Ses regards, il est vrai, n'étaient point (enflammé)
Du courroux dont souvent je les ai (vu armé).

37. La langue latine et la langue grecque sont deux langues qui se sont longtemps (parlé), et qui ne se parlent plus.

38. Ne faites rien qui ne soit digne des maximes de vertu que j'ai (tâché) de vous inspirer.

39. Les mauvais temps qu'il a (fait) ont (nui) aux vignes, et (ruiné) beaucoup de marchands de vin.

40. La peine que s'est (donné) un auteur fait que ses écrits sont (lu) avec plaisir.

41. Les enfants qu'on a (habitué) à craindre les ténèbres se sont rarement (guéri) de la peur qu'on leur en a (fait).

42. Ne goûtons-nous pas, mille fois le jour, le prix des combats que notre situation nous a (coûté)?

43. Que de temps, que de réflexions n'a-t-il pas (fallu) pour épier et connaître les besoins, les écarts et les ressources de la nature!

44. Nos aïeux vivaient pauvres et vertueux, et mouraient dans le champ qui les avait (vu) naître.

45. Il a (retrouvé) les deux enfants qu'il avait tant (pleuré).

46. Les serpents paraissent (privé) de tout moyen de se mouvoir, et uniquement (destiné) à vivre sur la place où le destin les a (fait) naître.

47. De quoi vous êtes-vous (occupé) durant les dix-huit mois que les négociations ont (traîné) en longueur?

48. On sait assez quelles peines la sagesse du roi et du ministère a (eu) à calmer toutes ces querelles aussi odieuses que ridicules.

49. Paul s'étant rendu par hasard dans ce lieu, fut rempli de joie en voyant ce grand arbre sorti d'une petite graine qu'il avait (vu) planter.

50. Cassius ne cherchait dans la perte de César que la vengeance de quelques injures qu'il en avait (reçu).

51. Les choses longtemps (désiré) sont presque toujours au-dessous de l'idée qu'on s'en était (formé).

52. Voilà, mon fils, disait cette mère (affligé), le sujet des larmes que tu m'as (vu) verser.

53. Les secours que vous avez (imploré), Madame, et que je vous ai (vu) refuser inhumainement, vous auraient (sauvé) du danger.

54. Elle a (obtenu) toutes les grâces qu'elle a (voulu).

55. Ah! comment s'est (éclipsé) tant de gloire! comment se sont (anéanti) tant de travaux!

56. Là règnent les bons rois qu'ont (produit) tous les âges.

57. Louis XI fit taire ceux qu'il avait (fait) parler.

58. Les embarras que j'ai (su) que vous aviez ont (accéléré) mon départ.

59. Voyez combien de périls j'ai (couru) dans un jour.

60. On a eu, pour son âge et pour sa faiblesse, tous les égards qu'on a (dû).

61. Ils étaient (puni) pour les maux qu'ils avaient (laissé) faire.

62. Pluton, Neptune et Jupiter se sont (divisé) le ciel, la mer et les enfers.

63. Son administration ne répondit pas aux espérances qu'on en avait (conçu).

64. Les vengeances que j'ai (vu) exercer envers ces misérables colons, ont (jeté) l'épouvante dans mon âme.

65. Souvent les dons que la nature a (suspendu) aux arbres sont (déposé) dans de simples herbes.

66. Mais d'où viennent ces difficultés, si ce n'est du peu d'application qu'on y a (donné) jusqu'ici.

67. La conduite que j'avais (supposé) que vous tiendriez, vous l'avez (tenu), et vous en avez été (blâmé).

68. Il faut qu'ils me chantent une scène d'une petite comédie que je leur ai (vu) essayer.

69. Il n'est que trop vrai qu'il y a (eu) des anthropophages : nous en avons (trouvé) en Amérique.

70. Autour de lui étaient une multitude d'habitants que la curiosité avait (attiré) sur la place publique.

71. Triomphez, hommes lâches et cruels : votre victoire est plus étonnante que vous ne vous l'étiez (imaginé).

72. Le peu d'eau que j'ai (bu) m'a (incommodé).

73. C'est sa modestie, ainsi que son mérite, que j'ai (loué).

74. Que de jeunes gens se sont (laissé) égarer par de mauvais conseils!

75. Elle a (outragé) la religion, et les dieux l'en ont (puni).

76. Le sage ne se conduit par les lumières d'autrui qu'autant qu'il se les est (rendu) familières.

77. Ce sont les hommes, votre père, la divinité que vous avez (offensé).

78. Je ne vous parlerai point du peu de capacité que j'ai (acquis) dans l'armée.

79. J'eus une maladie assez sérieuse, (causé) par la trop grande quantité de liqueurs que j'avais (bu).

80. Pour être plus sûr de la vérité de ces deux choses, il faut les avoir (vu) s'accomplir réellement.

81. Quels obstacles a jamais (trouvé) là-dessus la volonté de ceux qui tiennent en leurs mains la fortune publique?

82. Je regrette les nombreuses années que j'ai (vécu) sans pouvoir m'instruire.

83. Les secours que vous aviez (prétendu) que j'obtiendrais, ont été illusoires.

84. C'est à l'ombre de la paix que les arts sont (né), ont (prospéré) et se sont (perfectionné).

85. Idoménée a fait de grandes fautes, mais cherchez dans les pays les mieux (policé) un roi qui n'en ait pas (fait) d'inexcusables.

86. Ce sont les sciences, aussi bien que les arts, qu'il a (cultivé).

87. Les hommes se sont (divisé) et ont été la proie des tyrans.

88. Le peu d'exactitude qu'il a (mis) dans ses comptes a (causé) sa perte.

89. Toutes les années que vous avez (croupi) dans une honteuse insouciance ont été (perdu) pour vous.

90. La renommée que Virgile décrit d'une manière si brillante, est fort supérieure à toutes les imitations qu'on en a (fait).

91. Que de feuilles d'arbres il a (fallu) pour couvrir ainsi les chemins!

92. Avant de parler des maux que les hommes se sont (fait) à eux-mêmes, voyons ceux que leur a (fait) la nature.

93. J'évitai, par une prompte fuite, une grêle de coups qui seraient (tombé) sur moi.

94. Je lui ai (lu) mon épître très-posément, jetant dens ma lecture toute la force et tout l'agrément que j'ai (pu).

95. Autant d'ennemis il a (attaqué), autant il en a (vaincu).

96. Ce ne sont point les richesses, non plus que les honneurs, qu'il a (désiré).

97. Je me laissai enlever de l'hôtellerie, au grand déplaisir de l'hôte, qui se voyait par là sevré de la dépense qu'il avait (compté) que je ferais chez lui.

98. La France se montra dans l'attitude qu'on lui avait toujours (vu) garder.

99. Combien d'hommes de génie se sont (laissé) séduire par ces puérilités qui dessèchent et qui énervent tout genre d'éloquence.

100. C'est l'affection, l'amour que Louis XII a (montré) pour ses sujets qui l'a (fait) surnommer le père du peuple.

ԺԹ. ՄԱԿԲԱՅ

355 — 362

Փոխադրէ մէջ առնուած մակբայներն իրենց տեղերը դէպի դրուին ու բացասական մասնիկներն ըստ տեղւոյն դէպի ձախն, ըստ տեղւոյն դէպի վերջաւորն.

1. Les arbres, de la terre agréable parure,
(Diversement) sortent des mains de la nature.

2. Ceux qui (beaucoup) ont sont obligés de (beaucoup) donner.

3. On redoute l'écueil on a fait (quand) naufrage.

4. Il n'y a point d'offense que l'homme (plus vivement) sente que le mépris.

5. Toute la doctrine des moeurs (uniquement) tend à nous rendre heureux.

6. Quand on a des défauts, il vaut encore mieux s'en (tard) corriger, que de ne s'en corriger (jamais).

7. Il faut que je vous raconte on avait (comment) empoisonné mon coeur dès ma plus tendre enfance.

8. S'enorgueillirait-on (pourquoi) de sa naissance, puisqu'elle est un pur effet du hasard?

9. Tel repousse (aujourd'hui) la misère importune,
Qui tombera (demain) dans la même infortune.

10. L'honnête homme est celui qui fait tout le bien qu'il peut, et (ne) fait (pas) de mal à personne.

11. Il dit en lui-même: O insensé! je (n') ai (pas) donc connu ni les dieux, ni les hommes, ni moi-même!

12. Je (n') osais (pas) dans mes pleurs me noyer à loisir.

13. Socrate disait qu'il (ne) savait (pas) qu'une chose, c'est qu'il (ne) savait (pas) rien.

14. Il faut user de tout avec modération, de peur que la privation (n') en soit (pas) trop sensible.

15. Malgré ce mauvais succès, ils (ne) cessent (pas) depuis de faire de nouveaux desseins sur une île si commode à leur assurer l'empire de l'univers.

16. Toute nation est faible, à moins qu'elle (ne) soit (pas) unie.

17. Un père qui (n') a (pas) inspiré à ses enfants aucun principe de religion, doit toujours craindre qu'ils (ne) tombent (pas) dans le travers.

18. Pour moi, je (ne) vois (pas) rien de plus sot, à mon sens,
Qu'un auteur qui partout va gueuser des encens.

19. On craignait à toute heure que les troupes des Tarentins (n') attaquassent (pas) les cent jeunes Crétois.

20. Nul presque de tous ceux qui m'écoutent ici (n')est (pas) content de sa destinée.

21. Quelque bonnes que soient vos raisons, je crains qu'on (ne) les écoute (pas).

22. Si on (ne) pouvait (pas) secourir le malheureux, il fallait du moins découvrir l'auteur de la violence.

23. Après les quarante énormes diamants qu'il vous a donnés, vous (ne) pouvez (pas) nier qu'il (ne) soit (pas) le plus généreux des hommes.

24. S' il se croyait offensé, que (ne) le témoignait-il (pas)? S'il (ne) cherchait (pas) qu'un prétexte pour être dispensé de récompenser une action éclatante, que (ne) restait-il (pas) tranquille?

25. Quoique, chez les anciens, les manuscrits fussent fort rares, cela (n') empêchait (pas) qu'il (n') y eut (pas) des bibliothèques immenses.

26. Il faut souvent moins de courage pour se corriger de ses défauts qu'il (n') en faut (pas) pour es avouer.

27. Aucun physicien (ne) doute (pas) aujourd'hui que la mer (n') ait (pas) couvert une grande partie de la terre habitée.

28. Ils (n') osaient (pas) faire marcher l'armée, de peur que dans la marche les Crétois et les Tarentins (ne) combattissent (pas) les uns contre les autres.

29. La religion défend que vous (n') insultiez (pas) au malheureux, et que vous (ne) lui refusiez (pas) votre assistance.

30. Doutez-vous que l'Euxin (ne) me porte (pas) en deux jours
Aux lieux où le Danube y vient finir son cours?

31. Elle (n') a (pas) pu être pendant sa vie plus qu'elle (n') était (pas): elle (ne) peut (pas) être après sa mort moins qu'elle (n') est (pas).

32. Prends garde que jamais l'astre qui nous éclaire
(Ne) te voie (pas) en ces lieux mettre un pied téméraire.

33. (Ne) craignez (point) ici que sa bouche rebelle
(Ne) vous accable (pas) des noms d'ingrate, d'infidèle.

34. Un homme en vaut un autre, à moins que, par malheur, l'un d'eux (n') ait (pas) corrompu son esprit et son coeur.

35. Chacun de nous pense et agit aujourd'hui tout autrement qu'il (ne) faisait (pas) hier.

36. Les enfants (n') ont (pas) ni passé ni avenir, et, ce qui ne nous arrive (pas) guère, ils jouissent du présent.

37. Je (ne) doute (pas) que le successeur qui m'est destiné, (n') ait (pas) plus de talent et de capacité que moi.

38. J'ai même défendu par une expresse loi
Qu'on (n') osât (pas) prononcer votre nom devant moi.

39. Ne craignez pas qu'en vous envoyant ma pièce, je (ne) vous en fasse (pas) une longue apologie.

40. Les rochers de Thrace et de Thessalie ne sont pas plus sourds, plus insensibles, que Télémaque (ne) l'était (pas) à ces offres.

41. Je devine enfin : vous voulez me dire qu'il fait froid. Que (ne) disiez-vous (pas) : Il fait froid ?

42. Le capitaine n'est pas accompli, à moins qu'il (ne) renferme (pas) en lui l'homme de bien et l'homme sage.

43. Depuis l'invention de la poudre, les batailles sont beaucoup moins sanglantes qu'elles (ne) l'étaient (pas).

44. L'homme vain méprise les talents qu'il n'a pas;
Et, s'il (n') en a (pas) aucun, il les méprise tous.

45. Toute l'armée le craignait ; car il était encore plus querelleur et plus brutal qu'il (n') était (pas) fort et vaillant.

46. Chacun dit du bien de son coeur, et personne (n') ose (pas) en dire de son esprit.

47. Ne doutez point, seigneur, que ce coup (ne) la frappe (pas).

48. Il marche, dort, mange et boit comme tous les autres; mais cela (n') empêche (pas) qu'il (ne) soit (pas) fort malade.

49. La Hire disait à Charles VII : Je pense, sire, qu'on (ne) peut (pas) perdre un royaume plus gaiement que vous (ne) le faites (pas).

50. L'ambition, seigneur, (n') a (pas) guère de limites.

51. Je (n') entends (pas) que le battement de mon coeur dans le repos absolu de ces lieux. Je voulus retourner en arrière, mais il (n') était (pas) plus temps.

52. La joie de faire du bien est tout autrement douce, que (ne) l'est (pas) celle de le recevoir.

53. Mais il me semble, Agnès, si ma mémoire

est bonne, que j'avais défendu que vous (ne) vissiez (pas) personne.

54. Il ne nie pas que nous (ne) puissions (pas) en sentir quelque chose.

55. Oh! que (ne) suis-je (pas) couvert de cheveux blancs, courbé et proche du tombeau, comme Laërte, mon aïeul!

56. Nous nous trompons sur le compte des autres, parce que notre imagination nous les peint tout autres qu'ils (ne) sont (pas).

57. Il (n') y a (pas) personne qui (n') entre (pas) tout neuf dans la vie, et les sottises des pères sont perdues pour les enfants.

Ի· ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

363 — 366

[illegible]

1. Une grande âme est (au-dessus) de l'injure, de l'injustice, de la douleur, de la moquerie.

2. Remplissez vos devoirs (envers) Dieu, vos parents et la patrie.

3. Nous sommes si vains, que l'estime (de) cinq ou six personnes qui nous environnent nous amuse et nous contente.

4. Que nos politiques apprennent une fois qu'on a de tout avec de l'argent, (hormis) des moeurs et des citoyens.

5. Que de gens (par) la haine et l'orgueil séparés,
Vivraient fort bons amis s'ils s'étaient rencontrés.

6. La lecture sert (à) orner l'esprit, régler les moeurs, et former le jugement.

7. Il n'est plus temps de reprendre cette longue et ennuyeuse besogne, (malgré) les erreurs et les fautes dont elle fourmille.

8. Les cadeaux consistaient (en) bière du pays, cocos, noix gouras, citrons, yams ou riz.

9. Les plus hautes montagnes ne sont non plus capables d'altérer la figure de la terre, que quelques grains (de) sable ou gravier sur une boule (de) deux ou trois pieds de diamètre.

10. Chaque peuple à son tour a brillé sur la terre
(Par) les lois, les arts, et surtout la guerre.

ԻԱ· ՀԱՂԿԱՊ
367 — 375

Հաղկապներուն տեղերուն ու լրացնելուն մէջ գտնելու է·

1. Dieu accorde quelquefois le sommeil aux méchants, (afin que) les bons soient tranquilles.

2. Les plaintes, les regrets (et) les pleurs sont perdus.

3. Le soleil (et*) la mort ne se peuvent regarder fixement.

4. On ne peut haïr une religion qui ne prêche que la vertu, (quand) on est vertueux.

5. Pauvres, riches, savants, ignorants (et) personne n'est exempt de la mort.

6. Messieurs, la maladie, vous tuera, le médecin, (ou bien) ce sera la médecine.

7. Ma santé, mon goût, (ni) mes travaux, ne me permettent de quitter ma douce retraite.

8. (C'est pourquoi) on doit toujours avoir des sujets de crainte dans la prospérité, et des motifs d'espérance dans l'adversité; la fortune est inconstante.

9.... La mort s'avance:
Les grands (et) les petits n'échappent à sa loi.

10. On peut dire généralement que plus les hommes sont sages, (et) plus ils sont estimés; et

---

*) Առաջին գիտելեաց մէջ 686 համարը տես։

que plus ils sont vertueux, (et) plus ils sont indulgents pour les défauts d'autrui.

11. La douceur (et) la bonté du grand Henri a été célébrée de mille louanges.

12. (Au surplus,) il est honnête homme; il a véritablement quelques défauts.

13. Autant il est honteux d'être asservi à ses passions, (et) autant il est glorieux de les dompter.

14 L'absence (ni) le temps n'effaceront jamais
De son coeur affligé le prix de vos bienfaits.

15. N'attendez pas, Messieurs, que j'ouvre ici une scène tragique; (je représente) ce grand homme étendu sur ses propres trophées; (je découvre) ce corps pâle et sanglant; (je fasse crier) son sang comme celui d'Abel, et (j'expose) à vos yeux l'image de la religion et de la patrie éplorées.

16. (Afin qu'on) ne puisse douter de leur bonne foi, non plus que de leur persuasion, il les oblige à sceller leur témoignage de leur sang.

17. . . . Dans ces tristes jours
La retraite (ou) le trône était mon seul recours.

18. (Quand) vous mes haïriez, je ne m'en plaindrais pas.

19. Sera-t-il Dieu, table (ou) cuvette?
Il sera Dieu.

20. La vanité est si ancrée dans le coeur de l'homme, qu'un goujat, un marmiton (et) un crocheteur se vante et veut avoir ses admirateurs.

21. Si les hommes étaient sages et (s'ils suivaient*) les lumières de la raison, ils s'épargneraient bien des chagrins.

22. Moins on a de désirs, (et) moins on porte de chaînes.

* Առաջին գիտելեաց ձեւ 740 համարը տե՛ս:

23. A quoi bon une table servie avec somptuosité et avec profusion, (puisque) la nature se contente de peu?

24. La bienfaisance, l'humanité, (ni) son devoir, ne lui permettaient de venir.

25. On égorge à la fois les enfants, les vieillards,
La soeur, le frère,
La fille (et) la mère.

26. Lorsqu'on a des dispositions, et (lorsqu'on) veut étudier, on fait des progrès rapides.

27. Plus je rentre en moi, (et) plus je lis ces mots écrits dans mon âme: sois juste, et tu seras heureux.

28. Un honnête homme ne doit jamais rien faire d'indigne de lui, quand il ne serait pas exposé aux regards du monde, et (quand) il n'aurait que lui-même pour témoin de ses actions.

Գ.

ԶԱՆԱԶԱՆ ԸՆԹԵՐՑՈՒԱԾՆԵՐ

Ա. ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ԿԱՐՃ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1. Un homme demandait à un pauvre mendiant de quoi [1] il vivait. Le pauvre lui répondit : Si vous m'aviez demandé de quoi [2] je meurs, je vous aurais répondu que je meurs de faim.

2. Un Suisse, qui dormait sur le parapet [3] d'une ville assiégé, eut la tête emportée d'un boulet de canon [4]. Un autre Suisse, témoin de l'accident [5], s'écria : Ah! que mon camarade sera étonné, quand il s'éveillera, de se voir sans tête [6] !

3. Un voleur entra de nuit [7] par la fenêtre dans la chambre d'un pauvre homme, et se mit à tâtonner [8] pour chercher quelque chose à voler. Le pauvre, qui ne dormait pas, lui dit: Mon ami, tu viens de nuit chercher quelque chose dans un lieu où je ne puis rien trouver pendant le jour.

4. Un mendiant, pour mieux exciter la charité des passants [9], s'avisa de faire le muet [10]. Un jeune homme, qui connaissait le drôle [11], lui demanda tout bonnement [12] en tirant [13] sa bourse : Y a-t-il déjà longtemps que tu as perdu la parole[1]? Dès mon enfance, lui répondit le muet.

---

[1] *ինչ բանով.* Նէ իլէ. [2] *ինչ բանէ.* Նէդէն. *տես նաեւ քերակ.* (747). [3] *պարիսպ.* Գալէ. [4] *Թնդանօթի գունտ մը եկաւ գլուխը տարաւ.* Թօփ կիւլլէսի կէլէրէք պաշընը կէօթիւրտիւ. [5] *եղածը տեսնելով.* Օլանը կէօրէրէք. [6] *ինք զինքն առանց գլխու տեսնելով.* Պաշըսըզ օլտուղունու կէօրտիւյիւնտէ. [7] *գիշերով.* Կէճէլէյին. [8] *սկսաւ խարխափել, ձեռքով փնտռել.* Եօքլամայա պաշլատը. [9] *անցաւորներուն գութն աւելի շարժելու համար.* Կէչէնլէրի մէրհամէթէ կէթիրմէք իչին. [10] *մտածեց որ համր ձեւանայ.* Տիլսիզ կիպի տաւրանմայա գարար վէրտի. [11] *խաբեբան.* Պու հիլէքեարը. [12] *անտարբերութեամբ մը.* Պէլլի էթմէյէրէք. [13] *հանելով.* Չըգարարագ.

5. Un étudiant qui avait besoin de quelques livres[2], écrivit à un de ses amis pour le prier de les lui acheter, en ajoutant qu'il lui en remettrait le montant à l'occasion[3]. Cet ami négligea la commission. Quelque temps après ayant rencontré l'étudiant, il lui dit: Mon cher ami, je suis fâché de n'avoir pas reçu[4] la lettre par laquelle vous m'avez prié de vous acheter des livres.

6. Un officier Gascon demandait ses appointements[5] au ministre de la guerre; j'en ai besoin, lui dit-il, car je meurs de faim. Le ministre voyant qu'il avait le visage vermeil, lui dit que son visage le démentait[6]. Ne vous y méprenez pas[7], Monseigneur, lui dit le Gascon, ce visage n'est pas à moi[8], je le dois à mon hôte[9], qui me fait crédit[10] depuis longtemps.

7. Un officier qui avait perdu une jambe[11] dans une bataille, s'en était fait faire une autre de bois[12], parfaitement semblable à la naturelle. Quelque temps après, un boulet de canon vint lui emporter cette jambe de bois. Ceux qui étaient autour de lui, se mirent à crier[13]: Vite, qu'on fasse venir le chirurgien[14]! Non, mes amis, leur dit tranquillement l'officier, faites venir le charpentier.

---

[1] *Համր ըլլալեդ վեր շատ ատեն կա՞յ.* [illegible] [2] *Մէկ քանի գրքի հարկաւորութիւն ունէր.* [illegible] [3] *ասըկին գումարը առիթ մը պատահած ատեն կը վճարեմ ըսելով.* [illegible] [4] *կը ցաւիմ որ չընդունեցայ.* [illegible] [5] *Թոշակ.* [illegible] [6] *սուտ հանել.* [illegible] [7] *մի խաբուիք.* [illegible] [8] *իմս չէ.* [illegible] [9] *պանդոկապետիս է.* [illegible] [10] *փոխ, ապառիկ տալ.* [illegible] [11] *ոտքին մէկը կորսնցուցած էր.* [illegible] [12] *իրեն փայտէ ոտք մը շինել տուած էր.* [illegible] [13] *սկսան պոռալ.* [illegible] [14] *վիրաբոյժը կանչուի, բերել տրուի.* [illegible]

8. Certains soldats logés dans un village pendant la guerre, rencontrèrent un paysan, le battirent, et lui prirent son manteau et son argent[1]. Il alla s'en plaindre à un des capitaines[2], qui lui dit: Mon ami, quand ces soldats t'ont volé, avais-tu cet habit-là[3]? Oui, Monsieur, répondit-il. Va, dit le capitaine, sois sûr que ce n'étaient point mes gens, car ils t'auraient pris jusqu'à la chemise[4].

9. Un jeune homme de peu d'esprit[5] voulait écrire à un ami, et ne savait trop comment le faire[6]; il acheta un livre de lettres, et en trouva bientôt une telle qu'il la désirait[7]: il la copia exactement et l'envoya à sa destination[8]. Son ami, qui avait le même livre, y trouva cette lettre, et lui répondit en ces termes[9]: Monsieur, j'ai reçu votre lettre: tournez le feuillet, et vous aurez la réponse[10].

10. L'empereur Joseph étant arrivé dans une ville de France avant ses équipages[11], l'hôtesse, qui était d'une humeur gaie[12], lui demanda s'il était de la suite de l'empereur[13]. — Non, répondit-il. Quelque temps après, elle entra dans sa chambre, comme il était occupé à se faire la barbe[14], et lui demanda s'il avait quelque emploi auprès

---

[1] *իր վերարկուն ու ստակն առին.* [illegible] [2] *գնդապետներէն մէկուն քանքատելու գնաց.* [illegible] [3] *աս զգեստդ վրա՞դ էր.* [illegible] [4] *մինչուկ շապիկդ ալ կ'առնէին.* [illegible] [5] *խելքը կարճ, անմիտ երիտասարդ մը.* [illegible] [6] *ինչպէս ընելիքը չէր գիտեր.* [illegible] [7] *բաղձացածին պէս նամակ մը գտաւ.* [illegible] [8] *խրկելու տեղը խաւրեց.* [illegible] [9] *աս խօսքերով.* [illegible] [10] *պատասխանը կը գտնես.* [illegible] [11] *իր մարդիկներէն յառաջ.* [illegible] [12] *զուարթ բնութիւն մը ունէր.* [illegible] [13] *կայսեր քովի մարդիկներէ՞ն ես.* [illegible] [14] *ածիլուելու զբաղած ատեն.* [illegible]

de l'empereur[1]. — Oui, répondit le monarque, je le rase quelquefois.

11. Un paysan étant allé consulter un médecin sur une indisposition, celui-ci, après avoir examiné le mal, se mit à son bureau[2], lui écrivit une ordonnance, et lui dit, en la lui donnant: Prenez ceci demain matin, et bientôt vous vous trouverez mieux[3]. Le paysan croyant que ce papier était le remède même, s'en retourna plein de confiance[4]; et le lendemain, il l'avala de très-bon matin[5], et se trouva parfaitement guéri.

12. Un pauvre gentilhomme, hors d'état de satisfaire ses créanciers[6], disait un matin en se levant: Que le diable emporte[7] tous ceux qui viendront aujourd'hui me demander de l'argent. A peine avait-il fini ces paroles[8], qu'il entendit frapper à sa porte[9]: il ouvre, et voit entrer quatre de ses créanciers, qui commencent à lui demander s'il les avait encore oubliés. Je vous jure, leur dit le gentilhomme, que je pensais à vous il n'y a qu'un instant[10].

13. Un soldat ivre ayant rencontré son général à cheval[11], l'arrêta, et prenant le cheval par la bride[12], il lui demanda quel en était le prix[13]. Le général, voyant dans quel état il était, le fit conduire dans une maison, où on le mit coucher[14]. Le lendemain le général fut[1] lui demander ce qu'il voulait lui donner de son cheval[2]. Monseigneur, lui répondit le soldat désenivré[3], celui qui voulait l'acheter hier au soir, s'en est allé de bonne heure ce matin[4].

---

[1] *կայսեր քովը պաշտօն մը ունի.* [illegible]. [2] *գրասեղանին առջին նստեցաւ.* [illegible]. [3] *շուտ մը կ'աղէկնաս.* [illegible]. [4] *մեծ յուսով ետ դարձաւ.* [illegible]. [5] *առտուանց կանուխ կլլեց.* [illegible]. [6] *չկրնալով պարտատէրներուն հատուցանել.* [illegible]. [7] *սատանան տանի.* [illegible]. [8] *աս խօսքս լմընցընելուն պէս.* [illegible]. [9] *դուռը զարնել.* [illegible]. [10] *քիչ մը յառաջ ձեր վրայ կը մտածէի.* [illegible]. [11] *ձիու վրայ.* [illegible]. [12] *ձին սանձէն բռնելով.* [illegible]. [13] *գինն ինչ է.* [illegible]. [14] *պառկեցուցին.* [illegible].

14. Un jeune sot qui ne savait ni A ni B[5], avait reçu en présent[6] un beau livre. Pour en faire parade[7], il le porta à l'église et se donnait l'air[8] d'y lire avec beaucoup de dévotion. Malheureusement un jeune homme qui était derrière lui, s'aperçut qu'il tenait son livre à rebours[9]. Monsieur, lui dit-il, excusez, s'il vous plaît, la hardiesse que je prends de vous demander[10], pourquoi vous tenez votre livre à rebours? C'est que je suis gaucher[11], répondit le jeune sot.

15. Un docteur fort occupé dans son cabinet, vit entrer une petite fille qui lui demanda du feu. Mais, lui dit le docteur, tu n'as rien pour l'emporter; et pendant qu'il cherchait un vase, la petite fille s'approche de la cheminée, prend un peu de cendres froides dans sa main, et met quelques charbons par-dessus[12]. Le docteur en fut tellement surpris[13] qu'il jeta un de ses livres par terre, en disant: Avec toute ma science je n'aurais pu trouver cet expédient si naturel.

16. Un gentilhomme, absent de sa patrie depuis un certain temps, rencontra un paysan de ses environs[1], et après différentes questions sur son pays, il lui demanda s'il y avait toujours autant de fous qu'autrefois[2] — Vraiment non, Monsieur, lui répondit le paysan, il n'y en a plus autant que quand vous y étiez[3]. Le gentilhomme sentit tout le piquant de cette réponse[4], et loin de s'en fâcher[5], il dit au paysan: Tu ne me parais pas être de leur nombre[6].

---

[1] գնաց. կիթտի. [2] ձիուն ի՞նչ կու տայ. աթընա նէ՞ վէրիր. [3] սթափած, խելքը վրան եկած. այըլմըշ, այըգ. [4] առ առտու կանուխ գնաց. պու սապահ էրքէն կիթտի. [5] ամենեւին կարդալ չէր գիտեր. հիչ օգումագ պիլմէզ իտի. [6] պարգեւ. հէտիյէ. [7] ցուցընելու, ցոյց ընելու համար. կէօսթէրիշ, աթըլ էթմէ իչին. [8] կը ձեւանար. թաւուրյօր իտի. [9] գլխիվայր կը բռնէր. թէրս թութմուշ իտի. [10] կ՚աղաչեմ թողութիւն տուր յանդգնութեանս՝ որով կը հարցընեմ. սօրու էթմէյէ ճէսարէթիմէ աֆֆ էտէրսէնիզ. [11] ինչու որ ձախլիկ եմ. սօլագ օլտուղում իչին. [12] վրան. իւսթիւնէ. [13] սոր վրայ այնչափ զարմացաւ. պունտան օ գատար թաաճճիւպ էթթի.

17. Un gentilhomme voyageait avec son valet de chambre; celui-ci s'endormit sur son cheval, et perdit le manteau de son maître. Le gentilhomme tournant la tête, le vit chanceler, et n'apercevant plus son manteau, il lui crie d'une voix qui marquait son mécontentement: Jean, où est mon manteau? je gage[7] que vous l'avez perdu! Le valet ne le voyant plus, dit: Moi je ne gage pas, Monsieur, car je suis sûr que vous gagneriez.

18. Un jeune prince âgé de sept ans[8], réunissait à beaucoup de gentillesse infiniment d'esprit[9]: il était un jour l'objet de l'admiration de toute une société[10]; un vieux capitaine, témoin des louanges qu'on lui donnait[11], dit d'une voix assez haute: Les enfants qui ont tant d'esprit dans un âge si tendre[12], en ont souvent peu quand ils sont grands[13]. Le jeune prince qui l'avait entendu, lui repartit sur le même

[1] *իր մօտ տեղերէն գեղացի մը.* [illegible] [2] *առջինին չափ.* [illegible] [3] *քուկին հոն եղած ժամանակիդ չափ չկայ.* [illegible] [4] *խօսքին ուր դպչիլը իմացաւ.* [illegible] [5] *չէ թէ մինակ չբարկացաւ, հապա.* [illegible] [6] *անոնցմէ.* [illegible] [7] *գրաւ բռնել.* [illegible] [8] *եօթը տարեան.* [illegible] [9] *շատ քաղաքավար ու շատ խելացի էր.* [illegible] [10] *բոլոր մէկ ընկերութիւնը վրան կը զարմանար.* [illegible] [11] *անոր տրուած գովեստները լսելով.* [illegible] [12] *պզտիկութեան ատեն.* [illegible] [13] *մեծցած ատեննին քիչ խելք կ'ունենան.* [illegible]

ton[1]: Monsieur le Capitaine, il faut que vous ayez eu infiniment d'esprit dans votre enfance.

19. Pendant qu'on achevait de bâtir[2] le Pont-Neuf à Paris, les entrepreneurs virent un homme occupé à mesurer le pont sans rien dire à personne. Ils le prirent pour un architecte[3], et l'invitèrent à dîner avec eux. Après le repas, ils le prièrent de leur communiquer ses idées[4], qui pourraient sans doute perfectionner leur ouvrage. Je pense, leur dit-il, que vous avez été fort sages de bâtir ce pont en large[5]: car, si vous vous y étiez pris en long, vous n'en seriez jamais venus à bout[6].

20. Un tailleur de Samarcande, qui demeurait à la porte de la ville attenante au cimetière[7], avait dans sa boutique un pot de terre pendu à un clou, dans lequel il jetait un petit caillou toutes les fois qu'on portait un corps mort en terre[8]; et à la fin de chaque mois il comptait les cailloux, pour savoir le nombre des morts. Enfin il mourut lui-même. Quelque temps après, quelqu'un qui ignorait sa mort, voyant la boutique fermée, demanda ce qu'il était devenu[9]? Un des voisins répondit: Le tailleur est tombé dans le pot, comme les autres.

21. Un pauvre Gascon, qui n'avait qu'un petit habit d'été, se promenait en hiver sur le Pont-Neuf à Paris. Le roi qui passait en carrosse[10], fort surpris de le voir en cet état[1], le fit appeler, et lui dit: Mon ami, d'où vient que[2] tu te promènes avec un petit habit, aujourd'hui qu'il fait un froid si rude[3], que j'ai peine à le supporter[4], quoique j'aie une bonne fourrure. Sire, répondit-il, si Votre Majesté faisait comme moi, elle n'aurait pas froid[5]. Et comment fais-tu donc? reprit le roi. Sire, repartit le Gascon, je porte tous mes habits sur moi.

---

[1] Նոյն ձայնով, նոյն եղանակաւ. օ սէս իլէ, օ թարզ իլէ. [2] կը լմընցընէին. [illegible]. [3] Ճարտարապետ մը կարծեցին. միմար զաննէթթիլէր. [4] իր խորհուրդները, կարծիքը իրենց հաղորդելու. քէնտի ֆիքիրինի օնլարա պէյան էթմէսին տէյէ. [5] լայնքին. էնինէ. [6] Թէ որ երկայնութեան կողմը բռնելու ըլլայիք նէ, երբեք չէիք կրնար գլուխ հանել. [illegible]. [7] գերեզմանատան կից եղող դրան քովը. [illegible]. [8] ամէն անգամ որ մարդ մը թաղելու կը տանէին. [illegible]. [9] Հարցուց որ ինչ եղած էր. նէ օլտու տէյէ սօրտու. [10] կառքով կ'անցնէր. արապայլա կէչէր իքէն.

22. Un paysan alla chez son voisin[6], pour le prier de lui prêter son âne. Le voisin qui n'y était pas disposé[7], lui répondit qu'il était bien fâché de ce qu'il ne l'avait pas demandé plus tôt[8], et qu'il l'avait prêté à un autre. Comme il s'excusait ainsi[9] l'âne se mit à braire. Ah! dit le paysan, voilà votre âne qui assure que vous l'avez prêté à un autre; il faut avouer que vous êtes fort obligeant[10]! Je vous trouve bien singulier[11], lui répliqua le paysan, de croire plutôt mon âne que moi-même[12].

23. Un petit garçon ayant un jour demandé de la viande à table[13], son père lui dit qu'il n'était pas honnête[14] d'en demander, et qu'il devait attendre qu'on lui en donnât. Ce pauvre enfant voyant que tout le monde mangeait, et qu'on ne lui donnait rien, dit à son père: Mon papa, donnez-moi, s'il vous plaît, un peu de sel. Et qu'en veux-tu faire[1]? lui demanda le père. C'est pour le manger avec la viande que vous allez me donner[2], répliqua l'enfant. Le père s'apercevant alors que le pauvre petit avait été oublié, lui donna de la viande sans qu'il en demandât.

---

[1] անանկ վիճակի մէջ տեսնելով զարմացած. [illegible]. [2] ինչու. [illegible]. [3] անանկ սաստիկ ցուրտ է որ. [illegible]. [4] Հազիւ կրնամ դիմանալ. [illegible]. [5] չէիք մսեր. [illegible]. [6] դրացւոյն տունը գնաց. [illegible]. [7] կամք չունէր, չէր ուզեր. [illegible]. [8] կը ցաւիմ որ յառաջ չուզեցիր. [illegible]. [9] ինք զինքն ասանկ ջատագովելու ատեն. [illegible]. [10] շատ բարեբար ես. [illegible]. [11] զարմանալի մարդ մըն ես. [illegible]. [12] ինծմէ աւելի իշուս կը հաւտաս. [illegible]. [13] սեղանի վրայ. [illegible]. [14] չիվայլեր. [illegible].

24. Un filou voyant entrer un marchand à la comédie, le suivit, espérant lui attraper[3] les beaux boutons d'or qu'il avait à son habit de velours; et pour mieux y réussir[4], il se plaça derrière lui. Sur la fin du premier acte[5], il se mit à couper l'habit, pour avoir les boutons. Le marchand s'en apercevant, tira tout doucement[6] un couteau de sa poche, et prit si bien son temps[7], qu'il coupa l'oreille au filou[8], qui se mit à crier: Mon oreille! mon oreille! Le marchand de son côté[9] cria: Mes boutons! mes boutons! Tenez, voilà vos boutons, dit le filou. Tiens, voilà aussi ton oreille, lui répondit le marchand.

25. Un paysan voyant que les vieillards, quand ils veulent lire, se servent de lunettes[10], alla en acheter à la ville voisine. Il s'adressa pour cet effet[11] à un lunettier, qui lui en mit une paire sur le nez[12]. Le paysan prit aussitôt un livre, et l'ayant ouvert, il trouva qu'elles ne valaient rien[13]. Le marchand lui en donna quelques autres paires, et des meilleures qu'il pût trouver dans sa boutique [1]; mais le paysan n'en lisait pas mieux [2]. Le lunettier impatienté lui dit enfin avec humeur [3]: Mon ami, vous ne savez peut-être pas lire? Pardi! dit le paysan, si je savais lire, je n'aurais que faire de vos lunettes [4].

---

[1] *ինչ պիտի ընես.* [illegible]. [2] *ինծի տալու մօտվդ.* [illegible]. [3] *յուսալով որ անկից յափշտակէ, ձեռք ձգէ.* [illegible]. [4] *աղէկ յաջողցընելու համար.* [illegible]. [5] *երբ որ առջի մասը լմըննալու վրայ էր.* [illegible]. [6] *կամացուկ մը հանեց.* [illegible]. [7] *ժամանակին անանկ աղէկ յարմարցուց որ.* [illegible]. [8] *գողին.* [illegible]. [9] *անդիէն վաճառականն ալ.* [illegible]. [10] *աչքնոց կը գործածեն.* [illegible]. [11] *ատոր համար գնաց.* [illegible]. [12] *քթին վրայ աչքնոց մը դրաւ.* [illegible]. [13] *որոշեց որ բան մը չեն արժեր.* [illegible].

26. Un gentilhomme Gascon entièrement dénué d'argent [5], ayant appris qu'un aubergiste venait d'être condamné à dix écus d'amende [6], pour avoir donné un soufflet [7] à un autre gentilhomme, alla se loger chez cet aubergiste, et passa [8] trois ou quatre jours chez lui, en sorte que son compte se montait à six écus [9]. Lorsqu'il vint prendre congé [10] de l'hôte, celui-ci lui observa [11] qu'il n'avait pas encore payé et le pria de le satisfaire. Mon cher Monsieur, lui dit le Gascon, je n'ai pas le sou [12]: si vous voulez être payé [13], donnez-moi un soufflet, et rendez-moi mon reste [14]. Un soufflet, comme vous savez, vaut dix écus et je n'en dois que six.

27. Un jeune homme avait lassé la patience [15] de son père par sa désobéissance. Le père le punit un jour si rudement qu'il lui fit plusieurs blessures à la tête [16] Il fit venir le chirurgien, et lui dit de ne rien épargner[1] pour le guérir. Le fils voyant qu'il en coûtait beaucoup[2] à son père pour le faire panser, disait en lui-même qu'assurément il se garderait bien[3] de le battre à l'avenir; mais le père le tira bientôt de son erreur[4]. Quand il fut guéri, il demanda au chirurgien, en sa présence[5], ce qu'il lui devait. Trente écus, lui répondit-il. Les voilà, lui dit le père, et en voici encore trente pour la première fois qu'il aura envie d'être battu.

---

[1] *խանութին մէջ եղածներուն ամենէն աղէկներէն.* [illegible]. [2] *ատով ալ չէր կրնար կարդալ. օգուտ չըրին.* [illegible]. [3] *բարկութեամբ մը.* [illegible]. [4] *քու աչքնոցներդ ի՞նչ պիտ'որ ընէի.* [illegible]. [5] *ամենեւին ստակ չունենալով.* [illegible]. [6] *տասը սկուդ տուժելու դատապարտուած էր.* [illegible]. [7] *ապտակ մը զարնելուն համար.* [illegible]. [8] *անցուց. մնաց.* [illegible]. [9] *անանկ որ հաշիւը, պարտքը վեց սկուդի կը հանէր.* [illegible]. [10] *հրաժարելու, մնաս բարով ըսելու եկաւ նէ.* [illegible]. [11] *իմացուց. ըսաւ.* [illegible]. [12] *ստակ մը չունիմ.* [illegible]. [13] *ստակդ առնել կ'ուզես նէ.* [illegible]. [14] *մնացածը տուր.* [illegible]. [15] *համբերութիւնը հատցուցած էր.* [illegible]. [16] *գլուխը քանի մը տեղէն վիրաւորեց.* [illegible].

28. Deux petits garçons trouvèrent une noix sous un grand arbre près de leur village. — Elle est à moi[6], dit Pierre, car c'est moi qui l'ai vue le premier. Non, elle m'appartient, reprit Bernard, car c'est moi qui l'ai ramassée[7]. Là-dessus s'engagea entre eux une violente querelle[8]. Je veux vous mettre d'accord[9], dit un jeune homme qui passait justement par là. Il se plaça au milieu des deux petits garçons, cassa la noix et dit: L'une des coquilles[10] appartient à celui qui, le premier, a vu la noix; l'autre sera pour celui qui l'a ramassée. Quant à l'amande, je la garde pour prix du jugement que j'ai porté[11]. Ceci, ajouta-t-il en riant, est le dénouement habituel de la plupart des procès[12].

29. Un poëte alla un jour voir un gentilhomme, qui, l'ayant vu à la porte, dit à la servante assez haut pour que le poëte l'entendît[13]: Dites-lui que je n'y suis pas. La servante le lui dit, et il se retira. Quelques jours après, le gentilhomme se présenta à la porte du poëte, pour lui rendre visite, et le consulter sur quelques affaires. Le poëte, sans ouvrir la porte, lui cria: Je n'y suis pas. Comment, repartit le gentilhomme, vous me parlez, et vous n'y êtes pas? Parbleu, reprit le poëte, vous ne voulez pas m'en croire moi qui vous parle, j'ai pourtant bien cru dernièrement votre servante! Sachez Monsieur, que je suis chez moi, mais non pas pour vous.

---

[1] *բանի մը չխնայէ. ամէն միջոց ի գործ դնէ.* [illegible]. [2] *ծանրի կը նստէր.* [illegible]. [3] *պիտ'որ զգուշանայ.* [illegible]. [4] *սխալէն իմացուց.* [illegible]. [5] *իր առջեւը.* [illegible]. [6] *իմս է.* [illegible]. [7] *գետնէն առնել, վերցընել.* [illegible]. [8] *ասով մէջերնին մեծ կռիւ մը ծագեցաւ.* [illegible]. [9] *հաշտեցընել. միաբանել.* [illegible]. [10] *փեճեկ.* [illegible]. [11] *կտրած դատաստանիս վարձքին համար.* [illegible]. [12] *դատաստաններուն սովորական վերջն աս է.* [illegible]. [13] *բանաստեղծը լսելու չափ.* [illegible].

30. Un filou se glissa[1] dans une maison où il y avait beaucoup de pensionnaires, déroba adroitement trois manteaux et s'en alla. En descendant l'escalier il rencontra un étudiant qui était aussi en pension dans cette maison[2]. Celui-ci, étonné de voir tous ces manteaux, lui demanda où il les avait eus[3]? Ce sont les manteaux de quelques-uns de ces messieurs qui me les ont donnés à nettoyer, répondit froidement[4] le filou. Eh bien, nettoyez aussi le mien, lui dit l'étudiant, en lui donnant son beau manteau, car le collet en a grand besoin; mais, ajouta-il, il faut que vous me le rapportiez pour trois heures[5]. Je n'y manquerai pas[6], dit le filou, et il s'en alla avec les quatre manteaux qu'il n'a pas encore rapportés.

31. Un gentilhomme ayant du monde à dîner[7], chargea son domestique du soin de servir. Que nous apportez-vous? lui dit son maître, en lui voyant mettre sur la table un plat couvert. Monsieur, c'est

---

[1] սպրդեցաւ. կամացուկ մը մտաւ. [illegible]. [2] որ այն տունը սորկով կը բնակէր ու կը սովրէր. [illegible]. [3] ուսկից գտած էր. [illegible]. [4] առանց այլայլելու. [illegible]. [5] մինչուկ ժամը երեք. [illegible]. [6] չեմ պակսիր. գլխուս վրայ. [illegible]. [7] ճաշին մարդ ունենալով. [illegible].

un poulet fricassé, répondit le valet. Quand la compagnie se fut retirée, il appela le domestique, et lui dit: Jean, vous n'avez guère d'esprit; quand je vous ai demandé ce que vous apportiez, vous m'avez répondu: C'est un poulet; ne pouviez-vous pas dire: Ce sont des poulets, et employer le pluriel? Vraiment, vous m'avez fait bien peu d'honneur[1]. Quelque temps après, comme il traitait encore quelques-uns de ses amis[2], son valet servit un plat de boulli. Son maître lui demanda: Que nous apportez-vous, Jean? — Celui-ci, se souvenant de la leçon qu'il avait reçue, répondit: Ce sont des boeufs, Monsieur.

32. Mr. de Thugut ayant été envoyé par l'empereur d'Allemagne en Pologne avant le partage de ce royaume, fut, le jour de son audience chez le roi, introduit[3] dans un salon, où voyant un homme gravement assis, entouré de seigneurs polonais respectueusement debout devant lui, il le prit pour le roi et commença son compliment. C'était le comte Stackelberg, ambassadeur de Russie, qui ne s'empressa pas de le tirer d'erreur[4]. Thugut, instruit ensuite de la méprise[5], en fut piqué[6]. Le soir faisant sa partie[7] avec le roi et Stackelberg, il joue une carte en disant: Roi de trèfle[8]! Vous vous trompez, lui dit-on[9], c'est le valet[10]. L'Autrichien feignant de s'être mépris[11], s'écria en se frappant le front[1]: Ah, Sire, pardon! c'est la seconde fois qu'il m'arrive aujourd'hui de prendre un valet pour un roi[2]. Stackelberg, quelque prompt qu'il fût à la repartie[3], ne put que se mordre les lèvres[4].

---

[1] *ինծի պատիւ չըրիր. պատիւս վար առիր.* շանըմը, իզզէթիմի նօքսան կէթիրտին. [2] *քանի մը բարեկամներուն սեղան կու տար.* պիր գաչ տօսթլարընը եէմէյէ տավէթ էթտիյի իտի. [3] *թագաւորին առջեւն ելլելու օրը, տարին.* փատիշահըն էօնիւնէ չըգաճաղը կիւն, կէօթիւրտիւլէր. [4] *որուն հոգը չեղաւ, չուզեց սխալմունքն իմացընել.* յանլըշընը տույուրմաղա հաճէթ օլմատը. [5] *սխալմունք.* յանլըշ. [6] *սիրտը նեղացաւ.* ճանը սըգըլտը. [7] *խաղ խաղալով.* օյնատըղը վագըթ. [8] *սպաթիի թագաւոր.* ըսպաթի [illegible]. [9] *կը սխալէք ըսին.* յանըլըյօր սունուզ տէտիլէր. [10] *պատոյանին է.* ուշագ տըր. [11] *սխալած ըլլալ ձեւացընելով.* յանըլմըշ կիպի կէօսթէրէրէք.

33. Le plus beau cheval d'un paysan fut volé une nuit dans son écurie. Il se rendit à un marché aux chevaux, qui se tenait à quinze lieues de là[5], dans l'intention d'en acheter un autre.

Il fut bien surpris d'y reconnaître sa bête parmi celles qui étaient exposées en vente[6]. Il la saisit aussitôt par la bride[7], en s'écriant: Ce cheval m'appartient[8]; il y a trois jours qu'on me l'a enlevé[9]. Vous vous trompez, mon cher ami, dit fort poliment celui qui voulait vendre l'animal. Il y a plus d'un an que j'ai ce cheval; ce n'est pas le vôtre mais il se peut[10] qu'il ait quelque ressemblance avec lui.

Le paysan mit vite ses deux mains sur les yeux du cheval, en s'écriant: Eh bien, si l'animal vous appartient depuis si longtemps, dites-moi donc de quel oeil il est borgne[11]. L'autre, qui était vraiment le voleur du cheval, mais qui ne l'avait pas examiné en détail[12], resta tout interdit[13]. Cependant comme il devait dire quelque chose, il répondit au hasard[1]: C'est de l'oeil gauche. Vous n'y êtes pas[2], dit le paysan: l'animal n'est pas borgne de l'oeil gauche. — Ah! s'écria le fripon, je me suis trompé; c'est de l'oeil droit qu'il ne voit pas[3].

---

[1] ձեռքը ճակատը զարնելով. [illegible]

[2] այսօր երկրորդ անգամն է որ ծառայ մը թագաւոր կը կարծեմ. [illegible]

[3] որչափ պատրաստաբան ալ էր նէ. [illegible]

[4] պրկունքները խածաւ ու մնաց. [illegible]

[5] տասնուհինգ մղոն հեռու ձիու վաճառանոց մը գնաց. [illegible]

[6] ծախու դրուածներուն մէջ. [illegible]

[7] անմիջապէս սանձէն բռնեց. [illegible]

[8] իմն է. [illegible]

[9] երեք օր է որ գողցան. [illegible]

[10] կրնայ ըլլալ որ. [illegible]

[11] որ աչքը կոյր է. [illegible]

[12] աղէկ մը, մանրամասնաբար. [illegible]

[13] ապշեցաւ մնաց. [illegible]

Alors le paysan découvrit les yeux du cheval, en disant: Il est évident maintenant que tu n'es qu'un fripon et un menteur. Regardez, vous autres, le cheval n'est nullement aveugle. J'ai fait ces questions seulement pour mettre le vol au jour[4]. Tous les assistants se prirent à rire et à battre des mains[5], en s'écriant: Attrapé! attrapé! Le voleur, obligé de rendre le cheval, fut emprisonné, et subit la punition qu'il avait méritée.

34. Quatre chevaliers d'industrie[6] ayant fait bonne chère[7] dans une auberge, demandèrent l'état de la dépense[8]. Le garçon revient et le leur apporte. Le premier fait mine de mettre la main à la poche[9]; le second le retient et dit qu'il veut payer; le troisième fait la même grimace[10]; le quatrième enfin dit au garçon: Je vous défends de prendre l'argent de ces messieurs, c'est moi qui paierai. Comme aucun ne voulait céder[11]: Il y aurait un moyen de nous accorder[12], s'écria l'un d'entre eux; Monsieur permettra que nous lui bandions les yeux[13],

---

[1] *ըստ պատահման պատասխանեց.* [illegible]. [2] *չգիտցար.* [illegible]. [3] *այ աչքը չի տեսներ.* [illegible]. [4] *գողութիւնը դուրս հանելու համար.* [illegible]. [5] *սկսան ծիծաղիլ ու ձեռք զարնել.* [illegible]. [6] *Ճարպկութեամբ ապրող, խաբեբայ մարդիկներ.* [illegible]. [7] *աղէկ մը ուտել խմելէն ետեւ.* [illegible]. [8] *ծախքին հաշիւը.* [illegible]. [9] *ձեռքը գրպանը խոթել կը ձեւացընէ.* [illegible]. [10] *նոյն ձեւը կ'ընէ.* [illegible]. [11] *որովհետեւ մէկը չէր ուզեր յաղթուիլ, հաւանիլ.* [illegible]. [12] *մէջերնիս միաբանելու միջոց մը կրնայ ըլլալ.* [illegible]. [13] *աչուըները կապենք.* [illegible].

dit-il, en montrant le garçon d'auberge; celui de nous qu'il prendra, paiera l'écot[1]. Cette proposition est acceptée. On bande les yeux au garçon; mais tandis qu'il les cherche en tâtonnant dans la chambre, les filous défilent l'un après l'autre[2]. L'aubergiste monte; notre colin-maillard[3] le saisit, et croyant tenir un des quatre fripons il s'écrie: Ma foi, ce sera vous qui paierez l'écot.

35. Trois voyageurs trouvèrent un trésor en chemin, et le partagèrent. Ils continuèrent leur route en s'entretenant de l'usage qu'ils feraient de leurs richesses[4]. Comme leurs vivres étaient consommés[5], ils convinrent[6] qu'un d'entre eux irait en acheter à la ville, et le plus jeune se chargea de cette commission[7]. Il se disait en chemin: me voilà riche[8]; mais je le serais bien davantage[9], si j'avais été seul, quand le trésor s'est présenté. Ces deux hommes m'ont enlevé mes richesses; ne pourrais-je pas les reprendre? Cela me serait facile; je n'aurais qu'à empoisonner les vivres que je vais acheter[10]. A mon retour, je dirais que j'ai dîné à la ville; mes compagnons mangeraient sans défiance, et ils mourraient. Je n'ai que le tiers du trésor, et j'aurais le tout. Cependant les deux autres voyageurs se disaient: nous avons été obligés de partager le trésor avec ce jeune homme; sa part aurait augmenté les nôtres, et nous serions véritablement riches. Il va revenir ; nous avons de bons poignards. — Le jeune homme revint avec des vivres empoisonnés. Ses compagnons l'assassinèrent ; ils mangèrent, moururent, et le trésor n'appartint à personne.

---

[1] բոլոր սակը · [illegible] [2] Մէկիկ մէկիկ կամացուկ մը դուրս կ'ելլեն · [illegible] [3] աս մեր աչքկապուկ խաղացողը · [illegible] [4] Հարստութիւննին ինչպէս գործածելիքներնուն վրայ · [illegible] [5] կերակուրնին լմնցած ըլլալով · [illegible] [6] տես քերակ · (542). [7] աս գործքս վրան առաւ · [illegible] [8] ահաւասիկ հարստացայ · [illegible] [9] բայց ա՛լ աւելի հարուստ կ'ըլլայի · [illegible] [10] գնելու կերակուրներս միայն թունաւորելը հերիք է · [illegible]

36. Un filou ayant grand'envie de se procurer[1] une paire de bottes sans qu'il lui en coûtât rien[2], alla chez un cordonnier en commander, et dit qu'il les lui fallait pour le lendemain à sept heures[3]. Le cordonnier les lui ayant promises, il alla chez un autre, en commander aussi une paire, et les demanda pour le lendemain à neuf heures sans faute[4]; ce qui lui fut encore promis. Le premier ne manqua pas de venir[5] le lendemain à sept heures avec ses bottes. Le filou en mit une qui allait fort bien[6]; mais la seconde le blessait un peu, à ce qu'il disait[7], parce qu'il avait eu autrefois cette jambe rompue, et qu'il avait oublié de dire qu'il lui fallait une botte où il entrât bien à l'aise[8]. Mais, ajouta-t-il, c'est peu de chose; je ne pars qu'après midi, allez la remettre sur la forme[9]; je retiendrai celle qui va bien et vous me rapporterez l'autre précisément à midi. Environ deux heures après, l'autre cordonnier arrive aussi avec ses bottes. Il en fut comme des autres[10], la première allait fort bien, mais il fallut remettre la seconde à l'embauchoir[11], et la rapporter à midi ; en attendant on garda la bonne[1]. Le cordonnier ne fut pas plutôt sorti[2] que le filou mit[3] les deux bottes et se sauva au plus vite[4].

---

[1] Հոգալ, ձեռք բերել. գայըրմագ, էլէ կէթիրմէք. [2] առանց ծախք ընելու. խարճ էթմէտէն. փարա վէրմէտէն. [3] երկրորդ օրը ժամը եօթին իրեն հարկաւոր էր. էրթէսի կիւն սաաթ եէտիտէ լազըմ իտի. [4] անշուշտ. ալպէթ, թահգիգ. [5] չյապաղեցաւ գալու. եկաւ. կէլմէյէ իհմալ էթմէտի. կէլտի. [6] շատ աղէկ կը յարմարեր. էյի օլույօր իտի. [7] իր խօսքին նայելով. տէտիյինէ կէօրէ. [8] դիւրութեամբ, լայն. պօլ պօլ, կէնիշ. [9] գնա կաղապարի վրայ անցուր. կիթ գալըպա վուր. [10] առանց ալ առջիններուն թխիկը պատահեցաւ. պունլար տա էվվէլքիլէր կիպի օլտու. [11] կօշկի կաղապար. չիզմէ գալըպը.

37. Un voyageur, bien vêtu, entra un dimanche au soir dans un cabaret de village; où il se fit donner[5] une poularde rôtie et une bouteille du meilleur vin. A peine eut-il porté le premier morceau à sa bouche[6], qu'il se mit à gémir d'une manière pitoyable, se disant tourmenté depuis quinze jours d'un horrible mal de dents. Tous les paysans qui se trouvaient là, lui témoignèrent une grande compassion. Quelques instants après survint un empirique[7], qui s'étant assis dans un coin, demanda un verre d'eau-de-vie. Lorsqu'on l'eut informé de l'indisposition de l'étranger[8], il assura qu'il y apporterait bon remède[9]. Il tira de sa cassette un petit morceau de papier doré, artistement[10] plié, l'ouvrit et dit: Monsieur, vous n'avez qu'à mouiller le bout du doigt[11], et après l'avoir trempé dans la poudre que voici[12], vous l'appliquerez[13] sur la dent. L'étranger ayant fait ce qui lui avait été prescrit, s'écria aussitôt: Dieu! quel bien-être subit[14] j'éprouve! toute douleur s'est à l'instant évanouie. Alors, ayant fait présent d'un écu à l'empirique, il l'invita à souper avec lui.

---

[1] *ի վերայ այսր ամենայնի աղէկը, յարմարը պահեց.* Լաքին, տահա ճէմլէ իլէ, էյիսինի ալըգօյտու. [2] *կօշկակարը դացածուն պէս.* Քունտուրաճը չըգտըղը կիպի. [3] *Հագաւ.* Կիյտի. [4] *կըրցածին չափ շուտով, շուտ մը.* Չապուքճա. [5] *բերել տուաւ.* Կէթիրթտի. [6] *առջի պատառը բերանը տարաւ չտարաւ.* Իլք լօքմայը աղզընա կէօթիւրիւր կէօթիւրմէզ. [7] *փորձառական, չինծու բժիշկ մը վրայ հասաւ, ներս մտաւ.* Պիր եաթըմ հէքիմ էօթրի կէլտի, իչէրի կիրտի. [8] *երբ որ օտարականին անհանգստութիւնն իրեն իմացուցին.* Եապանճընըն րահաթսըզլըղընը օնա պէյան էթտիքլէրինտէ. [9] *դեղը դնել, անցընել.* Իլաճընը պուլաճաք, տէվասընը կէթիրէճէք. [10] *վարպետութեամբ.* Մահարէթ իլէ. [11] *Հերիք է որ մատիդ ծայրը թրջես.* Եալընըզ բարմաղընըն ուճունու ըսլաթըրսըն. [12] *աս փոշւոյն մէջ.* Շու թօզուն իչինէ. [13] *դնել.* Գօմագ. [14] *ինչ շուտ հանգստութիւն.* Նէ թէզ րահաթլըք.

Toutes les personnes qui se trouvaient à l'auberge, et tous les habitants du village, s'empressèrent d'acheter de cette précieuse poudre, et le charlatan en vendit bien cent petits paquets, à douze sous chacun. Lorsque ensuite quelque paysan se plaignait du mal de dents, on accourait avec le remède merveilleux, qui, au grand étonnement de tout le monde [1], ne soulagea personne.

Enfin la supercherie vint au jour. On apprit que les deux voyageurs s'étaient donné le mot [2], pour tromper les bons villageois. La poudre n'était rien qu'un peu de craie [3].

38. L'empereur Charles-Quint s'étant égaré à la chasse, aperçut enfin devant lui une maison, où il entra pour se rafraîchir. Il y trouva quatre hommes couchés à terre, et faisant semblant de dormir [4]. Le premier se leva, et, s'étant approché de l'empereur, lui dit qu'il avait rêvé devoir lui ôter sa montre, et aussitôt il la prit. Le second dit qu'il avait songé que son manteau l'accommoderait bien [5], et il le lui ôta. Le troisième lui prit sa bourse. Le quatrième enfin le pria de ne pas savoir mauvais gré [6], s'il le fouillait. En le fouillant il aperçut à son cou une petite chaîne d'or, à laquelle était pendu un sifflet, qu'il allait lui ôter [7]. Mais, mon ami, lui dit l'empereur, avant de me priver de ce sifflet, permettez-moi de vous en apprendre la vertu [8]. En

---

[1] *ամենուն զարմանալովը.* [illegible] [2] *խօսք բռած էին եղեր.* [illegible] [3] *փոշին մինակ քիչ մը կաւիճ էր.* ([illegible]) [illegible] [4] *քնանալ կը ձեւանային.* [illegible] [5] *բանին ձեռք կու տար, իրեն կը յարմարեր.* [illegible] [6] *չարդողել, սիրտը չնեղանալ.* [illegible] [7] *առնելու վրայ էր, կ'առնէր կոր.* [illegible] [8] *թող տուր որ զօրութիւնը քեզի սորվեցնեմ.* [illegible]

même temps il se mit à siffler de toutes ses forces[1]. Ses gens, qui le cherchaient, ayant entendu le signal, accourrurent vers la maison, et ne furent pas peu surpris de le voir en si mauvaise compagnie[2] Se voyant hors de danger, il dit: Mes amis, voici des gens qui ont songé tout ce qu'ils ont voulu; je veux aussi songer à mon tour[3]. Après avoir rêvé quelques moments: J'ai songé, dit-il, que vous êtes tous quatre des fripons dignes du gibet; et aussitôt ils furent pendus devant la maison.

39. Trois jeunes vauriens se promenant un jour à la campagne, rencontrèrent un paysan qui dormait sur l'herbe, tenant à la main[4] la bride de son âne. L'un d'entre eux dit: Mes amis, il faut jouer un tour[5] à ce paysan, aidez-moi, je vous prie. Il déchargea la bête, se mit à quatre pattes[6], et se fit mettre le bât et la bride[7]. Cela fait[8], il dit à ses compagnons de s'enfuir avec l'âne; ce qu'ils firent. Le paysan s'étant réveillé, ne fut pas peu surpris de voir un homme à la place de sa bête. Pour l'amour du ciel! s'écria le drôle, ôtez-moi cette bride et cette charge. Que diantre! dit le paysan, comment êtes-vous venu ici? Où est mon âne? Hélas! répondit l'autre, je suis le fils d'un magicien, qui, pour une légère faute, m'a changé pour six ans en âne. Ce terme est enfin expiré[9], et j'ai repris ma figure

---

[1] *բոլոր զօրութեամբ.* պիւթիւն գուվվէթի իլէ. [2] *ու զինքն ասանկ չար մարդիկներու մէջ տեսնելով շատ ապշեցան.* վէ օնու պէօյլէ պիր ֆէնա ատամլար արասընտա կէօրտիւքլէրինտէ չօք հայրան օլտուլար. [3] *Հիմայ երազ տեսնելու կարգն ինծի եկաւ.* շիմտի տիւշ կէօրմէ նէօպէթի պանա կէլտի. [4] *ձեռքը բռնելով.* էլինտէ թութարագ. [5] *խաբէութիւն մը ընել.* պիր տէք էթմէ. [6] *չորս ոտքի վրայ կեցաւ.* տէօրտ այագ իւզէրինէ տուրտու. [7] *Համետն ու սանձն իրեն դնել տուաւ.* սէմէր իլէ կէմլէրի կէնտինէ գօյտուրտու. [8] *ասիկայ ընելէն ետեւ.* պունտան սօնրա. [9] *այս ժամանակը հասաւ, լմնցաւ.* պու վագթ կէլտի, թիւքէնտի.

naturelle. Allez, reprit le villageois, en le déchargeant et le débridant, je ne veux pas avoir affaire à des magiciens[1]. Quand le drôle se vit en liberté, il alla rejoindre ses camarades qui rirent bien de la simplicité du pauvre manant, et partagèrent entre eux le profit de ses dépouilles. Le lendemain le paysan se rendit au marché pour acheter un autre âne. Après en avoir examiné plusieurs, il reconnut aussi le sien. Ah! te voilà ici[2]! s'écria-t-il, tu t'es sans doute brouillé de nouveau avec ton père[3], puisqu'il t'a changé une seconde fois en âne: va, je me garderai bien de t'acheter[4].

40. On sait que dans les villages d'Allemagne les paysans, quand ils tuent un cochon, sont dans l'usage d'envoyer à leurs amis de la hâtille, c'est-à-dire du boudin et quelques bons morceaux de viande. Un paysan avait reçu tant de cadeaux de cette nature que le cochon qu'il venait de faire tuer[5], suffisait à peine pour les réciproquer[6]. Dans son embarras il alla trouver un de ses voisins. Mon compère[7], lui dit-il, je viens de faire tuer mon cochon; mais, quoiqu'il ne soit pas petit, il ne suffirait pas, si je voulais faire des cadeaux à tous ceux de qui j'en ai reçu. Dites-moi, je vous prie, votre avis. Je ne vois rien de mieux[8], lui dit son voisin, après un moment de réflexion, que de dire demain matin qu'on vous l'a volé pendant la nuit. Le paysan charmé de cet

---

[1] կախարդներու հետ բան գործք չունիմ. [illegible] [2] ո՜հ, դուն նորէն հոս եկեր ես. [illegible] [3] առանց կարծեաց հօրդ հետ նորէն աւրուած պիտ'որ ըլլաս. [illegible] [4] մէյ մ'ալ զքեզ չեմ գներ. [illegible] [5] նոր մորթել տուած էր. [illegible] [6] անոնց փոխարէնն ընելու հազիւ կը բաւէր. [illegible] [7] ընկեր. [illegible] [8] աւելից յարմար բան մը չեմ գտներ. [illegible]

avis[1], promit de le suivre. Le donneur de conseil ne manqua pas de profiter de la nuit, pour lui enlever son cochon tout de bon [2]. Quel fut l'étonnement et la consternation du pauvre paysan, quand le lendemain il ne trouva plus son cochon! Il sort tout alarmé[3] de sa maison; le premier qu'il rencontre, est celui-là même qui lui avait joué le tour. Compère, lui dit-il, on m'a volé tout de bon le cochon que je fis tuer hier. Bon, lui dit son voisin, voilà comme il faut dire à tous ceux que vous rencontrerez. Mais ce n'est point une feinte, répliqua le paysan, on me l'a en effet volé. Voilà qui est fort bien[4], répondit l'autre, soutenez toujours la chose de même[5], et tout le monde vous croira. Le paysan attrapé[6] se mit à jurer et à crier qu'il ne badinait point; mais plus il s'emportait, plus l'autre[7] lui disait qu'il avait raison, et que c'était là la véritable manière dont il fallait s'y prendre[8], pour se dispenser de renvoyer de la hâtille.

41. Frédéric le grand ayant reçu en hiver quelques cerises de son jardinier, les envoya aussitôt par un de ses pages[9] à la reine, qui les aimait beaucoup. En y allant, ce page voulut savoir quel goût elles avaient; il en goûta une et la trouva si bonne, qu'il ne put s'empêcher de les manger toutes[10]. Quelque temps après, le roi étant allé voir la reine, lui demanda entre autres choses, comment elle avait trouvé les cerises [1]. Quelles cerises? lui demanda-t-elle. — Celles que je vous ai envoyées l'autre jour. — Je n'en ai point vu, repartit la reine. Le roi, fort irrité contre son page, ne fut pas plus tôt de retour chez lui [2], qu'il écrivit à l'officier de garde un billet en ces termes: Faites-moi bien étriller le porteur de ceci [3]. Il cacheta ce billet et le donna au même page pour le porter à son adresse [4]. Chemin faisant [5] le page se souvient de sa gourmandise, et commence à craindre que ce billet n'en contienne la récompense; car, se disait-il en lui-même, le roi a été [6] ce matin chez la reine; peut-être a-t-on parlé de cerises. Raisonnant ainsi en lui-même, il rencontre un juif qu'il connaît. Mon ami, lui dit-il, faites-moi le plaisir de porter tout de suite [7] ce billet au corps de garde [8]: j'ai plusieurs autres commissions à faire, et le temps me presse. De tout mon coeur, lui dit le juif, vous n'avez qu'à me le donner. Vous savez bien, que je fais tout ce qui est en mon pouvoir pour vous obliger [9]. Il y va donc. L'officier lit le billet, ordonne aussitôt à un bas-officier d'apporter le tambour. Le juif tout effrayé de ces préparatifs, demande en tremblant ce que cela veut dire [10]. Vous allez le voir, réplique l'officier. Comment! moi? s'écria le juif. — Oui, coquin, c'est l'ordre du roi. — Mon Dieu! continua-t-il, qu'est-ce donc que j'ai fait au roi? J'ai reçu... Caporal, dit tranquillement l'officier, sans daigner écouter les excuses de cet infortuné, faites votre devoir, et appliquez-lui cinquante coups de bâton; après cela nous verrons ce que nous ferons de plus. Le pauvre juif fut battu de telle sorte[1], qu'il était près de rendre l'âme, et qu'on fut obligé de le faire transporter chez lui. Le lendemain le roi étant à la parade[2] demanda à l'officier, s'il avait fait bien châtier le porteur de son billet. Oui, Sire, répondit-il, vos ordres ont été ponctuellement exécutés, et on l'a renvoyé dans un état.... Bon, dit le roi, en apercevant son page, il a l'air bien malade[3], le voilà qui se promène. — Votre Majesté me pardonnera, il est tout à fait impossible qu'il se trouve ici.—Mais le voici, continua le monarque, en lui montrant le page. — Je ne sais que répondre, dit l'officier, je ne le vois pas — Comment! vous ne voyez pas ici mon page? reprit le roi. — Pardonnez-moi, Sire, ce n'est pas lui qui a reçu les coups de bâton — Et qui donc? demanda le roi.— C'est un juif, dit l'officier. Le roi ne put s'empêcher de rire de ce plaisant quiproquo[4], et s'étant informé du fait[5], il pardonna au page sa gourmandise en faveur de sa ruse, et pour faire oublier au pauvre juif ses douleurs, il lui accorda une grâce qu'il lui avait demandée quelque temps auparavant.

---

[1] *առ խրատին վրայ շատ ուրախանալով.* նասիհաթըն իւզերինէ չօք սեվինէրէք. [2] *իր խոզն իրօք գողնալու.* տօնուզունու կէրչէքտէն չալմաղա. [3] *բոլորովին խռոված.* պիւսպիւթիւն ալթ իւսթ օլմուշ. [4] *այսպէս շատ աղէկ է.* պէօյլէ իսէ փէք էյիտիր. [5] *սանկ.* պէօյլէ. [6] *խաբուած.* ալտանմըշ. [7] *որչափ որ ինք կը բարկանար, այնչափ ալ միւսը ...* քէնտի քէնտինէ խըրլընտըղը գատար, օ տէրէ տէ ... [8] *վարուիլ.* տաւրանմագ. [9] *իր մանկլաւիկներէն մէկուն ձեռքովը.* իչ օղլանլարընըն պիրիյլէ. [10] *չկրնալով դիմանալ ամէնը կերաւ.* տայանամայըպ պիւթիւնիւ եէտի.

---

[1] *Ինչպէս էր կեռասը.* Քիրազ նա՞սըլ ըտը. [2] *տեղը դառնալուն պէս.* Եէրինէ տէօնտիւյիւ կիպի. [3] *ասիկայ բերողն աղէկ մը ծեծել տուր.* Պունու կէթիրէնի պիր էյի տէօյտիւր. [4] *տեղը, տիրոջը.* Մահալլինէ, սահապընա. [5] *երթալու ատեն, ճամբան.* Կիտէր իքէն, եօլտա. [6] *գնաց.* Կիթտի. [7] *շնորհք ըրէ շուտ մը տար.* Քէրէմ էթ շիմտիճէք կէօթիւր. [8] *պահանորդ.* Գուլլուգ. [9] *Հաճոյքը կատարել.* Խիզմէթինի էթմէք. [10] *Ինչ կը նշանակէ.* Պունուն մանասը՞ նէ.

---

[1] անանկ. էօյլէ. [2] հանդեսի մէջ ըլլալով. ալայտա պուլունարագ. [3] շիտակը շատ հիւանդ կ'երեւայ. դօղրուսու չօք խասթէ կէօրիւնիյօր. [4] փոփոխութիւն, սխալմունք. դէյիշմէ, եանլըշլըգ. [5] եղածն իմանալով. օլանը տույարագ.

Բ. ՆԱՄԱԿ

1. Ա. Տիկինն իր կայտառն որդւոյն գրած նամակներուն վրայ տրտունջ կ'ընէ.

Lorsque vous étiez encore à la maison, mon bon ami, vous vous énonciez avec aisance, vous racontiez passablement tout ce que vous aviez vu ou entendu; vous saviez même vous exprimer d'une manière aussi spirituelle que vive et plaisante dans la plupart de nos conversations. A présent, lorsque vous écrivez, soit à moi, soit à vos soeurs, d'où vient donc que vos lettres sont si courtes, si entortillées, et vos termes, la plupart du temps, si impropres? Avec des connaissances déjà acquises, avec de l'aptitude, et nous aimant surtout comme il est sûr que vous nous aimez, je suis vraiment fâchée de vous voir si novice encore dans l'art de peindre vos idées, et d'exprimer vos sentiments.

Pendant qu'il en est temps encore, songez-y, mon fils, formez-vous au style épistolaire: c'est un talent qu'il vous importe beaucoup d'acquérir à tous égards. Il n'est guère de lieu et de position dans le commerce de la vie où l'on n'en ait un besoin absolu. Supérieurs et subalternes, serviteurs et maîtres, artisans ou bourgeois, riches ou pauvres, solitaires ou lancés dans le monde, tous, plus ou moins, ont des relations réciproques et différents intérêts qui les lient les uns aux autres. Celui donc qui est paresseux ou inhabile à écrire, risque de rompre les liens précieux qui l'attachent, soit à un protecteur, soit à un parent, soit à un ami, de qui il attend un tendre retour, des secrets intimes, des secours, etc.

Je vous en prie, mon bon ami, appliquez-vous à écrire sur toutes sortes de sujets; formez-vous un style pur, aisé, naturel et nourri de réflexions intéressantes. Combien de fois des lettres écrites à propos et avec politesse, n'ont-elles pas procuré d'utiles connaissances et des avantages considérables à des personnes souvent d'un mérite fort ordinaire, mais soigneuses, attentives et prévenantes....

Vainement seriez-vous pénétré des plus tendres sentiments à l'égard de ceux qui vous sont chers. Eh! le moyen d'y croire, si vous demeurez des mois entiers sans vous informer de leurs nouvelles; ou si vos lettres ne peignent avec autant de sensibilité que d'expression la reconnaissance et l'amitié?

Pesez, cher Gaston, pesez les conseils que je vous donne ici: et si vous m'aimez, prouvez-le-moi, en m'écrivant souvent et en cultivant avec soin le talent que je vous recommande.

Vos soeurs Catherine et Juliette vous regrettent beaucoup, mon enfant; elles s'ennuient et ne sauraient s'accoutumer à votre absence; nouvelle raison de leur écrire de temps en temps; n'y manquez pas, je vous prie; ah! vous leur devez bien cette marque d'amitié. Un léger souvenir à l'égard de nos amis est le plus agréable présent que nous puissions leur faire lorsque nous sommes loin d'eux.

2. Պատասխան.

Je sens la vérité des observations que vous me faites; depuis que je n'ai plus le bonheur d'être auprès de vous, je sens plus que jamais combien vous m'êtes chère; je me rappelle, avec la plus vive sensibilité, vos bontés, vos tendres soins pour moi; et néanmoins, vous ne pouvez vous faire une idée de mon embarras, dès qu'il s'agit d'exprimer ma reconnaissance, de vous demander de vos nouvelles, ou de vous donner des miennes.

Ce qu'il y a de singulier, chère maman, c'est que je compose tous les jours des devoirs longs et difficiles dont mon maître est fort content; et lorsque l'instant du courrier arrive, je ne saurais absolument rien tirer de ma tête; plus je mets mon pauvre esprit à la torture, moins je trouve de quoi parler. A peine ai-je tracé trois ou quatre lignes, que je me vois forcé d'en effacer plus de la moitié.

Le temps coule cependant, l'heure me presse et souvent il est près de midi, que ma lettre n'est pas encore commencée. Enfin, après beaucoup de peines, je m'estime trop heureux de trouver quelques phrases qui ne signifient presque rien. Alors, je lis et relis mon brouillon, le découragement s'empare de moi, et, dans mon dépit, je déchire la lettre en mille morceaux, tant je suis mécontent de moi-même.

Ne m'en voulez donc point, chère maman, si je ne vous écris pas comme vous le désirez. Je vous l'assure, c'est plutôt la faute de mon esprit que celle de mon coeur. Quoi qu'il en soit, je vais faire de nouveaux efforts, bien ou mal, je veux toujours vous écrire; persuadé que vous excuserez la faiblesse du style et des pensées, en faveur du zèle et de la bonne volonté qui m'animent.

Je suis avec toute la reconnaissance et le respect que je vous dois, etc.

P. S. Oserais-je vous prier, chère maman, de m'envoyer deux de mes petits orangers, lorsque vous en trouverez l'occasion; je m'amuserai à les cultiver ici pendant mes récréations. Je donne les autres à ma soeur, Juliette; je rêve d'elle presque toutes les nuits, ainsi que de vous et de Catherine. Quelle privation! hélas! j'ai bien de la peine à m'y accoutumer.

3. Ա. Տիկինը իր որդւոյն, նամակ գրելու համար դժուարութիւններուն պատճառը կը ցուցնէ.

Savez-vous, mon bon ami, d'où proviennent les difficultés que vous éprouvez lorsque vous voulez écrire une lettre? C'est seulement du peu d'habitude, et du défaut de réflexion. Soyez-en persuadé, mon fils, je suis bien éloignée d'accuser votre esprit, et votre coeur encore moins; vous m'avez donné depuis votre enfance des marques non équivoques de votre sensibilité et de votre amour filial; mais, mon ami, il ne suffit pas d'être sensible: ce n'est pas assez non plus d'être doué d'esprit naturel; il faut encore exercer et cultiver ces qualités recommandables; moins on fait une chose, moins on pense à la faire; et moins on s'evertue dans un art quelconque, moins on y peut réussir.

Je ne vous cacherai pourtant point, cher Gaston, qu'une lettre est la chose du monde et la plus aisée et la plus difficile tout ensemble. Telle personne possèdera quelquefois de vastes connaissances, qui ne saurait néanmoins tourner à son gré ces riens agréables, ces compliments polis, mais, hélas! trop souvent imposteurs, qui composent, en grande partie, les lettres de société. Ne vous étonnez donc pas, mon ami, vous qui n'êtes encore qu'un très-mince disciple, de vous voir si novice dans une science qui, différente des autres, ne saurait s'assujettir à des principes fixes, à des règles déterminées, et qui dépend plus de l'usage que des préceptes.

Sur ce que je viens de vous observer, mon bon ami, par rapport à la plupart des lettres qui s'écrivent dans le monde, n'allez pas inférer qu'il s'agit toujours d'élégance et de jolies tournures. Ce que je désire, c'est que vous vous accoutumiez à écrire facilement, avec justesse et sans prétention.

Je ne serais pas fâchée que vous puissiez vous former un style piquant et orné; mais, comme dit le proverbe, il n'est pas donné à tout le monde d'aller à Corinthe. Heureux qui, à l'utile, sait joindre encore l'enjouement, le badinage et les grâces!

Cependant, cher Gaston, en donnant une certaine étendue à vos lettres, n'allez pas tomber dans un excès contraire; n'imitez point ces gens stérilement diserts, qui remplissent de grandes pages sans rien dire; je préfèrerais de beaucoup votre laconisme et votre pénurie à cette misérable abondance. J'ai remarqué d'ailleurs, mon fils, que les idées ne vous manquent point; il n'y a que la manière de les mettre en oeuvre et de les développer.

Dans ma prochaine lettre, je vous dirai deux mots touchant ce dernier article, et je vous promets qu'après sept ou huit mois de correspondance suivie avec moi et vos soeurs, vous ne vous ferez plus une affaire d'écrire une lettre, surtout à vos amis et aux personnes qui vous sont chères.

4. Դարձեալ Տէ-րօ-Ռեամէ նամակ գրելու կերպը եւ ձեւը.

Je vous ai promis, cher Gaston, de vous indiquer les moyens d'écrire une lettre avec facilité; je vous tiens parole. Vous allez voir que, dès qu'il ne s'agit pas d'un style à prétention, et qu'on ne vise pas au bel-esprit, ce n'est pas une besogne fort difficile, et qu'elle ne demande réellement qu'un peu d'habitude et de réflexion.

Ne voit-on pas tous les jours, mon bon ami, des enfants de sept ou huit ans, causer des heures entières, et raconter même avec assez d'exactitude ce qui les a le plus frappés? Eh bien! mon ami, il en est de même d'une lettre; elle doit avoir à peu près le ton et l'aisance de la conversation. Vous n'y êtes certainement pas plus sot qu'un autre; et l'embarras que vous éprouvez pour écrire, ne provient point de la chose elle-même, mais de ce que vous avez la simplicité de vous en faire un monstre.

Est-il question de vous informer des nouvelles de quelqu'un, de vous rappeler à son souvenir, de lui mander quelques particularités, supposez que vous êtes dans la société des personnes mêmes, et ne mettez pas plus de contrainte dans ce que vous leur marquez, que si vous leur parliez de vive voix.

A certaines époques surtout, comme celles de la nouvelle année, il est d'usage de témoigner son respect, son amitié ou sa reconnaissance; mais soit dans ces cas, soit dans d'autres, deux ou trois phrases suffisent pour les compliments d'usage : on passe aussitôt, par des transitions insensibles ou brusques, aux choses qui intéressent le plus l'ami, le parent ou le protecteur dont on veut cultiver la connaissance.

Ce serait ici le lieu de vous parler des différents styles épistolaires, qui varient autant que les sujets eux-mêmes; mais, je vous le répète, l'exemple et l'usage vaudront mieux que les plus beaux préceptes; écrivez-moi souvent, écrivez à vos soeurs, à vos petits camarades; marquez-leur familièrement ce que le coeur vous dicte, et vous verrez que ce qui vous a coûté le moins, vaudra quelquefois le plus.

5. Պատասխան.

Nous finissions de dîner, quand le facteur a frappé un grand coup à la porte. Je ne sais quel pressentiment m'annonçait qu'il m'apportait de vos nouvelles. Partagé entre la crainte et l'espérance, j'ai senti mon coeur se resserrer tout à coup. Comme il s'est dilaté ensuite par la joie; l'agréable dessert! Deux lettres à la fois, l'une de vous, et l'autre de ma soeur Juliette! Je les ai saisies avidement, et je les ai lues avec une satisfaction que je ne saurais vous exprimer.

Que vous rendrai-je donc, chère maman, en échange de ce que vous faites pour moi? Peu contente de rester isolée à la campagne, afin de suffire plus facilement aux frais de l'éducation distinguée que je reçois à Paris, vous voulez encore vous interdire les plus simples amusements! Délicate comme vous l'êtes, vous passez la meilleure partie de la journée à tracer des instructions pour mes études!

Soyez-en bien persuadée, chère maman, je n'oublierai rien afin de répondre à tant de soins et de sollicitudes. Je sais l'importance que vous attachez à mon avancement; et quelques difficultés que j'éprouve, je m'efforcerai de tout surmonter pour vous plaire et me montrer digne de vous.

Je goûte beaucoup, chère maman, les conseils que vous venez de me donner sur l'art d'écrire; ils passent tout ce que j'ai lu. Je ne sais si l'amour-propre et le zèle dont je me sens animé, ne m'inspirent pas trop bonne opinion de moi-même, mais il me semble qu'à l'avenir, je réussirai dans ce que vous prenez la peine de m'enseigner avec tant de complaisance et de clarté.

Lorsque j'écrivais à quelqu'un, soit le jour de sa fête, soit pour m'informer de sa santé, j'épuisais toutes les idées relatives à ce sujet, de sorte qu'après toutes les peines possibles, je trouvais n'avoir fait qu'un verbiage inutile.

Par vos excellents préceptes, chère maman, vous me dégagez tout à coup des difficultés qui m'arrêtaient, pour ainsi dire, à chaque mot. Oh! je me promets bien de profiter de vos bonnes leçons; je veux désormais les mettre en pratique; je vous parlerai un peu de tout ce qui concerne mes études, mes lectures, mes amusements; jécrirai tour à tour à vous et à mes soeurs; de cette façon, je tromperai l'ennui de votre absence, je me trouverai, pour ainsi dire, auprès de vous, et je m'instruirai agréablement, à l'aide d'une correspondance si précieuse. Je suis etc.

6. Յուլիանէ իր Կաստոն եղբօրը·

Vous voulez donc vous priver de vos orangers pour moi, mon cher frère; ce sacrifice ne m'étonne point de votre part, vous qui me donniez ce qui vous plaisait le plus, lorsque vous étiez à la maison: vous qui aviez la complaisance de m'aider à préparer mes leçons de géographie; qui me lisiez de si jolies histoires, et qui arrangiez toujours mon petit jardin. Cependant, mon cher Gaston, ne trouvez point mauvais que je n'accepte pas vos jolis orangers. Je ne manque point ici de fleurs, d'arbustes, ni de verdure; mais vous, il est bien juste que vous en ayez au moins quelques fragments, pour égayer vos grands murs; je vous trouve déjà assez privé, mon bon ami, d'être éloigné de papa et de maman; c'est à moi plutôt à vous donner quelque chose, pour adoucir l'ennui que vous éprouvez sans doute, pendant une séparation qui m'est si sensible à moi-même,

Voudriez-vous, mon frère, me rendre bien contente? Oh! oui, sûrement; vous ne m'avez jamais rien refusé, au contraire, vous avez souvent deviné ce qui me faisait plaisir. Depuis que vous êtes parti, je soigne de superbes oeillets que le mari de ma bonne m'a apportés de Senlis. Je vous prie de les accepter comme une marque de l'amitié que j'ai pour vous. Ils sont en pots au nombre de six; vous les recevrez après-demain, avec deux pommiers en caisse, et vos quatre orangers qui sont tout couverts de fleurs.

Adieu, mon frère, je vous embrasse de tout mon coeur; Catherine en fait de même; elle n'a cessé d'être languissante et malade depuis cinq semaines. Aujourd'hui, cependant, elle va un peu mieux. Elle joint à notre envoi deux charmants paysages qu'elle a dessinés au crayon noir; le premier est un ermitage entouré de peupliers d'Italie. On y voit un bon ermite paisiblement assis sous un berceau de jasmin et de chèvrefeuille; il appelle à lui des pinsons, des linottes, des tarins, des fauvettes et des roitelets, qu'il a apprivoisés dans sa solitude champêtre; tous ces gentils passereaux accourent à l'envi du fond des charmilles, puis ils se perchent sur la tête ou sur les épaules du solitaire, et quelques-uns mangent même familièrement dans le creux de sa main.

Le second paysage représente un rocher escarpé, d'où coulent, à gros bouillons, deux sources d'eau limpide qui vont former plus bas une belle pièce d'eau, habitée par des oies sauvages. On y remarque un jeune pêcheur, qui penché hors de sa nacelle, pour tirer son filet chargé de poisson, fait vraiment trembler qu'il ne tombe dans l'étang.

Etourdie que je suis! je fermais cette lettre, et j'allais oublier le meilleur! Outre ces dessins, Catherine esquisse encore pour vous le portrait de maman, recueillant pour nous dans son cabinet, grand nombre de belles histoires. Si vous voyiez avec quelle vérité sa douceur, sa bonté et son aimable souris sont rendus!.....

Ce n'est pas tout; il y a aussi un joli croquis à part; il représente Emilien cultivant son jardinet avec son ami Charles, toujours officieux et complaisant. C'est un plaisir de voir l'attention de l'enfant dont le petit corps est penché sur sa bêche; c'est un charme de contempler l'air de bonheur dont il jouit en faisant cet ouvrage champêtre qui lui plaît tant. Tout cela est pour vous, cher Gaston. On en fait ici un mystère; mais je veux que vous jouissiez d'avance, et je deviens indiscrète par amitié.

7. Պատասխան.

Je savais bien, chère soeur, que vous m'aimiez, mais je ne me serais jamais douté que vous eussiez pu, si jeune encore, m'écrire avec tant d'esprit et de délicatesse.

Vous me faites un mérite, ma bonne amie, des soins et des complaisances que j'avais pour vous, lorsque nous étions ensemble; je n'avais pas besoin, je vous jure, de grands efforts pour me comporter ainsi à votre égard. Ne m'en donniez-vous pas vous-même l'exemple à tous les instants de la journée? Obligeante, gaie et prévenante comme vous l'êtes, avec une humeur aussi douce et un caractère tel que le vôtre, il m'eût été fort difficile de ne pas vous rendre au moins la pareille ?

Cependant, ma chère soeur, un article de votre lettre, de cette même lettre que je lis avec tant de plaisir, un certain article, dis-je, me fait changer tout à coup de langage, et je veux vous gronder bien fort. Comment! vous dites que vous êtes si fâchée de ne plus me voir et vous refusez les orangers que je vous destinais! Quoi! vous voulez vous priver de vos oeillets pour moi! et en dépit de l'échange que conseille l'amitié, vous n'acceptez pas mes orangers! Vous mériteriez bien que je vous renvoyasse vos oeillets à mon tour, Juliette. Et vous m'aimez, dites-vous!.... Il me semble voir dans ce procédé plus de politesse que de cordialité.

Grâce à Dieu, chère Juliette, voilà ma colère passée; je vous ai déclaré ce que j'avais sur le coeur, et je suis bien sûr que vous ne m'en voudrez pas pour cela. Ce que vous me marquez des attentions de maman, m'a vraiment touché jusqu'aux larmes. Mère unique! ô ma soeur, si nous la perdions.... Cette idée me fait frémir. Ah! prions sans cesse pour la santé de cette maman si chère; procurons-lui les satisfactions, qui dépendent de nous; et n'oublions rien de tout ce qui pourra lui prouver que nous sentons le prix de ce qu'elle fait pour notre bonheur.

Soyez mon interprête, je vous prie, chère soeur, auprès de Catherine: savez-vous que ses deux dessins me causent beaucoup de contrariété et de dépit? j'admire son talent, mais en même temps je ne puis me défendre d'un peu de jalousie quand je pense qu'elle dessine avec tant de supériorité. Oh! jamais je ne l'atteindrai! Remerciez-la mille fois de ma part et dites-lui que je me réjouis bien sincèrement du retour de sa santé.

8. Կատարինէ Կաստոն եղբօրը, իր ճամբորդութեան ատենը նամակ չգրելուն համար յանդիմանութիւն կու տայ.

Vous êtes fort aimable, mon frère; oh! oui, fort aimable en vérité. Depuis que vous avez quitté Romainville, vous avez demandé des nouvelles de tout le monde; vous avez donné des vôtres à tout le monde; vous avez écrit à maman, à Juliette.

Que sais-je encore à qui? et Catherine seule, la pauvre Catherine est oubliée!

Ah! mon frère, je suis sensible à cette indifférence plus que je ne saurais l'exprimer! Vous saviez cependant que j'avais été malade, et que j'avais même gardé le lit dix-sept jours de suite. Ah! Gaston!.... moi, qui ne cessais de parler de vous, de penser à vous, de m'occuper de vous; moi qui avais la simplicité de dire: Ah! si Gaston était ici, mon mal serait moins fort de moitié; sa présence seule ramènerait le calme et la sérénité dans mon âme.....

Voilà ce que j'avais la simplicité de croire et de redire sans cesse. Trop crédule Catherine! Durant mon triste état, Gaston s'occupait de ses orangers, de ses oiseaux et du souvenir de ses galettes.

A Dieu ne plaise, petit enfant gâté, que je regrette l'envoi que je vous ai fait de mes deux plus beaux dessins, ceux précisément que vous désiriez davantage avant votre départ. Vous en conviendrez, mon cher frère, cette petite attention de ma part méritait bien quelques remercîments particuliers de la vôtre. Point du tout; vous dites froidement et par apostille à Juliette: de remercier Catherine de votre part; que vous êtes jaloux de mon talent et que vous vous réjouissez que je me porte mieux. Quels efforts, bon Dieu! quelle tendresse et quel style!

Non, non; vous direz tout ce qu'il vous plaira, mon cher frère, afin de vous excuser; mais je n'en aurais certainement pas agi de la sorte avec vous. Pour le moindre mal dont vous vous plaigniez à la maison, vous avez vu mes alarmes et mes sollicitudes. Etiez-vous réellement indisposé? on le sait, je quittais tout, je me privais de tout, et souvent je ne me faisais pas tirer l'oreille pour passer une bonne partie des nuits auprès de vous, afin de vous soigner et de charmer vos ennuis.

C'est à regret, mon frère, que je rappelle de légers services qui sont une dette entre des frères: mais je ne puis concilier votre manière d'agir avec la mienne, et le Gaston de Paris est absolument différent de celui de Romainville, si complaisant, si doux, si rempli de prévenances, et surtout si reconnaissant.

Peut-être que vous m'en voudrez, mon ami, de ce que je m'explique avec une telle franchise; mais vous n'ignorez pas que la sincérité et la sensibilité forment le fond de mon caractère. D'ailleurs je vous aime trop, malgré vos torts, pour avoir quelque réserve à votre égard.

Je ne vous prierai point de m'écrire, mon cher frère, puisque cela prend sur vos plaisirs; quant à moi, vous m'êtes trop cher pour que je vous oublie, et que je ne prenne pas sur moi de vous dire la vérité toutes les fois qu'elle vous importera.

9. Պատասխան.

Combien j'ai de torts à votre égard, ma chère Catherine, et que je suis coupable! A l'ouverture de votre lettre, qui m'a touché jusqu'aux larmes, je me suis trouvé comme anéanti, je l'ai lue et relue à diverses reprises, et longtemps il m'a semblé revenir comme d'un songe. Je me disais à moi-même: C'est pourtant bien vrai.... Non, je n'ai pas encore donné de mes nouvelles à Catherine. J'ai effectivement écrit à tout le monde, et Catherine est la seule que j'aie oubliée.

Que dis je-donc, oubliée? Oh! je me trompe. Je n'ai cessé de penser à vous, chère soeur, toujours vous m'avez été présente; et malgré les apparences, vous êtes peut-être celle dont je me suis occupé davantage, durant ce long intervalle. J'ai interrogé mon coeur, je l'interroge encore; et je vous jure qu'il vous aime, qu'il vous chérit autant qu'à Romainville.

En effet, mon aimable Catherine, les semaines et les mois ont bien pu s'écouler successivement, sans que je vous demandasse de vos nouvelles, et sans que je vous donnasse des miennes; mais je le répète, je ne vous ai certainement pas oubliée pour cela; et il ne s'est guère passé d'instant, sans que vous fussiez présente à ma pensée. Des études pénibles et multipliées, un peu de négligence sans doute et votre indulgence, sur laquelle je me suis reposé, voilà les seules causes de mon silence. J'avoue que les circonstances qui l'ont accompagné, le rendent bien moins excusable; mais, je vous en conjure, chère soeur, pardonnez-moi une faute que je voudrais pour beaucoup n'avoir pas commise, même à l'égard d'autres personnes qui me seraient moins chères.

Qu'ai-je besoin cependant, mon aimable Catherine, de vous prier de m'accorder ma grâce? Votre excellent coeur, votre bonté naturelle, votre lettre même, tout m'est un sûr garant que je l'obtiendrai, et je n'insiste point sur cet article. Ce que je vous demande seulement, c'est de ne pas vous alarmer lorsque je tarderai un peu à vous écrire.

Si vous saviez quelles peines j'éprouve le plus souvent à composer une lettre, même de sept ou huit lignes, vous me plaindriez, au lieu de me gronder. Ah! si du moins comme vous, chère soeur, je trouvais à mon gré mille choses honnêtes et obligeantes au bout de ma plume, je me rappellerais à votre souvenir, jusqu'à l'importunité. Mais, hélas!

il n'en est pas ainsi; et ce qui coule de source chez vous me coûte, à moi, bien des difficultés et bien des peines.

Adieu, chère soeur; prouvez-moi que vous oubliez mes torts, en acceptant des crayons et des pastels que je vous envoie avec un gâteau de fleurs d'orange que vous partagerez avec Juliette et mon petit frère.

Je me promettais bien d'écrire ce courrier-ci à notre chère maman, mais ce sera pour la prochaine fois; embrassez-la en attendant pour moi, chère Catherine, etc.

10. Աղջի պատասխանին պատասխանը.

Embrassez-moi donc, mon bon ami! Vous avez bien raison de dire qu'il n'est pas nécessaire de me prier bien fort pour me raccommoder avec vous. Comment aurais-je le courage de vous en vouloir, après l'aveu généreux et sincère que vous me faites de votre faute, après les choses pleines de tendresse que vous me marquez?

Je vois que vous m'avez développé tout le fond de votre coeur, dans la lettre que je ne cesse de relire; et je me félicite en quelque sorte du petit contre-temps qui m'a tant alarmée, puisqu'il me fournit une preuve nouvelle de votre amitié. Vous n'avez certainement pas affaire à une ingrate, cher Gaston; et je me sens, à mon tour, pour vous, les mêmes sentiments que vous venez d'exprimer pour moi avec tant de sensibilité.

A Dieu ne plaise, cher ami, que je veuille m'ériger en censeur ni en maître à votre égard; mais permettez-moi de vous communiquer quelques observations que votre silence m'a fait faire, et que votre intérêt seul m'engage à vous écrire.

Durant le long intervalle que vous avez mis à me donner de vos nouvelles, mon cher Gaston, je me suis figuré en tremblant les suites fâcheuses de la négligence, eu égard à l'amitié et aux liens de familles. Ne pouvait-il pas arriver que, me regardant comme votre aînée, j'attendisse fièrement que vous commençassiez à vous acquitter du devoir si doux que l'amour fraternel nous impose?

Ne pouvait-il point se faire que, vivement piqué vous-même, vous vous trouvassiez offensé de mes plaintes et de ma sincérité ? Ainsi, pour une bagatelle, nous risquions donc de prendre l'un contre l'autre des impressions défavorables, nous qui, à l'exemple de papa et de maman, devons vivre unis et dans la plus parfaite concorde.

Voilà pour l'amitié ; portons à présent notre attention sur les affaires de la vie. Vous savez, mon frère, que maintes fois il est arrivé de manquer des occasions uniques, une place, des honneurs, de la fortune, qu'il en a coûté quelquefois la vie pour avoir différé au lendemain ce qui devait se faire à l'instant même?

Il est une vieille maxime, qu'on ne saurait, je pense, négliger sans mécompte: Ne remets jamais au lendemain ce que tu peux faire aujourd'hui.

La chose que l'on ne fait pas aussitôt, souvent n'est jamais faite: les jours, les semaines, les mois, les années même s'écoulent successivement, nous oublions peu à peu les personnes qui nous étaient chères, et nous en sommes pareillement oubliés.

Ne m'en voulez point, Gaston de ces petites réflexions. Vous n'ignorez pas les motifs qui me les dictent. J'aurais, je le jure, les plus grands regrets de vous voir des défauts qui nuisissent aux belles qualités que la nature vous a si libéralement départies.

Adieu, cher ami, je vous remercie de toutes les jolies choses que vous venez de m'envoyer, mais je vous gronde en même temps de dépenser ainsi votre argent. Il est trop nécessaire à Paris pour le gaspiller de cette sorte. Que ce soit la dernière fois, je vous en prie. Juliette a été enchantée de votre gâteau de fleurs d'orange; nous en avons goûté toutes; elle espère dans peu aller vous faire elle-même ses remercîments.

11. Յուլիանէ իր ճամբորդութիւնը կատարինէ քրոջը կը պատմէ.

Ma première pensée, en mettant pied à terre à Paris, ce fut, chère Catherine, d'écrire à la hâte deux mots à maman, et de lui marquer que je venais d'arriver en bonne santé. Mais je n'ai eu garde de lui parler de mes aventures, dans la crainte de lui causer de l'inquiétude.

Vous vous souvenez bien, ma soeur, que ma bonne, Saint-Louis et moi, nous partîmes à sept heures du matin; eh bien! à une heure après midi, nous n'avions pas encore fait cinq lieues; un orage affreux nous surprit à l'improviste; le vent fut si violent, qu'il arracha nos cartons et nos boîtes de dessus la voiture, et les emporta, à plus de cent pas, dans la plaine. La pluie tomba ensuite avec une telle abondance, que les chemins semblaient des rivières.

Jusque-là nous n'étions pas fort à plaindre: mais nous ne tardâmes point à nous sentir du déluge, et à être mouillés comme des canards, quoique notre berline fût bien fermée; et voici comment. Le cocher, pour gagner des forces, avait bu, avant de partir, trois ou quatre bouteilles de vin; à peine eut-il fait cinq à six cents pas, que la tête lui tourna ; il enfila, sans s'en douter, une route détournée; et Saint-Louis qui avait bu pour le moins autant que lui, n'y fit pas attention. Nous, qui dormions profondément, nous ne vîmes rien non plus ; et notre voiture versa dans une espèce d'étang, profond au moins de deux pieds.

Quel réveil, chère Catherine, et quelle situation! Nous n'eûmes fort heureusement ni jambes ni bras cassés, mais aussi nous fûmes trempées jusqu'aux os, et crottées jusqu'aux oreilles. Pour comble de malheurs, je n'avais ni maman, ni ma tante; et au lieu d'une robe d'étoffe solide et de bons souliers, je n'avais mis qu'un fourreau de linon et des mules de soie. Je me repentis, mais trop tard, de ma petite vanité et de mon étourderie; car il me fallut traverser ainsi à la pluie une plaine immense, pour gagner une chétive cabane de paysan. Nous enfoncions à chaque pas jusqu'à mi-jambe dans les terres grasses et fangeuses; et vingt fois Saint-Louis qui avait bu, tomba le nez dans la boue: jugez du beau secours que nous avions dans ce vilain ivrogne!

Un accident vient rarement seul. La masure où nous nous réfugiâmes, était ouverte à tous les vents. Les malheureux qui l'habitaient n'avaient d'autres provisions que de gros pain noir avec du lard rance pendu dans un coin de la cheminée ; la nuit approchait, le bourg le plus voisin était à quatre lieues de distance; et je mourais de faim. Malgré cela je ne pus me résoudre à faire un pareil repas : je jeûnai à la vue de Victoire et de mon domestique qui ne mangeaient pas, mais je sentis pour la première fois la vérité de ce que maman m'avait souvent dit: Ma fille, vous ne serez pas toujours à la maison, vous êtes trop difficile ; vous verrez un jour par vous-même que les délicats sont malheureux.

Cependant chère Catherine, je n'en pouvais plus de faim et de froid surtout. Après m'être réchauffée à un feu de paille, après y avoir séché mes paquets, mon linge et mes livres, je gagnai tristement un méchant grabat humide, notez que c'était le seul du logis; je m'y jetai tout habillée avec ma bonne, qui me couvrit bien, et qui se mit à ronfler de toutes ses forces.

Quant à moi, il me fut impossible de fermer l'oeil jusqu'à deux heures du matin. Je commençais alors à m'assoupir un peu, lorsque je fus réveillée en sursaut par un tapage affreux et la chute de plusieurs meubles. Les histoires des revenants dont j'ai été bercée dès mon enfance par les bonnes femmes du village, se présentèrent tout à coup à mon imagination; je me sentis glacée d'effroi; et j'enfonçai vite ma tête sous la couverture.

Je n'étais pas au bout; un instant après, j'entendis des cris aigus, et je sentis quelque chose se glisser brusquement dans mon lit. Je ne doutai plus alors que quelque spectre ne fût entré par les fenêtres ou descendu le long de la cheminée; une sueur froide me couvrit tout le corps et je m'évanouis.

Maudits soient les gens ineptes qui trompent ainsi l'enfance crédule par des contes absurdes, dont les récits mensongers rendent l'homme pusillanime, quelquefois pour le reste de la vie! Vous imagineriez-vous quels étaient ces revenants, chère Catherine? C'étaient des chats qui renversèrent mes cages et mangèrent impitoyablement mes petits oiseaux. Mignon, à la vérité, eut le secret d'échapper à leur dent meurtrière, mais, hélas! pour venir mourir sous mon épaule droite où je le trouvai étouffé en me levant.

Je ne vous peindrai point, chère Catherine, les regrets, le dépit et la confusion que j'éprouvai tour à tour, le lendemain. Oh! je m'en veux encore à cette heure; je suis en colère contre moi-même en réfléchissant à mes terreurs paniques et à l'entière inaction où je restai, au moment même où j'eusse pu si facilement réveiller ma bonne et porter du secours à mes oiseaux.

Enfin, dès six heures du matin, le cocher un peu moins ivre que la veille, vint nous avertir que la berline était prête. Je payai aussi largement mon hôtesse que si nous avions bien soupé et bien dormi; nous nous remîmes en route, tout honteux et fort déconcertés les uns et les autres, et j'arrivai de bonne heure chez M. Beaumont. J'y trouvai mon frère qui me combla de caresses, et qui finit par plaisanter beaucoup en me disant: Juliette, c'est fort heureux que vous n'ayez pas eu d'indigestion en route, et surtout que ces revenants déguisés en chats, ne vous aient pas mangée tout en vie: ils auraient eu beau jeu.

12· [illegible]

Catherine nous a fait à maman et à moi, chère Juliette, la lecture de la lettre où vous racontez les aventures de votre voyage et les causes de votre frayeur. L'histoire de la voiture renversée nous a fait trembler un instant pour vous; mais, voyant qu'il ne vous était arrivé aucun accident, nous nous sommes bientôt rassurées, et, soit dit sans vous fâcher, nous en avons ri toute la journée: nous en rions encore tous les jours aux éclats. Que j'aurais donc voulu vous voir franchir des étangs et de larges ruisseaux avec vos jolies mules couleur de rose, et braver les torrents d'eau, n'ayant qu'une robe de mousseline sur le dos et un chapeau de gaze sur la tête!

Il faut pourtant en convenir, ma cousine, c'était se mettre un peu lestement pour un temps d'orage et pour une jeune voyageuse ; quoi qu'il en soit, bien que pieds nuds et trempée jusqu'aux os, vous vous en êtes passablement tirée ; cent autres, à votre place, auraient gagné à ce joli jeu une bonne fluxion de poitrine, et peut-être auraient plié bagage pour l'autre monde; mais vous, vous en êtes quitte pour un petit bain dans les marais, et pour une promenade à travers les chardons et les bruyères.

C'est bien mal à nous, n'est-ce pas, chère Juliette, de nous égayer ainsi à vos dépens; mais vous n'avez point de rancune, et je suis persuadée que vous nous pardonnerez encore cette petite licence. Nous n'avons eu garde, par exemple, de plaisanter sur l'excellent souper de votre auberge, et moins encore sur ces vilains revenants qui vous ont tenue bloquée toute la nuit sous votre couverture; il ne faut pas badiner avec ces messieurs-là; on sait qu'ils ont le secret de descendre par les cheminées, de se glisser même à travers le trou des serrures, et pour lors.... oh! qui ne s'épouvanterait des tours cruels que vous jouent ces méchants lutins?

13· Պատասխան.

Il vous sied bien, en vérité, Marie, de vous moquer ainsi de moi parce que j'ai peur! Vous êtes une terrible championne, vous que j'ai vue trembler de votre ombre même! Ah! rien n'est si drôle qu'un précepteur de morale de votre genre. Vous ne vous souvenez donc plus, ma mignonne, de ce temps où nous couchions dans le même appartement. Il n'est pourtant pas encore bien éloigné ce temps où vous vous écriiez en sursaut au milieu de la nuit: La bonne... La bonne.... je viens d'entendre quelque chose remuer sur le canapé, regardez donc bien vite ce que ce peut être. Ah! je n'en puis plus! Et c'était l'épagneul de maman qui se grattait avec sa patte. La bonne ... Eh bien, mademoiselle? Il y a un voleur dans le cabinet; sonnez, je vous en prie. Et ce prétendu voleur n'était qu'une souris qui se débattait dans un piége. — La bonne, j'entends un bruit affreux autour de la chambre; de grâce allumez de la bougie. Et ce n'était rien autre chose que les boiseries qui craquaient à cause de l'extrême sècheresse.

Eh bien! brave Marie, qu'en dites-vous? Vous en souvient-il de toutes ces terreurs paniques? Même un peu avant mon départ, répondez, laquelle de nous deux pensa s'évanouir, en voyant tomber par la cheminée le bonnet d'un maçon qui travaillait au haut de la maison? Vous en savez certainement quelque chose encore.

Vous plaisantez fort à votre aise encore des aventures de mon voyage, mon intrépide cousine. Cependant, avec votre bravoure, j'aurais bien voulu vous voir en plaine, sous la conduite d'un cocher ivre, verser au milieu d'un torrent d'eau; recevoir en route, sur le dos, des ondées copieuses, vous traîner péniblement à la lueur des éclairs, à travers des terres molles et fangeuses; et ne trouver après cela qu'un morceau de pain noir pour vous restaurer. Oh! rien assurément n'est si joli que de parler du danger quand on en est à l'abri; et l'on nargue aisément le froid, lorsqu'on est auprès d'un bon feu.

Je suis fort éloignée, ma chère cousine, de vous souhaiter le moindre mal; mais je voudrais pour beaucoup néanmoins que pareilles aventures vous arrivassent. Ah! que je rirais de bon coeur à mon tour! En effet, si vous avez un peu moins de poltronnerie que moi, soit dit sans vous fâcher, vous êtes un tantinet plus douillette. Avouez-le franchement; en pareil cas, n'est-ce pas, vous mettriez tout le monde en train; vous demanderiez à l'un des vêtements bien chauds, à l'autre, de bons restaurants, un troisième vous bassinerait un bon lit; et durant la huitaine au moins, vous ne songeriez qu'à vous dorloter de l'air le plus sérieux du monde, pour guérir un petit bobo, même avant qu'il fût arrivé.

Mais trève de plaisanteries, chère cousine. Pardonnez-moi mes vaines frayeurs, et je vous passerai votre délicatesse. Adieu, mon aimable cousine; je vous embrasse de tout mon coeur; portez-vous bien, et ne soyez pas plus fâchée de mon badinage, que je ne le suis du vôtre.

14· [illegible]·

Un jour je voyageais en Calabre; c'est un pays de méchantes gens qui, je crois, n'aiment personne, et en veulent surtout aux Français: de vous dire pourquoi, cela serait trop long; suffit qu'ils nous haïssent à mort, et qu'on passe fort mal son temps lorsqu'on tombe entre leurs mains. J'avais pour compagnon un jeune homme d'une figure..... ma foi, comme ce monsieur que nous vîmes au Rincy; vous en souvenez-vous? et mieux encore, peut-être; je ne dis pas cela pour vous intéresser, mais parce que c'est la vérité. Dans ces montagnes, les chemins sont des précipices: nos chevaux marchaient avec beaucoup de peine; mon camarade allait devant; un sentier qui lui parut plus praticable et plus court nous égara. Ce fut ma faute; devais-je me fier à une tête de vingt ans? Nous cherchâmes, tant qu'il fit jour, notre chemin à travers ces bois; mais plus nous cherchions, plus nous nous perdions, et il était nuit noire quand nous arrivâmes près d'une maison fort noire; nous y entrâmes, non sans soupçon; mais comment faire? Là nous trouvons toute une famille de charbonniers à table, où du premier mot on nous invita; mon jeune homme ne se fit pas prier: nous voilà mangeant et buvant, lui du moins; car pour moi j'examinais le lieu et la mine de nos hôtes. Nos hôtes avaient bien la mine de charbonniers; mais la maison, vous l'eussiez prise pour un arsenal; ce n'étaient que fusils, pistolets, sabres, couteaux et coutelas. Tout me déplut, et je vis bien que je déplaisais aussi; mon camarade, au contraire: il était de la famille, il riait, il causait avec eux; et par une imprudence que j'aurais dû prévoir (mais quoi! s'il était écrit....), il dit d'abord d'où nous venions, où nous allions, que nous étions Français, imaginez un peu! chez nos plus mortels ennemis, seuls, égarés, si loin de tout secours humain! et puis, pour ne rien omettre de ce qui pouvait nous perdre, il fit le riche, promit à ces gens pour la dépense, et pour nos guides le lendemain, ce qu'ils voulurent.... Le souper fini, on nous laisse; nos hôtes couchaient en bas, nous dans la chambre haute où nous avions mangé. Une soupente élevée de sept à huit pieds, où l'on montait par une échelle, c'était là le coucher qui nous attendait; espèce de nid dans lequel on s'introduisait en rampant sous des solives chargées de provisions pour toute l'année. Mon camarade y grimpa seul, et se coucha tout endormi....; moi, déterminé à veiller, je fis bon feu, et m'assis auprès. La nuit s'était déjà passée presque entière assez tranquillement, et je commençais à me rassurer, quand sur l'heure où il me semblait que le jour ne pouvait être loin, j'entendis au-dessous de moi notre hôte et sa femme parler et se disputer; et prêtant l'oreille par la cheminée qui communiquait avec celle d'en bas, je distinguai ces propres mots du mari: Eh bien enfin, voyons, faut-il les tuer tous deux? à quoi la femme répondit: Oui; et je n'entendis plus rien.

Que vous dirai-je? je restai respirant à peine, tout mon corps froid comme un marbre; à me voir, vous n'eussiez su si j'étais mort ou vivant. Dieu! quand j'y pense encore!... Nous deux, presque sans armes, contre eux douze ou quinze qui en avaient tant! Et mon camarade mort de sommeil et de fatigue! L'appeler, faire du bruit, je n'osais; m'échapper tout seul, je ne pouvais; la fenêtre n'était guère haute, mais en bas deux gros dogues hurlant comme des loups... En quelle peine je me trouvais; imaginez-le si vous pouvez. Au bout d'un quart d'heure, qui fut long, j'entendis sur l'escalier quelqu'un, et par la fente de la porte, je vis le père, sa lampe dans une main, dans l'autre un de ses grands couteaux. Il montait, sa femme après lui, moi derrière la porte; il ouvrit; mais avant d'entrer, il posa la lampe que sa femme vint prendre, puis il entre pieds nus, et elle dehors lui disait à voix basse, masquant avec ses doigts le trop de lumière de la lampe, doucement, va doucement. Quand il fut à l'échelle, il monte, son couteau dans les dents, et venu à la hauteur du lit, ce pauvre jeune homme étendu, offrant sa gorge découverte, d'une main il prend son couteau, et de l'autre.... ah! cousine.... il saisit un jambon qui pendait au plancher, en coupe une tranche, et se retire comme il était venu. La porte se referme, la lampe s'en va, et je reste seul à mes réflexions.

Dès que le jour parut, toute la famille à grand bruit, vint nous éveiller, comme nous l'avions recommandé. On apporte à manger, on sert un déjeûner fort propre, fort bon, je vous assure. Deux chapons en faisaient partie, dont il fallait, dit notre hôtesse, emporter l'un et manger l'autre. En les voyant, je compris enfin le sens de ces terribles mots: faut-il les tuer tous deux? Et je vous crois, cousine, assez de pénétration pour deviner à présent ce que cela signifiait.

15· Ա· Պարոնը իր բարեկամներէն մէկուն·

Etant allé voir un de mes amis à la campagne, j'y trouvai un gentilhomme italien, nommé Monsignor Agostino Fosari, qui était somnambule. Il ne paraissait pas avoir plus de trente ans, homme sec, noir, d'une mélancolie très-enfoncée, et d'un esprit froid, mais pénétrant, et capable des sciences les plus abstraites. Les accès de son dérèglement le prenaient d'ordinaire dans le décours de la lune, et plus fortement durant l'automne et l'hiver que pendant le printemps et l'été. J'avais une curiosité étrange de voir ce que l'on en racontait, et j'étais convenu avec son valet de chambre, qui m'en disait des merveilles, qu'il m'avertirait, quand il ferait ce plaisant manége. Un soir sur la fin d'octobre après le souper on se mit à jouer à divers jeux, le seigneur Agostino joua comme les autres, se retira ensuite, et se coucha sur les onze heures; le valet de chambre vint nous dire, que son maître serait somnambule cette nuit-là, et que nous vinssions le voir et l'observer. Je le regardai longtemps le flambeau à la main. Il était couché sur le dos et dormait les yeux ouverts, mais fixes et sans aucun mouvement, ce qui était la marque assurée de son accès, à ce que l'on disait. Je lui maniai les mains, qu'il avait très-froides, et le pouls, qui était si lent, que son sang ne semblait pas circuler. Nous jouâmes au trictrac en attendant l'ouverture de cet opéra. A minuit ou environ, le seigneur Agostino tira brusquement les rideaux de son lit, se leva, et s'habilla assez proprement. Je m'approchai de lui le flambeau sous le nez, je le trouvai insensible, avec les yeux toujours ouverts et immobiles. Avant de mettre son chapeau, il prit son baudrier, qui était pendu à la quenouille du lit, et dont on avait ôté l'épée de crainte d'accident; car quelquefois ces messieurs somnambules frappent comme des sourds à tort et à travers. En cet équipage le seigneur Agostino fit plusieurs tours dans la chambre, s'approcha du feu, se mit dans un fauteuil, et peu après entra dans un cabinet, où était sa valise. Il y chercha longtemps, renversa tout, et ayant remis les choses en bon ordre, il ferma la valise, et mit la clef dans sa poche, d'où il tira une lettre qu'il mit sur la cheminée. Il gagna la porte de la chambre, l'ouvrit et descendit l'escalier. Quand il fut au bas, un de nous étant tombé rudement, le seigneur Agostino parut s'épouvanter et doubla le pas. Son valet nous avertit de marcher doucement, et de ne point parler, parce que, quand le bruit qui se faisait proche de lui se mêlait à ses songes, il devenait furieux, et courait quelquefois de toutes ses forces, comme s'il était poursuivi. Il traversa toute la cour qui était très-grande, et alla droit à l'écurie. Il y entra, caressa son cheval, le brida, et se mit en devoir de le seller; mais n'ayant pas trouvé la selle à l'endroit ordinaire, il parut fort inquiété, et comme un homme qui n'a pas son compte. Il monta à cheval, et galopa jusqu'à la porte de la maison, qu'il trouva fermée. Il descendit de cheval, et, ayant pris un caillou, il frappa à coups redoublés contre l'un des battants. Après plusieurs efforts inutiles, il remonta sur son cheval, le conduisit à l'abreuvoir, qui était à l'autre bout de la cour, le fit boire, alla l'attacher à un poteau, et s'en revint au logis fort tranquillement. Au bruit que les valets faisaient dans la cuisine, il devint plus attentif, s'approcha de la porte, et mit l'oreille au trou de la serrure. Puis passant tout d'un coup de l'autre côté, il entra dans une salle basse, où il y avait un billard. Il fit plusieurs allées et venues autour du jeu, avec les postures d'un joueur. De là il alla mettre les mains sur un clavecin, dont il jouait assez bien, et y fit un peu de désordre. Enfin après deux heures d'exercice, il remonta à sa chambre, et se jeta tout habillé sur son lit, où nous le trouvâmes le lendemain à neuf heures du matin, en la même posture que nous l'avions laissé. Car toutes les fois que son accès le prenait, il dormait huit ou dix heures de suite. Son valet nous dit qu'il n'y avait que deux moyens de faire cesser ces accès, l'un de le chatouiller fortement à la plante des pieds, et l'autre de sonner du cor, ou de jouer de la trompette à ses oreilles.

16· [illegible]

Dieu soit loué de ce qu'à mon dernier voyage au pays j'ai eu le bonheur de vous revoir et de vous trouver en bonne santé. Oh! combien je me sentais heureux de savoir que vous, pauvre veuve, sans autres ressources que le travail de vos mains et le peu de secours que j'ai pu vous envoyer de temps en temps, vous aviez néanmoins pu vivre heureuse et satisfaite de vous trouver à l'abri du besoin!

Aujourd'hui je me sens encore plus heureux de pouvoir vous donner l'agréable nouvelle que j'ai l'espoir d'obtenir bientôt une place plus lucrative, et qui me mettra à même de vous aider plus efficacement. Votre sincère piété, votre tendresse maternelle m'ont donné de nouvelles forces pour suivre votre exemple et marcher dans le chemin de la vertu: je poursuis avec un nouveau courage mes tournées commerciales. Quoique nous soyons à présent dans la saison la plus rigoureuse, et que déjà il gèle à pierre fendre, j'espère terminer heureusement les affaires dont on m'a chargé, et, après avoir été longtemps commis voyageur, je compte obtenir, en récompense de mes services, la place de premier teneur de livres d'une des principales maisons, et continuer à mériter l'estime et la confiance de mes chefs.

Conformément à ma promesse, je vous donnerai de temps en temps de mes nouvelles pendant ma tournée. Malgré mon habitude de n'écrire que des lettres fort courtes, vous pouvez être sûre d'en recevoir dorénavant de plus détaillées, afin que vous ayez, selon votre désir, plus longtemps le plaisir de les lire. Jusqu'à ce jour mon voyage a été, Dieu merci, très-heureux; il ne m'est arrivé rien de remarquable, hors un événement que je vais vous raconter.

Hier au soir j'arrivai fort tard à Bergheim; je descendis à mon auberge accoutumée. N'ayant point d'affaires dans cette ville, et me proposant d'en repartir le lendemain à l'aube du jour, je me hâtai de souper et de monter aussitôt dans ma chambre pour me livrer au repos. Mais vers minuit, au moment où j'étais plongé dans le plus profond sommeil, une vive clarté pénétrant dans ma chambre m'éblouit et me réveilla en sursaut. D'abord je crus rêver en voyant les toits des maisons voisines que je savais être tout couverts de neige, briller d'une lueur éclatante comme de l'or en fusion. Je me frottais encore les yeux lorsque tout à coup j'entendis le son lugubre du tocsin et le roulement des tambours parcourant les rues. Je me lève précipitamment, je cours à la fenêtre, et j'aperçois d'épaisses et noires colonnes de fumée qui sortaient d'une maison située au bout de la rue où je logeais. A travers cette fumée s'élançaient des flammes effroyables. Je m'habillai promptement, et je courus au lieu du danger. Les pompes arrivant à la hâte roulaient sur le pavé avec un bruit terrible, mais il y avait encore fort peu de monde assemblé pour les servir. Seulement le propriétaire de la maison incendiée, sa femme et leurs deux enfants étaient là, regardant d'un oeil fixe les flammes dévorantes, se tordant les mains et poussant des cris lamentables; les domestiques et les employés de la maison, lourdement chargés, traînaient toute sorte d'effets dans la rue. Je me plaçai à une pompe, et j'aidai à y conduire l'eau qu'on apportait des fontaines voisines. Peu à peu la place se remplit de monde; les habitants accourus, encore à moitié endormis et à demi vêtus, furent rangés en ordre; on établit des chaînes pour passer les seaux d'eau de main en main.

Tout à coup on entend des cris perçants partir d'une autre façade de la maison incendiée donnant sur une autre rue. Je volai de ce côté où quelque personne en péril appelait au secours. Deux enfants, encore fort jeunes, étaient restés au milieu des flammes. Les parents, dans l'excès de leur première frayeur ne s'étaient pas encore aperçus de leur absence. Pâle comme la mort, immobile et muet de terreur, le père restait les yeux fixés et les bras étendus vers une fenêtre du troisième étage; la mère tombée à genoux, levait ses bras vers le ciel et implorait la miséricorde divine. Deux autres enfants, un petit garçon et une petite fille, se désolaient à côté de leurs parents, et s'écriaient: O mon Dieu! mon Dieu, le pauvre Antoine et le pauvre François, ils vont périr dans les flammes! O sainte Vierge, intercédez pour nous, afin que le Seigneur daigne les sauver.

En ce moment on apporta une grande échelle à incendie, qu'on appuya contre l'embrasure de la fenêtre. Mais personne n'osait y monter, car une partie de la toiture s'écroulait déjà, de nouvelles colonnes de fumée s'élançaient dans les airs, et d'innombrables étincelles tombaient sur la foule comme une pluie de feu. L'un des deux hommes qui avaient apporté l'échelle s'écria: Retirez-vous; le pignon va s'écrouler aussi. L'autre ajouta: Les pauvres enfants sont perdus! il n'y a pas moyen de les sauver, quand même on aurait la témérité de monter là-haut, il est trop tard. Et il se hâta de s'éloigner; tout le peuple recula épouvanté. En effet, le pignon de la maison, presque tout construit en bois et qui brûlait déjà, commençait à s'incliner; sa chute paraissait imminente. Cependant je me dis: Il faut en courir le risque; à la garde de Dieu! et, après avoir fait le signe de la croix, je montai rapidement l'échelle; j'atteignis heureusement l'embrasure de la fenêtre, et que vis-je, ô ciel! la chambre était tout éclairée de l'horrible lueur de l'incendie; les deux enfants, deux petits garçons en chemise, et charmants comme des anges, se tenaient à genoux au milieu de cette chambre, et, levant leurs petites mains vers le ciel, ils priaient en sanglotant: Seigneur, ayez pitié de nous; ne nous laissez pas brûler vifs...! Déjà les portes et les boiseries s'enflammaient; j'enfonce les vitres, et soudain le feu irrité par l'air, éclate avec fureur, une fumée épouvantable sort par la fenêtre. Je cours aux enfants, je les enlève et les porte sur le balcon.

A cette vue, tout le peuple pousse des cris de joie, je me hâte de descendre avec mon double fardeau; mais c'est avec peine que mes pieds trouvent les premiers bâtons de l'échelle, tant la fumée et les flammes m'avaient aveuglé. Je dis à l'un des enfants de se cramponner autour de mon cou, je prends le second sous mon bras, et, de la main qui me reste libre, je tâche d'attraper l'échelle et de m'y affermir. Cette manoeuvre était fort périlleuse. Un cri général, un cri d'effroi retentit dans toute la foule; l'un criait: Il va tomber avec les enfants; un autre criait; Bon Dieu! son dévouement sera-t-il inutile? Les deux enfants aussi pleuraient et appelaient au secours; moi-même je fus saisi de crainte lorsque, chargé de ces deux enfants, n'ayant qu'une main pour me soutenir, j'essayai de descendre cette échelle qui pliait et vacillait sous mes pieds. Mais, grâce à l'assistance divine, je parvins heureusement jusqu'en bas, et les spectateurs m'accueillirent par des acclamations unanimes.

Je me hâtai de porter ces pauvres enfants à leurs parents. A l'aspect du péril où elle avait vu ses deux fils, leur mère s'était évanouie; son mari la prit dans ses bras, et voulut la transporter dans une maison voisine, mais la frayeur et l'inquiétude ne lui en laissaient pas la force, il ne put la porter bien loin! il la posa sur le pavé alors couvert d'une neige épaisse, et se tint à genoux à côté d'elle, tandis que les deux aînés de leurs enfants soutenaient la tête de leur mère. Lorsque je m'approchai portant sur un bras l'un des jeunes enfants que j'avais sauvés et tenant l'autre par la main, ce dernier me quitta et courut vers son père en poussant un cri de joie: Ah! papa! mon cher papa! Le père se leva, serra l'enfant dans ses bras, et s'écria: Dieu soit loué et remercié! peu m'importe maintenant que toute ma fortune soit dévorée par les flammes, mes biens les plus précieux sont sauvés! L'exclamation du père et la voix chérie de l'enfant qu'il tenait encore embrassé arrivèrent aux oreilles de la mère, et la tirèrent de son évanouissement. Je lui présentai l'autre enfant, elle me l'arracha des mains comme si elle l'eût arraché des flammes; elle le pressa contre son sein, et sa joie fut si vive qu'elle ne put l'exprimer que par des pleurs et des sanglots; mais le regard plein de reconnaissance qu'elle jeta sur moi, je ne l'oublierai de ma vie!

Pour me soustraire aux remercîments de cette pauvre famille, je m'empressai de reprendre mon poste à la pompe. Après quelques heures d'efforts, on vint à bout de maîtriser le feu. Il n'y eut plus de dangers à craindre. L'horloge de l'église venait de sonner six heures, je rentrai dans mon auberge. Mes deux compagnons de voyage enveloppés de leurs manteaux, étaient sur le seuil de la porte, ils m'attendaient avec impatience. Je courus bien vite dans ma chambre chercher mon manteau et mes effets, et, après avoir payé l'hôte et pris à la hâte un bol de café au lait, je montai en voiture avec mes deux compagnons, et nous partîmes.

Je vous raconte tous ces détails, ma chère maman, non par vanité, mais parce que je suis persuadé que ce récit vous fera plaisir. Je vous promets de n'en parler à aucune personne étrangère. Mais vous et moi, nous ne sommes qu'un coeur et qu'une âme. D'ailleurs je ne puis m'en attribuer aucun mérite: si je me suis trouvé dans le cas de faire une bonne action, l'honneur et la gloire en appartiennent uniquement à Dieu et à vous: c'est Dieu qui m'a inspiré le courage nécessaire, et c'est vous, ma bonne maman, qui m'avez enseigné dès mon enfance à aimer et à servir mon prochain.

Chère maman, je vous écris ces lignes dans l'auberge d'un gros bourg où je viens d'arriver aujourd'hui à la nuit tombante. Demain, toute ma journée sera employée à régler diverses affaires assez importantes avec des marchands détaillants de cet endroit, et je dois partir d'ici dans la matinée d'après-demain; il faut donc que je vous quitte pour prendre un peu de repos. Adieu.

17. Նոյնը նոյնին.

Me voilà revenu de ma tournée; et, grâce à Dieu, je suis arrivé sain et sauf, sans avoir éprouvé le moindre accident en route. Mais, hélas! chère maman, j'ai trouvé tout changé ici! En descendant de voiture j'ai couru chez M. Walter, mon patron, le coeur encore rempli de joie d'avoir à lui rendre compte de l'heureux succès de ma tournée commerciale. M. Walter était dans son comptoir; je m'y rendis avec empressement, mais, jugez de ma consternation! lui qui, autrefois, me traitait avec tant de bonté et d'affabilité, et qui avait l'habitude de m'embrasser toutes les fois que je revenais de voyage, resta immobile dans son fauteuil, me reçut d'un air glacial, et les regards qu'il jetait sur moi n'exprimaient que la colère et le mépris. Après avoir pris froidement mon portefeuille et mon carnet contenant le compte rendu de mes opérations, il m'adressa ces paroles foudroyantes: C'est bon, j'examinerai cela une autre fois. Allez-vous-en, tout est fini entre nous; vous ne pouvez plus rester à mon service. L'emploi de teneur de livres que je vous avais destiné, je l'ai donné à un homme plus fidèle, et la place de commis voyageur qui se serait trouvée vacante par votre promotion, vient d'être donnée à un brave jeune homme qui mérite plus de confiance que vous. Sortez, et ne vous avisez jamais de remettre les pieds chez moi.

Je fus tellement consterné de cette réception si inattendue, que je restai comme pétrifié, et je fus un bon moment sans recouvrer l'usage de la parole. Enfin je m'écriai: Est-il possible que vous me traitiez ainsi, Monsieur Walter, vous qui êtes mon bienfaiteur!..... Comment donc ai-je eu le malheur d'encourir votre colère?

Ne me nommez plus votre bienfaiteur, répliqua-t-il d'un ton irrité; vous ne savez que trop comment vous avez payé mes bontés par la plus noire ingratitude, et abusé de ma confiance pour me voler.

Monsieur! répondis-je, indigné à mon tour, prenez garde à ce que vous dites! Je ne suis pas un voleur. Qui a osé me calomnier ainsi auprès de vous pendant mon absence? Nommez-moi cet être vil, confrontez-moi avec lui à l'instant même.

C'est un très-honnête homme, répondit mon patron; il a cru de son devoir d'appeler mon attention sur vos démarches: j'hésitai longtemps à l'écouter, mais enfin les preuves les plus évidentes m'ont convaincu de votre infamie.

De quelle infamie? m'écriai-je: parlez, je ne me sens coupable d'aucune mauvaise action. Parlez, Monsieur, expliquez-vous.

Vous le voulez? répondit-il. Eh bien, je vais m'expliquer.

Cette explication, ma chère maman, serait inintelligible pour vous, parce que vous ignorez beaucoup de circonstances qui s'y rattachent. I faut donc que je vous raconte quelques faits qui ont précédé et amené cette scène, et que je reprenne mon récit de plus loin.

Vous saurez que mon patron, M. Walter, est un amateur de médailles; il cherche avec passion celles qui, par leur antiquité ou leur rareté ou à cause des événements historiques à l'occalsion desquels elles ont été frappées, soit enfin par le fini de leur exécution, ont une très-grande valeur à ses yeux. Il en a déjà formé une magnifique collection qu'il augmente encore tous les jours. On l'accuse même de pousser cette manie un peu trop loin, et plusieurs fois ses amis l'en ont plaisanté. Moi aussi, j'aimais à considérer souvent ces belles médailles; j'ai parfois réussi à déchiffrer les inscriptions de quelques antiques monnaies romaines dont mon maître n'avait pu découvrir le sens. A compter de ce moment, il ne manqua plus de me montrer chaque médaille ou pièce de monnaie rare dont il venait de faire l'acquisition, souvent à un prix fou, et il me témoignait encore plus d'amitié et de confiance qu'auparavant.

Or, un peu avant l'époque fixée pour mon dernier voyage, il vit disparaître à différents intervalles quelques-unes de ces médailles qu'il avait l'habitude de laisser soit sur son bureau, soit sur la cheminée de son cabinet, afin de s'amuser de temps en temps à les considérer ou à les montrer aux personnes qui venaient le voir. Ces larcins, souvent répétés, le surprirent d'autant plus qu'ordinairement ces pièces n'étaient qu'en argent, ou même en étain ou en cuivre, et par conséquent ne pouvaient avoir quelque valeur que pour un amateur tel que lui. Depuis mon départ ces vols cessèrent. Cependant, parmi ces médailles de cuivre ou d'étain, il en plaçait à dessein quelques-unes en or et en argent, et se tenait aux aguets pour surprendre le larron; mais ce fut en vain, toutes les pièces restèrent où il les mettait, pas une seule ne disparut.

Un ami de M. Walter, mais dont celui-ci refusa nettement de me dire le nom, lui avait confidentiellement insinué qu'étant aussi amateur de médailles antiques, et de plus, connaisseur, je pourrais bien avoir cédé à la tentation de m'en approprier quelques-unes des plus rares. Cependant mon patron repoussa cet indigne soupçon, et me déclara incapable d'une pareille bassesse.

Un jour, deux étrangers de distinction passant par cette ville, vinrent rendre visite à M. Walter, et lui témoignèrent le désir de voir sa collection de médailles. Il s'empressa de leur montrer toutes ses pièces rangées en ordre et renfermées dans de nombreux tiroirs. Il les leur fit examiner une à une, et vanta leur antiquité, leur beauté ou leur rareté. A la fin, il leur dit: A présent, Messieurs, je vais vous montrer les deux médailles les plus rares et les plus belles qui aient jamais existé. C'étaient deux médailles en or, de dimensions vraiment extraordinaires, de l'or le plus pur et d'une exécution admirable, conséquemment d'une très-grande valeur sous tous les rapports; il avait soigneusement conservé ces deux belles pièces dans un étui de maroquin doublé de velours afin de les garantir de toute espèce de détérioration. Les deux étrangers témoignèrent une vive curiosité au moment où M. Walter tirant l'étui de dessous sa case vitrée l'ouvrit lentement et d'un air d'importance: enfin le précieux étui s'ouvre.... Mais, ô surprise, ô terreur! il se trouva vide: les deux médailles qu'il devait renfermer avaient disparu! Mon patron entra dans une colère épouvantable. Si on lui avait pris tous ses rouleaux d'or dans son coffre-fort, il n'aurait pas été aussi furieux. Oh! le scélérat! l'infâme voleur! s'écria-t-il avec une telle rage que les deux étrangers, effrayés, se hâtèrent de prendre leur chapeau et leur canne et de se retirer en lui exprimant combien ils étaient sensibles à sa douleur.

Dès lors mon patron fut dans la ferme persuasion que c'était moi qui avais volé les médailles d'or. Il n'avait pas manqué un seul jour de visiter son médaillier, c'est ainsi qu'il nomme la petite armoire vitrée où ses médailles sont rangées en ordre; il avait chaque jour ouvert tous les tiroirs, mais en se bornant au plaisir d'examiner les pièces qu'il s'était procurées le plus récemment. Quant aux autres, notamment les deux grandes médailles d'or dont je viens de parler, comme il les possédait depuis bien des années et qu'il les avait déjà examinées plus de mille fois, il ne lui était pas venu dans l'idée de les revoir encore. L'étui se trouvant toujours à sa place, il ne songeait pas qu'on pût les lui voler. Quand il ne les y trouva plus, il lui parut évident que c'était moi qui étais le voleur. Il soutint que j'avais choisi exprès la veille de mon départ pour les dérober, afin que, s'il venait à s'apercevoir de ce larcin dans l'intervalle de mon absence, ses soupçons tombassent sur d'autres que moi. J'avais laissé ma malle dans ma chambre, et remis à mon patron les clefs de la malle et de la chambre, me contentant de prendre pour le voyage une valise remplie des effets les plus indispensables. Dans le premier transport de sa colère, mon patron monta à ma chambre, ouvrit ma malle et trouva au fond les deux médailles soigneusement enveloppées et cachées dans un bonnet de nuit. Mais autant le pauvre M. Walter était enchanté de retrouver ses médailles favorites, autant il fut affligé en pensant que c'était moi qui avais pu me rendre coupable d'une pareille infamie, moi, qu'il avait honoré de toute sa confiance!

D'après tous ces détails que M. Walter venait de me donner, la chose me parut bien claire. Un misérable, que je ne connais pas encore, voulant me faire perdre la confiance et l'amitié de mon patron, avait certainement soustrait les premières médailles dérobées, celles de cuivre et d'étain; et le même, à coup sûr, avait également volé les deux médailles d'or, les avait cachées dans ma malle et avait donné à mon patron l'idée de les y aller chercher. Je voulus essayer de démontrer cela à M. Walter, mais à peine s'il m'écouta, ou bien il donnait à tout ce que je lui disais pour ma justification, une tout autre tournure; par exemple, quand je lui dis: Si j'avais volé ces précieuses médailles et si je les avais cachées dans ma malle, je me serais bien gardé de vous en remettre les clefs, il s'écria: C'est justement l'adresse de cette manoeuvre qui me prouve que vous êtes un voleur consommé; cette apparente loyauté n'était qu'un leurre pour me tromper et m'empêcher d'aller fouiller dans vos effets et d'y chercher les objets volés. Retirez-vous de devant mes yeux, et félicitez-vous de ce que je ne pousse pas la sévérité jusqu'à vous traduire devant les tribunaux, et à vous faire subir la peine que vous n'avez que trop méritée. Mais, en mémoire de votre défunt père que j'estimais comme un parfait honnête homme, et par considération pour votre respectable mère qui mourrait de chagrin si elle venait à connaître cette affaire, je veux bien cacher votre crime et n'en rien dire à personne.

Je voulais toujours me justifier, mais il se leva, ouvrit la porte et me dit: Sortez sur-le-champ de chez moi, et dépêchez-vous de faire prendre votre malle et vos effets : je ne veux plus souffrir dans ma maison ni votre personne ni rien qui soit à vous.

Ce n'est point devant vous, ma chère maman, que j'aurai besoin de protester de mon innocence; depuis ma plus tendre enfance vous avez mis dans mon coeur la crainte de Dieu et le plus religieux respect pour ses saints commandements. Vous avez trop bien pénétré mon âme de l'horreur du péché, même du moindre péché, pour que j'aie pu m'oublier jusqu'au point de devenir un misérable voleur. Aussi vous n'avez jamais entendu dire que j'aie dérobé une obole à qui que ce soit. Je suis donc persuadé que vous serez convaincue de mon innocence; mais il est désolant de me voir ainsi attaqué dans mon honneur. Ma soudaine rupture avec M. Walter a fait la plus grande sensation dans la ville; on savait que le poste de teneur de livres m'était promis, et non-senlement je ne l'ai point obtenu, mais encore on me voit quitter si brusquement la maison de mon patron! Tout cela ne laisse point que d'exciter l'attention générale. On ne sait quels motifs imaginer; on fait mille conjectures, et les bruits les plus divers circulent dans le public; mais j'ai la ferme confiance que Dieu fera éclater mon innocence au grand jour.

En attendant, j'ai loué ici une chambre garnie; c'est une petite mansarde, à peine pourvue des meubles les plus nécessaires. Je partage mon temps entre la prière et l'étude; je sors rarement, et je donne des leçons de mathématiques et de langue anglaise, afin d'avoir quelque occupation utile et de gagner ma vie honnêtement. Adieu; ma chère maman, portez-vous bien, et ne vous affligez pas.

18· Դարձեալ նոյնը նոյնին ·

Grâces et louanges soient rendues au Seigneur, qui a fait connaître mon innocence. Il faut que je vous raconte en détail un mémorable événement dont l'issue a eu pour moi des suites très-heureuses.

Vous vous souvenez sans doute encore de l'incendie dont je vous ai parlé dans ma lettre du.... et où, grâces à l'assistance divine, j'ai eu le bonheur de sauver deux jeunes enfants. Le père de ces enfants, M. Bellini, avait précédemment prêté à un marchand de notre ville, nommé Rusard, une somme de trois mille francs. Par suite de son désastre, M. Bellini eut besoin de cet argent. Le marchand Rusard était décédé; mais son fils avait reconnu la dette, et promis de l'acquitter, il avait jusqu'alors ponctuellement payé l'intérêt. M. Bellini écrivit donc à M. Rusard fils, pour lui redemander le capital à la fin du prochain trimestre. Comme il le croyait honnête homme, il eut l'imprudence de faire connaître dans cette lettre que l'obligation signée par M. Rusard père, ainsi que la correspondance de Rusard fils, se trouvait au nombre des papiers qui avaient été la proie des flammes, et, de son côté, le jeune Rusard eut la déloyauté de profiter de cette imprudente confidence pour nier la dette, soutenant que jamais son père n'avait emprunté cette somme, et que lui n'avait jamais eu connaissance de cet emprunt. M. Bellini se vit donc forcé de traduire son débiteur devant les tribunaux. Les indices qu'il avait à produire en justice donnaient à sa réclamation toutes les apparences de vérité; mais l'absence de la pièce principale, le reçu de Rusard père, ne permettait pas d'y faire droit. Le tribunal déféra donc le serment à M. Rusard fils. Celui-ci, traitant le demandeur d'imposteur effronté, avait lui-même offert au tribunal d'affirmer solennellement et sous la foi du serment, qu'il n'avait jamais eu aucune connaissance de cette prétendue créance. Cela suffit, répliqua M. Bellini, j'aime mieux perdre mes trois mille francs que de vous laisser faire un faux serment: le parjure est un crime dont la seule idée m'épouvante, je veux vous en épargner la honte, et je déclare m'opposer à ce que vous prêtiez le serment. Les poursuites furent donc indéfiniment ajournées, et l'on ne songea plus à cette affaire.

Au printemps dernier, M. Bellini, voulant faire reconstruire sa maison jusque dans les fondements, fit déblayer le terrain. Cette opération n'avait pu avoir lieu plus tôt, parce que l'énorme quantité d'eau qu'on avait jetée sur les décombres encore fumants pour éteindre tout à fait le feu, s'était gelée et qu'ensuite une neige abondante l'ayant recouverte, le tout avait présenté durant l'hiver une masse compacte de cendres et de glace. Pendant tout le travail, M. Bellini resta sur les lieux. On retrouva au milieu des ruines beaucoup d'objets plus ou moins endommagés, et quantité d'or et d'argent fondus. Enfin, contre toute attente, on trouva aussi une petite cassette fortement doublée en fer, dans laquelle M. Bellini avait l'habitude de renfermer ses papiers les plus importants. Le plancher sur lequel se trouvait cette précieuse cassette s'était écroulé, et probablement avait entraîné sur elle une si grande masse de débris qu'elle fut assez bien préservée de l'action des flammes, en sorte que les papiers qu'elle renfermait, au lieu d'être consumés, furent seulement jaunis, ce qui ne les empêchait pas d'être encore parfaitement lisibles.

Monsieur Bellini n'eut rien de plus pressé que d'aller déposer au parquet du tribunal l'obligation de trois mille francs, souscrite par Rusard père, ainsi que la correspondance autographe de Rusard fils, relativement à cette dette. Celui-ci fut appelé ; quand il vit les papiers, il pâlit, il trembla, il lui fut alors impossible de nier la créance. Le tribunal l'a condamné à payer le capital contesté, avec les dommages et intérêts et les frais du procès. En outre, pour avoir voulu prêter un faux serment devant la justice, ce dont on avait dressé procès-verbal, parce qu'il avait eu l'effronterie de demander acte de sa proposition, il fut condamné à une forte amende et à plusieurs années d'emprisonnement.

C'était ce même Rusard fils, qui sous prétexte de se perfectionner dans les affaires commerciales, s'était introduit chez M. Walter, en sollicitant la faveur de travailler quelques heures par jour dans son bureau, sans appointements. Il savait adroitement flatter M. Walter, sa mise était toujours fort propre, élégante même ; il se montrait fort habile dans ses écritures, et extraordinairement laborieux. C'était encore lui qui avait insinué à M. Walter de si odieux soupçons à mon égard, et qui était devenu teneur de livres à ma place.

Aussitôt que M. Walter eut connaissance du procès de Rusard, et de sa condamnation comme fripon et parjure, une vive lumière frappa son esprit. Il alla vite trouver le chef de la police, fit la déclaration du vol de ses médailles, et demanda et obtint qu'on procédât sur-le-champ à une perquisition judiciaire dans le domicile de Rusard. Effectivement on trouva les médailles dans un tiroir de commode, et le parjure Rusard subit à présent même un nouveau jugement pour vol et dénonciation calomnieuse.

N'étant point sorti depuis plusieurs jours et n'ayant vu personne, j'ignorais complètement tout ce qui s'était passé concernant Rusard. Tout à coup je vis M. Walter entrer dans ma mansarde; il courut à moi les bras ouverts, et me pressa sur son sein, en s'écriant: Oh! mon cher Alois, j'ai commis une horrible injustice envers vous; je viens vous en demander pardon. Ce fripon de Rusard m'a indignement trompé; c'est lui qui avait volé mes médailles de bronze dans mon cabinet, et ensuite, comme je le vois clairement aujourd'hui, c'est lui qui avait pris les deux médailles d'or pour les cacher dans votre malle, et vous ravir ma confiance. J'ai été trop crédule et trop emporté; il est vrai que si les objets volés n'avaient été précisément ceux auxquels je tenais le plus, la perte m'aurait beaucoup moins affecté, et j'aurais conservé assez de calme pour réfléchir. Mais quand le coeur de l'homme s'est livré à une passion quelconque, sa raison devient trop souvent le jouet du premier imposteur qui sait flatter ses goûts favoris, ou bien il se trompe lui-même; c'est ce qui m'est arrivé. Oh! que j'étais aveugle, que j'ai été injuste à votre égard, mon cher Alois! pourrez-vous me pardonner? Il me tendait les bras, je m'y précipitai en versant des larmes de joie, et nous fûmes réconciliés.

Maintenant, reprit-il, faites-moi le plaisir de rentrer tout de suite chez moi. Dès aujourd'hui vous serez mon caissier et mon premier teneur de livres; le cumul de ces deux emplois doublera vos appointements. Rusard est en prison, et ces jours-ci les gendarmes le conduiront à la maison de force pour y subir la juste peine à laquelle il vient d'être condamné.

Je témoignai ma surprise, et demandai par quel heureux hasard l'odieuse fourberie de Rusard avait été dévoilée. — Quoi! vous ne savez donc pas encore ce qui s'est passé! s'écria M. Walter. Asseyez-vous, et écoutez le récit des fraudes criminelles de cet infâme imposteur.

M. Walter me raconta alors tout ce qui était arrivé, la créance reniée, l'offre du faux serment, et les médailles de bronze volées et trouvées dans le tiroir de la commode de Rusard. Je l'interrompis souvent en m'écriant: Comment est-il possible! Rusard s'est rendu coupable de tous ces péchés! il a pu agir si perfidement à mon égard, lui, qui ne cessait de me témoigner tant d'estime et d'affection, et dont tous les discours ne respiraient que vertu et sainteté?

— Oui, l'hypocrite voulait obtenir ma fille unique en mariage. Il s'efforçait de gagner mon estime en se montrant laborieux, de s'insinuer auprès d'Amélie par l'élégance de sa toilette et de ses manières, et de capter les bonnes grâces de ma femme par un vernis de dévotion. L'audace de se servir du manteau de la religion pour cacher sa perversité, est encore ce qu'il y a de plus abominable dans sa conduite. Mais Dieu, dont l'oeil perçant pénètre les plus profonds replis du coeur humain, a démasqué l'hypocrite et confondu l'impie, et l'a livré à la punition qu'il avait méritée. Venez, mon cher Alois; nous avons assez parlé de ce misérable, venez avec moi, ma famille et mes commis brûlent du désir de vous revoir.

Nous traversâmes toute la ville en nous donnant le bras. Le bruit de cette histoire s'était déjà répandu partout, et nous vîmes tous les passants nous saluer avec un air d'estime et de satisfaction. Quand nous arrivâmes devant la maison de mon patron, nous trouvâmes sous le portail la mère et la fille, les commis et les garçons de magasin, la cuisinière et les servantes, et toutes ces personnes m'accueillirent avec des acclamations de joie. Nous montâmes dans les appartements, et comme c'était l'heure du dîner, Mme. Walter eut la bonté de m'adresser ces paroles : Cette journée est pour nous tous une véritable fête de famille ; et je regrette de n'avoir pas eu le temps d'ordonner un repas plus digne d'un si beau jour. En achevant ces mots, elle me présenta la main, et j'eus l'honneur de la conduire à la salle à manger. On se mit à table, M. Walter fit apporter le meilleur vin de sa cave, et porta le toast : A la probité reconnue !

Tout à coup nous entendîmes du bruit dans la rue ; la foule accourait de tous côtés ; nous nous approchâmes de la fenêtre. Un piquet de gendarmerie escortait une charrette, et nous y vîmes un homme assis sur une botte de paille, les pieds et les mains chargés de fers... C'était Rusard, déjà revêtu de l'uniforme des condamnés détenus à la maison de force. Quand je le vis si malheureux, le visage pâle et les traits abattus, je ne pus m'empêcher de le plaindre. Mais M. Walter s'écria : Le misérable ! il aura le temps de méditer sur la vérité du proverbe qui dit : il n'y a point de trame si subtilement ourdie, dont les fils ne finissent par se montrer à tous les yeux.

Adieu, chère maman ; unissez-vous à moi pour remercier le bon Dieu.

Գ. ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԽԱՂ ՄԸ

Հասկաքաղ աղջիկը·

PERSONNAGES.

M. Beauval.
Marcellin, son fils.
Henriette, sa fille.
Mme. Joinville.
Emilie, sa fille.
Hubert, garde.

(La scène est dans un champ, qu'on vient de moissonner, et sur lequel il y a encore plusieurs monceaux de gerbes. On voit d'un côté une maison, de l'autre des cabanes de paysans, et en général tout ce qui peut décorer un séjour champêtre).

SCÈNE I.

(Le théâtre représente un champ de blé couvert de gerbes.)

Emilie *(tenant des deux mains, par les anses, une corbeille pleine d'épis. Elle va s'asseoir auprès d'une gerbe).* Allons, voilà qui n'est pas mal commencé. Quelle joie pour ma pauvre mère! *(Elle pose sa corbeille à terre, et regarde dedans d'un air satisfait.)* Ce vieux moissonneur! avec quelle bonté il m'a rempli ma corbeille! J'aurais eu beau courir ça et là tout le jour, je n'en aurais jamais ramassé la moitié. Que le bon Dieu l'en récompense! Voici encore quelques épis à terre! quand je n'en glanerais qu'une poignée ou deux... *(Elle enfonce des deux mains les épis dans la corbeille.)* Je les ferai bien entrer en pressant un peu; et puis, n'ai-je pas mon tablier? *(Elle se lève, prend d'une main les deux bouts de son tablier, et s'apprête de l'autre à y jeter les épis qu'elle ramasse, lorsqu'elle entend du bruit.)* Mon Dieu! voici un homme qui vient à moi d'un air fâché; je ne crois pas avoir fait du mal pourtant... *(Elle retourne à sa corbeille, la reprend, et veut s'en aller.)*

SCÉNE II.

Emilie. Hubert.

Hubert *(l'arrêtant par le bras)*. Ah, petite voleuse! je vous y prends.

Emilie. Que voulez-vous dire, monsieur? Je ne suis pas une petite voleuse; je suis une honnête petite fille, entendez-vous?

Hubert. Une honnête petite fille! toi, une honnête petite fille! *(Il lui arrache la corbeille des mains.)* Que portez-vous donc là-dedans, l'honnête petite fille?

Emilie. Des épis, comme vous voyez.

Hubert. Et ces épis ont apparemment poussé dans ta corbeille.

Emilie. Ah! s'ils poussaient dans ma corbeille, je n'aurais pas besoin de prendre tant de peine à les ramasser dans les champs.

Hubert. C'est donc volé?

Emilie. Monsieur, ne me traitez pas si vilainement, je vous prie; j'aimerais mieux mourir de faim avec ma mère, que de faire ce que vous dites là.

Hubert. Mais ils ne sont pas venus se jeter d'eux-mêmes dans la corbeille, de par tous les diables?

Emilie. Mon Dieu! vous me faites peur avec vos jurements. Ecoutez-moi. J'étais allée glaner dans ce champ là-bas. Il y avait un bon vieillard qui me voyait faire. La pauvre enfant, a-t-il dit, qu'elle a de peine! je veux la secourir. Il y avait des gerbes couchées sur son champ; il en a tiré de pleines poignées d'épis, qu'il a jetées dans ma corbeille. Ce que l'on donne au pauvre, disait-il, Dieu le rend, et...

Hubert. Ah! j'entends. Le vieillard de ce champ là-bas t'a donné plein ta corbeille d'épis, que tu prends ici dans nos gerbes, n'est-il pas vrai?

Emilie. Allez plutôt lui demander à lui-même, il pourra vous le dire.

Hubert. Que j'aille courir là-bas! Oh bien! tu n'as qu'à attendre: je t'ai prise ici, tout est dit.

Emilie. Mais quand je vous dis que je n'ai touché à aucune gerbe! Le peu d'épis que j'ai dans mon tablier, je les ai ramassés à terre, parce que j'ai cru que cela était permis. Cependant si vous y avez du regret, je suis prête à vous les rendre, tenez voilà les vôtres.

Hubert. Non, non, ceux-ci resteront avec ceux-là; et où la corbeille restera, il faudra bien que tu restes aussi. Allons, suis-moi dans le chenil.

Emilie *(avec effroi)*. Comment! que dites-vous, mon brave homme?

Hubert. Ah, oui, ton brave homme! je serais bien plus brave homme, si je te laissais échapper, n'est-ce pas? Dans le chenil, te dis-je; allons, allons!

Emilie. Ah! je vous supplie, pour l'amour de Dieu, je n'ai ramassé ici, je vous assure, que la poignée d'épis que je vous ai rendue. Que dirait ma pauvre mère, si je ne rentrais pas de la journée, si elle apprenait que l'on m'a mise en prison? Elle est capable d'en mourir.

Hubert. Je ne suis pas ici pour avoir pitié des gens; j'y suis pour les arrêter, lorsqu'ils entrent sur les terres de mon maître, et les mener en prison.

Emilie. Mais lorsqu'on n'a rien fait, lorsqu'on est innocent comme moi.

Hubert. Oui, parle-moi de ton innocence. Venir nous voler une pleine corbeille d'épis, et me faire ensuite mille menteries! Allons, allons, qu'on me suive.

Emilie. *(Elle tombe auprès d'une gerbe.)* Ah! mon cher Monsieur! ayez pitié de moi. Prenez, si vous voulez, ma corbeille: hélas! ma petite provision ne vous rendra guère plus riche, mais laissez-moi aller, je vous en prie; si ce n'est pas pour moi, que ce soit pour ma pauvre mère: je suis toute sa consolation, tout son secours.

Hubert. Si je te laisse aller, ce n'est pas pour ta mère, au moins, je t'en avertis; je voudrais la voir à cent lieues; c'est pour toi seule, parce que tes pleurnicheries m'ont un peu remué le coeur. Mais n'attends pas que ta corbeille te suive; je la confisque pour la justice; et puis, c'est vendredi jour d'audience; M. le bailli prononcera une bonne amende: si on ne la paie pas, en prison, et chassée du village. *(Il charge la corbeille sur son épaule. Emilie pleure à chaudes larmes, et se jette à ses genoux.)* Allons, ne m'étourdis plus, ou tu verras ce qu'on y gagne. *(Il s'éloigne en grommelant.)* Mais voyez donc si on n'était pas toujours à les épier, tout petits qu'ils sont, ils nous enlèveraient, je crois, jusqu'à la terre de nos champs.

SCÈNE III.

Emilie *(seule.)*

(Elle s'assied à terre, et s'appuie la tête sur une gerbe. Elle pleure quelques moments en silence; enfin elle se lève, et regarde autour d'elle). Ah, il s'en est allé, ce méchant homme! il m'emporte toute ma joie. Je perds tout, mes épis, ma jolie corbeille; et qui sait ce qui nous en arrivera, à ma mère et à moi? *(Après une petite pause.)* Que ces petits oiseaux sont heureux! il leur est au moins permis de venir prendre quelques grains pour leur repas, et moi. . . Mais qui sait si un méchant homme comme celui-ci n'est pas à les guetter, pour les tuer avec son fusil? Je vais les faire envoler, et je m'en irai; car peut-être me punirait-on encore d'avoir reposé ma tête sur cette gerbe. . . Mais qui sont ces deux enfants qui s'avancent?

SCÈNE IV.

Emilie. Marcellin. Henriette.

Emilie *(essuyant ses larmes).*

Marcellin. Ha! ha! c'est donc toi, petite fille, que le garde vient de surprendre à voler les épis de nos gerbes?

(Les sanglots empêchent Emilie de répondre).

Henriette *(la regarde avec attention, et tire à part son frère).* Elle a l'air d'une bonne petite fille, Marcellin. Elle pleure; ne l'afflige pas davantage par tes reproches. Le peu d'épis qu'elle a ramassés, ne vaut pas la peine... *(Elle va à elle.)* Ma pauvre enfant! qu'as-tu donc à pleurer?

Emilie. C'est de voir que l'on m'accuse sans sujet, et que vous me croyez peut-être coupable.

Marcellin. Tu ne l'es donc pas?

Emilie. Non, vous pouvez m'en croire. J'étais allée glaner dans ce champ là-bas. .. Un vieux moissonneur a pitié de ma peine, et remplit ma corbeille d'épis. Je viens ensuite ici en ramasser quelques autres que je vois éparpillés ça et là. Votre méchant garde me trouve auprès de cette gerbe et m'accuse de voler. Il me prend ma corbeille, et il m'aurait mise en prison, si, par mes prières et par mes larmes pour ma mère, je n'avais tant fait qu'il m'a laissée aller.

Henriette. Ah! j'aurais bien voulu voir qu'il t'arrêtât! Nous avons un bon papa, qui ne souffre pas qu'on fasse du mal aux pauvres, et qui t'aurait fait bien vite relâcher.

Marcellin. Oui, et qui te fera bientôt rendre ta corbeille, je t'en réponds.

Emilie *(avec joie).* Oh! le croyez-vous, mon cher petit monsieur?

Henriette Marcellin et moi nous allons tant le prier.... Sois tranquille. Il n'est jamais si content de nous, que lorsque nous lui parlons en faveur des pauvres gens. Et nous pourrions même te faire rendre ta corbeille sans lui en parler.

Emilie. Ah! que vous êtes heureuse, ma jolie petite demoiselle, de n'avoir besoin du secours de personne, et de pouvoir même secourir les autres!

Marcellin. Tu es donc bien pauvre ma chère enfant?

Emilie. Il faut bien l'être pour venir ramasser ici son pain avec tant de douleur.

Henriette. Quoi, c'est pour du pain que tu viens chercher des épis! Je croyais, moi, que c'était pour faire cuire les grains sur une pelle bien rouge, et les manger ensuite, comme nous le faisons quelquefois, mon frère et moi, quand personne ne nous regarde?

Emilie. Eh! mon Dieu, non; ma mère et moi nous voulions battre ces épis, et en donner les grains au meunier pour avoir de la farine et en faire du pain.

Henriette. Mais, ma pauvre enfant, tu n'en auras pas grand'chose, et cela ne vous durera pas longtemps.

Emilie. Eh quand nous n'en aurions que pour un jour ou deux, c'est encore un ou deux jours de plus que ma mère et moi aurions à vivre.

Marcellin. Eh bien! pour que tu aies encore un autre jour d'assuré, je vais te donner une pièce de douze sous que j'ai gardée la dernière, parce qu'elle est toute neuve.

Emilie. Ah! mon cher petit monsieur, tant d'argent! Non, non, je n'ose le prendre.

Henriette *(en souriant)*. Tant d'argent! Prends, prends toujours. Si j'avais ma bourse sur moi, je t'en donnerais bien davantage. Mais je te le garde, et tu n'y perdras rien.

Marcellin *(lui présentant encore la pièce).*

Emilie *(rougit, reçoit la pièce, et lui serre la main sans lui répondre).*

Marcellin. Ce n'est pas assez. Je vais courir à toutes jambes après notre garde, et il faudra bien qu'il me rende la corbeille, ou autrement...

Emilie. Ah! ne vous donnez pas cette peine. Vous me promettez de me secourir, c'est assez pour moi.

Henriette. Dis-moi où loges-tu?

Emilie. Ici, dans le village.

Marcellin. Nous ne t'avions pas encore vue, et cependant nous venons ici tous les ans avec notre papa, au temps de la moisson.

Emilie. Nous n'y sommes que depuis huit jours. C'est chez une bonne vieille, qui s'appelle Marguerite, et qui a montré bien de l'amitié à ma mère; ah, une bien grande amitié!

Henriette. Quoi, la vieille Marguerite?

Marcellin. Nous la connaissons. C'est la veuve d'un pauvre tisserand qui n'avait pas d'ouvrage. Mon papa la fait venir quelquefois pour ratisser le jardin.

Henriette. Veux-tu me conduire chez ta mère?

Emilie. Ce serait pour elle trop d'honneur. Une noble demoiselle comme vous...

Henriette. Va, va; notre papa ne veut point que nous nous croyions plus nobles que les autres; et si tu n'as pas d'autres raisons...

Emilie. Non, au contraire, vous pourrez m'aider à la consoler de la perte de ma corbeille et de mes épis. Et puis ce méchant homme qui nous a encore menacées.

Marcellin. Ne crains rien de ses menaces. Tandis que ma soeur ira avec toi chez ta mère, je vais courir après lui, et sûrement... Reviendras-tu ici?

Emilie. Si vous me l'ordonnez, mon cher petit monsieur.

Marcellin. Ta corbeille y sera avant que tu sois de retour.

Emilie. Peut-être que je vous amènerai ma mère pour vous faire ses remercîments.

Henriette. Allons, allons, courons la trouver. *(Elle prend Emilie par la main et sort avec elle.)*

SCÈNE V.

Marcellin *(seul).*

Que nous sommes heureux, ma soeur et moi, de n'être pas obligés, comme cette pauvre enfant, d'aller ramasser de tous côtés des épis pour vivre! En vérité, cette petite parle comme si elle était née quelque chose, elle n'a point l'air malpropre et déguenillé de nos filles de paysans. Oh! j'obtiendrai sûrement de mon papa... Mais le voici qui vient avec Hubert. Bon, la corbeille est aussi de la compagnie.

SCENE VI.

Marcellin. M. Beauval. Hubert.

Marcellin *(en courant à son père).* Ah, que je suis aise, mon cher papa, de vous rencontrer!... *(à Hubert.)* Rendez-moi cette corbeille.

Hubert. Doucement, doucement, monsieur; vous allez m'arracher le cou.

M. Beauval. Que veux-tu faire de cette corbeille, Marcellin?

Marcellin. Elle appartient à une pauvre petite fille, à qui ce vilain Hubert l'a prise, avec les épis qu'on lui avait donnés. Vous saurez tout mon papa.

Hubert. Ha! ha! on est donc vilain pour faire son devoir, et pour ne pas aider les voleurs à faire leurs coups? Premièrement, je ne les empêche point de glaner tant qu'ils veulent, lorsque la moisson est hors du champ; mais tant qu'il y reste une gerbe. . .

Marcellin *(ironiquement)*. Que ne dis-tu aussi lorsque les champs sont en friche ou couverts de neige. Il y a grand'chose à ramasser, n'est-ce pas, lorsque la moisson est rentrée?

Hubert. Vous n'entendez rien du tout à cela, Monsieur. — Secondement, qui peut nous répondre que ce ne sont pas des voleurs?

Marcellin. Des voleurs, grand Dieu! des voleurs! La petite fille m'a dit qu'elle n'avait pris ici aucun épi, et que c'était un vieux moissonneur du champ voisin qui lui avait rempli sa corbeille.

Hubert. Bon, elle vous l'a dit: comme s'il y avait un mot de vérité dans ce que ces gens-là nous disent! Je l'ai surprise ici sur une gerbe.

M. Beauval. Qui détachait des épis?

Hubert. Je ne dis pas tout à fait cela. Mais sais-je moi ce qu'elle avait fait avant mon arrivée? Et puis, n'est-ce pas un mensonge que cette histoire d'un vieux moissonneur qui lui a rempli sa corbeille? Oh, je reconnais bien là nos paysans: ce sont des messieurs si charitables!

Marcellin. Et moi, je soutiens que ces épis lui ont été donnés, car elle me l'a dit, et une si bonne fille ne saurait mentir.

Hubert. Et vous, n'avez-vous jamais menti, Monsieur? Cependant nous vous regardons comme un brave jeune homme.

Marcellin. Entendez-vous, mon papa, comme ce vilain Hubert me traite? *(à Hubert en colère.)* Non, si je mentais, je serais un méchant garçon; mais je ne mens pas, ni la bonne petite fille non plus. Et c'est vous qui êtes un...

M. Beauval. Doucement, Marcellin; je suis content jusques-là de ta défense. On doit croire tous les hommes honnêtes gens, jusqu'à ce que l'on soit bien convaincu du contraire; mais on ne doit pas s'emporter contre ceux qui sont d'une opinion différente; et il faut chercher à les ramener avec douceur à des pensées plus consolantes et plus vraies.

Hubert. Non, non, Monsieur, il vaut mieux croire tous les hommes méchants, jusqu'à ce que l'on voie, à n'en pouvoir douter, qu'ils sont honnêtes: c'est beaucoup plus sage. Lorsque je rencontre un boeuf sur la route, je suppose toujours qu'il a la corne mauvaise, et je me tire de son chemin. Il peut se faire qu'il ne soit pas méchant; mais je ne cours aucun risque à prendre mes précautions. Le plus sûr est toujours le meilleur.

M. Beauval. Si tous les hommes avaient ta façon de penser, Hubert, avec qui pourrions-nous vivre? Et qu'en serait-il résulté entre toi et moi, si, au lieu de te donner un service honnête dans mes terres, pour procurer du pain à un vieux soldat réformé, je t'avais livré à la justice comme un vagabond, qui n'avait ni certificat, ni passe-port?

Hubert. Oui, cela est vrai; mais il est vrai aussi que je suis un honnête homme.

M. Beauval. Je ne te garde auprès de moi que parce que j'en suis persuadé; mais je ne pouvais le croire d'abord que sur ta parole et sur ta physionomie.

Marcellin. O mon cher papa! si vous vous en rapportez à la parole et à la physionomie, vous en croirez plus la petite fille qu' Hubert.

Hubert. Oui-da, Monsieur, regardez-moi en face. Votre papa sera certainement bien content de la physionomie de votre petite fille, si elle lui revient autant que la mienne.

Marcellin. Vraiment oui ; il te sied bien avec ta figure d'ours....

M. Beauval. Fi donc, Marcellin ! — Hubert, connais-tu la petite fille ?

Hubert. Oui, je la connais et je ne la connais pas. Je sais qu'elle est ici depuis dix à douze jours avec sa mère ; mais comment, et pourquoi elles y sont venues, il n'y a que M. le bailli qui puisse vous en instruire. Vous le dirai-je, Monsieur ? C'est bien mal fait à lui de recevoir cette espèce de gens dans la paroisse, pour y être nourris aux dépens de la communauté.

Marcellin. Eh bien, c'est moi qui les nourrirai, oui, moi.

Hubert. Vous avez donc quelque chose à vous, Monsieur ?

Marcellin. Si je n'ai rien, mon papa en a assez.

Hubert. En attendant, toute la communauté murmure. Mais lorsqu'on graisse la patte aux gens en place *(il compte dans sa main)*, car j'imagine que M. le bailli...

Marcellin. Ne voilà-t-il pas qu'il dit aussi des injures de M. le bailli ? Je le lui dirai, va.

M. Beauval. Doucement, mon fils. Je vois, Hubert, qu'il est impossible de guérir ton esprit soupçonneux ; mais je conçois des soupçons à mon tour. Tu juges que cette petite fille a rempli ici sa corbeille, parce que tu l'as trouvée dans mon champ auprès d'une gerbe ; que M. le bailli s'est laissé corrompre pour de l'argent, parce qu'il a reçu une pauvre famille dans le village ! Eh bien, je juge aussi que tu n'as retenu la corbeille de la petite fille, que parce qu'elle n'a pas eu de l'argent, ou quelques prises de tabac à te donner, et qu'à ce prix tu l'aurais volontiers relâchée.

Hubert. Quoi, Monsieur ! vous pourriez croire?

M. Beauval. Pourquoi ne veux-tu pas que je pense sur ton compte ce que tu te permets de penser sur le compte des autres ?

Hubert. Tenez, Monsieur, il vaut mieux que je me taise. Et quand je verrais ces mendiants charger sur leurs épaules vos champs, vos bois et vos prairies... Faut-il porter la corbeille chez M. le bailli ?

Marcellin. Oh, non, non, mon cher papa, je vous en supplie.

M. Beauval. Hubert, vous la rapporterez chez la pauvre femme, et vous ferez vos excuses à la petite fille.

Hubert. Des excuses, Monsieur ! des excuses ! y pensez-vous ? Moi, lui aller faire des excuses, et pourquoi ?

Marcellin. Pour l'avoir affligée sans sujet, et pour lui avoir fait l'affront de l'accuser d'une bassesse.

Hubert. Si elles n'ont pas d'autres excuses, ni d'autre corbeille...

M. Beauval. Hubert, si j'avais commis une injustice envers vous, je ne balancerais pas à la réparer. Et pour vous en convaincre, j'irai moi-même, je reporterai la corbeille et je ferai des excuses en votre nom.

Hubert. Chargez-vous-en plutôt, Monsieur Marcellin.

Marcellin. Oh, de tout mon coeur ! mon cher papa, la petite fille doit revenir à l'instant avec Henriette qui est allée consoler sa mère.

Hubert. En ce cas je n'ai plus rien à faire ici. *(Il s'éloigne en grommelant.)* Je vois que nous allons avoir tant de mendiants dans ce village, qu'il nous faudra bientôt mendier nous-mêmes.

SCÈNE VII.

M. Beauval. Marcellin.

Marcellin. Mon papa, entendez-vous ce qu'il dit?

M. Beauval. Oui, mon fils, et je lui pardonne volontiers son humeur.

Marcellin. Mais comment pouvez-vous garder ce méchant homme?

M. Beauval. Il n'est pas méchant, mon ami. C'est un zèle outré pour nos intérêts qui l'égare. Il m'est très-attaché, et il remplit exactement ses devoirs.

Marcellin. Mais s'il est injuste?

M. Beauval. Tu viens d'entendre qu'il ne croit pas l'être. Son unique défaut est de suivre trop littéralement ce qui lui a été prescrit, et de n'avoir pas assez d'intelligence pour faire de justes distinctions entre les personnes et les circonstances.

Marcellin. Expliquez-moi cela, mon papa, je vous prie.

M. Beauval. Très-volontiers, mon ami. En l'installant dans sa place, je lui ai ordonné d'écarter de mes terres les vagabonds, et d'amener devant le juge ceux qu'il surprendrait. Cet ordre ne pouvait regarder que ces malheureux qui se nourrissent de vols et de brigandages, et qui viendraient nous piller ou assassiner.

Marcellin. Ah, je comprends. Et lui, il regarde comme des scélérats ceux qui n'ont pour subsister que les secours des autres; et il ne s'informe point si c'est la vieillesse, des maladies ou des malheurs inévitables qui les ont réduits à cet état.

M. Beauval. Très-bien, mon fils: car les circonstances changent bien la nature des choses. Par exemple tu as mis trop peu de réflexion dans la querelle que tu as eue avec lui. Sais-tu si la mère de cette petite fille n'est pas une personne vicieuse, si la petite fille elle-même ne t'a pas fait un mensonge, et n'a pas effectivement dérobé ces épis à mes gerbes.

Marcellin. Non, mon cher papa; c'est impossible.

M. Beauval. Pourquoi cela serait-il impossible? As-tu pris des éclaircissements? Sais-tu qui elle est, quelle est sa mère, et dans quel dessein elles sont venues ici?

Marcellin. Ah, si vous l'aviez seulement vue; si vous l'aviez seulement entendue! son langage, sa figure, ses larmes!... Elle est si pauvre, qu'elle a besoin d'une poignée d'épis pour se procurer du pain. A-t-on besoin d'en savoir davantage? Dois-je laisser mourir un pauvre de faim, parce que je ne sais pas encore s'il mérite mon assistance?

M. Beauval. Embrasse-moi, mon fils; conserve toujours ces généreuses dispositions envers les pauvres, et Dieu te bénira comme il m'a béni moi-même pour de pareils sentiments, en les faisant naître dans ton jeune coeur. La clémence est toujours préférable à la sévérité. L'insensibilité ne peut conduire qu'à l'injustice; et si celui qui sollicite notre pitié ne la mérite pas, c'est sa faute, et non pas la nôtre.

Marcellin. Mais, mon cher papa, il n'est guère prudent de confier à des personnes comme Hubert un emploi où l'on peut commettre des injustices!

M. Beauval. Tu aurais raison, mon fils, si je lui avais laissé le pouvoir de condamner ou d'absoudre lui-même. Il ne peut, tout au plus, commettre qu'une injustice passagère, à laquelle il est facile de remédier, et cet inconvénient est inévitable. Pour juger les choses suivant les principes de l'équité, j'ai, dans monsieur le bailli, un homme plein de lumières, de droiture et de noblesse dans les sentiments. Il m'a rendu un témoignage bien favorable de la petite fille et de sa mère, lorsqu'il les a reçues dans le village et il m'a appris qu'elles demeurent chez la vieille Marguerite, qui est une très-honnête femme.

Marcellin. Mais si Hubert avait battu la petite fille, comme il l'en a menacée?

M. Beauval. Il ne se serait jamais porté à cet excès. Je lui ai défendu sous peine de perdre son emploi, de frapper qui que ce soit, même les personnes qu'il prendrait en faute; et il suit, à la rigueur, les ordres que je lui donne.

Marcellin. Ah, mon cher papa, voici ma soeur qui revient avec la petite fille.

SCÈNE VIII.

M. Beauval. Marcellin. Henriette. Emilie.

Marcellin *(courant avec la corbeille vers Emilie)*. Tiens, mon enfant, voilà ta corbeille, il n'y manque pas un seul épi.

Emilie. O ma chère corbeille!... que je vous ai d'obligations, mon bon petit monsieur! *(Elle aperçoit M. Beauval.)* Qui est ce monsieur-là?

Henriette *(courant vers son père et lui sautant au cou)*. C'est notre bon papa.

Marcellin *(à Emilie)*. Oh, c'est un bon père, je t'assure; tu n'as rien à craindre. Viens, je veux te présenter à lui. *(En s'avançant.)* Il a bien rabroué le vieux Hubert, pour t'avoir maltraitée.

Emilie *(s'avance timidement vers M. Beauval et lui baise la main)*. Monsieur, me pardonnerez-vous cette liberté?... Oh, que vous avez de braves enfants!

M. Beauval. Marcellin a raison ; en la voyant, on ne peut douter de son innocence ; cet air décent, ce langage n'annoncent pas une éducation commune.

Emilie *(bas à Marcellin et à Henriette)*. Est-ce que j'aurais fâché votre papa ? Il parle tout seul.

M. Beauval *(qui l'a entendue)*. Non, ma chère fille. Si mes enfants en on bien agi envers toi, ils n'ont rien fait que tu ne paraisses mériter.

Henriette. Et qu'elle ne mérite aussi, mon papa. Ah ! si vous aviez vu sa mère !

M. Beauval. Où est ta mère, mon enfant : qui vous a engagées à venir dans ce village et quelles ressources avez-vous pour vivre ?

Emilie. Nous vivons,... ah, grand Dieu ! je ne sais pas de quoi. Nous vivons de peu ou de rien. Nous passons le jour et quelquefois la nuit, à coudre et à filer, pour avoir du pain. La vieille Marguerite donne le couvert à ma mère. Elles m'ont envoyée aujourd'hui aux champs pour glaner. Hélas ! mon apprentissage ne m'a pas trop bien réussi.

Marcellin. Pas si mal que tu penses. Ma soeur et moi nous voulons obtenir de mon papa qu'il te fasse donner des épis sans glaner.

M. Beauval. Mais où demeuriez-vous auparavant ?

Emilie. Dans le village de Nanterre, qui est à quelques lieues d'ici. La vie y était trop chère : la vieille Marguerite engagea ma mère à venir chez elle, et lui offrit un logement pour rien.

M. Beauval *(à part)*. Si des gens aussi pauvres exercent la bienfaisance, quels devoirs nous avons à remplir ! *(à Emilie.)* Ton père vit-il encore ? quel est son état ?

Marcellin. Je gagerais bien que ce n'est pas un paysan.

Henriette. Je le parierais aussi, surtout depuis que j'ai vu sa mère.

Emilie *(embarrassée)*. Mon père... Je n'en ai plus. Je ne l'ai même jamais vu. Il était mort quand je suis née. Oh! s'il vivait encore!

M. Beauval. Et tu ne sais pas qui il était; comment il s'appelait?

Emilie. Ma mère vous en instruira mieux que moi.

M. Beauval. Ne pourrais-je pas lui parler?

Henriette. Oh, oui, mon papa. Elle va venir elle-même; elle ne m'a demandé qu'un moment pour s'arranger un peu.

M. Beauval. Et qui t'a élevée?

Emilie. Elle seule, Monsieur. Elle m'a appris à lire et à écrire. Elle m'instruit dans ma religion, et me donne quelques leçons de dessin.

M. Beauval. De dessin! Je n'en doute plus; c'est un rejeton de quelque famille distinguée, que des malheurs ont réduite à l'indigence.

Henriette. Ah! la voici qui vient.

Marcellin. Est-ce elle?

M. Beauval *(à part)*. Je brûle d'éclaircir ce mystère. Cette enfant me rappelle des traits connus, mais que je ne puis encore démêler.

SCÈNE IX.

M. Beauval. Mme. Joinville. Marcellin.
Henriette. Emilie.

Emilie *(courant au-devant de sa mère, qui paraît embarrassée en voyant M. Beauval)*. Venez, maman, ne craignez rien. C'est le père de ces deux aimables enfants qui nous montrent tant d'amitié, et il est bon, aussi bon que ses enfants.

Mme. Joinville *(s'avance timidement. Henriette lui prend la main avec vivacité, et l'entraîne vers son père)*.

Henriette. Oh, notre bon papa est instruit de tout.

Mme. Joinville. J'ose me flatter, Monsieur, que vous n'avez pas soupçonné mon Emilie...

M. Beauval. On n'a besoin, Madame, que de vous voir, vous et votre fille, pour prendre de vous l'opinion la plus avantageuse.

Marcellin. Elle s'appelle Emilie. O mon papa! on voit bien qu'elle n'était pas née pour glaner.

Mme. Joinville. La nécessité impose quelquefois des lois cruelles; et pourvu qu'on ne fasse rien de déshonorant...

M. Beauval. On ne doit point rougir de la pauvreté; elle peut s'allier avec les vertus. Mais oserais-je vous demander, Madame, qui vous êtes?

Henriette. Elle s'appelle madame Laborie.

Mme. Joinville. Je ne crois pas, Monsieur, devoir vous déguiser mon vrai nom. Je me vois même dans la nécessité de vous le découvrir, pour me justifier, dans votre esprit, de l'état dans lequel vous me voyez descendue. Cependant je voudrais *(elle regarde les enfants)* vous faire cet aveu sans témoins. Ce n'est pas que je rougisse de mon abaissement, mais si mon nom était connu, je craindrais de trouver parmi les gens du peuple des âmes peu généreuses, qui se feraient peut-être un plaisir de m'humilier, parce qu'il nous arrive souvent de ne pas agir plus noblement à leur égard, lorsque nous sommes dans la prospérité.

Marcellin. Eh bien, je n'écouterai point.

Henriette. Et moi, je n'en dirai pas un mot, je vous assure; et qui que vous soyez, Emilie sera toujours ma bonne amie.

M. Beauval. Croyez, Madame, que je ne vous aurais pas demandé ces particularités sans un intérêt pressant, et si je n'étais dans la résolution de réparer les injustices du sort.

Mme. Joinville. Je suis née d'une famille noble, mais peu favorisée de la fortune. J'ai passé ma jeunesse à Paris, auprès d'une dame de condition, en qualité de demoiselle de compagnie. Il y a huit ans que je fis connaissance avec monsieur Joinville, lieutenant-colonel de cavalerie, qui était venu passer quelques mois dans la capitale.

M. Beauval *(avec transport).* Joinville! Joinville!

Mme. Joinville. Il prit de l'inclination pour moi; ses vertus m'avaient prévenue en sa faveur; je lui donnai ma main ; et quelques jours après notre mariage, nous nous retirâmes dans une terre qu'il possédait en Provence.

M. Beauval. Oh, c'est lui, c'est lui! je retrouve tous ses traits sur la figure de cette enfant.

Mme. Joinville. Que dites-vous, Monsieur?

M. Beauval. Poursuivez, Madame, je vous en conjure.

Mme. Joinville. J'abrégerai autant qu'il sera possible. Nous commencions à goûter dans une paisible retraite les douceurs de la plus tendre union. Mais, hélas! les fatigues de la guerre avaient altéré la santé de mon époux, et une maladie cruelle termina sa vie en peu de jours. *(Elle laisse couler des larmes.)*

Henriette *(à Emilie).* Pauvre enfant! tu as été orpheline bien jeune.

Emilie. Hélas! même avant d'être née.

Mme. Joinville. Il me laissa enceinte de cette enfant que vous voyez. Je lui donnai la naissance dans la douleur. Aussitôt que les frères de mon mari, gens durs et intéressés, virent qu'il n'y avait point d'héritier mâle, ils se mirent en possession de ses fiefs ; et comme nous avions de jour en jour différé de faire revêtir les articles de notre mariage de toutes les formalités essentielles, je fus obligée de me contenter de ce qu'ils voulurent bien me laisser pour ma fille et pour moi.

M. Beauval. Leur indigne avarice me fait juger que la somme fut modique, et ne put vous suffire longtemps.

Mme. Joinville. Elle me servit à vivre encore quelques années en Provence, dans l'attente d'un léger douaire que je me flattais d'obtenir. Enfin, lorsque je vis mes espérances déçues, je pris la résolution de retourner à Paris, auprès de mon ancienne bienfaitrice. J'appris, à mon arrivée, que cette dame venait de mourir. Je n'eus, pour lors, d'autre ressource que de vendre ce qui me restait de mes bijoux et de mes habits, et de subsister du travail de mes mains. Je me retirai à Nanterre, pour y vivre inconnue. Il y a quelque temps que j'y rencontrai, par hasard, une femme que j'avais connue autrefois, et qui demeure dans ce village.

Henriette. Mon papa, c'est la vieille Marguerite.

Mme. Joinville. Elle avait servi chez la dame, dont je vous ai parlé. Je lui avais donné dans une cruelle maladie des soins qui me valurent son attachement. Je lui exposai ma situation : elle me proposa de venir demeurer ici, où je pourrais vivre dans une obscurité plus profonde. C'est à elle que je dois l'hospitalité: et comme elle n'a personne pour lui fermer les yeux, elle m'a fait entendre que j'hériterais à sa mort de sa petite chaumière. Vous voyez...

M. Beauval. C'en est assez, Madame. Cette généreuse femme ne me surpassera point en reconnaissance. J'ai une joie inexprimable de pouvoir enfin acquitter une dette que j'ai contractée envers votre digne époux.

Mme. Joinville. Comment, Monsieur, est-ce que vous l'auriez connu ?

Marcellin. Le père de cette bonne Emilie!

Henriette. O ma chère Emilie! Je vois que nous allons te garder avec nous. Mais quoi, tu pleures?

Emilie. Ne me plaignez pas, je ne pleure que de plaisir.

M. Beauval. C'est à lui que je dois la vie: quel bonheur pour moi de pouvoir reconnaître ce bienfait envers son épouse et son enfant! J'ai servi sous lui pendant la dernière guerre d' Allemagne. Dans une affaire malheureuse, où j'étais épuisé de fatigues, un cavalier ennemi avait le sabre levé sur ma tête. C'en était fait de moi, si mon digne lieutenant-colonel ne m'eût sauvé, en se précipitant sur lui.

Mme. Joinville. Je le reconnais bien à ces traits; il était aussi brave que généreux.

M. Beauval. Quelques jours après, je fus commandé en détachement pour une expédition périlleuse. Nous fûmes enveloppés et forcés de nous rendre, après une longue résistance. Mes équipages avaient été pillés. J'étais dénué d'habits et d'argent. M. Joinville fut instruit de mon sort, et me fit recommander au général ennemi. J'obtins, grâce à lui, tous les secours dont j'avais besoin, dans le traitement d'une blessure profonde que j'avais reçue. Je fus plus de deux ans à me rétablir; et, lorsque je revins dans ma patrie, je n'eus que le temps de l'embrasser à mon passage, étant obligé de m'embarquer aussitôt pour les Indes. Un mariage avantageux que j'y ai fait m'a ramené, il y a six ans, en France. Je me disposais à voler dans ses bras, lorsque j'appris qu'il ne vivait plus. Que j'étais loin de penser que son épouse et sa fille fussent dans la situation où j'ai la douleur de vous trouver!

Mme. Joinville. Grand Dieu, grand Dieu! par quelles voies miraculeuses m'as-tu conduite ici?

Marcellin. *(à Emilie).* Quoi! ton père a sauvé la vie au nôtre.

Henriette. Combien nous devons t'aimer!

M. Beauval. Viens, mon Emilie: tu retrouveras en moi le père que tu as perdu. Mes enfants ont aussi besoin d'une seconde mère qui remplace celle qui leur a été enlevée. L'éducation que vous avez donnée à votre aimable fille *(Emilie s'avance vers lui, et lui baise la main)*, me fait voir, Madame, combien vous êtes digne de remplir un emploi si délicat. Je vais prendre toutes les précautions nécessaires, pour que vous n'ayez plus à craindre, une seconde fois, les coups imprévus de la fortune *(à Emilie qui lui tient encore la main)*. Oui, ma chère fille, je ne mettrai plus de différence entre toi et mes enfants. Tu es la vivante image de ton généreux père; et tu es aussi digne de ma tendresse, qu'il l'était de ma reconnaissance.

Mme. Joinville. *(saisissant avec transport la main de M. Beauval).* Comment pourrais-je répondre à tant de bienfaits, Monsieur? Je n'ai que des larmes pour exprimer ce que je sens.

Henriette. *(l'embrassant).* O ma nouvelle maman, vous serez donc toujours auprès de nous avec Emilie? vous verrez comme nous serons empressés à vous obéir!

Marcellin. Oui, Emilie sera ma seconde soeur. Elle n'ira certainement plus glaner. Ah! méchant Hubert, comme je vais me moquer de toi!

Mme. Joinville. Mon cher petit troupeau, de quelle joie vous remplissez mon âme! au lieu d'un enfant, j'en ai donc trois. Non, aucune mère ne m'égalera pour les soins et pour la tendresse *(à M. Beauval)*. Permettez-vous, Monsieur, que j'aille apprendre cette heureuse nouvelle à ma bonne Marguerite? Je crains qu'elle n'en meure de plaisir.

M. Beauval. Rien de plus juste, Madame, et moi, je vais faire préparer votre appartement.

Henriette. Mon papa, me permettez-vous de suivre Emilie et ma nouvelle maman?

Marcellin. Et moi aussi, je voudrais bien aller avec elles.

M. Beauval. Je le veux bien, mes enfants. Vous ramènerez ensuite Mme. Joinville et sa fille, sans oublier la bonne Marguerite, que j'invite aussi à venir dîner avec nous.

Marcellin. *(à Emilie qui veut emporter la corbeille).* Non, Emilie, cela n'est plus fait pour toi. La corbeille restera ici.

Emilie. Ah, Monsieur! pour rien au monde je ne donnerais cette corbeille. Je lui dois mon bonheur, le bonheur de ma mère, celui de vous avoir connu, notre vie et notre bien-être. Non, ma chère petite corbeille, je ne rougirai jamais de toi.

(Elle la relève, et s'en charge avec beaucoup de peine).

Henriette. Du moins, ôtez-en les épis: elle sera plus légère.

Emilie. Non, ces épis sont à moi; car le bon vieillard me les a bien donnés, quoi qu'en ait pu dire Hubert. Je veux en faire présent à notre vieille Marguerite.

M. Beauval. Elle ne sera pas oubliée à la prochaine moisson, et dès ce moment elle a du pain assuré pour toute sa vie.

Mme. Joinville. Que le ciel vous récompense de votre générosité, dans vos enfants.

Դ. ԵՐԿԱՅՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Զարմանալի ազատութիւն.

I.

Madame de Grunau menait dans sa belle maison de campagne une vie triste et solitaire. Des pertes douloureuses, en la frappant coup sur coup, avaient détruit son bonheur. Depuis deux ans, la mort lui avait enlevé un époux qu'elle aimait tendrement Accompagnée de ses trois jeunes enfants, elle avait suivi le convoi de cet époux si cher. L'année d'après, deux de ses enfants, garçons pleins d'amabilité, donnant les plus belles espérances, moururent des suites de la petite vérole; et elle allait bien souvent arroser de ses larmes les fleurs qu'elle avait plantées sur ces trois tombes. Au commencement de l'année où nous reporte ce récit, elle avait appris l'affligeante nouvelle que son frère, le seul qu'elle eût, brave officier, qui servait depuis plusieurs années, était mort glorieusement en combattant pour la patrie; et cette dernière perte mettait le comble à sa profonde douleur. La seule enfant qui lui restait, charmante petite fille de huit à neuf ans, appelée Mélanie, était alors la seule consolation qu'elle eût sur la terre.

Cette tendre mère voulut être elle-même l'institutrice de sa fille. Un jour elle était assise près de sa petite table à ouvrage près de la fenêtre, et Mélanie debout à côté d'elle lui faisait une lecture édifiante, lorsque la porte s'ouvrit; un étranger se présenta d'un air assez gauche, et, tirant de sa poche un morceau de papier, il dit qu'il venait réclamer le paiement d'une vieille créance que feu M. de Grunau avait contractée envers lui: c'était, disait-il, une bagatelle de deux mille écus. Madame de Grunau trouva cette dette fort invraisemblable, d'abord parce que son mari ne lui en avait jamais parlé, et que d'ailleurs cet individu, qui se prétendait créancier, avait plutôt les manières et le costume d'un vagabond que d'un homme en état de prêter une somme aussi considérable. La pauvre dame était cependant fort embarrassée; par un malheureux hasard, aucun de ses domestiques ne se trouvait en ce moment à la maison. La femme de chambre avait demandé et obtenu la permission d'aller à la ville voisine visiter sa mère, malade à toute extrémité, et le cocher l'y avait conduite. Les autres domestiques travaillaient dans la prairie à charger et à rentrer le foin. Madame de Grunau dit tout bas à sa fille d'aller appeler le régisseur. Le vieillard arriva aussitôt, et à la première vue il déclara le billet faux et la signature contrefaite. L'étranger éleva la voix, et, avec des jurements épouvantables, il chargea la mémoire du feu M. de Grunau des accusations les plus atroces et les plus calomnieuses. La veuve, ne voulant pas que Mélanie entendît de si odieux discours, commanda à la petite d'aller se promener au jardin. L'étranger commença alors à débiter un récit très-long et très-embrouillé dans lequel il cherchait à expliquer comment M. de Grunau, dans sa jeunesse, lorsqu'il faisait ses études à l'université de **, lui avait emprunté cette somme pour satisfaire son penchant à la dissipation. Enfin le vieux régisseur perdant patience, s'écria: Retirez-vous, vous n'êtes qu'un calomniateur et un escroc. Si mon défunt maître vous avait dû seulement dix écus, vous lui auriez depuis longues années demandé cet argent, dont vous paraissez avoir grand besoin; vous n'auriez pas attendu jusqu'à ce jour, plus de deux ans après sa mort. Mais l'étranger persistant toujours à être payé, il s'éleva entre le régisseur et lui une longue et violente altercation. Madame de Grunau aurait bien voulu alors que ses domestiques fussent là pour mettre cet individu à la porte ou pour l'arrêter. Enfin il se retira furieux et en menaçant la dame de la poursuivre en justice.

Quand il fut parti, Madame de Grunau, encore très-émue de cette scène, descendit au jardin pour rejoindre son enfant. Elle la chercha partout, mais en vain, la petite Mélanie avait disparu! Au bout du jardin passait une rivière assez rapide. Près du bord escarpé elle aperçut le petit arrosoir dont l'enfant se servait ordinairement pour arroser ses fleurs. La pauvre mère saisie d'effroi faillit perdre connaissance. En cet instant même un petit berger, qui gardait les moutons non loin de là, accourut, et lui apporta le chapeau de paille de Mélanie. Ce jeune garçon déclara qu'il avait vu ce chapeau flotter sur l'eau et s'aller accrocher aux branches d'un buisson qui bordait la rivière, et qu'à ce joli ruban bleu qui l'entourait, il l'avait reconnu pour celui de la petite demoiselle. — Grand Dieu! s'écria la mère en pâlissant et levant ses mains vers le ciel: mon enfant serait-elle tombée dans la rivière? — Hélas! répondit le petit berger en sanglotant, je crains bien que la pauvre petite demoiselle ne soit noyée! Regardez, Madame, depuis la place où vous voyez son arrosoir jusqu'au bord de l'eau, l'herbe est toute foulée. Oh! la bonne Mélanie, combien je la regrette! Encore hier au soir elle est venue m'apporter un morceau de si bon pain! La malheureuse mère s'écria: Oh! cours, cours bien vite appeler du monde, peut-être est-il encore temps de sauver ma fille! Puis au même instant elle courut elle-même chez le régisseur en s'écriant avec l'accent du désespoir: Mélanie a disparu! Mélanie est tombée dans la rivière! Tout le village accourut pour chercher l'enfant; mais toutes les recherches furent inutiles.

Depuis, la pauvre mère passa les jours et les nuits dans l'affliction. Hélas! disait-elle sans cesse, mon époux bien-aimé et mes trois enfants m'ont été enlevés; mon frère a péri sur le sol étranger. Seule de toute ma famille je suis restée sur la terre, abandonnée de tous les miens! Les biens de la fortune que je possède ne sauraient me procurer aucune jouissance, le monde entier me semble une vaste solitude.

2.

Le frère de la noble dame, M. de Berg, n'avait point péri comme on le croyait. Capitaine de hussards, il avait été blessé et renversé de cheval dans une mêlée furieuse; et ses soldats qui le croyaient tué l'ayant laissé sur le champ de bataille, il fut relevé par les ennemis et conduit dans le fond de la Sibérie. Là, il ne put trouver aucune occasion de faire parvenir ses lettres à sa famille, et lui-même ne put en obtenir aucune nouvelle.

Enfin la guerre cessa, M. de Berg, compris dans l'échange des prisonniers, et nommé au grade de major, reprit avec son régiment la route de sa chère patrie. En traversant une petite ville, il apprit qu'à quelques lieues de là un de ses amis habitait un château isolé dans les montagnes. M. de Berg alla lui rendre visite. Là, il eut la douleur d'apprendre la mort de son beau-frère. Du reste son ami ne put lui donner des renseignements précis sur la position actuelle de la veuve et des trois enfants. Le soir, M. de Berg, suivi de son domestique, entreprit, quoiqu'il ne connût pas cette contrée aride et sauvage, de retourner à la petite ville où était cantonné son régiment; il s'égara. Déjà l'automne était fort avancé. La lune éclaira un moment les deux voyageurs cheminant au milieu des sombres sapins, mais bientôt elle se cacha; des nuages épais couvrirent le ciel, un vent furieux secoua les arbres de la forêt, et de fortes averses entremêlées de flocons de neige battaient le visage du major. L'obscurité devint si épaisse qu'à peine on pouvait distinguer le firmament à travers les branches. M. de Berg dit à son domestique: Nos chevaux sont harassés; il faudra malgré ce temps affreux passer la nuit dans cette forêt sauvage. — Eh bien, ce ne sera pas la première fois que nous bivaquerons, répondit Haska, son hussard; je vais allumer ici un bon feu, et si nous n'avons ni à manger ni à boire, du moins nous nous chaufferons. — A ces mots il mit pied à terre, attacha les chevaux à un arbre et chercha un endroit à l'abri du vent et de la pluie. Mais il s'efforça vainement d'allumer du feu; les branches et les feuilles étaient trop mouillées. Cependant l'ouragan et la pluie se calmèrent peu à peu. Tout à coup il leur sembla entendre dans le lointain les aboiements d'un chien. Dieu soit loué, s'écria Haska, nous ne devons pas être éloignés d'un village ou d'une métairie. Je le présume, dit le major; remontons à cheval, et allons du côté d'où partent ces aboiements.

Après avoir marché quelque temps, ils virent de loin une lumière briller entre les arbres. Cette lumière disparaissait par intervalles, et reparaissait quelques instants après. Enfin ils arrivèrent à une maison isolée dans la forêt; il y avait grange, écurie et jardin, le tout entouré d'un mur assez élevé. La clarté d'un bon feu qui pétillait dans l'âtre de la cuisine jetait un reflet rougeâtre sur les arbres et diminuait un peu les ténèbres. La maison paraissait construite avec beaucoup de solidité. Les fenêtres étaient garnies de barreaux de fer. Les deux cavaliers mirent pied à terre, et, conduisant leurs chevaux par la bride, firent le tour de cette maison pour en chercher l'entrée, et trouvèrent la porte cochère. Le domestique, après avoir vainement frappé à plusieurs reprises, redoubla de toute sa force. Enfin un petit guichet pratiqué à l'un des battants de la porte s'ouvrit; une lumière brilla au travers de l'étroit grillage de cette ouverture, et une voix demanda: Qui êtes-vous? — Nous sommes, répondit Haska, des voyageurs égarés dans la forêt. — Hum, hum, grommelait la voix, vous arrivez à une heure fâcheuse! Combien de personnes? — Nous sommes deux, et nos deux chevaux, répondit Haska. — Hum, hum, grommela encore la voix: ainsi en tout quatre têtes! En disant ces mots un vieux visage tout couvert de rides s'approcha du petit guichet pour mieux examiner les étrangers.

Peste! pensa le major, si ce n'était cette coiffure de femme, je serais tenté de jurer que c'est la figure rebarbative d'un vieux hussard. Il s'approcha et dit: Madame, ayez la bonté de nous accorder un gîte pour la nuit. — Eh bien, dit la vieille, comme vous m'avez l'air d'un jeune seigneur bien aimable, je consens volontiers à vous donner l'hospitalité. En disant ces mots elle ouvrit un des battants de la porte cochère, le major entra; et son domestique tenant les deux chevaux par la bride, le suivit. — Voici la porte de l'écurie, dit la vieille; vous trouverez une lanterne accrochée à droite en entrant. Donnez-la-moi, je vais vous l'allumer. Vos chevaux trouveront une bonne litière et du foin à discrétion, et quant à l'avoine, je n'en manque pas non plus.

Haska conduisit les chevaux à l'écurie. Le major y entra aussi pour s'assurer s'ils y seraient bien, et il se montra fort satisfait. Dans cet intervalle la vieille referma soigneusement la porte cochère et mit les clefs dans sa poche. — Maintenant, aimable cavalier, dit la vieille hôtesse, donnez-vous la peine d'entrer dans la maison. — Très-volontiers, répondit le major; mais, je vous prie, ma bonne mère, veuillez me préparer à l'instant même à souper et surtout une bonne soupe qui puisse me réchauffer l'estomac, car je grelotte comme un caniche qui vient de tomber dans l'eau, et nous sommes affamés comme des loups. — Bien, dit l'hôtesse ; mais je regrette beaucoup de n'être pas à même de vous traiter comme je le désirerais. Mon fils, le maître de la maison est absent, je le remplacerai de mon mieux. Comme vous voyez, je suis boiteuse et peu alerte. Faire la cuisine, mettre le couvert et servir à table, c'est à mon âge trop de besogne à la fois. Je vais donc appeler la jeune Ursule, ma petite-fille, pour vous servir à table. La pauvre enfant est muette, elle ne sait pas prononcer une parole, et c'est vraiment dommage, car elle entend fort bien et comprend tout ce qu'on dit, et pour une petite marmotte comme cela, elle n'est vraiment pas maladroite. Cependant avant une demi-heure mon fils sera de retour, et alors le service et la conversation iront mieux.

3.

Le major s'asseyait devant la cheminée pour se réchauffer un peu, lorsqu'il vit entrer une petite fille, encore fort jeune, portant la nappe et les couverts. C'était la petite Ursule dont la vieille lui avait parlé.

Elle avait le teint extrêmement pâle, les traits délicats et bien dessinés; mais on y voyait l'expression d'une profonde tristesse. Cette mélancolie dans un âge si tendre toucha vivement le major. Il lui adressa des paroles affectueuses, et lui dit combien il était peiné de la savoir muette, vu qu'il se voyait privé par là du plaisir de lier conversation avec elle. L'enfant le fixa d'un regard aimable mais douloureux; et, après l'avoir, par une révérence gracieuse, remercié de l'intérêt qu'il lui témoignait, elle posa le doigt sur ses lèvres, en signe de silence, puis elle se mit à couvrir la table et se retira.

Quelques instants après, Ursule revint, apportant la soupe. Le major se leva et se mit à table. Il remarqua que, contre son attente, le linge de table était très-propre et de la plus grande beauté; le couvert, la salière et l'huilier étaient en argent. Il trouva aussi la soupe excellente. Il adressa à la petite des éloges sur la manière dont elle le servait; puis il ajouta: Grâce à Dieu, j'ai trouvé un bon gîte; oh! comme je vais dormir et me reposer de toutes les fatigues du voyage! A cette exclamation de contentement, la jeune enfant fixa sur le major un regard d'inexprimable douleur, ses yeux se remplirent de larmes, et elle se hâta de quitter la chambre.

Il est singulier, pensa le major, que cette enfant soit si triste. A la vérité avoir la faculté d'entendre parfaitement tout ce qu'on dit, et ne pouvoir répondre une parole, ce doit être chose bien pénible. Cependant j'ai dans l'idée que la tristesse de cette petite doit avoir encore d'autres motifs. En vérité, je la plains, cette pauvre petite; je donnerais je ne sais quoi pour connaître les véritables causes du chagrin de cette aimable enfant, et surtout pour y remédier.

Un moment après, Ursule vint apporter du chevreuil rôti à la broche et de la salade. En posant ces plats sur la table, elle glissa furtivement à côté de l'assiette du major un petit bout de papier. Elle lui fit signe des yeux en les dirigeant tantôt sur le papier, tantôt vers la fenêtre de la cuisine, puis elle s'éloigna précipitamment. En promenant ses regards autour de lui, le major remarqua que la fenêtre désignée par la petite donnait sur la cuisine attenante à cette chambre, et que la vieille hôtesse se tenait aux écoutes et épiait ce qui se passait dans la chambre. Le major avait compris aux signes de la petite muette qu'il devait lire ce papier en secret; il le rapprocha donc de son assiette, sans le lever de la table, et il y lut ces mots tracés au crayon et écrits d'une main tremblante:

„Vous êtes tombé dans un repaire de brigands; „cette nuit même on va vous assassiner. Soyez sur „vos gardes. Puisse le bon Dieu vous être en aide „et vous sauver .... et me sauver aussi en même „temps!“

Le major fut consterné. Il délibéra en lui-même s'il ferait mieux de prendre la fuite ou de se mettre en état de défense. Cependant il doutait encore que le danger fût bien réel.

En ce moment, Haska, son fidèle domestique entra, apportant le manteau et la valise qui renfermait tout ce dont son maître pouvait avoir besoin pour passer la nuit. Afin de n'être pas compris de la vieille hôtesse, le major parla à son domestique en langue hongroise. Il lui expliqua le contenu du billet, afin de délibérer ensemble sur les meilleurs moyens d'échapper au péril qui les menaçait. Le domestique en fut d'abord effrayé. Oh! dit le major, gardons-nous bien de perdre courage. Quoique cette affaire soit fort peu risible, ayons l'air d'en parler tout en riant. Car si elle nous voyait un air sérieux et consterné, la maudite vieille qui nous observe en pourrait concevoir de soupçons. Haska commença aussitôt à rire aux éclats comme si son maître avait dit quelque chose de très-comique. — Eh bien, ce bruyant éclat de rire, lui dit son maître, ne serait pas précisément nécessaire. Va chercher d'abord mes pistolets d'arçon. Ils me serviront en tous cas pour repousser la première attaque. Puis mon sabre que voilà, me rendra aussi, je pense, un assez bon service. Mais applique-toi à visiter tous les coins et recoins de cette maison; vois si tu y découvres quelque chose de suspect, soit des armes ou des objets volés; s'il n'y aurait pas quelques individus cachés, et s'il serait urgent ou non de nous sauver par une prompte fuite. En attendant je ferai en sorte de retenir l'hôtesse et de l'empêcher de te suivre et de t'espionner. Dès qu'elle voudra quitter sa cuisine je l'appellerai ici; et je l'occuperai continuellement à jaser.

Haska partit. Au bout d'un quart d'heure il revint avec les pistolets du major qu'il posa sur la table. Il avait l'air tout effaré, et dit: J'en ai vu assez! Dans le fond de l'écurie j'ai remarqué un petit réduit avec une couchette, destinée selon toute apparence pour le valet d'écurie. En visitant ce taudis avec soin, j'y ai découvert une trappe; je l'ai ouverte, j'ai descendu, et qu'ai-je vu, grand Dieu! Un amas de vêtements de toute espèce du drap le plus fin, de velours et de soie, la plupart tachés de sang. Entre autres un gilet de satin, qui devait avoir appartenu à quelqu'un de haute distinction, était troué d'un coup de poignard juste à la place où était le coeur, et tout le gilet était rempli de sang. Un frisson d'horreur m'a fait dresser les cheveux sur la tête. Il n'est que trop certain que nous sommes tombés dans un repaire de brigands et d'assassins ; et nul moyen de nous évader. La porte cochère est solidement fermée avec de grosses serrures dont la diabolique vieille aura caché les clefs avec soin. Le mur d'enceinte est trop haut pour l'escalader sans de longues échelles. Et puis d'ailleurs faudra-t-il donc leur abandonner nos chevaux ? Au reste il paraît que du moins en ce moment pas un seul de ces brigands ne se trouve caché dans la maison. — Et quand même ils seraient une douzaine, s'écria le major, je ne les crains pas. Cependant je pense que le meilleur parti à prendre serait de profiter de l'occasion: la vieille hôtesse se trouve seule à la maison, forçons-la d'une manière ou d'autre à nous remettre les clefs, montons à cheval et faisons une retraite sûre et honorable. Je voudrais ne pas être obligé de répandre du sang.

4.

— Hé, Madame l'hôtesse! s'écria alors le major; venez un peu, j'ai un mot à vous dire. Elle entra clopin-clopant, et dit: Monsieur, me voilà ; qu'y a-t-il pour votre service ?

Au même instant on entendit frapper trois coups à la porte cochère. — Eh, s'écria la vieille, voilà le maître de la maison qui arrive. Permettez que j'aille bien vite lui ouvrir, ensuite je suis prête à vous obéir. Le major prit la lumière et se dirigea vers la porte cochère, comme si par politesse il voulait éclairer l'hôtesse, mais son but véritable était de voir si l'hôte venait seul ou bien s'il était accompagné d'autres brigands. Il était seul. Le major l'accompagna jusque dans la chambre, puis il se rassit à table, les deux pistolets d'arçon à côté de lui. Il lia conversation avec l'hôte, lui parla de ses campagnes et des événements de la guerre, de la politique, etc., avec un air aussi calme que s'il n'avait pas eu la moindre appréhension.

Alors son domestique, ayant fini de soigner les chevaux, entra dans la chambre, et s'assit à un autre table où on lui servit aussi à souper. Le major lui dit en hongrois: Dépêche-toi de souper, puis fais-toi montrer ma chambre à coucher pour y monter mes effets. Ensuite demande ton lit à toi, et retire-toi dans ta chambre; mais sois bien sur tes gardes; dès que tu m'auras entendu monter dans ma chambre, tu viendras m'y rejoindre tout doucement, tu apporteras ton sabre et tes pistolets.

Haska remplit ponctuellement ces ordres. Après avoir monté les effets dans la chambre destinée à son maître, il revint dans la salle, où il se mit à bâiller comme s'il était accablé de sommeil. — Oh! hé, camarade, lui dit l'hôte, vous ouvrez la bouche aussi grande que si vous aviez envie de m'avaler d'une bouchée! — Ma foi, répondit Haska en éclatant de rire, j'en aurais bien envie; mais pour l'instant j'ai encore plus d'envie d'aller me coucher. Ce matin je me suis levé de très-bonne heure, et j'ai passé toute la journée à cheval; aussi cette nuit je vais ronfler comme un sabot. Ayez la complaisance de venir me réveiller demain à la pointe du jour, afin que j'aie le temps de soigner mes chevaux avant de nous remettre en route; mais je vous avertis qu'il faudra frapper bien fort à ma porte, faire un vacarme d'enfer, autrement je ne vous entendrais pas. ✗

L'hôte parut on ne peut plus satisfait d'aller faire coucher d'abord le domestique; il prit la lanterne et l'éclaira en traversant la cour jusqu'à une petite chambre attenante à l'écurie, et dans laquelle on avait préparé le lit d'Haska. Quand l'hôte revint, le major continua à causer avec lui.

Cependant M. de Berg ayant remarqué qu'il jetait de temps en temps des regards furtifs sur les pistolets : — Mes pistolets vous plaisent? demanda-t-il. — Oh! je les trouve de toute beauté, répondit l'hôte; cependant vous auriez dû les laisser dans le fourreau de la selle, à l'écurie; vous n'avez nul besoin de ces armes; le hasard vous a conduit dans la maison la plus sûre de l'univers, aussi vrai que je suis un honnête homme. -- J'en suis persuadé, répondit le major; mais j'ai l'habitude d'avoir toujours l'oeil sur mes armes; comme je les tiens constamment chargées; elles pourraient occasionner quelque malheur. — Il y aurait un bon moyen d'éviter tout accident fâcheux, dit l'hôte; permettez-moi de les enfermer dans ce tiroir dont vous garderez la clef, si vous voulez. — Non, mon cher hôte, répliqua le major; ne vous donnez pas la peine, je prends ces pistolets dans ma chambre à coucher; j'ai la bonne ou la mauvaise habitude, comme il vous plaira, de ne pouvoir me coucher sans avoir à côté de mon lit ces pistolets chargés.

L'hôte parut un peu surpris; il se promena quelques instants dans la chambre d'un air pensif. Mais, quoi! s'écria-t-il tout à coup, je m'aperçois à présent seulement que vous n'avez bu que de l'eau à votre repas, ma mère a si peu de tête! elle aura oublié de vous offrir du vin. Il est de mon devoir de réparer sa faute; je vais vous chercher du meilleur vin de ma cave, et nous en boirons quelques verres ensemble.

A ces mots il sortit et se mit à crier dans la cuisine: Hé, ma mère! vous avez oublié d'offrir du vin à ce monsieur; prenez vite votre lampe, et venez avec moi. Allons percer le petit baril que nous tenons en réserve pour les grandes occasions et pour des amis particuliers.

— Quel est son dessein? pensa le major; aurait-il l'intention de me faire prendre un narcotique, ou veut-il m'empoisonner? Tenons-nous sur nos gardes!

Un instant après, l'hôte, revenant sur ses pas, ouvrit brusquement la porte en s'écriant: Monsieur, je vous en supplie au nom du ciel, venez à notre secours! ma pauvre vieille mère qui m'éclairait a fait un faux pas et s'est précipitée du haut de l'escalier dans la cave; la lampe est tombée avec elle, j'ignore si elle vit encore ou si elle s'est tuée. Venez m'aider à la relever et à la porter sur son lit. — Je le veux bien, répondit le major, prenez la chandelle et passez devant pour m'éclairer.

Ils arrivèrent à l'entrée de la cave dont la porte était une espèce de trappe. Voyez, Monsieur, regardez là-bas; ma malheureuse mère gît étendue par terre et ne donne aucun signe de vie. M. de Berg ne savait si la vieille avait réellement fait une chute ou si c'était une ruse pour l'attirer dans le fond de la cave. Il s'arrêta à l'entrée, et dit: Passez donc devant, mon cher hôte, et ayez soin de m'éclairer comme il faut, autrement je trébucherais moi-même sur ce mauvais escalier.

L'hôte prit les devants. Le major qui marchait derrière lui, aperçut le bout du manche d'un poignard sortant du gousset de cet homme, et dès lors il comprit l'affreuse vérité. Le scélérat! pensa M. de Berg, il veut profiter du moment où je relèverai l'abominable vieille pour me surprendre et m'assassiner. Prenant aussitôt son parti, le major s'ecria: Qui tend des piéges s'y enlace lui-même! En même temps il poussa si vigoureusement le brigand qu'il le fit dégringoler du haut en bas de l'escalier. L'hôte tomba sur l'hôtesse; la vieille se releva promptement, saisit son digne fils par les cheveux en criant: Nigaud, imbécile, scélérat! tu m'as enfoncé les côtes! Tandis qu'ils se querellaient, le major se hâta de refermer la trappe, et poussa les énormes verrous qui la fermaient en dehors.

5.

Alors M. de Berg courut à la cour et appela: Haska! Haska! Le fidèle domestique accourut aussitôt en vrai hussard hongrois, un pistolet à chaque poing et le sabre nu entre les dents. Nous n'avons plus besoin de nos armes, dit le major en souriant, les oiseaux sont pris: l'hôte et l'hôtesse sont enfermés dans la cave. — Bravo! victoire! répondit Haska; ainsi nous sommes maîtres de la place. Visitons-la bien afin de nous mettre sur la défensive en cas de besoin. Avant tout, tâchons de trouver les clefs et de nous en emparer. A force de chercher, Haska eut le bonheur de les trouver sous une vieille marmite renversée. Le facétieux hussard les posa sur un plat et les présenta ainsi à son maître avec le même cérémonial qu'on observe ordinairement lors de la présentation des clefs d'une forteresse au général vainqueur.

Après avoir fait une perquisition exacte dans toutes les pièces du rez-de-chaussée de cette antique maison, ils montèrent à l'étage supérieur, et parcoururent les corridors étroits et toutes les chambres, pour s' assurer si personne n'y était caché. En approchant d'une de ces chambres, ils entendirent parler à voix basse; ils prêtèrent l'oreille, et entendirent réciter une prière. Bon Dieu, disait une douce voix, ayez pitié de ce bon monsieur et de son fidèle domestique; protégez-les, sauvez-les de cet horrible repaire et délivrez-moi aussi.

Le major ouvrit la porte et resta immobile de surprise: Quoi! s'écria-t-il enfin, c'est toi, Ursule, que j'entends prier avec ferveur! Tu n'es donc pas muette? — Non, Monsieur, répondit la jeune enfant; mais on avait besoin de le faire croire. Les affreux habitants de cette maison ayant assassiné un monsieur étranger qui couchait ici, ils m'ont menacée de me couper la gorge, si je m'avisais de prononcer une seule parole devant des étrangers. — Rassure-toi, mon enfant; ni l'hôte ni l'hôtesse ne pourront désormais te faire le moindre mal; nous les avons mis dans l'impuissance de nuire à qui que ce soit. — O mon Dieu! s'écria la bonne jeune fille, est-ce que vous les auriez tués? — Non, répondit le major; je me suis contenté pour le moment de les enfermer dans la cave. Viens, ma petite, descends avec nous dans la salle, réjouissons-nous, et puis raconte-nous par quelle fatalité tu as été amenée dans cette maison. — O Monsieur, repartit l'enfant, ne croyez pas encore être en sûreté! Cette forêt est infestée de brigands, il y en a au moins une vingtaine, cette nuit même ils doivent se rendre ici au nombre de dix à douze, je le sais, parce que j'ai vu l'hôtesse faire des apprêts de festin pour un pareil nombre de convives. Tâchez que ces redoutables scélérats ne puissent pénétrer ici, ou nous sommes perdus.

Eh bien, suis-moi, Haska, dit le major, nous allons nous mettre dans un état de vigoureuse défense. Je pense, ajouta-t-il en s'adressant à la petite Ursule, qu'il n'y a point moyen d'entrer ici autrement que par la porte cochère. — Non, répondit l'enfant; toutes les fenêtres sont fortement grillées. Au coin de la maison se trouve une petite lucarne en saillie, que les voleurs appellent leur fanal. L'hôte, toutes les fois qu'il attend les brigands la nuit, place une lumière sur cette fenêtre, afin de les guider. Quand ils arrivent, pour se faire reconnaître, ils frappent trois coups; c'est le signal convenu, alors l'hôte ou l'hôtesse leur ouvrent la porte.

Eh bien, dit le major, à moins qu'ils ne s'avisent d'arriver tous les douze à la fois, nous les ferons entrer. En combattre une demi-douzaine ne sera pas pour nous une si rude besogne. Viens, Haska, préparons-nous à les recevoir comme il faut. Mais d'abord va voir si la lampe brûle encore sur la lucarne.

Haska partit. Un instant après il revint et dit en riant: Il paraît que monsieur l'hôte et madame l'hôtesse sont exacts dans le service; car avant d'avoir eu la complaisance de se laisser enfermer dans la cave, ils ont eu soin de renouveler l'huile du fanal. Cette lampe jette une si vive clarté sur les dehors de la place, qu'il nous sera facile de reconnaître le nombre des brigands qui se présenteront à la porte. — Bien, Haska, dit M. de Berg, descendons maintenant, et prenons nos armes. Le brave officier, ayant quitté sa redingote, dit en riant: La vue seule de mon uniforme de hussard les fera trembler. Prends aussi ce paquet de cordes; elles serviront à garrotter ces coquins.

En ce moment trois coups de marteau se firent entendre, Haska monta vite à la lucarne, revint aussitôt et dit, à voix basse: Ils ne sont que deux. — Bien! dit le major, va ouvrir la porte cochère, et tiens-toi caché derrière le battant; le premier entré aura affaire à moi, tu te chargeras de l'autre. Place ta lanterne ici, dans ce coin, par terre.

Haska obéit, et ouvrit la porte; M. de Berg saisit au collet le premier des brigands, lui appuya le bout du pistolet sur la poitrine en lui criant d'une voix de tonnerre: Rends-toi, ou tu es mort! Le scélérat surpris et consterné tomba aux pieds du terrible major, et demanda grâce. Haska, de son côté, avait au même instant terrassé l'autre. Les deux brigands, pieds et mains bien garrottés, furent traînés dans un coin au fond de la cour, et le major leur dit: Bougez ou prononcez un mot, et je vous ferai sauter la cervelle!

Au bout d'un moment, on entendit frapper encore trois coups. C'étaient deux autres brigands, apportant de gros paquets. On les introduisit comme leurs camarades, et comme eux aussi ils furent terrassés et garrottés. Le vaillant officier et son brave hussard demeurèrent jusqu'à la pointe du jour chacun à son poste, mais il ne vint plus aucun brigand. — Je ne puis concevoir pourquoi les autres n'arrivent point, dit Haska: auraient-ils deviné quelque chose! N'importe! ceux qui sont pris n'échapperont point à leur juste punition.

6.

L'aurore venait de se lever au-dessus de la sombre forêt de sapins, le jour commençait à poindre. Partons, dit Haska, hâtons-nous de quitter cet infâme repaire. Mais le major lui répondit: Nous sommes encore environnés de périls. Tu l'as entendu: une bande de vingt brigands infeste cette forêt. Au moment où nous nous y attendrons le moins, une balle peut partir de ces épaisses broussailles, et nous renverser avant que nous apercevions l'ennemi. Réfléchissons d'abord sur le meilleur parti à prendre.

Tout à coup Haska s'écria: Ecoutez! n'entendons-nous pas dans le lointain le bruit des pas d'une multitude de chevaux? je crains que toute la bande à pied et à cheval ne soit en marche pour venir ici. Il monta rapidement les degrés et se plaça en observation à la lucarne; peu d'instants après il descendit en s'écriant avec des transports de joie: Ce sont des amis! c'est un fort détachement de hussards! Il s'empressa d'ouvrir les deux battants de la porte cochère, les hussards entrèrent; et tous saluèrent M. de Berg et leur camarade Haska par des cris de joie. Puis le brigadier s'avança, et, après avoir fait à son supérieur le salut militaire, il lui dit: Nous étions fort en peine de vous, major; vous connaissant si rigide observateur de la discipline, et voyant que plusieurs heures après le moment fixé vous n'étiez pas encore de retour, nous avons pensé que vous étiez égaré dans la forêt, ou que peut-être vous étiez tombé entre les mains des brigands qui infestent cette contrée. En conséquence, après avoir pris les ordres du colonel, nous sommes montés à cheval, et munis de flambeaux nous avons parcouru cette nuit toute la forêt. Enfin nous avons découvert les traces des pas de deux chevaux. Tenez, ai-je dit à mes hussards, voilà l'empreinte des pieds de l'alezan du major; il n'y a pas dans tout notre régiment un seul cheval si bien ferré que le sien. En suivant ces traces nous avons découvert cette maison, et nous voilà!

Dieu soit loué de vous avoir amenés ici, répondit M. de Berg. Je suis sensible à votre attachement, et je vous en remercie de tout mon coeur.

Ah!... ah!... s'écria Haska, je sais maintenant pourquoi les autres brigands ne sont pas venus au rendez-vous; votre apparition dans la forêt les a effarouchés.

Le major raconta brièvement ce qui lui était arrivé depuis la veille, et il ajouta : Brigadier, placez une garde suffisante auprès des quatre prisonniers que voilà ; garrottez l'hôte et l'hôtesse qui sont dans la cave, et mettez-les avec ceux-ci. Visitez toute la maison, ouvrez toutes les armoires et les coffres qui doivent renfermer des objets volés, et usez à discrétion des vivres et du vin qui doivent se trouver ici en abondance.

Les hussards mirent pied à terre et exécutèrent ponctuellement les ordres du major, surtout relativement au vin et aux vivres; et ils se régalèrent de l'excellent et copieux repas préparé la veille pour les brigands.

Pendant ce temps, M. de Berg alla trouver l'enfant aux avis de laquelle il devait sa conservation. Après lui avoir rendu compte de l'heureuse issue des événements de la nuit, il ajouta : Assieds-toi à côté de moi, aimable petite, et dis-moi à présent par quelle fatalité tu te trouves dans cette maison, car je ne puis croire que tu sois réellement la fille de ce brigand, ni que l'exécrable vieille soit ta grand' mère. Raconte-moi tes malheurs en toute confiance; ne crains rien, ma chère Ursule, je saurai te protéger.

Ursule n'est pas mon vrai nom, répondit l'enfant; je m'appelle Mélanie. Des ravisseurs m'ont enlevée de chez ma mère, et m'ont transportée dans cette maison isolée. Mon père était mort deux années avant cet affreux événement, il se nommait le baron de Grunau.

O ciel! le baron de Grunau était ton père! s'écria le major tout surpris. Tu es donc l'enfant de ma soeur! et je suis ton oncle! embrasse-moi, chère Mélanie! Avant mon départ pour l'armée je ne t'avais vue qu'une seule fois, tu étais encore au berceau, je t'ai prise dans mes bras et t'ai bénie. Et à présent c'est toi qui es le bon ange dont la divine providence s'est servie pour me soustraire au fer des assassins!

M. de Berg joignit les mains, et pendant plusieurs minutes ses regards reconnaissants restèrent levés vers le ciel.

Quand les premières émotions se furent un peu calmées, il dit: Mais raconte-moi, chère Mélanie, les détails de ton enlèvement.

— Hélas! répondit la pauvre enfant, je m'en souviendrai toute ma vie! Un jour que ma chère mère et moi étions seules dans la maison, nous vîmes entrer un homme de mauvaise mine; il présenta à ma mère un écrit, et, au bout de quelques instants d'une conversation animée, je l'entendis faire du tapage et jurer d'une manière affreuse. En cet instant ma mère m'ordonna de me retirer et d'aller me promener au jardin. A peine y étais-je descendue, qu'un autre individu, à la mine encore plus sinistre, qui s'y tenait caché, se précipite sur moi, me saisit, me ferme la bouche avec son mouchoir, et m'entraîne dans la forêt voisine où une voiture attelée nous attendait. Le premier individu vint presque aussitôt nous rejoindre, s'assit dans la même voiture, et on me conduisit à cette maison.

Le major descendit avec Mélanie dans la cour, et lui fit voir les prisonniers. — Tenez, mon oncle, cria la petite en lui en montrant un qui avait les cheveux noirs et crépus, voilà celui qui est venu présenter le papier à ma mère; et cet autre-là, à la chevelure et aux favoris roux, est celui qui m'a enlevée.

Monsieur de Berg et Mélanie mangèrent quelques bouchées, puis le major donna aux hussards l'ordre du départ. Il prit Mélanie en croupe. Les prisonniers, ayant les mains liées derrière le dos et la chaîne au cou, marchèrent au milieu d'une escorte de hussards. Quatre hommes du détachement furent chargés de garder la maison et tous les objets volés qu'elle renfermait, jusqu'à ce que la justice fît occuper les lieux et instruisît l'affaire.

En arrivant à la ville, le major alla faire sa déclaration aux autorités judiciaires et leur remit ses prisonniers. Immédiatement après une force militaire imposante reçut l'ordre de cerner toute la forêt et d'y faire une battue générale. Cette vigoureuse opération eut tout le succès désiré; on prit la presque totalité de la bande. De l'instruction de la procédure il résulta les faits suivants. Un certain Monsieur de Clauenbourg, unique parent de Madame de Grunau, homme très-riche déjà, mais en même temps très-avare, pervers et sans religion, ayant appris que la mort avait enlevé à Madame de Grunau son époux et ses deux fils; que son frère, le major de Berg, avait péri dans une bataille, et qu'il ne restait plus d'autre héritier de l'immense fortune de Madame de Grunau qu'une enfant toute jeune, Mélanie, avait engagé le chef de la bande des voleurs, en lui promettant une forte somme d'argent, à enlever cette enfant. — Contentez-vous avait-il dit au chef des brigands, de l'enlever et ne la tuez pas, mais transportez-la loin, bien loin, et tenez-la cachée dans un lieu où vous serez sûr qu'on ne pourra point la découvrir. Du reste, ayez soin d'elle et ne la laissez manquer de rien.

Le chef des brigands se chargea volontiers de cette odieuse commission. Ce fut lui-même qui s'introduisit dans le château de Grunau, et qui, sous prétexte d'une ancienne dette, entama une longue dispute avec la dame, tandis que son camarade, qui rôdait autour de la maison, se glissa dans le jardin, s'empara de la petite Mélanie, et, après avoir posé l'arrosoir de cette enfant près du rivage, et accroché le chapeau de paille à un buisson au bord de la rivière, s'enfuit, emportant sa victime.

Le chef des brigands et tous ses complices, ainsi que l'hôte et l'hôtesse, furent condamnés à la peine capitale. Le coupable parent de Madame de Grunau dut payer une amende considérable et subir vingt années d'emprisonnement.

7.

M. de Berg s'empressa de remplacer les grossiers vêtements de Mélanie par un costume plus conforme au rang de sa famille. Puis, ayant obtenu de son colonel une permission de quitter le régiment, il partit avec la jeune Mélanie pour le château de Grunau. Sachant que sa soeur le croyait mort, il jugea prudent de la faire préparer au bonheur de retrouver sa fille. En conséquence, il descendit à Grunau chez le régisseur du domaine. Ce bon vieillard fut transporté de joie en revoyant pleins de santé le major et Mélanie. Il semblait lui-même recouvrer une nouvelle vie, il manquait de paroles pour leur exprimer les sentiments qu'il éprouvait. Ce bon vieillard courut au château.

Madame de Grunau triste, pâle et maigrie par le chagrin, était assise sur un sopha, et tenait à la main un livre qui ne pouvait la distraire de son affliction. Quand elle eut appris du régisseur que son frère vivait encore et qu'il venait d'arriver au village, elle se leva et voulut courir à sa rencontre. Mais déjà le major entrait dans le salon. Dès qu'elle l'aperçut elle se précipita dans ses bras. Mon frère! mon frère bien-aimé! s'écria-t-elle, je vous revois enfin. Vous vivez encore! Dieu soit loué; je ne serai donc plus isolée dans ce monde! M. de Berg s'assit à côté de sa soeur. Il la pria de lui raconter tous les événements survenus dans la famille depuis son départ pour l'armée. Madame de Grunau lui apprit alors, non sans verser d'abondantes larmes, que depuis cette époque son cher époux était mort à la suite d'une maladie longue et douloureuse, mais avec toute la patience et la résignation d'un chrétien; que ses deux fils avaient péri des suites de la petite vérole; et que, pour comble de malheurs, l'unique enfant qui lui restait, la charmante petite Mélanie, s'était noyée dans la rivière voisine.

M. de Berg, qui avait écouté ce récit avec le plus vif intérêt, répondit: Il ne me paraît nullement vraisemblable que Mélanie se soit noyée, puisqu'on n'a pas retrouvé son corps.—Ah! s'écria la mère; et ses yeux brillaient d'un rayon de douce espérance; ah! si mon enfant vivait encore! si avant de fermer les yeux, j'avais le bonheur de la revoir, de la serrer dans mes bras, ce serait pour moi une bien grande consolation. — Soyez persuadée, ma soeur, que Mélanie n'est pas morte. Je gagerais que notre cousin Clauenbourg a fait ici quelque tour de sa façon. Non, non, Mélanie ne s'est pas noyée! mais certainement on l'aura fait enlever par des brigands qui la tiennent cachée dans leur repaire. — Ah! grand Dieu, quel malheur! s'écria la mère, et sa pâleur augmenta, et des larmes plus abondantes roulèrent le long de ses joues décolorées;

je préfèrerais qu'elle fût morte que de la savoir avec des hommes pervers. Il vaut mieux mourir que de vivre dans la compagnie des méchants, dont le langage et l'exemple sont si dangereux pour la jeunesse. — Chère soeur, répondit le major, j'aime à vous voir de si nobles pensées; vous n'en sauriez avoir d'autres. Mais, vous pouvez m'en croire, Mélanie a toujours cette pureté, cette angélique innocence que vous aimiez tant. Vous ne tarderez pas à le reconnaître vous-même. Déjà on est parvenu à l'arracher des mains de ses ravisseurs.

A ces mots la mère se leva d'un bond, et, dans le transport de sa joie, elle s'écria: O ciel! que me dites-vous? est-il bien vrai? O mon frère, je vous en supplie, ne me cachez plus rien, dites-moi tout. Vous l'avez vue, vous lui avez parlé; peut-être en ce moment n'est-elle pas loin d'ici! Oh! venez, venez, mon cher frère, conduisez-moi près d'elle.

Le major alla ouvrir la porte. Mélanie se précipita dans la chambre, et courut se jeter dans les bras de sa mère. Elle ne pouvait prononcer que ces mots: Maman! maman! ma bonne maman!

La mère s'écria: C'est toi, ma fille, ma bienaimée fille! oui, c'est toi, tu m'es rendue! O Dieu! Dieu de bonté! soyez mille fois béni. Et, tout en versant des larmes délicieuses et pressant sur son coeur cette enfant chérie, elle répétait sans cesse: O mon Dieu, que je vous remercie!

Puis elle ajouta: Viens, mon enfant, assieds-toi ici, entre ton oncle et moi, et nous raconte bien en détail tout ce qui t'est arrivé depuis ton enlèvement.

Hélas! dit Mélanie, j'étais presque morte d'effroi au moment où je me vis saisie par l'un des voleurs et entraînée par cet homme et son complice dans une voiture qui me conduisit à une maison isolée au milieu de la forêt. La vieille hôtesse me reçut avec une joie extrême ; elle me dit que depuis longtemps elle désirait mon arrivée. Elle m'exhorta à ne pas pleurer, et me servit une abondance de friandises. Elle apporta du café, du chocolat, du punch, et me pressait vainement d'en goûter. Elle me conduisit ensuite dans une petite chambre assez jolie. Vois-tu, me dit-elle, c'est ta chambre à coucher ; remarque bien ce lit comme il est moelleux et comme le linge en est fin et blanc ; tu seras couchée comme une petite princesse. Puis, me parlant de la nourriture, elle me fit l'énumération de tous les mets délicats qu'elle se proposait de me préparer : elle semblait attacher à cela autant d'importance que si le vrai bonheur était d'avoir une table bien servie, et comme si l'homme ne séjournait sur cette terre que pour boire et pour manger. Elle me fit quitter les vêtements que je portais, et me donna un costume de petite paysanne. M'en ayant affublée, elle me dit : Voilà qui est bien ; maintenant tu es des nôtres, et à compter d'aujourd'hui l'hôte sera ton papa et tu m'appelleras ta grand'maman.

Ces deux individus mirent tout en usage pour me distraire et m'égayer. Mais il m'était impossible de m'accoutumer à vivre avec ces êtres grossiers. Mon coeur ne nourrissait d'autre désir que de retourner auprès de vous, ma chère maman. Oh ! quelle différence de votre société à celle de ces gens-là ! jamais je n'ai entendu sortir de leur bouche une seule parole pieuse ; jamais je ne les ai vus prier Dieu, ni le matin ni le soir, ni avant ou après leurs repas. Dans toute la maison, il n'y avait pas un seul livre. Ils ne parlaient que d'argent et de richesses, ils se louaient sans cesse eux-mêmes et disaient du mal de tout le monde. Je n'osais lier aucune conversation avec eux, tant ils m'inspiraient de répugnance; je les abhorrais, j'avais peur d'eux, et j'aurais voulu rester seule dans ma petite chambre dont la fenêtre donnait sur le jardin. Là, seule, je pouvais méditer les leçons de piété et de vertu que j'avais reçues de vous, chère maman, et les histoires édifiantes que vous m'aviez racontées. Oh! combien de fois, pendant la nuit, lorsque la lune venait éclairer mon triste et solitaire réduit, j'ai pleuré et prié!

Les deux scélérats qui m'avaient enlevée, venaient très-souvent coucher dans cette auberge, et souvent ils amenaient des êtres de leur espèce. Tous ces individus, qui se regardaient là comme chez eux, étaient encore bien pires que l'aubergiste et la vieille hôtesse. Ils s'enivraient, ils jouaient aux cartes en proférant d'affreux blasphèmes; ils chantaient des chansons et tenaient des propos dont je ne pouvais comprendre le sens, mais qui les faisaient éclater de rire; d'où je conclus que ces chansons et ces discours devaient être bien abominables, puisque des êtres si dépravés y trouvaient tant de plaisir. Quelquefois aussi ils se prenaient de querelle, se jetaient les bouteilles et les verres à la tête, et paraissaient prêts à s'égorger les uns les autres. Alors moi, pauvre enfant, je me sauvais tout effrayée et tremblante, et me réfugiais dans ma chambre. Je songeais sérieusement aux moyens de m'échapper de cet horrible repaire; mais toutes les fenêtres étaient grillées et la porte toujours soigneusement fermée.

Un soir, je vis arriver dans cette auberge un marchand ambulant qui voulait y passer la nuit. Je lui trouvai un air honnête et bon. Il avait avec lui des marchandises précieuses et beaucoup d'argent.

On l'assassina pendant la nuit. Ayant entendu ses cris de douleur, je me hâtai de descendre de ma chambre, et me précipitai dans la salle du rez-de-chaussée. Je fus saisie d'horreur et d'épouvante à l'aspect de l'affreux spectacle qui s'offrit à mes yeux. Je reprochai aux assassins ce crime exécrable, et leur dis que Dieu ne manquerait pas de les en punir. Ils se moquèrent de moi ; mais ils me commandèrent de ne dire à qui que ce fût ce qui venait de se passer, et l'aubergiste s'écria : Je te défends de jamais proférer une seule parole devant des étrangers : à compter de ce moment nous te déclarons muette. Il me prit par la main, m'entraîna avec violence auprès du cadavre sanglant de la victime et me cria d'un ton féroce : Regarde ! si tu as le malheur d'articuler un seul mot devant qui que ce soit, autre que ma mère et moi, voilà comme nous te traiterons.

Revenue dans ma chambre, je me jetai à genoux, je levai mes deux mains vers le ciel, et, les larmes aux yeux, je priai le bon Dieu de me tirer des mains de ces brigands. Il m'a exaucée, ce bon Dieu ; il m'a envoyé bien réellement un ange libérateur, et c'est mon cher oncle, votre frère bien-aimé.

Oui, reprit la pieuse mère, lui, le Dieu de bonté, a montré sa divine miséricorde envers nous. Il a permis que toi, ma chère enfant, tu me fusses enlevée pour que tu eusses l'occasion de sauver la vie à mon frère ; et vous, cher frère, Dieu vous avait conduit dans cette caverne de voleurs pour devenir le libérateur de ma fille chérie. Tout ce qu'il fait atteste sa sagesse et sa bonté paternelle.